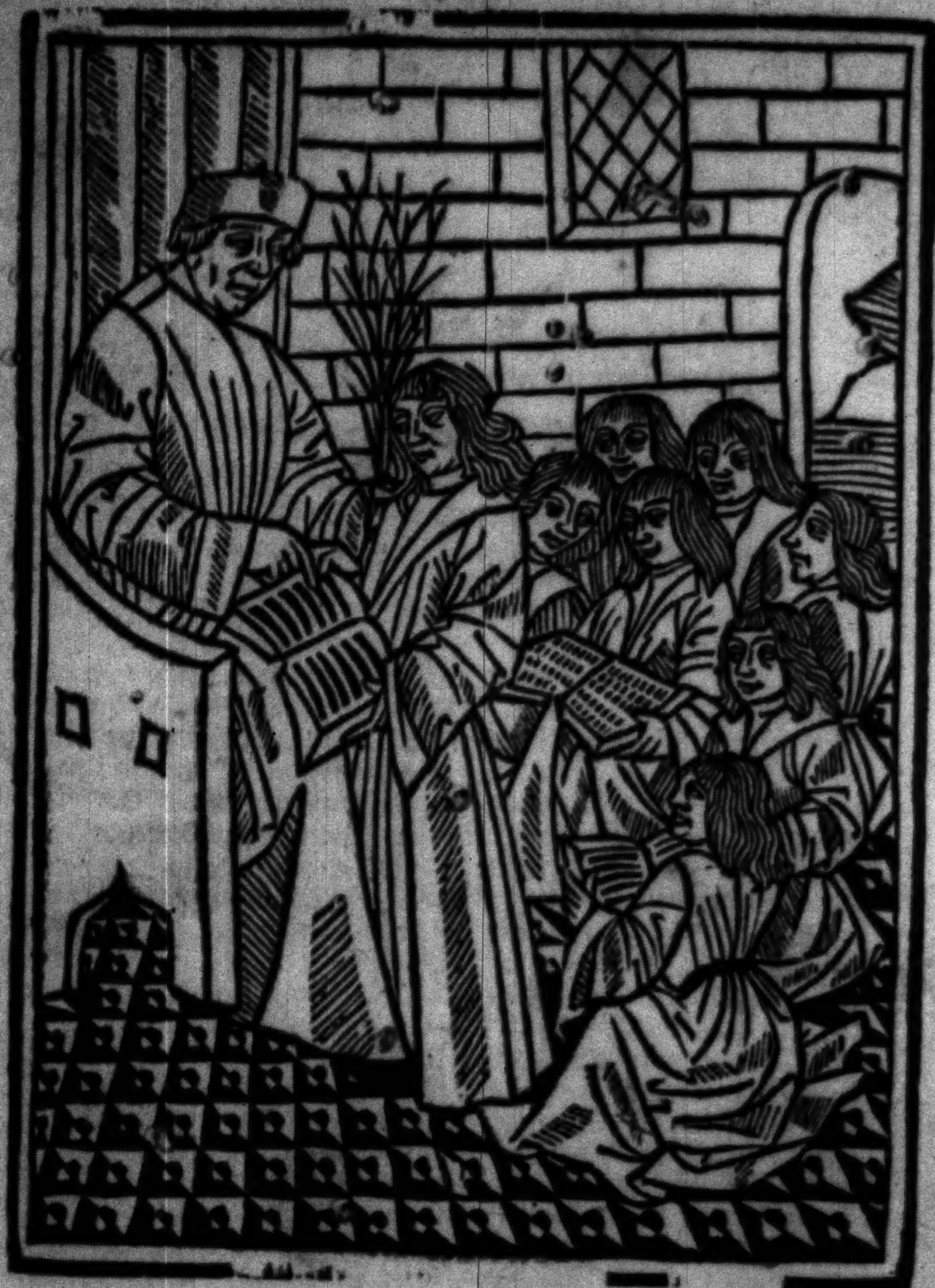

Synonyma magistri Johānis de Garlandia cum expositiōe magistri Galfridi anglici.

a d mare ne videar latices deferre/camino
Igniculū/frōdes vel densis addere syluis
Hospitibusq pira calabris dare vina lieo
Aut cereri fruges/apib⁹ mel/vel thyma pratis.
Poma vel Alchimoo/vel molli thura sabeo
Nil veterum tritis curo sup addere dictis
Sed dare lac pueris ꝓponēs parca pusillis.
Quos solū ditant materne munere lingue/
Sermones tribuo pueris elementa latini/
Quoꝝ multiplicem lector preconcipe fructum.

Prohemium.

¶ Cū ois libri diuisio sit vtilis: ad faciliorē acceptionē: ad euidentiā pleniorē: ꝛ ad memoriā firmiorē. Hac de causa in duas partes diuiditur principaliter hoc volumē. In ꝓhemiū videlicet ꝛ tractatum. Prohemiū incipit ibi. Ad mare ne videar. Tractat⁹ siue pars executiua. ibi. Pluribus officiis. ¶ Pars aūt ꝓhemialis diuiditur in quattuor partes. In quarū prima vitat arrogantiā p hoc quod dicit Ad mare ꝛc. vel ibi. Nil veterū tritis. In scđa captat beniuolētiam p hoc qđ dicit. Quisquis ꝛc. In tertia suscitat attentionem. ibi. Sub multis plures. In quarta reparat docilitatem. ibi cū dicit. Est opus idcirco. ¶ Item tractatus siue pars executiua diuidit in duas partes. In quarū prima tractat autor de synonimis. ibi. Pluribus officiis. In scđa parte tractat de equiuocis. ibi. Augustus tyro. ¶ Ista vltima diuisio potest colligi manifeste ex dictis autoris in ꝓhemio. Unde versus. Particulis opus hoc placuit cōplere duabus. Multiuocis prior equiuocis pars altera cedit. ¶ Itē vtraq istarū partiū exequit autor tractādo sm ordinem alphabeti. qđ satis claret ex dictis ipius. Unde. Ut querendo loco statuant singula certo. Hoc alphabeti gemini: discriminat ordo. ¶ Et q: in quolibet ꝓhemio quattuor cause debent tangi. ꝓpterea illas in hoc prohemio videamus.

Diuisio libri.

¶ Causa materialis tangit ibi cū dicit. Equiuocis ꝛ ab vniuocis synonima distant. Nā materia est de synonimis ꝛ de equiuocis. ¶ Causa formalis tangit ibi. Hoc alphabeti ꝛc. Imitatur. eni ordinē alphabeti. vt satis patet. ¶ Causa efficiens tangit cū dicit. Fallimus hinc alios ꝛ ab ipsis fallimur ipsi. ¶ Uidens igitur magister Galfridus multos decipi in fallacia singularū dictionū. eo q non cognoscerent synonimationē ꝛ equiuocationē. hoc op⁹ aggressus est. quo eoꝝ ignorantie ruditatē lima doctrinationis crasit. ¶ His visis ad expositionem littere veniam⁹. Quidā incipiūt cōstructionē istoꝝ versuū. Ne videar deferre. qdam ibi. Nil veterū tritis. Et vtraq cōstructio est

Cause oppis.

Constructio versuum.

satis ꝓbabilis. Melior est (ẜm quosdã) de Nil veterũ tritis. ¶ Construe sic. Ego curo. i. volo nil. i. nihil superaddere tritis. i. visitatis dictis veterũ. sez doctoꝝ. ne videar. i. non videar. i. appareã deferre ad mare latices. vel camino igniculũ. vel addere densis sylvis frondes. q ꝑ 7. ne videar dare hospitibus calabris. i. talibus populis q sunt hospites. i. incole sive habitatores calabrie. sez illi9 regionis pira. vel dare leo. i. deo vini vina. Aut dare cereri. i. dee frugũ. fruges vel dare apib9 mel. vel dare tima pratis. i. illos flores. vel alchinoo. illi regi vel deo pomoꝝ. poma. vel dare molli sabeo thura (quasi diceret) Si presumerẽ cõponere librũ ꝓpter hoc tantũ q libri sufficiẽtes nõ sunt traditi nobis. 7 facti a magistris q tẽpora nr̃a precesserũt in qbus nõ sufficiens tradita est doctrina. ita iuste merito deriderer. ac si illa facerẽ q sunt superius memorata. Quis enĩ me nõ argueret stoliditatis supreme. si ad mare aquas adducerẽ (qđ exuberans est in aquis) si camino deferrẽ igniculũ (q ignibus efferuere nõ desinit) Si ad sylvas vndiq circũtectas frondibus folia deportarẽ. Si in calabriã pira transferrẽ: vbi piroꝝ copia legit abundare. Si vino liesũ. cererẽ frugibus. apes melle. prata cũ tymis. cum pomis alchinoũ. cũ thure sabeũ. quẽlibet cũ suis donis ornarẽ. imo verius ornarem. Non equidẽ volo sic facere. ¶ Construe sic. Sed ego ꝓponẽs dare pusillis pueris. i. iuuenibus nõ adultis. lac. i. humilẽ doctrinã. lac dico pauca (anglice lytyl thyng) sez respectu altioris sciẽtie. que nõ est cõueniẽs pueris. nam debet adultis siue ꝑfectis. quos. s. pueros. munera materne lingue dit [illegible]t. i. q nesciũt loqui nisi maternam linguã. tribuo. i. do pueris. sez talibus elementa. i. principia. vel elemẽta. i. verba sermonis latini. quoꝝ sez elemẽtoꝝ multiplicẽ fructũ. O lector preconcipe. Et sic mutat ordo cõstructõis ꝓpter hoc relatiuũ quoꝝ. qđ cõueniẽtius incipiet cõstructionẽ quã finiet. Potest tñ aliter sic exponi. O lector preconcipe multiplicẽ fructũ. quoꝝ sez elementoꝝ. Sed prior constructio magis valet.

Constructio aliorum versuũ

Quisq abundare cupit in sermone latino.
Atq reseruare que mẽs scito lubrica fundit
Eligat e multis hinc mutatoria vocum.
Ut diuersimode rem significabit eandem.
Utq modo varias res significabit eodem
Edocet equiuocis opus hoc synonyma iungens.
Uersibus et rithmis vt vocum copia detur
Exemplis variis breuis et producta docetur.

Constructio.

¶ Cõstrue. Quisquis. i. quicũq cupit abundare in sermone latino. Atq pro 7 reseruare. i. custodire vel seruare que mens lubrica cito

fundit. Eligat hic.i.in isto libro.e multis.i.de multis dictionibus et vocabulis mutatoria.i.mutatões vocū.i.dictionū. Hoc mutatorium rij. ꝓprie est vestis preciosa ꝓ qua sumenda alia mutat. Vn̄ in historia Regū legit. ꝙ Naaman duo vestiū mutatoria dedit Giezi q̄ fuit seruus Helisei ꝓphete. Et di mutatoriū ꝺꝫ mutatas. ¶ Et diuersimode ꝛc. Cōstrue. Hoc opus.i.iste liber.isigens synonima.i.librū synonimoꝝ.equiuocis.i.libro equiuocoꝝ.edocet.i.docet. vt.i.qualiter supple dictio vel vox significabit diuersimode.i.diuersis modis eandem scꝫ rem. Vt ista dictio ensis.significabit ista scꝫ gladius.mucro sica ꝛ hmōi(ꝛ ꝑ hoc intelligit synonima)scꝫ ꝛ.vt.i.qualiter vna dictio significabit varias res.i.diuersas res eodem modo. Vt ista dictio canis significat equiuoce: aīal latrabile.piscē marinū.ꝛ sydus celeste(ꝛ ꝑ hoc intelligit equiuoca) ¶ Versibus ꝛc. Et copia vocū. dictionū.detur versibus.i.metris.ꝛ rithmis.i.rithmicātibus.breuis syllaba ꝛ ꝓducta.docetur variis exemplis in hoc libro.

Sub multis plures/vnā rem voce sub vna.
Et fieri semper/quod fit plerūqꝫ putamus.
Fallimus hinc alios/ꝛ ab illis fallimus ipsi
Est opus idcirco cognoscere qualiter ꝛ quo
Equiuocis ꝛ ab vniuocis/synonima distant

¶ Hic docet Autor ꝙ aliqui credunt ꝙ quelibet dictio habeat nisi vnicā significationē(ſm quos nō eēnt equiuoca) Vnde putant ꝙ ista dictio canis nihil aliud significat nisi aīal latrabile.ꝛ tales taliter putantes decipiūtur plerūqꝫ in argumētationibus.cū ad inconueniens deducantur. Vnde tales volunt concedere istam prepositionē. Ōis canis est latrabilis.ꝛ tamen illa est falsa. Nam quoddaꝫ signū celeste est canis.ꝛ tn̄ non est latrabile. Et istud mouet autorē tractare de synonimis ꝛ equiuocis ꝛ hmōi. ¶ Etiam dicit ꝙ aliqui credunt.vt multe voces semꝑ habeant multas significatiōes.q: sic sepius cōtingit(ꝛ ſm illos nō essent noīa synonima)ꝛ hoc est ꝙ dicit autor. Et fieri semꝑ quod fit plerūqꝫ putamus. Dicit ergo ꝙ opꝰ est.i.vtile cognoscere qualiter synonima distent.i.differant.ab equiuocis ꝛ vniuocis.scꝫ dictionibus. ¶ Construe. Nos putamus plures res.supple significari sub multis vocibꝰ. Vt capiamꝰ istos plures anglicos(scꝫ a bone.a stone.a crane)Ita iste plures res significantur sub multis vocibus. Vt capiamus. Os.lapis.ꝛ grus. ꝛ sicut credūt in istis: credūt in oibꝰ. Et sic negant synonima esse q̄ significāt vnā rē sub multis vocibꝰ. ¶ Vlterius ꝯstrue. Et nos putamus vnā rē significari sub vna voce.ꝛ sic negāt equoca esse q̄ significant multas res sub vna voce. Et nos putamꝰ illō fieri sꝑ.qō fit: nisi plerūqꝫ.i.aliqñ vel freqnter.q: aliqñ ꝛ multotiēs accidit ꝙ vna res si-

Construtio

gnificatur sub vna voce. ꝛ tñ nõ semper accidit. Ita hinc. i. ideo nos fallimus alios. scȝ clericos in disputãdo vel argumẽtando. ꝛ nos ipi fallimur. i. decipimur ab alijs. si ignoramus equocationẽ alicuius vocis. Et idcirco. i. ideo. opus est. i. vtile vel necessariũ est. cognoscere qualiter ꝛ quomodo est. ¶ Uel põt cõstructio incipi ibi. Nos putamus illud fieri semꝑ qð fit plerũ. ꝙ ꝓ ꝛ. plures res ꝛc.

Significat multas res vnius rationis.
Uniuocum: sicut homo particularia signat.

Uniuocum

¶ Sepius autor dixit ꝙ opus est cognoscere quomodo differũt ab inuicem noĩa vniuoca. ¶ Nomen vniuocum est qð sub vna voce tãtũ significat vnã rem. vt hec dictio (petra) sub vna voce significat tãtũ vnã rem (anglice a stone) Et hec dictio homo. significat homines particulares (vt Johannem Petrum ꝛ Paulum) Ut Porphirius indiuiduũ est. Aristoteles ꝛ Plato. qui sunt homines particulares

Constructio.

¶ Construe. Uniuocum. scȝ nomen. est quod significat multas res vnius rationis. scȝ vnius diffinitionis. ꝛ non diuerse. ¶ Et dicit vniuocum. quasi vnius vocis nomen.

Equiuocũ celat / sub eãdedem plurima voce
Quorũ nomẽ idem / ratio diuersa sub illo.
Quod natat equore / splendet in ethere / latrat ĩ ede
Significat triplici canis hec tria sub ratione.

Diffinitio. equiuocorũ.

¶ Hic docet autor qd sit equiuocũ. Et dicit ꝙ equocũ significat plurima sub eadẽ voce. quoꝝ nomen est idẽ. ratio tñ est diuersa sub illo noĩe. Huic cõsonat phũs dicẽs. Equiuoca dñr quoꝝ solũ nomẽ cõe est. ratio aũt substantie diuersa. Ut ista dictio (canis) sub eadem voce significat plura. quoꝝ nomẽ idẽ est ꝛ cõe. qꝛ aĩal latrabile. ꝛ qdam piscis. ꝛ quoddã signũ celeste habẽt idẽ nomẽ ꝛ cõe (scȝ canis) tñ ratio substãtie diuersa est in illo. qꝛ aliud est canis animal. ꝛ aliud canis piscis. ꝛ aliud canis signum.

Constructio.

¶ Cõstrue. Illud qð natat in equore. i. mari. splẽdet in ethere. ꝛ latrat in ede. Hoc nomẽ canis, est illud. qð significat hec tria sub triplici ratione. i. diffinitione.

Diuersa / celãt vnum synonyma voce.
Ut mucro gladius / ensis / res vna vocatur
Nominibus tribus his / eadẽ res significatur.

Diffinitio synonymorum

¶ Posito superius qd sit vniuocũ ꝛ equiuocũ. hic docet qd sit synonimũ. Et dicit ꝙ synonima celant. i. tegũt. vnũ. i. vnã rem. sub diuersa voce. vt. i. sicut vna res vocat mucro. gladius ꝛ ensis. Ista tria nomina vocant vna res. ꝛ sic sunt synonima qꝛ eadem res significatur his tribus noĩbus. scȝ mucro / gladius / ensis.

Sed quia dactylici sũt multa vocabula metri.
Que legem fugiũt/operi quibus est opꝰ isti.
Quod breue longa ri placet/⁊ longũ breuiari.
Ut multis valeant versus in parte locari
Non aliter poterũt synonyma consociari.

Excusatio Autoris

¶ Hic excusat se autor. eo ꝙ in sequẽti opere sunt aliqui versus in qbus alique dictiões (que metrũ dactylicũ fugiũt) collocãtur. Quales sunt (Odorissecus/promptuaria/opinio) nam iste dictiones non possunt bene poni in metro dactylico. saltẽ exametro heroico. Quia hec dictio (odorissecus) nõ potest poni in metro. vbi ista syllaba se (q̃ est breuis) staret in principio tertij pedis. qđ esse nõ potest: quia media syllaba breuis nõ potest ibi stare. finalis breuis syllaba bene potest stare ibi. Et similiter dic de promptuaria.

Odorissecus promptuaria

Opinio.

¶ Sed nec opinio potest stare in versu: q: habet tres syllabas breues immediate cõiunctas. ⁊ talis dictio non potest stare in versu: q: nec media syllaba breuis. nec prima syllaba breuis dictionis polisyllabe potest stare ĩ versu. Et dico ideo polisyllabe: q: monosyllaba breuis potest satis bene ibi stare. vt. hic (Scribo simul legoq; facio delector vtroq;) Sed q: tales dictiões sunt inter synonima collocãde. autor iste posuit eas ĩ versibus suis.

Constructio.

¶ Cõstrue. Sed q: multa vocabula sunt q̃ fugiũt. i. fugere volunt. legẽ metri dactylici. quibus scz vocabulis. opus. i. necessariũ est. isti operi. scz in quo tractatũ est de synonimis. placet. i. placitũ est mihi. de multis. s. vocabulis. illud longari qđ est breue. ⁊ illud breuiari qđ est longũ (quasi diceret) placet breuẽ syllabã longari. sicut ponit infra de ista dictiõe promptuaria: q: ꝑducit hãc syllabã tu. q̃ est breuis. ⁊ longã syllabã breuiari. sicut patet de ista dictione odorissecus. q: corripit hanc syllabã do q̃ est longa. ¶ Alterius cõstrue. Ut dictiões hmõi valeãt locari. i. collocari vel poni. in parte vel in aliquo loco versus. scz dactylici. q: synonima nõ poterũt aliter consociari. i. simul sociari vel coniungi.

Particulis opus hoc placuit complere duabus
Multiuocis prior equiuocis pars altera cedit.

¶ Hic docet autor ꝙ diuidit opus istud in duas partes. siue in duos libros. In primo ponit synonyma. ⁊ incipit ibi. Pluribus officiis. In secũdo ponit equiuoca: q incipit ibi. Augustus tito ꝛc.

Constructio

¶ Construe. Placuit. i. placitũ fuit mihi. complere. i. perficere hoc opus. duabus particulis. i. per duas particulas seu partes. Prior pars cedit. i. dat locum. multiuocis. i. synonimis. Pars altera. i. secunda. cedit. i. dat locum. equiuocis. sicut patet in hoc tractatu. et ĩ alio qui incipit. Augustus tito.

Ut querendo loco statuantur singula certo.
Hoc alphabeti gemini discriminat ordo.

℄ Hic docet autor ꝙ vtrūqꝫ librū suū synonimoꝝ ⁊ equiuocoꝝ faciet sin ordinē alphabeti. vt singule dictiones siue synonime: siue equoce notificētur facilius inquirēti.

Constructio. ℄ Construe. Ut singula. scꝫ q̄ cōtinentur in isto libro de synonimis ⁊ equiuocis querenda. i. inueniēda statuantur. i. collocentur. in certo loco. scꝫ in quo inuenientur. ordo gemini alphabeti. i. duoꝝ alphabetoꝝ. nec diuersoꝝ. quia vtrūqꝫ alphabetum est latinum: discriminat. id est discernit vel diuidit. Sicut patet cuilibet inuenienti.

Anima. Pluribus officiis / aīe sunt nomina plura.
Dū sentit sensus / ratio dum iudicat / ⁊ mēs
Dū quid cōmemorat / animus dum cogitat / ⁊ cor.
Quando quid affectat / cū vult est dicta voluntas

Pars executiua libri ℄ Terminato ꝓhemio autor incipit principale opus de quo ꝓmisit se superius determinaturū. videlicet de synonimis. ⁊ icipit ab hoc noīe anima. tanꝗ̄ a digniori ⁊ excellentiori. ℄ Habet aūt aīa (vt ait Aug. in libro de spū ⁊ aīa) quādam naturā ꝓpriam oībus his mūdane molis elemētis excellentiorē. que veraciter nō possit in aliqua fantasmata corporaliū imaginū quas ꝑ sensus carnis ꝑcipimus cogitari: sed mente intelligibili vita ꝫ sentiri. Dicit ergo ꝙ anima sm̄ sua diuersa officia: diuersis noībus appellatur.

Diffinitio anime. ℄ Diffinit autē eam Aug. sic anima est spūs intellectualis. rationalis. semper in motu bone maleqꝫ voluntatis capax. sm̄ benignitatem creatoris atqꝫ sm̄ operis sui officium. diuersis nūcupatur noībus.

Diuersa aīe nomina. Dicitur nāqꝫ anima dum vegetat. Spūs dum contemplatur. Sensus dum sentit. Animus dum sapit. Mens dum intelligit. Ratio dum discernit. Memoria dū recordatur. Uoluntas dū vult. Ista tamē nō differunt substātia quēadmodū in noībus. quoniā oīa ista vna est aīa: ꝓprietates quidem diuerse. sed essentia vna. In spū tamen ⁊ aīa potest esse differētia qm̄ oīs aīa est spūs. non omnis spūs aīa.

Differētia. ℄ Nota differentiā inter sensum: imaginationē: rationē: intellectū: ⁊ intelligentiā.

Sensus ℄ Sensus est ea vis aīe que rerum corporearū formas corporeas percipit presentes.

Imaginatio. ℄ Imaginatio est ea vis aīe que rerum corporearū formas corporeas ꝑcipit sed absentes.

Ratio. Ratio est ea vis anime que rerum corporearū naturas: formas: differentias: propria ⁊ oīa accidētia percipit incorporea. sed non corporea nisi ratione substantie. Abstrahit eni a corporibus que fundant in corporibus. non actione sed consideratione.

Intellectus. ℄ Intellectus est ea vis aīe que inuisibilia percipit sicut angelos. demones. aīas. ⁊ oēm spiritum.

Intelligētia. ℄ Intelligētia est ea vis aīe que immediate supponitur deo. cernit quidem ipm summum

bonū.verū ꝛ incōmutabilē. Sic aīa sensu ꝑcipit corporea. Imagi-
natiōe corporis similitudinē. Ratiōe corporis naturas. Intellectu
spm̄ creatū. Intelligētia spm̄ increatū. ¶ His dictis ad expositōem
lr̄e veniamus. Cōstrue sic. Plura noīa.i.diuersa noīa sunt animę.i. Constructio.
istius dictionis aīa.pluribus officijs.i.ꝓpter plura sui officia. Nam
sensus dr̄ aīa dū sentit aliqd. Ratio dū iudicat aliqd. Et dr̄ mens dū
cōmemorat quid.i.aliqd. Et dr̄ animus dum cogitat aliquid. Et cor
dū affectat.i.cupit quid.i.aliquid. Et anima est dicta voluntas cum
vult.i.cū voluntatē habeat aliquid faciendi. ¶ Hic nota ꝙ aīa exu-
ta carne viuit.vidit.audit.ꝛ oēs sensus atq; ingenia viuaciter tenet Anima viuit exuta carne.
sine organo naturali. ¶ His visis videamus istaꝝ originē dictionum
ꝛ primo de aīa. ¶ Anima (ſm iohēm ianuensem in suo cathologo)
deriuatur ab animos grece.qd̄ dr̄ ventus latine.q2 quidam putaue- deriuatio aīe
runt animā esse ventū.quasi ore trahentes aerem vnde viuamus.
Vñ hic animus mi.ꝛ hoc animal lis.ꝛ animo as.aui.are.i.animam
dare.vel exhortari.vel audacem facere. ¶ Sensus a sentio tis.tire Animus. Sensus.
sensi.idem qd̄ aīa.ꝛ inde deriuat hic ꝛ hec sensualis.ꝛ hoc le.ad sen
sum ꝑtinens.vel sensu ꝛ corpori deditus seu pertinens. Unde sensu
aliter aduerbiū.ꝛ hec sensualitas tatis. ¶ Ratio dr̄ a ratus a.um.
i.firmus a.um. Et scribit ꝑ t ꝛ non ꝑ c. ¶ Et nota differētiā inter Ratio.
rationē ꝛ ratinationē. Ratio est qdā motus animi.visum mētis acu
ens.verū a falso distiguēs. Uel (ſm aug.) Ratio est animi aspect9
quo ꝑ seipm verum intuetur. Ratinatio est inquisitio rationis.qua-
re illa opus est ad vendendū ast acquirendū. ¶ Item in ratione Ratinatio. Duo sunt in ratione.
sunt duo. Unū ad supna ꝛ celestia intendēs.ꝛ illud dicitur sapiētia.
Aliud est ad transitoria ꝛ caduca respiciens.ꝛ illud vocat prudētia.
hec duo ex ratione sunt.ꝛ in ratione consistunt. ¶ Et sciendū ꝙ ra-
tio diuidit se in duo.sc3 sursum ꝛ deorsum. Sursum in sapientiā. De Diuisio rati/onis.
orsum in prudentiā.quasi in virum ꝛ mulierē.vt vir sit superior ꝛ re
gat.ꝛ mulier inferior ꝛ regatur. Item nota differentiā inter sensua-
litatem ꝛ rationē. Sensualitas ea vis est anime que corpus sensifi- Differūt sen/sualitas ratio
cat ꝛ mouet.vt appetat q̄ delectabilia sunt corpori ꝛ refugiat noci-
ua. Ratio est illa vis anime.q̄ inter bonū ꝛ malū.verū ꝛ falsum di-
scernit. ¶ Et a ratio deriuatur hic ꝛ hec rationalis.ꝛ hoc rationale
ꝛ hic ꝛ hec rationabilis.ꝛ hoc rationabile. Et licet ista noīa indiffe- Rationale. Rationabile
renter accipiantur.differūt tamen.quia rationale est illud qd̄ vtitur
vel aptum natū est vti ratione.vt homo angelus. Sed rationabile.
quod ratione agitur vel ducitur ꝛ ratiōabiliter viuit.vnde multi ho
mines sunt rationabiles.quia ducitur ratione. Et scias ꝙ homo di
citur rationabilis. angelus vero intellectualis. ¶ Mens dicitur a
mene grece quod est luna latine (ſm Augustinum) quia sicut luna Mens.
crescit ꝛ deficit.varia vicissitudine commutatur.in idem tamē quod
fuit: se quadā ꝑfecta nouitate restituit. Sic mens nunc caput summo
inserit.nunc descendit ad infima.nunc sese refrenās sibi.veris falsa

Amens

Differũt illa Mẽs:memoria:cogitatio

Animus

Animus

Descriptio animi supna respicientis.

Equanimis.

Unanimis.

magnanim⁹.

pusillanimis

scernit.modo ad corporalia regenda reflectitur.modo eternis ratõnibus inspiciendis vel cõsulendis adheret. ¶ Uel mẽs dr a menim ꝛ cõponit cũ ista prepositione a.ꝛ dr amens tis.ꝛ cũ de. ꝛ dr demẽs ꝛ vtrũqꝫ est idẽ qꝺ insanus a.um. Et nota differentiã inter mentem memoriã ꝛ cogitationẽ. Nam mens futura preuidet memoria preterita retinet.cogitatio presentia cõplectitur. Aliquãdo tamẽ sumitur vnũ pro alio. ¶ Animus dicitur ab tothec aia.ꝛ habet significationes quot patent per versus.

Est animus ratio/sapientia/vita voluntas
Impetus/ingenium/proponit/consulit/audet/
Fit virtus/anima/spes/dispositio cura/
Cogitat/ꝛ sufflat/preconcipit atqꝫ figurat.

¶ Hic auctor describit significatiões huius nois animus ,mi . ¶ Et est animus (scdm Augustinũ) substantia quedã rationis particeps regẽdo corpori cõmodata.sapiẽtia illustrata.ꝛ suũ principiũ respicit ꝛ seipm cognoscit.ꝛ quãtũ sit iudicioꝝ (vt extra se querat q ipe possit viuere) intelligit.corporalibus vero passionibus cõsopitus.ꝛ per sensibiles formas extra seipm abductus.oblitus est quid sit. ꝛ quid fuit.ꝛ qr nihil aliud fuisse se meminit:nil preter qꝺ videtur esse credit.solo sensu circa corpora ꝛ imaginatione circa corporꝝ similitudines.atqꝫ locoꝝ varietates versatur.ꝛ hoc fit in eis siue dormiẽdo siue vigilando ꝛc. ¶ Cũ vero ab hac distractione ꝑ purã intelligentiã ascenderit.in vnũ se colligit.ꝛ rationalis dr animus.corporis ductor rector/habitator/gubernator/videt se ꝑ se.ꝛ per seipm seipm videt. nec queret auxiliũ corporaliũ.primo ab oibus corporalibus sensib⁹ tanq̃ impediẽtibus ꝛ ꝯstrepẽtibus abstrahit se ad se.vt videat seipm se.vt mouet se apud se.ꝛ cũ deũ vult cognoscere eleuat se supra se. mẽtis acie.natura enĩ aliqd tale deus est qualis est animus.non tñ videri (nisi ab aio potest) nec ita videri vt animus põt. ¶ Nota animus cõponit cũ equus a.um.ꝛ dr hic ꝛ hec equanimus.ꝛ hoc equanime.vel equanimus a.um.idest habẽs cõstantẽ animũ.vnde equanimiter aduerbiũ.ꝛ hec equanimitas mitatis.i. animi equitas. scilꝫ cõstantiã animi. ¶ Itẽ cũ vnus.ꝛ dr hic ꝛ hec vnanimis.ꝛ hoc vnanime.vel vnanimus ma.mũ.i.concors.vel vnius animi.vnde vnanimiter aduerbiũ.ꝛ hec vnanimitas tatis.i.vnitas animi. ¶ Itẽ cum magnus.ꝛ dicitur hic ꝛ hec magnanimis.ꝛ hoc magnanime.vel hic magnanimus ma.mũ. Unde Statius. Magnanimũ eacidem.id est audax vel fortis.vel magni animi.vnde magnanimiter aduerbium ꝛ hec magnanimitas mitatis.i.animi magnitudo. ¶ Et cum pusillus.ꝛ dicitur hic ꝛ hec pusillanimis ꝛ hoc pusillanime.vel hic pusillanimus ma.mum.vnde pusillanimiter aduerbium.ꝛ hec pusillanimitas tatis.id est paruitas vel debilitas animi. ¶ Et cum ex ꝛ dici

tur hic ⁊ hec exanimus ⁊ hoc exanime .id est. stupefactus. territus mortuus. vnde exanimiter aduerbiū. ⁊ hec exanimitas tatis. ¶ Et cum longus ⁊ dicitur hic ⁊ hec longanimus ⁊ hoc lōganime. vel hic longanimus ma. mū. vnde lōganimiter aduerbiū. ⁊ hec longanimitas tatis. ¶ Et cū semis. ⁊ dicitur hic ⁊ hec semianimis ⁊ hoc me. vel semianimus ma. mū. ⁊ sic de aliis. Et oīa ista cōposita sunt tertie declinationis. ⁊ bene possunt esse scđe declinationis. ¶ Et cor a cor cian grece đr hoc cor cordis. ⁊ (vt dicit Isidorus) cor ideo est vicinū pulmoni. vt cum ira fellis accenditur. pulmonis humore temperetur. Et nota ꝙ a corde sapimus. a pulmone loquimur. a felle irascimur. a splene ridemus. ⁊ a iecore nos amamus. Unde versus. Cor sapit: ⁊ pulmo loquitur: fel cōmouet iras. Splen ridere facit. cogit amare iecur. ¶ Itē scias ꝙ rabbi moyses dicit: ꝙ celum in vniuerso est sicut cor in animali. cuius motus si ad horam quiesceret: vita corporis finiretur. Et ex hoc patet celum syderiū causat generationem ⁊ corruptionē in istis inferioribus. ¶ Nota cum quis incubat sinistro lateri. Epar fel ⁊ stomachus opprimunt cor. quod principiū motus est. ⁊ inde fit grauitas: ⁊ quandoqꝫ mors subitanea. vnde plures moriuntur in lectis iacentes in tali latere dormiendo. ¶ Tres sūt vires in anima. vis naturalis. vis vitalis: vis animalis. Scias itaqꝫ ꝙ cum corpus humanum ex quattuor elementis compositum sit ⁊ quodlibet elementum vendicet sibi certam partem in corpore sicut terra in carne ⁊ ossibus. aqua in humorib⁹. aer in pulmone. quoniam idcirco semper pulmo in motu est: quia vētilabrum est cordis ne nimio calore cor consummatur ⁊ dissoluatur. Sedes ignis est in corde: ⁊ ideo inferius est latum superius acutum quā formā ignis tenet. ¶ Cor componit cum con. ⁊ dicitur hic ⁊ hec ⁊ hoc cōcors cōcordis. Et cum dis. ⁊ đr discors discordis. Et cum ex. ⁊ đr excors excordis. Et cum e. ⁊ đr ecors ecords. Et cum se. ⁊ đr secors. Et cum ve ⁊ đr vecors. Et cum re. ⁊ đr recordor daris. verbum deponēs. Et cū vnus. ⁊ đr vnicors. Et scias ꝙ oīa illa nomina composita a cor sunt oīs generis. ⁊ terminant ablatiuū singularem in e ⁊ in i. vt ablatiuo ab hoc ⁊ ab hac ⁊ ab hoc vecorde vel vecordi. ¶ Uoluntas đr a volo vis. ⁊ sic diffinit voluntas ab Augustino in libro. lxxxiii. q̄stionum. Uoluntas est animi motus nullo cogente ad aliud amittendum vel adipiscendū. ⁊ tangit terminus a quo cum đr motus animi. ⁊ terminus ad quē cum đr ad aliud amittendū. ¶ Uolūtas đr voluntarius a. um. qđ cōponit cū in ⁊ đr inuolūtarius a. um. i. nō volūtari⁹. ¶ Hic potest queri vtrū omne peccatū sit voluntariū. Uidet ꝙ sic. q: dicit Aug. Peccatū adeo voluntariū est. qđ si nō est voluntariū nō est peccatū. Itē omnis motus. vel est naturalis vel voluntarius vel violentus. Peccatū nō est motus naturalis nec violentus. ergo voluntarius. Itē si nō est voluntariū nō est vituperabile. quia dicit Damascenus. ꝙ voluntariū est. qđ neqꝫ p ignorantiā sit voluntariū

Exanimus.
Lōganimis.
semianimis.
Cor.
Operatiōe cordis pulmonis fellis splenis ⁊ iecoris.
Periculum dormiēt sup lat⁹ sinistrū.
Uires aīe.
Quattuor elemēta in homine.
Cor cōponit
Concors
Discors
Excors
Ecors
Secors.
Uecors.
Unicors
Uoluntas
Uoluntaria
Inuolūtaria
Questio vtrū oē pctm̄ sit voluntariū.

sed contingit peccare p violentiã ꝛ ignorantiã sicut q timore mortis mentitur vel fornicatur. igitur non omne peccatum est voluntariũ.

Responsio.

¶ Ad hoc respondet ꝙ omne peccatũ est voluntariũ sicut mõstratum. ¶ Ad hoc qd obiicit de peccato ignorantie. dr ꝙ ignorantia facti (qd est necessariũ ad salutẽ) est peccatũ. ¶ Qd vero obiicitur de coactione. dicendũ ꝙ nõ potest cogi voluntas coactione sufficienti, quis efficienti. vt in illo q timore mortis mentit accidit. ꝛ in illo qui timore mortis ꝓiicit merces in mare. Duplex est eni voluntas (fm iohẽm de rupella) absoluta. qñ aliqs vult aliqd ꝓpter se. ꝛ determinata siue collatiua. qñ aliqs vult aliqd consideratiõe alicuius cause impellẽtis. vt ꝓpter naufragiũ ꝓiicere volumus merces in mare.

Ignorantia que, ꝛ quem excusat, ꝛ nõ excusat.

¶ Et qr ignorãtia aliqñ excusat. aliqñ accusat. ad questionẽ istã determinandã necesse est ꝑquirere diuisiones ignorãtie. Dico ergo ꝙ ignorantia alia iuris. alia facti. ꝛ hoc: vel indifferentis. ꝛ illa excusat sufficienter. vt Corintheoꝝ. x. caplõ. Non interrogãtes ꝓpter conscientiã. Uel ignorãtia necessaria ad salutẽ. vt christũ passum ꝛ hmõi. ¶ Et circa hoc distinguẽdũ. qr aut nõ potest vitari sicut est in hoie q a natiuitate sua caret vsu ratiõis. ꝛ hec excusat. Aut qr potest vitari. sicut est in iudeis ꝛ paganis. ꝛ hec nõ excusat.

Ignorantia iuris.

¶ Ignorãtia iuris subdiuidit. qr aut est iuris naturalis. ꝛ ista nullũ adultũ excusat sicut dicit decretũ. Nulli adulto licet legem naturalẽ ignorare siue ius naturale. Ratio est hec. qr scribit in corde hoīs naturaliter. ꝛ iõ nullũ excusat eius ignorãtia.

ꝙ lex naturaliter scribitur in corde hoīs

Uel est ignorantia legis iuris scripte. scz diuine ꝓphetie. euãgelii. apostolice doctrine. ꝛ ista accusat sicut de mortali delicto: eos q tenent ista scire vt prelatos. ꝛ ꝑcipue epõs ꝛ metropolitanos q tenent oi poscenti reddere rationẽ de ea que in eis fide ꝛ spe. Uñ de epõ querit an sciat nouũ ꝛ vetus testamentum hec accusat sicut de veniali simplices clericos ꝛ illitteratos. q cũ potuissent didicisse nõ didicerũt. Uñ ad Thi. iiii. Attẽde lectionẽ exhortationẽ ꝛ doctrinã. In nullo aũt accusat laicos dũmodo nõ ꝯdẽnant Itẽ ignorãtia iuris positiui. vt decretoꝝ. legũ (que ad determinationẽ causaꝝ pertinet) ꝛ ignorantia huius iuris: solos iudices accusat. Item est ignorantia iuris positiui. qd continet mores. constitutiões ecclesiasticas ad vitanda peccata. hec accusat sacerdotes habentes curas animarum ꝛ confessores.

Spiritus et anima manes: perfectio: vita
Uis: endelechia: natura: potentia: virtus
Interior vel homo. predictis additur vmbra.

¶ Superius auctor determinauit quõ hec dictio aĩa ꝓpter diuersa sui officia. diuersa sortit vocabula. hic ponit specialẽ synonymationem istius noĩs aĩa. dicẽs ꝙ oĩa ista scz spũs ꝛc. sunt idẽ qd anima ¶ Sed nunqd vere sunt idẽ qd aĩa. Ad hoc dicimus ꝙ in aĩa sunt

quedā naturalia.ꝛ ꝙdam accidentia.ꝛ ꝙdam vires.ꝛ ista omnia sūt
idem cū anima ꝛ eandē rem significant ſm Augustinū in caplō de
spiritu ꝛ aīa. Et sunt ꝙdam accidentalia in aīa.ꝛ illa aīa nō est. Nō
est enim sua prudentia.sua temperantia. sua fortitudo. sua iusticia.
¶ Potētie anime sunt.cōcupiscibilitas.irascibilitas.rationabilitas
Vires anime sunt sensus.imaginatio.ratio.memoria.intellectus. in
telligētia. Potentie possunt dici vires ꝛ ecōtra. ¶ Construe sic. Ac — Constructio.
ꝑ ꝛ.ꝛ preter hec q̄ superius ponitur ꝓ anima.ista q̄ hic sequuntur
sunt idē qḋ anima.videlicet spūs ꝛ anima.manes sunt aīa.i.idē qḋ
aīa ꝛc̄. ¶ Spūs a spiro as.dicit. ¶ Manes sunt aīe infernales. vel — Manes
ſm Papiā manes sunt vmbre vel aīe mortuoꝝ. vel infernus ante
sepulchra.fauille maloꝝ.vel nocumenta.tertie declinatōnis.ꝛ caret
singulari numero. Et dr̄ a mene grece qḋ est defectus latine. Vel ꝑ
antiphrasim.a manim grece qḋ est bonū latine.q2 nō sunt boni imo
mali q2 in inferno morantur. ¶ Perfectio.i.interior est aīa. Et dr̄ a — Perfectio.
ꝑfectio cis.q2 ꝑficit hoīem.q2 sine illa perfectione anima non esset.
¶ Vita est idem ꝙ aīa.ꝛ dr̄ de viuo viuis. Et vita cōponit cū cōtra. — Vita.
ꝛ dr̄ hoc conuitiū tij.cum t in penultima syllaba. Et est conuitiū di- — Conuitium
ctum opprobriosum.contra bonā vitam alicuius(vt ille dixit)plura
cōuitia.i.opprobriosa.vel dicta opprobriosa.ꝛ inde cōuitiosus ꝛ hoc — Conuitiosus
cōuitiosum.dimiñ.i.paruū cōuitiū.ꝛ ꝓducit hanc syllabā vi. ¶ Vis — Vis.
scʒ interior est aīa. Et differentia est inter vis ꝛ virtus(ſm Papiā) — Quō differūt
nam vis est aīe ꝛ corporis.sed virtus est anime. Itē vis ſm eūdem — vis et virtus
est potestas/violētia/virtus. Vis nō habet nisi tres casus in singula
ri ꝛ vnicū in plurali.ſm quosdā.vt sic. Ntō hec vis.actō hanc vim.
ablatō ab hac vi. Et plr̄ actō hac vires. Scḋm doctrinale habet oēs
casus plurales iuxta versum. Vis vim viqʒ dabit totū plurale tene
bit.ꝛ tunc declinet in plurali numero. Ntō he vires.gtō harū viriū.
dtō his viribus ꝛc̄.ꝛ dr̄ a virco es. ¶ Endelechia est aīa.ꝛ est ende — Endelechia.
lechia(ſm calcidiū vt ait Papias)perfecta etas.quasi indelechia.
id est intima etas ſm Aristo.absoluta ꝑfectio. ſm Platonē aīa mū
di.ꝛ dr̄ endelechia ab en qḋ est in.ꝛ delechia qḋ est perfectio.quasi
interior ꝑfectio. Et nota ꝙ potest dici endelechia vel indelechia. q2
tantū valet en apud grecos quantū valet in apud nos. Unde huius
modi noīa greca siue notha(q̄ predictā prepositionē habent.i.sui cō
positōe)possunt scribi indifferēter:mō ꝑ en mō ꝑ in. vt encaustū vel
incaustū.entimema vel intimema.emplastrū vel implastrū.energu
minus vel inerguminus.ꝛ sic de aliis. ¶ Natura est aīa.ꝛ dr̄ a na-
scor eris. ¶ Natura est cuiuslibet substantie specificata ꝓprietas.ꝛ — Natura.ꝛ
hec diffinitio intelligit de natura naturata.q2 duplex est natura. scʒ — est duplex.
natura naturata ꝛ natura naturans.que est deus. A natura dr̄ hic ꝛ
hec naturalis ꝛ hoc naturale.ꝛ naturo as.aui.are.i.facere naturā.
vel ſm naturā facere.ꝛ ꝓducit hanc syllabam tu. Vñ. Lex ꝛ natura
christus simul oīa iura. Damnant ingratū lugēt ꝛ eum fore natum.

Potētia. Virtus

¶ Potētia scz interior est aīa. ⁊ potentia formaꝫ a dtō huius nols potes. sic potēti. addita a fit potētia. ⁊ dr̄ de possum es. ec. ¶ Virtus est idē qđ aīa. ⁊ dr̄ a vireo es. q: facit virū virere bonis moribus. et nō madere vitijs.

Homo est du plex. in. ⁊. ex.

¶ Interior vel homo vel pro ⁊ interior homo est aīa. Et nota q hō est interior. ⁊ hō exterior. ⁊ vterq; est homo. Exterior hō est corpus hoīs. Homo interior est ipa aīa. homo vterq; est exterior hō ⁊ interior hō. i. est corpus ⁊ aīa. ⁊ hec duo vnꝰ homo est

Umbra.

¶ Umbra additur. i. sociaꝫ predictis. s. noībus. q: vmbra idē est qđ aīa. Vñ Lucanus. Umbraq; erraret crassus inulta.

Orcus habet manes: aīabus corpora viuūt Spiritus in celis: vmbre per busta vagantur

¶ Superius autor determinat de synonimatiōe istoꝝ noīm ⁊c. ⁊ q: inter ista quattuor. s. manes/aīa/spūs. ⁊ vmbra: est aliqualis differētia quo ad loca (in qbus ꝓprie credūtur inesse.)

Differūt aīa. manes/ spūs et vmbra.

Docet hic quō differūt abinuicē. dicēs q manes sunt apud inferos. ⁊ sic reperit apud poetas. Aīa ꝓprie dr̄ dūmodo est in corpore: illud vegetando ⁊ viuificando. Spūsꝰ ꝓprie dr̄ dū exutus est corpore ⁊ transfert ad celū Et vmbra est spūs qui ſm poetas semper circa mortuoꝝ sepulchra vagaꝫ.

Poete dixerunt hoīem habere tres animas.

Quia tres aīas dicebant poete quēlibet hoīez habere. Unā que post mortē hoīs aduolat ad stellas a qbus ortum habent. Aliā que in infrenū dimittiꝫ. Tertiā que dr̄ circa busta. i. sepulchra mortui hoīs vagari. ⁊ hec dr̄ vmbra.

Constructio.

¶ Construe sic. Orcus. i. infernus. habet. i. possidet manes. i. illas aīas infernales. corpora supple humana viuunt aīabus. i. p aīas dum sunt in corporibꝰ. spūs scz in celis. vmbre vagantur p busta. i. sepulchra mortuoꝝ.

Orcus
Manes

¶ Hic orcus orci dr̄ de orce grece. qđ est capere latine. ¶ Hi manes pluraliter maniū manibus ⁊c. Et dicitur a mene grece. quod est defectus latine quia semper in defectu sunt.

Aula.

Aula: vel atria: castra: palatia: regia: regum

¶ Hic agit autor de synonimatōe istoꝝ noīm que ꝑtinent ad habitationē dñoꝝ dicens q oīa ista aula ⁊c. idē significant. i. simul significāt scz vnū. ¶ Formaꝫ aliter ꝯstructōis sentētia sic. Hic docet autor quot sunt noīa synonima cū isto noīe hec aula le. (qđ est mansio magnatum) dicens q atriū atrij est idē qđ hoc castrū casti. i. ⁊ idē qđ palaciū cij. hec regia regie idem est.

Constructio.

¶ Construe. Aula vel atria. i. atrium. numerus pro numero. castra pro castro. palacia. i. palaciū. regia supple sunt regū. i. magnoꝝ dñoꝝ ⁊ magnatum.

Aula. Atrium. Castrum

¶ Hec aula aule dicitur ab altabo rege qui primo aulas inuenit. ¶ Hoc atriū atrij dicitur de attero ris. q: atteriꝫ pedibus ambulantiū in ea. ¶ Hoc castrū castri dr̄ de castro as. q: castreꝫ ibi licentia habitātiū. ne passim vagari liceat. ⁊ pateāt hostibꝰ. Dicunꝫ enī castra in expeditōe tm̄ in plurali. Vel dr̄ castrū de castrus a. um. q: ibi tanq̄ casti debent esse:

luxuria eni viros eneruat. ¶ Hoc palaciū cij. de palo las. i. vagari. dr̄ ampla domus in qua multi vagari possunt. Uel dr̄ a palans tis. q̄ fuit rex archadie. in cuius honorē regiam conditā: palaciū vocauerūt. ¶ Hec regia regie de rex regis dr̄. i. aula. Uñ Ouidius. Regia solis erat sublimibus alta calumnis.

Palacium

Regia

Aliger: ales: auis: volucrisq̄: volatile: prepes

¶ Hic docet autor quot sunt noīa synonima cū isto noīe auis. Et dr̄ auis ab aueo aues. i. cupere. Dicit q̄ ista scz aliger aligri. ⁊ componitur de ala ale q̄ est pars volucris. hoc volatile lis. (⁊ proprie est omne qd̄ volat siue musca siue auis.) Hic ⁊ hec prepes petis. a prepeto tis. (Proprie auis que ex rapina viuit. ¶ Construe. Aliger est auis ales est auis. qz pro ⁊. volucris est auis. volatile est auis. prepes est auis. i. idem quod auis.

Auis.

Aliger.
Uolatile
Prepes
Constructio.

Si sit aues specio: capio: vel garrio iunctum
Auspicor: auspiciū: simul auspex: aucupor: auceps
Augur et augurium: simul auguror efficiuntur.

¶ Hic docet autor q̄ si ista dictio auis componitur cum istis tribus verbis specio/capio/garrio: tunc illa que sequuntur in sequentibus versibus oriūtur ab illis. vt si auis ⁊ specio cis. simul componantur: tunc deriuant̄ inde auspicor ris. verbū deponēs. qd̄ est idem qd̄ diuinare p inspectionem auium. ¶ Auspicium est idem qd̄ diuinatio ¶ Auspex cis. i. diuinator. Et si capio pis. componit̄ cū ista dictione auis: tunc aucupor. i. hoc verbum aucupor aris. verbum deponens idem qd̄ aues capere. Et hic ⁊ hec auceps gtō huius aucupis efficiuntur. i. deriuant̄. Sic si garrio componitur cū isto noīe auis: tunc ista tria Augur/auguriū/ ⁊ auguror efficiuntur. i. deriuantur. ¶ Augur declinatur hic ⁊ hec augur. gtō huius auguris. dtō huic auguri. i. diuinator per cantus auiū/vel gestus/vel volatum. ¶ Hoc auguriū rij. i. peritia diuinandi p auium cantus: vel gestus: vel volatū ¶ Auguror aris. verbū deponēs taliter diuinari vt superius dicit̄. ¶ Et hic vide qualiter de hmōi augurijs ⁊ diuinationibus senserit Augustinus (vt scribit in canone. xxvi. q. vi.) Non obseruabitis dies q̄ dicūtur egyptij aut kalendas ianuarij in quibus sunt cantilene ⁊ comessationes. ⁊ adinuicē dona donantur. quasi in principio anni bonisfacta augurij. aut aliquot menses aut dies: aut annos: aut lune cursum. qr̄ quicūqz has ⁊ quascūqz diuinatōes aut facta aut auguria obseruat aut intendit aut attendit: aut consentit obseruationibus. aut talibus credit. aut in eoꝝ domū vadit. in suā introducit aut interrogat. sciat se fidem christianā aut baptismū preuaricasse. ⁊ paganū ⁊ apostatam. i. retro abeuntem. ⁊ dei inimicū atqz irā dei icurrere ineternū. nisi ecclesiastica patientia emendatus reconsilietur.) Ecce q̄ detestabilis sit quelibet diuinatio. ¶ Construe sic versus.

Auis.

Auspicor
Auspicium
Auspex
Aucupor.
Auceps

Augur

Augurium
Auguror.

Augustinus cōtra incantatores.

Constructio.

Si specio.i.hoc verbū specio cis.spexi.cere.idem qd video des.sed non est in vsu.sit iunctū huic noi auis.z si capio sit iūctum huic noi auis.vel si garrio sit iunctū in cōpositōe huic noi auis:tunc auspicor aris.hoc auspiciū cij.hic z hec auspex cis.media cor. simul ꝑ z hoc verbū aucupor aris.z hic z hec auceps aucupis.media correpta. z hic z hec augur ris.z hoc auguriū rij.simul ꝑ z auguror aris.efficiū tur id est deriuantur vel facta sunt.

Arca. Hic arcas thecas:cistas:vel scrinia:capsas:
Capsula:capsella:de capsa diminuūtur.

Hic docet autor quot sunt noīa synonima cū isto noīe arca arce. z idē ꝙ hec cista te.z idē qd scriniū nij.z idē qd capsa se.z idē quod capsula.idem qd capsella.idem qd theca.Et autor dicit ꝙ ista due vltima scz capsula z capsella sunt diminutiua de hoc noīe hec caps

Constructio. capse. Cōstrue.dic tu thecas esse arcas.vel ꝑ z dic scrinia esse a cas.Capsula qd idē est qd arca.z capsella qd idē est: diminuunt.i.

Arca. Theca Cista. Scrinium Capsa

sunt diminutiua de hoc noī capsa capse. Hec arca arce de arceo arces dꝛ:q: arceat.i.ꝓhibeat visus. Hec theca thece positio vel positoriū.q: imponitur aliquid.vel dꝛ de tego tegis:z tunc non aspi ratur sicut nec arca. Hec cista ciste dꝛ de hec costa coste. Hoc scriniū nij.a scrutor aris. Capsa capse de capio capis.

Arduus. Arduus:excelsus:celsus sublimis:et altus:
Summus:et elatus:sublimatusqꝫ:leuatus
Est et sublatus ꝑdictis associatus.

Hic autor docet quot sunt noīa synonima cū isto noīe arduus a. um.Dicens ꝙ oīa illa que sequuntur in versibus idem significant.

Constructio. Construe.Excelsus a.um.z hic z hec sublimis z hoc sublime.cel sus a.um.z altus a.um.sūmus a.um.elatus a.um.ꝙ ꝑ z sublimat9 a.um.leuatus a.um.supple sunt idē qd arduus a.um.Et sublatus a.um.sit associatus.i.adiunctus predictis.s.adiectiuis(quo ad signi ficationē) Arduus a.um.de ardeo es.dꝛ. Excelsus de ex z cel sus componit. Sublimis de sub z limus mi. Celsus a cello is. dicitur.vel a celo quasi celestis. Altus de alo alis. Sūmus de supra. Elatus de effero effers. Sublimatus de ꝑsublimo mas. Sublatus de suffero suffers.

Arduus. Excelsus. Celsus Sublimis. Altus. Summus.

Auxiliū. Auxilium vel opem:suffragia dic z asilum.
Presidium:vel subsidium:quib9 adde iuuamen z
His adiumētū:simul adiutoria iunge
His āminiculum:simul addas opitulamen
Et de propitior fit propitiatio nomen.

¶ Autor docet hic q̄ oīa noīa que ponūtur hic sunt eiusdē significationis cū hoc noīe auxilium lij. de augeo ges. dr. ¶ Opem opes. ab ope de ops. i. dea terre dr. ¶ Hoc suffragiū gij. de suffragor aris. dr ¶ Hoc asilum li. componit de a qḋ est sine. ⁊ silen qḋ est tractus. q2 nō licet aliquē trahere de loco illo (⁊ ppri̇e est domus refugij quā Romulus fecit rome) Scḋo modo est ecclesia. ¶ Hoc presidiū dij. de presideo es. dr. ¶ Hoc subsidiū dij. de subsideo es. dr. ¶ Hoc iuuamen minis. hoc adiumentū ti. hoc adiutoriū rij. de iuuo uas. dr. ¶ Hoc adminiculū li. de ad ⁊ miniculū. sicut hoc opitulamen minis dr de opitulor aris. verbo deponētali. ¶ Cōstrue sic. Dic suffragia id est suffragiū. vel ꝑ ⁊. opem. vel ꝑ ⁊. asilum. ⁊ auxiliū. i. idē qḋ auxiliū. q̄bus noībus adde. i. iunge presidiū. vel ꝑ ⁊. ⁊ subsidiū. ⁊ iuuamen. simul ꝑ ⁊. iunge his noībus hoc adiumētū ti. ⁊ adiutoria. i. hoc adiutoriū rij. ⁊ hoc nomen ꝓpiciatio. qḋ consimilis significationis sit cū illis. Et deriuatur de hoc verbo deponenti ꝓpicior aris. qḋ idem est qḋ auxiliari vel suffragari. ¶ Adiumentū / adminiculū / ⁊ opitulamen stant male hic. Sed autor excusat se de huius positione supra in ꝓhemio. ibi. Quod breue ⁊c.

Auxilium. Opem. Suffragium. Asilum. Presidium. Subsidium. Juuamen. Adminiculū. Opitulamen. Constructio. Propiciatio.

Torrēs / flumen / aq̄ / fluui⁹ / lac⁹ / vndaq3 / lympha
Dic riuos latices / puteos / dic stagna / paludes.
Jllis addatur amnis / simul atq3 fluentum
Est aqua stans arte stagnū / stannumq3 metallū
Amnis iūgatur / a quo medianna vocatur
Jmmotas natura facit stagnare paludes.

Aqua

¶ Autor docet hic q̄ oīa ista noīa que hic ponūtur. consignificāt. i. sunt eiusdem significatiōis cum hoc noīe aqua. Ponit etiā equiuocationē huius dictionis stagnū. in illo versu. Est aqua ⁊c. Dicens q̄ stagnū est aqua stans. ⁊ hoc ꝑ artem ⁊ ingenium hoīm. Jtem aliter stagnū naturaliter fit. qḋ innuit autor cum dicit. Jmmotas natura. Et late declarat Albertus magnus sup metheorọꝝ. vbi agit de metallis. ⁊ Bartholomeus de ꝓprietatibus rerum. Jtem stagnū metallū qḋ (⁊ q̄busdam placet) dr stannum. Sed vere Jsidorus. Papias ⁊ alij nobiles autores dicunt stagnū ḡs. ⁊ non ꝑ n. Stannum (anglice tyn) ¶ Cōstrue. Torrens / flumen / fluuius / lacus / vnda. q̄ ꝑ ⁊. lympha. sunt idem quod aqua. Dic riuos. i. riuum. puteos. ⁊ dic stagnū ⁊ paludes. esse idē qḋ aqua. Et ponūtur in plurali causa metri. ¶ Est aqua stans. Hic est equiuocatio istius dictionis stagnum Construe. Stagnū est aqua stans arte. i. ꝑ artem hominū (anglice a ponde) q3 ꝑ ⁊. stannum est species cuiusdā metalli. i. quoddam metallum (anglice tyn) Amnis iūgatur his. a quo. s. nomine hec dictio medianna vocatur. i. deriuatur. ¶ Et est medianna spacium terre

Differētalia. Stagnum Stannum

Constructio.

Medianna.

circa quā vtrinq3 decurrit aqua (anglice a holme) Et componit de
medius a.um. quasi sita.i. posita in medio amnis. ¶ Inmotas ℞.
Cōstrue. Natura facit aliqñ paludes īmotas.i. imobiles stagnare.
Palus. i. deuenire stagna nullo hoste subueniēte. ¶ Et ꝓprie palus est cui⁹
superficies tenuis terra cooperit. subtus tñ aqua lutosa est ⁊ in parte
Torrens. stans ꝓpter sui spissionē. ⁊ nec pondus magnū ferre potest quī i il-
Flumen lud absorbeat. ¶ Hic torrens torrētis. de torreo es. ere. ¶ Hoc flu-
Aqua men. hic fluuius. de fluo is. ¶ Hec aqua. de equus a.um. ¶ Hic lo-
Lacus cus ci. de liqueo es. ⁊ est lacus aqua stans naturaliter. vel parū flu
ens. siue habeat pisces siue non. q̄ aūt dī lacus quasi locus aq̄ ethi
Stagnam mologia est. ⁊ differt a stagnū ⁊ piscina. ¶ Stagnū est aqua stans
Piscina artificio habēs pisces. ¶ Piscina est aqua stans carens piscib⁹. vñ
Lympha. a pisce dī p contrarium. ¶ Hec vnda de eo is dī. ¶ Hec lympha a
nympha. n mutata in l. dī lympha. ¶ Hic puteus putei. a puto pu-
Later tas dī. ¶ Hic later eris. a lateo lates dicitur.

Argilla. **Gloria/vel gipsis/glis/est argilla/bitumen**
Glis aial/glis terra tenax/glis lappa vocatur.
Ris primum/glissis tenet altera/tertia glitis

¶ Hic docet autor quot sunt noīa synonima cū isto noīe hec argilla
argille. Dicit q̄ hec glaria rie. est idē. hoc gipsum si. est idē. hec glis
glissis. est idem. hoc bitumen minis. est idē. ¶ Deinde ponit autor
equiuocationē in ista dictione glis. dicit q̄ equiuocat ad tria. nā glis
est quoddā animal paruū. qđ g̃. totam hyemē dormiens. vigilat in
estate. ¶ Glis gliris animal. dicit a glicero. qđ est dulce. vel a glisco
cis. qđ est impinguescere. q2 dormiēdo pinguescit. ⁊ habet circa col-
lū ⁊ subventre albū colorē. ⁊ in dorso rubeū. vt mustela. ¶ Isidorus
dicit glires dicti sunt: q2 pingues eos efficit somnus. nam gliscere di
cimus crescere. ⁊ hyeme tota dormiūt. ⁊ immobiles quasi mortui ia
cent. estiuo tempore reuiuiscunt. ⁊ glis est argilla. ⁊ glis est lappa.
¶ Deinde dicit q̄ glis fm diuersam significatōem. diuersam habet
variationē in gtō. Nam glis qñ est animal facit gliris in gtō. ⁊ decli
natur hic glis gliris. Sed qñ est terra tenax facit glissis in gtō. ⁊ est
feminini generis. Et qñ est lappa facit glitis in gtō. ⁊ feminini ge-
neris. Unde versus. Hic animal. hec terra tenax. hec lappa vocatur
¶ Construe sic. Glaria. vel ꝓ ⁊. gipsis ꝓ gipsum. glis faciens glis-
Constructio. sis in gtō. ⁊ bitumen est argilla. i. idem quod argilla. ¶ Glis animal
Glis. ℞. Hic est equiuocatio istius dictionis glis. Construe. Glis vocatur
quoddam animal. ⁊ glis vocatur terra tenax. ⁊ glis vocatur lappa.
Primum. i. animal glis. tenet. i. hebet ris. i. gliris in genitiuo. altera
id est glis quando est terra tenax. tenet glissis in genitiuo. Tertia. i.
glis quando est lappa tenet glitis in genitiuo. Hic glis gliris (an-
glice a dormous) hec glis glissis (anglice clay) hec glis glitis (an-

glice a burre) ¶ Glaria ẜm Uirgiliū est argilla.scʒ terra humida. Glaria
vel lapilli parui quos fluuius trahit. ¶ Hoc gipsum ẜm Hug. vñ Gipsum
gipseus a.um.ꝛ gipso as.aui.are.i.linire.ꝛ est grecū nomē gipsum.
¶ Hec argilla le.de argos.qꝺ est ꝓprium nomen ciuitatis in gre‑
cia. ¶ Hoc bitumen minis.de bibo bibis. Argilla. Bitumen.

Est sartago/patella/lebes/cacabus/vel ahenum. Ahenum
A pateo patenā dicens:coniunge patellam.
Uas dico patenam:sed quod tegit esse patenam.
De sarcos et ago:sic est sartago vocata
Nam sarcos grece:caro dicitur esse latine.

¶ Autor docet hic quot sunt noīa synonyma cū isto noīe hoc ahe‑ Ahenum
num ni.qꝺ ꝓpria est olla enea (anglice a brason pot) ꝛ dr̄ de hoc es
eris. Dicens ꝙ hec sartago ginis.est idē.hec patella le.diminutiuū
de patena.est idē.hic lebes betis.(media ꝓducta)est idē.ꝛ est ma‑ Lebes.
sculini generis apud Uirgiliū. Papias dicit lebes etis.ẜm regulaʒ
Prisciani feminini esse.sed Ouidius masculini facit. Hec lebeta te
ẜm Papiā est ideʒ qꝺ lebes.vnde versus. Salue sancta lebes que
nobis fercula prebes. Per hūc versum notatur feminini generis.
Tertia dona facit geminos ex ere lebetes. Per hunc versum nota
tur masculini generis.ꝛ dr̄ de leuo as. ¶ Hic cacabus bi. est idem.
Et dr̄ de hoc camina tis.(media correpta)qꝺ est incendiū.qꝛ mul‑ Cacabus.
tum est in incēdio.i.in igne. ¶ Hec patena ne.(media correpta) est
idem. ¶ Hec patella le.est idē. Sed patella est ꝓprie in qua frixā‑
tur carnes. ¶ Deinde ponit autor differentiā inter patenam (cuius Patella.
media ꝓducit) ꝛ patenam (cuius media corripit. Patena (cuiꝰ me Patenam
dia ꝓducitur) est coopertura calicis. ¶ Deinde dicit autor ꝙ sarta
go ginis.componitur de sarcos grece qꝺ est caro latine.ꝛ ago agis Sartago.
Unde. De sarcos ꝛ ago sic est sartago vocata. Sartago patella est.
¶ Construe. Sartago/patella/lebes/vel cacabꝰ.est idem qꝺ aeen.
¶ Hic cacabus bi.de caro carnis.ꝛ hoc camina atis. componitur. Constructio.
¶ Hec lebes etis.est grecum.vel dr̄ de leuo as. Cetera plana sunt.
¶ Dicens.i.tu dicens patenā a pateo es.supple deriuari. coniūge
patellā.qꝺ est idem qꝺ ahenum. ¶ Uas dico ꝛc. Construe. Ego di‑
co patenā (cuius media corripit) esse vas.scʒ ahenum vel cacabum
sed dico patenā (cuius media ꝓducit) esse illud qꝺ tegit.supple ca‑
licē.scʒ coopercuſū calicis. ¶ De sarcos. Cōstrue. Hec sartago gi‑
nis.est vocata sic de sarcos grece.ꝛ ago agis. Nam sarcos grece dr̄
esse caro latine.i.idem qꝺ caro.

Affecto/vel amo/cupio/desidero/glisco. Affecto
Opto/vel admiror/aueo/vel gestio/capto.

Ambio quod facit ambitio: simul ambitiosus.

Ambitio. ¶ Autor docet hic quot sunt verba eiusdē significatiōis cū hoc verbo affecto tas. dicens φ oīa illa q̄ ponūtur in versibus. Dicit et i. tertio versu φ hec ambitio onis. idem est: qd cupiditas. et ambitiosus a. um. idem est qd cupidus a. um. descendūt ab hoc verbo ambio bis. idem qd cupere.

Constructio. ¶ Construe. Amo/ cupio/ desidero/ vel glisco/ opto vel admiror/ aueo/ vel gestio/ capto/ et ambio: qd verbum facit. i. deriuat ex se ambitio. simul ꝑ et. ambitiosus. omnia ista sunt idem qd affecto tas. aui. are. verbum frequentatiuū. Et formatur ab vltimo supino huius verbi afficio cis. scz affectu. u in o fit affecto tas.

Afficio ¶ Afficio componit de ad et facio cis. Et significat tria. vt patet ꝯversum Afficit informat/ punit/ cupit: hec tria signat.

Amo. ¶ Amo as. componitur cum ad. et dicitur adamo as. et cum re. et dicitur reamo reamas. Et aliquando interponitur d. et dicitur redamo as. i. iterum amare.

Cupio. ¶ Cupio pis. piī. vel piui. cupere. pitū pitu. habet preteritū et supinum ad modū quarte coniugationis.

Desidero. ¶ Desidero ras. componit de de. et sidero as. quod nō est in vsu. quod descēdit ab isto noīe hoc sydus syderis.

Glisco. ¶ Glisco cis. cere. caret preterito et supino. Vn̄ versus. Glisco preteritum conquexi tolle supinū. Sensus est φ glisco nō habet preteritū. et conquexi qd est preteritū de conquinisco cis. cōquexi cōquiniscere. i. caput inclinare. vn̄. Cum caput inclino me conquiniscere dico. Et non habet supinū.

Opto. ¶ Opto as. componit cum ad. et dicitur adopto as. et exopto as.

Admiro ¶ Admiror aris. componitur de ad et miror aris. verbū deponens.

Aueo ¶ Aueo es. ui. auere. i. cupere. Vn̄ quidam dixit. Si dare multa potes quicquid auebis habes.

Gestio. ¶ Gestio gestis iui. ire. quarte coniugationis. dicitur de gero geris.

Capto. ¶ Capto frequentatiuum est de capio capis captu. u in o fit capto as.

Ambio. ¶ Ambio. bis. biui. bire. iterposita b causa euphanie.

Notabile de compositis a verbo eo is. ¶ Et hic nota φ omnia composita de eo is ire. habent e ante o: vt transeo/ abeo/ exeo/ ineo/ preter ambio quod habet i ante o. Item omnia corripiunt i ante tum in supinis. vt transitum tu. exitum tu. media correpta. preter ambio qd ꝓducit i ante tum. vt ambitū tu. media ꝓducta. ¶ Item eo is. cū suis compositis facit participiū presentis temporis terminare gtīm in untis. vt iens euntis. obiens obeuntis. subiens subeuntis. preter ambio qd facit gtīm participii sui in entis. vt ambiens ambientis. vn̄ versus. Semp iens cū prole sua formabit eūtis. Ambio lege caret quod in entis dat genitiuum.

Auriga. Est rector curruς aurega vereda veredus
Plaustrum plaustellum subit illis annumerādū.
De veho de reda dictum reor esse veredam.
Aurigeque suum dant aures et rego nomen.

Sunt supra partes epiredia tedia dicta:

¶ Hic docet autor quot sunt noia synonima cũ isto noie hec auriga
aurige. Et est auriga ille q̃ ducit currũ (anglice a carter) ¶ Hic ve Auriga.
redus edi. i. auriga. et etiam equus vehens redam vt veredus. fm Veredus.
Huguitionẽ in capitulo de veho his. ¶ Hec reda de. de redo redis Reda
vel potius de hec rota te. Et est reda quattuor rotarũ. Et quia solli
citudo aurige est circa ducendos currus. docet quot noia ponuntur
pro curru. Dicit ergo q̄ currus / plaustrũ / et plaustellũ siue plostellũ
et reda: que oia regenda ad officium aurige requirũtur. sunt synoni-
ma. et significãtia pro vno et eodẽ sumũtur. Deinde dicit. Veredus cõ
ponitur de veho his. veri ere. i. differe. et hec reda de. vnde vereda
quasi vehens. i. ducens redã. i. currũ. et hec auriga ge. componit de
hec auris ris. et rego gis. qr auriga regit equũ ad tactuz auris cum
virga. ¶ Item epi quod est supra componit cum hec reda. et fit hoc Epiredium,
epirediũ dij. Et est epirediũ operimentũ quoddã qd collis equorũ
imponi solet ne trahendo ledantur (anglice anhomera) ¶ Cõstrue Constructio
sic. Vereda est auriga. i. rector currus. et veredus est auriga plaustrũ
plaustellũ quod est diminutiuũ de plaustro subit annumerandũ il-
lis. scz currui et rede. ¶ De veho etc. reor id est credo. veredam id est
hoc nomen veredam esse dictũ de hoc verbo veho vehis. et de hec
reda rede. ¶ Aurige etc. Construe. aures id est hec dictio auris et re
go id est hoc verbum rego dant aurige. i. dictõi aurige. nomen suũ. i.
deriuatiõem suam. ¶ Currus dicitur de curro ris. quia videtur cur Currus.
rere cum trahitur. ¶ Plaustrum a plaudo dis. vnde plaustellũ di- Plaustrum,
minutiuum de plaustrum.

Porcus aper verres, mas et sus: porcaqz. scropa Aper
Femina sus. sucula. porcellus diminuũtur.
Sus suis ex illa caro dicitur esse suilla.
Scropha parit fetũ. morbus quoqz scropha vocatur.
A scrobe dic scropham: cui rostro terra cauatur
Aut quia verrit vinum / verres de verro vocatur.

¶ Hic docet autor de cõsignificatiõe dictionũ huius dictionis aper
pri. que idẽ est qd hic porcus ci. idẽ qd hic verres ris. et idẽ qd sus
suis. fm qd est masculini generis. idem quod aper (anglice a bore)
Hec porca porce. hec scropha phe. et sus suis. fm qd est feminini ge
neris idẽ significãt (anglice a sowe) qr sus declinatur hic et hec sus su
is. significat masculũ et puellã inter porcos. Deinde illa noia que ex Sucula
istis deriuantur et diminuunt. scz sucula. q̃ est diminutiuũ de hec sus Porcellus
suis. et hic porcellus li. diminutiuũ. hic porculus porculi diminutiuũ Porculus
de hic porcus ci. Et suilla (que vocat carnes suis) deriuatur de sus Suilla,

Suinus suis. ⁊ hoc ꝑ medium. q: de sus suis dr̄ suinus a.um. dr̄ suillus a.um. ⁊ hec suilla le. diminutiuū. ℂ Postea ponit autor equiuocationem in ista dictione scropha phe. dicēs ꝙ scropha ī vna significatōe est sus

Scropha. ⁊ alia significatōe est morbus quidā. Deinde docet vnde scropha ⁊ verres deriuant. dicēs ꝙ dr̄ de hic scrobs bis. i. fouea. q: libēter foueas incolit. vel ſm alios dr̄ a scro. sonū quē solet emittere. ℂ Verres dr̄ a verro ris. q: verrit humū cū rostro suo. i. sulcat terrā cū rostro suo

Constructio. ℂ Construe. Porcus. i. hoc nomē hic porcus ci. aper. i. hoc nomē hic aper. verres. i. hoc nomē hic verres ris. ri. ⁊ sus mas. i. hoc nomē sus ſm qd̄ est masculini generis. sez significāt idē siue vnū (anglice a bore) porca. i. hoc nomē porca ce. ꝗꝫ ꝑ ⁊ scropha. i. hoc nomē scropha phe. ⁊ sus femina. i. hoc nomē sus ſm qd̄ est femīni generis. i. significant vnū (anglice a sowe) sed sucula ⁊ porcellus diminuunt i. sunt diminutiua de ius suis. porcellus de porcus ci. ℂ Sus suis ⁊c. Construe. Sus supplē facit suis in gt̄o. ⁊ caro ex illa sez sue dr̄. i. vocatur suilla le. Scropha. i. sus parit. i. pfert fetum. i. partū. quoqꝫ ꝑ ⁊ scropha vocat quidā morbus. ℂ A scrobe. Construe. O lector dic scropham deriuari a scrobe. i. ab hoc nomie scrobs scrobis. i. fouea vel cauea. cui. i. a qua terra cauat. i. sulcatur vel perforatur. ℂ Aut q: ⁊c. Cōstrue. Aut ꝑ ⁊. ⁊ verres. i. hoc nomen verres vocat. i. dr̄ de verro ris. i. sulco as. vel q: euertit terrā sicut sues faciūt. q: vertit. i. sulcat humū. i. terrā cū rostro suo.

Porcus ℂ Porcus quasi spurcus dr̄. i. vilis. q: vile aīal est. ⁊ assuete satiat se vilibus. Porcus quasi puro carens. vel pus custos. Vel porcus dr̄ de puro ꝑ contrariū. q: minime

Porcarius fit purus. imergit enī se sceno. i. stercore. ℂ Hic porcarius (anglice

Aper. swynherde) hec porcaria. ℂ Aper dr̄ de aperio ris. rui. rire. q: rostro aperit terrā. Vel ſm Isidorū. aper a feritate dr̄. q: bestia fera ē.

Apinus Unde apinus na. nū. possessiuum. ad aprum ꝑtinens. ⁊ hec apina

Sus. caro apri (anglice brawne) ℂ Sus a subigo gis. dicitur eo ꝙ terra subacta estus acquirit. Vel ſm Isidorū dicitur de suo suis suere sui. q: ex setis eius sotulares suuntur.

Veruex Est veruex aries: cui virtus est generandi
Fit bino de dente bidens: dic inde bidental.
Fulmen vbi cecidit; vel victima facta bidentum.
Sacrificans ouat: ex ouibus fit ouatio plausus.
Sed cum balatu: balantem; balo figurat.
Veruex in capite vermen gerit; arietat inde.
Hinc veruecine carnes: dicuntur ouine.

ℂ Hic docet autor ꝙ ista noīa veruex/bidēs/ouis/balans: sunt idez cū ariete. Et deriuatur balans de balo as. aui. are. qd̄ est proprium

clamare ouiũ. Et balans est participiũ de balo as. sed in priori sen-
su. s. ꝓ ariete vel boue tenet substantiue. In ista significatõe partici-
piali tenet adiectiue. ⁊ qñ tenetur substantiue declinatur hic balans
tis. ꝓ masculo. hec balans tis. ꝓ femella. Et a balo as. hic balatus
tus. tui. i. clamor ouium. ¶ Sed cũ balatu ⁊c. Construe. Hoc verbũ — **Balatus.**
balo as. figurat. i. format balantẽ. i. istam dictionẽ. hic balans cũ ba- — **Constructio.**
latu. i. cũ ista dictione hic balatus tus. tui. concordãt in significatione
cum hoc noĩe hic aries tis. media correpta. Et dicit vnde deriuãtur
⁊ primo incipiẽs ab hoc noĩe aries. Dicit ꝙ aries dr̃ de area grece. — **Aries.**
qd̾ est virtus latine. q̃ inest sibi virtus generandi. ¶ Bidens dr̃ de — **Bidens**
bis. ⁊ dens dentis. ⁊ nõ de binus ꝗ. um. ⁊ dens tis. sed dr̃ bidẽs qua-
si binos dentes habens. q̃ habet inter octo dẽtes duo altiores alijs
Et ꝙ non componitur de binus a. um. ⁊ dens tis. patet. quia bidẽs
corripit primã syllabã. ⁊ binus ꝓducit primã syllabã. sed componi-
tur de bis aduerbio qd̾ corripitur. ⁊ de dens dentis. Et de bidens bi- — **Bidental.**
dentis deriuatur hoc bidẽtal talis. media producta. qd̾ est locus vbi
fulmen cadit. vel vbi oues ⁊ bidentes sacrificabantur antiquitus.
¶ Ouis ſm alli. dicitur de offero offers. eo ꝙ offerebatur dijs apud — **Ouis.**
antiquos. Uel ouis dr̃ de ouo ouas aui. are. idem ꝙ gaudere. q: sa-
crificantes oues ouabant. i. gaudebant. Et de ouo as. dicit̃ hec oua-
tio ouationis. i. plausus vel gaudiũ. ¶ Ueruex dicitur eo ꝙ vehit. i. — **Ueruex.**
gerit vermẽ in capite. cuius pruritũ veruces seinuicem pugnãtes
concutiunt. ⁊ cũ magno impetu feriunt. Uel veruex dicitur a viribꝰ
eo ꝙ ceteris ouibus sit fortior. vel dr̃ eo ꝙ sit vir ouium. ¶ Cõstrue. — **Constructio.**
Ueruex est aries. cui scʒ arieti virtus. i. potestas generandi est. Bi-
dens fit de bino dente. i. dr̃ q̃ habet binos dentes altiores iter octo.
sed componitur vt dixi de bis ⁊ dens tis. Tu dic inde. i. de bidẽs hoc
bidental. supple esse locũ vbi fulmen cecidit. vel locũ vbi victima. i.
sacrificiũ bidentiũ. i. ouiũ fuit. facta. i. frequentata. ¶ Sacrificãs ⁊c.
sacrificans. i. aliquis sacrificans. i. faciens sacrificium ex ouibꝰ ouat.
id est gaudet (⁊ per hoc innuit autor ꝙ ouis dr̃ ab ouo ouas) Oua- — **Ouatio.**
tio. i. hoc nomen verbale. qd̾ idem est qd̾ plausus. i. gaudium. fit. i. fa-
ctum. ¶ Ueruex ⁊c. declinatur hic veruex cis. ci. media ꝓducta. Et
inde dr̃ veruecinus a. um. nomẽ possessiuum. aliquod ptinẽs ad ver-
uecem. ⁊ carnes veruecine. i. de veruece. ¶ Construe. Hinc verue- — **Constructio.**
cine ⁊c. hinc. i. inde ꝙ veruex est ouis. veruecine carnes dicunt̃ oui-
ne. Et scribetur veruecis in gtõ per c. Construe. Ueruex vehit. i. ge-
rit vermen in capite suo. inde. i. ea causa. arietat. i. ille veruex arietat
id est ꝑcutit cũ capite suo qd̾cunqȝ fuerit sibi obiectũ. ¶ Et est pes
ꝓceleumaticus constans ex quattuor breuibus. ⁊ ponit̃ ꝓ dactylo,
quia equipollet ei in temporibus.

Astruit/affirmat/asseuerat tria sunt hec
Asserit est quartum/que signant quattuor vnũ.

Annuo/concedo. simul autoriso tibi do.

¶ Hic docet autor q ista quattuor verba Astruit (qd componit cu ad. et struo is. et affirmat qd coponit cum ad. et firmo mas. Asseuerat qd componit de ad. et seuero as. (qd in simplici no est in vsu: sed in copositione vt hic) et componitur cum p. et di pseuero as. Assero is. rui. ere. coponit cu ad. et sero is. ¶ Costrue. Hec tria verba scz astruit/affirmat/et asseuerat. sunt et asserit est quartu scz verbu. q quattuor verba signant vnu. s. in significatoe. ¶ Astruo facit astruxi in preterito. et astructu tu. in supinis. ¶ Assero is. facit asserui in preterito et assertu tu in supinis. ¶ Annuo is. nui. annuitu tu. i supinis qd coponit de ad. et nuo is. qd no est in vsu. ¶ Concedo dis. concessi ere. cessum su. in supinis. ¶ Autoriso sas. aui. are. Ista tria verba significant ide qd predicta quattuor verba. ¶ Costrue. Ego do tibi annuo concedo. simul p et autoriso. in cosimili significatoe cu predictis quattuor verbis. ¶ Autoriso as. de autor autoris di.

Construccio. Astruo Assero. Annuo. Concedo. Autoriso.

Abdicat cotra/negat/abnuit/inficiatur.
Obuiat et renuit/his vnum significatur
Et contra dicit/his abnegat associatur.

Abdico

¶ Hic autor docet q sunt verba eiusde significatonis cu hoc verbo abdico as. et dicit q ista Nego gas. Abnuo is. qd componit de ab et nuo is. Inficior aris. verbu deponens. et componit de in et facio fm Catholicu. Et inde inficie aru. i. treuge vel negatones denegate vel fracte. et caret singulari numero. ¶ Obuio as. aui. are. verbu neutru. Et construit cum dto casu. et obuio est contraire. vt cu dico (talis obuiauit mihi in vico) Similiter est cotradicere. vt cu di. Dicta tua obuiat rationi. i. cotradicut. Et coponit de ob. et via vie. Et di de obuius a. um. qd et sic coponit. ¶ Renuo is. renui ere. coponit de re. et nuo is. Et no habet supina ad vsum. tn fm artem hz. scz renuitu tu. ¶ Contradico. de cotra et dico dicis coponit. ¶ Abnego as. aui. are de ab. et nego as. componit. ¶ Et nota q ista verba q hic ponuntur sunt contraria in significatoe verbis in significatoe locatis. scz astruit etc. q illa dicunt affirmatiua. ista dicut negatiua. ¶ Costrue. Unu id est vna res significat in his. i. in his. verbis. s. abdicat/ negat/ abnuit/inficiat/obuiat/et renuit. econtra. i. cotra significatoem superioru verbo. scz astruit etc. Et cotradicit associat his verbis. abnegat associat his verbis. Abdico coponit de ab et dico as. cuius prior syllaba corripit. ¶ Et dico as. habet tres significatoes. vt in hoc versu Hec dico signat: confirmo: copulo: sacro.

Abnuo. Inficior. Obuio Renuo Contradico. Abnego. Construccio.

Cum suffragatur/iuuat adiuuat/auxiliatur.
Subuenit addatur/succurrit propiciatur.
Si permittatur a metris/opitulatur.

¶ Hic docet autor quot sunt verba eiusdē significatōis cū isto verbo auxilior aris. Dicit φ suffragor aris. qd̄ cōponit de sub. ⁊ hic fragus gi. Et est fragus patella q̄ est in genu. ⁊ inde dr̄ suffrago ginis. id est poples. Vn̄ poples facit poplitis in gtō, anglice a hāme. Idez est. Et est deponens. ⁊ inde venit hoc suffragium gii. id est auxilium ¶ Iuuo as. iuui iutū tu. in supinis. ⁊ inde hoc iuuamen minis. p auxilio. ⁊ iumentum ti. i. equa vel aial auxiliare. ¶ Adiuuo as. adiuui adiutū tu. Et adiutor trix. noia verbalia. Et hoc adiuuamē minis. et componit de ad ⁊ iuuo. ¶ Subuenio nis. ⁊ est idem cū auxilior aris Subuenio facit subueni in preterito. media pducta. ⁊ subuentū tu. in supino. ⁊ cōstruit cum dtō. vt subueno tibi. Et inde hec subuentio onis. ⁊ subuētor subuētrix verbalia. Et componit subuenio de sub ⁊ venio nis. ire. Et retinet dictionē ⁊ litteraturā simplicis p oēs modos ⁊ tēpora. ¶ Succurro ris. ri. succursū su. Vn̄ hic succursor oris. Et hic succursus sus. sui. i. auxiliū. Succurro est idē φ auxilior aris ⁊ est verbū mediū. ⁊ construit cū dtō casu. vt succurre mihi domine. ¶ Propitior aris. verbū deponēs. est idem qd̄ auxilior. ⁊ Opitulor aris. est idē qd̄ auxilior aris. Et dr̄ opitulor de opus ⁊ tulo lis. qd̄ nō est in vsu. Propitior de pٖpicius a. um. ¶ Nota φ opitulor hz tres syllabas breues. ⁊ ideo nō potest stare in versu. Sed autor q̄ posuit illud in versu excusat se dicens. Si pmittat a metris ⁊c̄. ¶ Cōstrue Iuuat scz auxiliat. i. idē qd̄ auxiliat. ⁊ adiuuat cū suffragat. est idem qd̄ auxiliat. subuenit addatur. i. iungat illis. ⁊ succurrit supple addatur. ⁊ opitulatur addatur illis. si illud scz opitulat pmittat. i. tolleret a metris. scz a metro s̄m φ debet penultima istius dictionis opitulatur (prout stat in versu) produci.

Suffragor
Fragus
Poples.
Iuuo.
Adiuuo
Subuenio
Subuentor.
Subuentrix
Succurro
Succursor
Succursus
Propitior
Opitulor.
Notabile.
Constructio.

Subtrahit/ ⁊ tollit/ subducit/ ⁊ eripit/ aufert
Surripit/ ⁊ spoliat/ asportat res alienas
Priuat/ predatur/ defraudat eis sociatur.

Aufero.

¶ Hic docet autor quot sunt verba significatiua siue synonima cū isto verbo aufero fers. abstuli auferre. ablatū tu. in supinis. Dicit φ subtraho his. subtraxi. subtractū tu. est idē qd̄ aufero. ¶ Subtraho est verbū actiuū. ⁊ cōponit de sub ⁊ traho his. traxi. ¶ Tollo lis. est idē. ⁊ est actiuū. ¶ Subduco cis. est idē. ⁊ componit de sub ⁊ duco cis. ¶ Eripio pis. pui. ereptū tu. est idē. ⁊ componit de e prepositione. ⁊ rapio pis. ⁊ est actiuū. ¶ Surripio pis. cōponit de sub ⁊ rapio pis. qd̄ est actiuū. ¶ Spolio as. are. aui. est idē. Inde hoc spoliū lii. ¶ Asporto tas. aui. are. est idem. ⁊ dicitur asporto de ab ⁊ porto as. ¶ Priuo as. aui. are. est idē. ¶ Predor aris. predatus sum. predari est idē. ⁊ dr̄ de hic predo onis. ¶ Defraudo as. aui. are. est idem. Et cōponit de de. ⁊ frando as. qd̄ dr̄ de hec fraus dis. ¶ Construe. Subtrahit est aufert. i. idem qd̄ aufert. tollit. subducit. ⁊ eripit. sunt

Subtraho
Tollo
Subduco.
Eripio
Surripio.
Spolio.
Asporto
Priuo
Predor
Defraudo
Constructio.

idem qd aufert. surripit. & spoliat. & asportat. sunt idē qd aufert res alienas. Per istū actiuū casum innuit autor q ista verba regūt actiuū casum. vt dicēdo. fur subtrahit res alienas. & sic de ceteris verbis. ¶ Priuat. Cōstrue. Priuat. hoc verbū sociat eis scz verbis precedentibus. & predat sociat. & defraudat sociatur.

Alloquor Conuenit/alloquitur/pariter cōpellit/& inter
Pellat/& affatur predictis associatur.

Conuenio — Conuenit. — Compello — Interpello — Affor. — Augeo. — Constructio.

¶ Hic docet autor q ista verba cōuenit/compellat/interpellat/& affatur: cōueniūt in significatōe cū hoc verbo alloquor ris. qd est deponens. Et cōpon. de ad. & loquor ris. ¶ Conuenio nis. ire. conueniso cōuenctū tu. in significatōe qua hic sumit est actiuū. vt conuenio te. & tu cōuenieris a me. bene dr. Sed cōuenire in alia significatōe est simul venire. & tūc est verbū neutrū tm. ¶ Itē conuenit aliqn est verbum impsonale. & tūc est idē qd ptingit. vnde Pamphilus. Conuenit vt nos queras quasi nescia casus. ¶ Compello las. are. aui. verbū actiuū. & cōponit de con. & pello. ¶ Interpello as. verbū actiuū. Et componitur de inter & pello as. ¶ Affor affaris. verbū deponēs componitur de ad. & for faris. i. loqui. ¶ Construe. Conuenit. i. hoc verbum. est alloquitur. i. idem qd alloquitur. pariter p simul. & compellat est simul alloquitur. interpellat est alloquitur. & affatur. i. hoc verbum associatur predictis verbis.

Augeo Auget et augmentat/exaggerat/& coaceruat
Aggregat/accumulat/cōgestat/cōgerit/addit.
Ampliat/amplificat/apponit/& adiicit/vnit.
Cum supradictis assint/adiungit/adunit.

Augeo. — Autor — Autrix. — Augmento — Exaggero — Coaceruo — Aggrego. — Accumulo — Congesto. — Congero. — Addo — Amplio — Appono. — Adiicio.

¶ Hic docet autor q oia verba superius posita sunt eiusdē significationis cū isto verbo augeo ges. auxi gere. auctū tu. in supinis. Augeo cōponit cū ad. & dr adaugeo ges. & cū ex. & dr exaugeo ges. ab augeo ges. dr Autor toris. hec Autrix cis. hec Auctio onis. nomia verbalia. & hoc Augmentū ti. Augeo ges. verbū actiuū est cū oibus suis cōpositis. ¶ Augmēto as. de hoc augmentū ti. dr. ¶ Exaggerat. cōponitur de ad. & aggero as. ¶ Coaceruat. componitur de ad. & grego as. qd dr de hic grex gregis. sed in simplici non est in vsu. ¶ Accumulo as. componit de ad. & cumulo as. qd dr de hic cumulus li. ¶ Congesto tas. verbū frequentatiuū. & formatur ab vltimo supino huius verbi aggero ris. gessi. gere. congestū tu. u in o fit congesto tas. aui. are. ¶ Congero ris. componit de con. & gero ris. gessi gerere. gestū tu. ¶ Addo dis. componit de ad. & do das. ¶ Amplio as. deriuatur ab amplus a. um. Amplificus a. um. componit de amplus a. um. & facio cis. ¶ Appono nis. de ad. & pono nis. ¶ Adiicio cis. adieci in preterito. adiectū tu. in supino. componitur de ad. & ia-

cio cis.leci ere.tertie cõiugatiõis. ¶ Nota q adiicio cis.scribitur in scda syllaba cũ duplici ii.⁊ i priori cõsonãte.scda i vocali.qr iacio in cõpositiõe mutat a in i.⁊ sic habet duplex ii.Et si ibi esset nisi simplex i.versus esset falsus. ¶ Unio vnis vniui vnire vnitũ.de vnus a.um deriuat. ¶ Adiũgo gis.de ad ⁊ iũgo gis.iunxi ere.cõponit. ¶ Aduno nis.niui.de ad ⁊ vnio nis.cõponit. ¶ Cõstrue.Exaggerat.est auget.i.idẽ qđ auget.⁊ augmẽtat est auget.i.idẽ qđ auget.⁊ sic de ceteris vsqꝫ ibi.Cũ supradictis. ¶ Cõstrue.Adiũgit.⁊ hoc verbũ adunit.assint.i.sunt.cũ predictis verbis. — Notabile. / Unio. / Adiungo. / Aduno. / Constructio.

Arcet/compescit/inhibet/cohibetqꝫ/coheret

Refrenat/reprimit/angustiat/atqꝫ coartat.

Cogit/constringit/angariat/artat/⁊ angit

Urget/compellit/his sensus conuenit idem.

— Arceo

¶ Hic docet autor quot sunt verba eiusdẽ significatiõis cũ isto verbo arceo ces.(anglice to constrayne) Dicit q oĩa illa q̃ ponuntur in versibus. ¶ Compesco cis.cõpescui in preterito.caret supino.cõponitur de con.⁊ pesco.qđ nõ est in vsu. ¶ Inhibeo bes.inhibui inhibere.inhibitũ tu.in supinis.qđ cõponit de in.⁊ habeo bes.Unde inhibitor ⁊ inhibitrix.⁊ inhibitio onis.noĩa verbalia. ¶ Cohibeo bes.cohibui bere.cohibitũ tu.in supinis.de con.⁊ habeo bes.componit.Unde cohibitor.cohibitrix.⁊ cohibitio onis.nomina verbalia. ¶ Coherceo ces.cui.in preterito.cohercere.cohercitũ tu.vel cohertũ tu.per syncopam.de con.⁊ herceo ces.đr. ¶ Refreno nas.aui.are.de re.⁊ freno as.đr. ¶ Reprimo is.pressi ere.pressum su.Unde repressor oris.⁊ repressio onis.verbalia.⁊ componitur de re ⁊ premo mis. ¶ Angustio as.aui.are.de hec angustia stie.đr. ¶ Coarto as.aui.are.componit de con.⁊ arto as.aui are. ¶ Cogo gis.cogi gere.coactũ tu.Unde coactor coactrix.⁊ hec coactio onis.noĩa verbalia.⁊ cõponitur de con.⁊ ago agis. ¶ Constringo gis.constrinxi ere.cõstrictũ tu.in supino.cõponitur de con.⁊ stringo gis. ¶ Angario as.are de hec angaria rie.đr.⁊ est idẽ qđ cogere.Unde.Angariauerũt symonẽ cyreneũ vt tolleret crucẽ iesu.i.cogerunt. ¶ Arto as.frequẽtatiuũ de arceo ces.formaẗ eni ab vltimo supino scꝫ artu.u in o fit arto artas. ¶ Ango gis.anxi.gere.⁊ caret supinis (ẽm vsum) Et notentur hic xᵒˢ.Respuo.linquo.timet.disco.posco.metuoqꝫ.Et duo cũ renuo.simul addit.viget.⁊ angit.Sunt licet actiua.damus illis nulla supina.Sensus est.q illa verba q̃ in istis versibus continenẗ carent supinis.nõ obstante q actiua sunt.⁊ hoc ẽm vsum ⁊ non ẽm artem. ¶ Urgeo ges.si.gere.caret supinis vsualiter. ¶ Cõpello lis cõpuli ere.cõpulsum su.in supinis.Unde cõpulsio onis.⁊ compulsor oris.verbalia. ¶ Construe sic.Idẽ sensus.i.vnus sensus.vna significatio.cõuenit.i.est cõueniens.his.i.verbis.arcet ⁊c̃.

Compesco. / Inhibeo / Cohibeo. / Cohereco / Refreno / Reprimo. / Angustio. / Coarto. / Cogo / Constringo / Angario. / Arto. / Ango / Actiua carẽtia supinis. / Urgeo. / Compello / Constructio.

Asinus — Indignans onager seruire per arua vagatur.
Est simplex asinus/seruile lege ligatur.
Fetus asellus erit/asiniant moribus illi.
Qui non accipiunt doctrinam pectori duro.

Onager — ¶ Hic docet autor duo. Unū de cōsignificatōne istaꝝ dictionū onager asinus ꝛ asellus. que tres vnā rem significāt: sed hoc implicite. Alteꝝ de differentia istaꝝ dictionū. Dicens ꝙ onager est asinus silvestris laboribus hoīm insuetus. Asinus ecōtra sub ꝯtinua seruitute laborat. Asellus — Asellus est diminutiuū de asinus. ꝛ ꝓprie pullus vel fetus asini. Asinino — ¶ Deinde autor docet ꝙ asinino as. qđ ꝓprie ꝑtinet ad asinū transsumit ab illa significatōe ad significādū illud qđ desipio desipere. i. male sapere. vel stulte sapere. vt dicimus de vno q̄ habet obtusum ingeniū. Iste asininat. i. non bene sapit. vel iste asininat. i. ita hebes est sicut asinus. Constructio — ¶ Cōstrue sic. Onager indignās. i. nō dignans seruire. vagat ꝑ arua (quasi diceret) semꝑ est in syluis ꝛ locis desertis. ꝛ simplex asinus. i. humilis asinus. ligat seruili lege. i. lege seruitutis. Asellus erit fetus. i. pullus asini vel aselle. Illi supple pueri vel hoīes. asinināt. i. faciūt ad modū asini. moribus. i. conditionibus. Qui nō accipiunt doctrinā. scꝫ magistri sui. in pectore duro. i. ꝓpter duriciā cordis. Onager — ¶ Et đr onager ab anos grece qđ est asinus latine. ꝛ de hic ager agri. Asinus. — ¶ Asinus đr de sedeo sedes. qꝛ homines anteq̄ equos habebant asinis insidebant.

Dicitur accusans equales atq; minores
Dicitur incusans maiores et meliores.
Sed celsus excusans minuit/renuitq; recusans.

¶ Hic docet autor differētiā inter accusare/incusare/excusare/ ꝛ recusare. Questio — ¶ Et si querat quare ponit hic doctrinā de differentibus ex quo principale ꝓpositū fuit tractare de synonimis. Responsio. — ¶ Ad hoc dico ꝙ ista verba quodāmodo possunt intelligi synonima: qꝛ oīa deriuantur ꝛ componunt de cuso as. qđ est frequentatiuū de cudo dis. Format eni cuso as. ab vltimo supino illius verbi. u in o mutata fit cuso as. Sed qꝛ prepositōes venientes secū in cōpositione faciūt ea ab inuicē differre. nō omnino: sed aliqualiter. qꝛ illa differētia causatur a parte prepositōis. que est pars secūdaria ꝛ nō a parte verbi. que est pars principalis. Ideo ponēs differentiā inter ista quattuor verba. dicit ꝙ accusare est culpare. sed q̄ sunt equales. i. pares alicui. siue minores. i. minoris status vel dignitatis. Accusare Incusare. — ¶ Incusare est reprehendere vel crimē imponere maioribus ꝛ melioribus scꝫ viris. qui sunt maioris status vel altioris dignitatis. sicut qñ aliquis simp. ex presbyter reprehēdit eū de aliquo crimine. Et cōponit de in ꝓpo

sitione τ cuso as. ¶ Excusare est crimē impositū repellere/negare/ deponere aliqua iusta causa exigēte τ faciēte ad hoc. Et cōponit de ad τ cuso as. ¶ Recusare est renuere/refutare/repellere. τ cōponit de re τ cuso as. ¶ Cōstrue. Aliqs accusans equales. i. pares suos. sicꝫ ꝑ τ. minores. i. illos q̄ sunt minoris status ip̄o. Et aliqs dr̄ incusans maiores τ meliores se. scꝫ illos q̄ sunt gradus altioris ip̄o. τ ali quis excusans se. minuit. i. minorat scelus. i. culpā sibi impositā. cꝫ ꝑ τ. aliquis recusans. renuit. i. refutat τc̄. — Excusare / Recusare / Constructio.

Quod dat iudicio iudex adiudicat/ τ quod.
Aufert iudicio iudex abiudicat illud.
Judicio te damno/ tibi iudico cōmoda quero
Et litem dirimens partes diiudicat inter
Et quos suppliciis affligit/ iudicat illos.

¶ Hic docet autor differētiā inter adiudicare qd̄ cōponit de ad τ iu dico as. τ diiudicare qd̄ cōponit de di ꝑpositōe inseparabili. τ iudico as. τ iudico as. deriuat de iudex cis. ¶ Adiudicare est aliqs ꝑ iudiciū alicui dare. ¶ Abiudicare est auferre alicui ꝑ iudiciū rem quaꝫ habuit. ¶ Diiudicare est qn̄ aliqs electus arbiter inter duas partes iudicat ꝑ vtraqꝫ parte qd̄ equū videt τ iustū. ¶ Judicare aliquē est dānare. ¶ Deinde dicit autor qꝫ iudico regit actm̄ post. τ tūc est idē qd̄ dāno vt iudico te. i. dāno te. τ tūc est actiuū. Et aliqn̄ regit post se datiuū. vt iudico tibi. τ tūc est idē qd̄ bonū iudiciū τ vtile tibi dare. ¶ Cōstrue. Judex adiudicat illud qd̄ ip̄e dat iudicio. i. ꝑ iudiciū. τ iu dex abiudicat illud qd̄ ip̄e aufert ab aliquo iudicio. i. ꝑ iudiciū. τ iudex dirimēs. i. delens lites. diiudicat inter partes. s. litigātes. iudico te. i. dāno. iudico tibi. i. quero cōmoda tibi. i. vtilia tibi. — Adiudicare. / Abiudicare. / Diiudicare / Judicare. / Constructio.

Artificis nomen opifex assumit/ τ auctor
Inuenit autor/ agit actor/ res ampliat auctor.

¶ In isto versu docet autor q̄ noīa cōueniunt in significatōe cū isto noīe hic τ hec artifex cis. Dicitur artifex de ars artis. τ facio cis. di cēs qꝫ hic τ hec τ hoc opifex cis. dr̄ de opis opē ab ope. τ facio cis. τ est idē qd̄ artifex. τ auctor idē est. Deinde in scd̄o versu ponit differē tiā inter autor scriptum ꝑ u τ simplex t sine c. τ actor ꝑ c τ t sine u. τ etiā auctor ꝑ u c τ t scriptū. ¶ Autor dr̄ ab autentū grece. qd̄ est au tenticū vel graue latine. Autor dr̄ de inuentor materie de qua tractat. τ est cōis duū generū hic τ hec autor oris. ¶ Actor scriptū ꝑ c τ t τ sine u. est nomē verbale. formatum a primo supino istius verbi ago agis egi actū tu. in supino. fit actor. i. factor. ¶ Auctor scriptū ꝑ u c τ t. est nomē verbale de augeo es. auxi ere. auctum tu. um l or fit auctor oris. Et est ille q̄ auget aliquā rem. ¶ Cōstrue. Opifex assu — Artifex. / Opifex. / Autor. / Actor / Auctor

mit.i.capit nomē artificis.i.idem qd artifex. Autor inuenit.i.inuen tor materie de qua intēdit tractare. Actor agit.i.facit. Auctor ampliat res ampliores. ¶ Nota alios versus differentiales.

Notabile.

Autor ab autentim hic ꝛ hec sine c venit. actor
A sine prebet ago. venit auctor ab augeo cum c.

Inter se distant/timidus/temerarius/audax.
Linquit omittenda/ facit audax aggredienda.
Cessat ab audendis timidus/simul ꝛ fugiendis.
Audet omitenda temerarius ꝛ facienda.

Audax. Timidus. Temerarius.

¶ Hic ponit autor drām inter ista nōia audax/temerarius/ ꝛ timidus. Dicēs ꝙ audax est ille ꝗ audet facere ea ꝗ sunt faciēda: ꝛ dimittit ea ꝗ nō sunt faciēda. ¶ Et timidus est ille ꝗ nō audet facere nec omittere omittenda. ¶ Sed temerarius est ille ꝗ audet facere faciēda ꝛ nō faciēda. Timidus a timeo es. dr. Temerarius a temere.i.stulte dr. Audax ab audeo es. ausus sum dr. ¶ Cōstrue. Timidus temerarius ꝛ audax. ista nōia distant.i.differūt inter se. Audax est ille qui supple audax. linquit.i.dimittit. omittenda.i.ea ꝗ debent omitti. ꝛ facit aggrediēda.i.ea ꝗ audax debet aggredi. Et est aggredi incipere aliqd cū audacia. Timidus cessat.i.deficit. ab audiēdis.i.rebus faciēdis. ꝛ simul.i.pariter. a fugiēdis.i.a rebus nō faciēdis. Temerarius audet.i.audax est facere omittēda.i.ea ꝗ debēt omitti. ꝛ facienda.i.ea que debent fieri.

Constructio.

Est auidus cupidus/ ꝛ auarus/ ꝛ ambitiosus
Diuitias cupidus cupit/ambitiosus honores.

Auidus. Cupidus. Auarus. Ambitiosus.

¶ Hic autor docet ꝙ oīa ista nōia sunt eiusdē significatōis cum isto noīe auidus a.um. Dicēs ꝙ cupidus a.um. idē est. ꝛ dr a cupio pis. cupiui vel cupii. cupere. ¶ Auarus a.um. idē est. ꝛ dr ab aueo es. aui auere.i.cupere. ¶ Ambitiosus a.um. est idem. ꝛ dr de hec ambitio onis.i.cupiditas honoris. ꝛ dr de hic ambitus tus. tui. cuius media corripit. qr est nomē. nā si media pducit est participiū. vn̄ vs. Ambitus est nomē: ambitus participale. ¶ Diuitias ꝛc. Hic ponit autor drām inter cupidus ꝛ ambitiosus. dicēs ꝙ cupidus est ille ꝗ cupit diuitias. Ambitiosus est ille ꝗ cupit honores. ¶ Cōstrue. Cupidus ꝛ auarus ꝛ ambitiosus est idē qd auidus. Cupidus cupit.i.d est optat diuitias. ambitiosus honores. supple cupit.

Notabile.

Constructio.

Nutrit/fomentat/reficit/fouet/ ꝛ refocillat.
Pascit/alit/sensus his verbis conuenit vnus.

Alo. nutrio.

¶ Hic autor docet ꝙ oīa ista verba cōueniūt in significatōe cū isto verbo alo alis alui alere. ¶ Nutrio is. iui. ire quarte cōiugationis. Et inde nutrior ꝛ nutrix. qd nomē syncopatur. ꝛ dr nutrix deposita

media syllaba tri. Et de nutrix deriuat nutricius a.um. ⁊ est idē qđ
nutrix (si esset oīs generis) vnde Architrenius in principio libri.
Languida segnicies: veneris nutricia tractat. Ocia. dilatrix operū Notabile.
dissuada labo⁊. Loquit de vitiis q̄ sequūtur ociosos. ¶ Et ecce ha
bes ibi in his versibus (nutricia) qđ declinat sic. Nutricius a.um. ⁊
ibi nutricia. est idē qđ nutrices. ¶ Fomento as. a fomentū ti. đi. Et Fomento.
est fomētū idē qđ nutrimentū. ⁊ đi de foueo es. ¶ Reficio is. cōpo- Reficio.
nitur de re. ⁊ facio cis. Papias dicit reficere/ refocillare/ recreare/
constipare. Unde versus. Constipat. reficit. recreat. simul ⁊ refocil-
lat. ¶ Foueo ues. foui ere. fotū tu. in supinis. componit cū con. ⁊ đi Foueo
cōfoueo ues. media correpta. ⁊ cū re. ⁊ đi refoueo es. ¶ Refocillo Refocillo
as. de refoueo es. đi. ¶ Pasco cis. ere. paui pastum tu. in supinis. Pasco
vnde hic pastor oris. ⁊ hec pastura re. ⁊ hec pascua pascue. ⁊ plura Pastura.
liter hec pascua o⁊. ⁊ est etheroclytū in genere ⁊ declinatōe. quia in Pascuo
singulari numero est generis feminini ⁊ prime declinatōis. in plura
li vero scđe declinatōis ⁊ neutri generis. Unde versus. Pascua so
la datur: sed pascua plura dabuntur. Item potest declinari hec pa-
scua pascue. ⁊ pluraliter he pascue pascua⁊. Unde scribitur Eze-
chielis. xxxiiii. caplō. quasi in medio. In montibus israel erunt pa-
scue ; earū. Item in eodē caplō. Insup reliquias pascua⁊ vestraruz
conculcastis pedibus vestris. Item in eodem caplō inuenit pascua
in plurali numero. Nōne satis erat pascua bona depasci. ¶ Pasco
componitur cum de. ⁊ dicitur deposco cis. ¶ Nota q̄ passiua istorū Notabile.
passiuo⁊. scȝ pascor ⁊ depascor. construuntur cum accusatiuis casi-
bus transitiue. Ut capra pascitur vel depascitur syluas. Et cū abla
tiuis in eodē sensu. Unde fm Papiam bene dicitur. Pascor hanc
rem. vel ab hac re. ¶ Alo alis alui ere. alitū tu. vel altū tu. in supi- Alo.
nis. fm Hug. Uñ hic altor altoris. ⁊ hic alitor oris. verbalia. i. nutri
tor. ⁊ hec alitrix cis. ¶ Construe. Unus sensus conuenit. i. conueni- Constructio.
ens est his verbis. scȝ nutrix ⁊c̄.

Hinc nutrimentum deducitur ac alimentum. Alimētū.
Fomentumq̄ȝ comes simul est alimonia fomes.

¶ Hic docet autor q̄ ista noīa deriuant a predictis verbis. ⁊ vnū ⁊
idē significāt. ⁊ sic sunt synonima cōueniētia in significatōe. cum illo
noīe poc alimentū ti. ⁊ đi de alo alis. ¶ Nutrimētū đi de nutrio nu Nutrimētū.
trias. ¶ Fomentū ti. ⁊ hic fomes tis. deriuat de foueo es. ¶ Con- Fomentum.
strue. Nutrimentū deducit. i. deriuat. hinc. i. de nutrio nutris. ac pro Constructio.
⁊. alimentū. deducit hinc. scȝ de alo alis. q̄ p ⁊. fomentū est comes.
i. sociatū. illis in significatōe. qđ deriuatur a foueo es. simul p pari-
ter. ⁊ alimonia est comes illis. qđ đi de alo alis. ⁊ fomes est comes
illis. qđ đi de foueo foues.

Inter se distant/ albescit: albat: ⁊ albet.

Albitat/albificat/transire scias duo prima.
Inchoat albescit/minuit simul atqz frequentat
Albitat/istorum celebratur vtrumqz solutum.
Candeo candesco nõ transit/candido transit.

¶ Hic docet autor q̄ ista verba q̃ hic cõtinentur in versibus cõueni unt in significatõe cū albeo bes. Item docet differẽtiã inter ista verba dicẽs. q̄ aliqua istor̄ sũt actiua. aliqua neutra ⁊ absoluta. aliqua sunt inchoatiua. ⁊ vnū istor̄ verbor̄ est frequẽtatiuū verbū. ¶ Albesco cis. est inchoatiuū verbū. ⁊ caret preterito. q̄ oīa verba inchoatiua ex significatõe significãt presentialiter. p̄terita vero significant preteritõem. Unñ si haberẽt p̄terita: haberẽt sibi ipsis ɔtraria. ¶ Formaẽ inchoatiuū a scd̄a p̄sona p̄ntis tp̄is singularis numeri: ⁊ indicatiui modi. vt amo amas. addita co. fit amasco cis. i. incipere amare. albeo albes addita co fit albesco cis. i. incipere albere. ¶ Albo as. i. albū facere. ab albus a. um. ⁊ verbū transitiuū. ¶ Albeo bes. caret supino. ⁊ hoc f̄m vsum: nõ f̄m artẽ. ¶ Itẽ albito as. est frequẽtatiuum de albo as. albatu. u in o. ⁊ a preposita mutata in i correptã. fit albito as. aui. are. i. parū albere. ⁊ est neutrū. ¶ Albifico as. i. albū facere. ⁊ cõponiẽ de albus a. um. ⁊ facio cis. ¶ Candeo des. dui. ere caret supino. i. candidū vel albū esse. q̄d idem est esse vel fieri albū. ¶ Candesco cis. inchoatiuū formatū a candes addita co fit candesco. i. incipere candere. ¶ Candido das. aui. are. i. facere candidum. verbū transitiuū. ¶ Construe. Albescit. ⁊ albat. ⁊ albet. albitat ⁊ albificat. ista verba distãt. i. differũt inter se. Scias. i. tu lector cognoscas. duo sc3 verba. de istis verbis p̄ime cõiugatiõis. transire. i. esse transitiua. sc3 albo as. aui. are. ⁊ albifico as. aui. are. Et alia tria sunt neutra. sc3 albescit. albet. ⁊ albitat. ¶ Inchoat ⁊c̄. Hic docet autor q̄ albesco cis. est inchoatiuū verbū. albito as. est frequẽtatiuū. ⁊ significat minus q̄ suū p̄fectū. sc3 albeo. q̄ albeo significat albū esse vel fieri. ⁊ albito significat modicū vel parū albere. Deinde dicit q̄ vtrūqz istor̄ verbor̄ est absolutū. i. nullo modo regit actiū transitiue. ⁊ sic vtrūqz est neutrū. ¶ Construe. Albescit sc3 hoc verbū. inchoat. i. inchoatiuū est. Albitat. s. hoc verbū. minuit. i. significat minutionẽ significatõis sui p̄fecti verbi. sc3 albeo es. atqz p̄ ⁊ simul. i. pariter. frequẽtat. i. est frequentatiuū. sicut superius dr̄. Et vtrūqz istor̄ verborū. sc3 albescit ⁊ albitat. celebrat. i. dr̄ esse solutū. i. absolutū. ¶ Candeo ⁊c̄. Hic dicit q̄ hec verba candeo ⁊ candesco nõ sunt transitiua: sed neutra. Et q̄ candido as. est transitiuū. ¶ Construe. Hoc verbū candeo nõ transit. i. nõ est transitiuū. ⁊ candesco nõ est transitiuum. sed candido transit. i. est transitiuum.

Dicitur vnguentū cathaplasmaqz nard⁹ amomū

Notabile.

Albesco
Albo.
Albeo
Albito
Albifico
Candeo
Candesco.
Candido
Constructio.

Suauiter hinc redolens/illis sociatur aroma.
Fertur aromaticum/similem qd prestat odorem

¶ Hic docet autor cōuenientiā significatiōis esse inter ista nomina amomū/cathaplasma/nardus/aroma/ꝛ aromaticū. oīa ista nomina significant vnguēta preciosa. ¶ Cathaplasma fm Hug. cōponitur de catha. qd est supra. ꝛ plasma tis. qꝛ supra formā morbi ponit᷑ vel inducit. ꝛ est emplastrū medicaminis. Sed cū hoc cathaplasma dr a catha prepositōe greca. i. iuxta. ꝛ plasma. i. formatio. qꝛ efficitur vt ponat iuxta apostema. ꝛ remouet apostema a mēbro nobili ad min⁹ nobile. Unde versus. Delet apostema iuxta positum cathaplasma. ¶ Nardus ponit᷑ ꝑ nardo spicato siue ꝑ nardo pistico. ꝛ vtrūq3 est vnguentum factū de nardo arbore. Et est nardus arbor suauissime redolens. ꝛ cōputat inter herbas ꝓpter suā breuitatē. ¶ Hoc amomum mi. cōponit᷑ de aer ꝛ oma qd est odor. quasi bonū aeris odorē representans. Et dicit Isidorus. Amomū dr ꝙ veluti odorē cynamomi referat. ¶ Aromaticū ab aromate. ꝛ potest declinari adiectiue. aromaticus a. um. ꝛ est oē qd ꝯtinēs est ad aroma. ¶ Construe. Cathaplasma. qꝫ ꝑ ꝛ. nardus. ꝛ amomū. sunt vnguentū. ꝛ idē in significatione aroma hinc redolens. i. hinc qꝛ redolens est suauiter sociatur illis. scꝫ predictis noībus. ¶ Fertur aromaticū ꝛc. ¶ Construe. Et illud fertur. i. dicitur aromaticū. qd prestat. i. similem odorem. sicut illa que superius memorantur.

cathaplasma

Nardus

Amomum

Aromaticū.

Constructio.

Debet fex olei/sedimen/vel amurca vocari.

¶ Intentio autoris est dicere ꝙ sedimen ꝛ fex olei cōueniūt in significatōe. cū hoc noīe amurca ce. qd est fex olei. ꝛ fm Hug. cōponitur amurca ab a qd est sine. ꝛ mergio gis. qꝛ ab oleo se mergat inferius scꝫ inferior fex olei. Sed murca dr superior fex olei: qꝛ fit quasi murus in oleo. Et inde mucrosus a. um. hec mucrositas tatis. Et sciās ꝙ amurca est pars olei. sed ponitur ꝑ fece alterius liquoris. Et fm quosdā dr amarus. qꝛ est amara. ¶ Sedimen minis. a sedeo des. dr qꝛ sedet vel residet in fundo olei. ¶ Olea ab hec oliua oliue dr. hoc oleū olei. Et est differētia inter oliuā/ oleā/ ꝛ oleū siue oliuū. Oliua est arbor. Olea est fruct⁹ illius arboris. Oleum vel oliuū. est liquor fluens vel factus de fructib⁹ illius arboris. ¶ Cōstrue. Fex olei dꝫ vocari sepimē vel amurca. Et dr fex a figo figis.

Amurca.

Amurca

Murca.

Mucrosus

Sedimen

Oliua

Olea

Oleum.

Constructio.

Augur/sortilegus/est diuinator aruspex.
Atq3 mathematicus/illis sociatur ꝛ auspex
Additur ariolus/hinc dicitur auriolari.

¶ Hic docet autor quot sunt noīa synonima cū isto noīe hic augur ris. dicēs ꝙ sortilegus idē est. Et cōponit᷑ de hec sors tis. ꝛ lego gis. ¶ Diuinator est idē. ꝛ dr de diuino as. ¶ Mathematicus ci. est idē

Augur.

Sortilegus

Diuinator

Mathematicus.

Mathesis Matesis — Et dicitur a mathesis. & est diuinatio. ¶ Et est differentia inter mathesis. cuius media corripit. & cum aspiratione. & matesis. cuius media producitur. sine aspiratione. Mathesis. cuius media corripitur. est doctrinalis scientia. Matesis. cuius media producitur. est scientia diuinandi. Unde versus. Scire facit mathesis. sed diuinare matesis. ¶ Ariolus — Ariolus li. est idem. Et dicuntur arioli. secundum Papiam incantatores. eo quod circa aras preces nepharias emittunt. vnde auriolor aris. i. diuinare. ¶ Cetera nomina exponuntur superius. ¶ Construe. Sortilegus est augur. & sic de ceteris dicas.

Anus.

Fertur anus vetula/minuit sed anicula sensum.
Dum dormitat anus/turpis sibi sibilat anus.

¶ Hic autor docet conuenientiam istorum nominum anus/vetula/anicula/que omnia idem significant (anglice a olde Wyfe) ¶ Hec anus anus anui. quarte declinationis. & inde hec anicula le. diminutiuum. & hic & hec anilis. & hoc anile. aliquid pertinens ad anum. ¶ Vetula. Anus Anus Anicula — Vetula le. de vetus veteris dicitur quia vetus est. i. antiqua. ¶ Dum dormitat &c. Differentia est inter anus. cuius prior corripit. & anus. cuius prior producit. nam anus cuius penultima syllaba corripit. est feminini generis & quarte declinationis. & est idem quod vetula. Anus cuius penultima syllaba producitur. est masculini generis & secunde declinationis. & est idem quod culus. Constructio. ¶ Construe. Vetula. est anus. & anicula est anus. sed minuit sensum id est significationem illius. quia est nomen diminutiuum. hic anus ni. pro culo. & hec anus pro vetula dicitur. Versus Hic anus ani. hec anicula le. de vetus veteris dicitur. ¶ Sibilare. Dum dormitat anus. Construe. Dum anus i. vetula dormitat. i. dormit. turpis anus. i. vilis culus. sibilat sibi. ¶ Et est sibilare proprie serpentum. sed quia culus emittit similem sonum. ideo transsumitur ad significandum taliter sonare.

Arbor

Unum significant arbor/cum robore stipes.
Stips stipis est obolus/sed stipes stipitis arbor.
Stipo/constipo/stipendia dicimus inde
Arbutus arboris est species/sunt arbuta fructus

¶ Docet hic autor conuenientiam istarum dictionum hoc robur ris. & hic stipes tis. media correpta. cum isto nomine hec arbor ris. ¶ Stipes. Hic stipes tis. secundum Hug. est titio vel truncus ligni. qui sustinet aliquid. & dicitur de sto stas. ¶ Constructio. Construe. Hec nomina arbor & stipes cum robore significant vnum. i. vnam rem. ¶ Stipis. Stips pis. &c. Hic ponit differentiam inter hec stips pis. & hic stipes pitis. dicens quod hec stips pis. feminini generis est obolus. quoddam pondus quod olim militibus stipendiariis distribuebatur pro pecunia. & ponitur pro obolo. Et quia obolus solet dari mendicis pro elemosyna. ideo stips quandoque dicitur mendacitas. elemosyna. victus. Stipus. Unde hic stipus pi. mendicus. Sed stipes pitis. est arbor. ¶ Stipo. constipo.

¶ Dicit autor ꝙ stipo as. cōponit cū con. ⁊ dr̄ constipo as. ⁊ hoc sti- Stipo
pediū dij. de stips pis. ¶ Stipo as. i. facere stipata. hec stipatum ti. Constipo.
(anglice a stockes) vel stipare est ornare cum stipa. cōstipatus (an- Stipendium
glice to be costyf) ¶ Arbutus ⁊c. Hic autor ponit differentiā inter Arbutus.
hec arbutus ti. ⁊ pluraliter hec arbuta tox. dicēs ꝙ hec arbutus est arbuta
quedā species arboris. ⁊ sic nō est generalis arbor. ⁊ arbuta sūt fru-
ctus illius arboris. Et declinatur hoc arbutū ti. Et dr̄ de hec herba.
⁊ similiter de hoc arbor arboris.

Stips stipis/as/obolus/indeclinabile pōdus. As assis
Illius est natus dipondius/as duplicatus.
Altera pars assis semis/duo tertia bisse.
Tressis/quincussis/occussis/et inde decussis.

¶ Hic docet autor ꝙ ista noīa hic as assis. ⁊ hec stips pis. hic obo-
lus li. ⁊ hoc pondus indeclinabile sunt synonima ⁊ eiusdē significa-
tionis. Deinde dicit ꝙ pondus cōponit cū dya. qđ est duo. ⁊ inde dr̄
dypondius dij. Et dypondius est duo asses vel equivalens duobus Dypondius.
assibus. ¶ As assis est pondus duodecim vnciax. ⁊ ponit qnq̄ pro As assis
obolo. As cōponit cū semus a. um. i. dimidius a. um. ⁊ dr̄ hic semis
semissis. Et est semis media pars assis. scȝ sex vncie. vel oboli qñ as Semis.
ponit p obolo. ¶ As cōponit cū binus. ⁊ dr̄ bisse indeclinabile. ⁊ est Bisse
pondus octo vnciax. q: si as diuidat in tres partes equales octo sūt
due partes illius. ¶ As cōponit cū tres. ⁊ dr̄ hic tressis sis. s. i. tres Tressis.
asses. vel preciū triū assium. Et cum quinq̄ ⁊ dr̄ quincussis sis. Sed Quincussis.
qnq̄ de partibus assis dicimus. qđ potest dici quolibet totū. qđ etiā
potest diuidi in duodecim partes equales. cuius vndena pars dicit
Deuns quasi vna vncia dempta de asse. Dena pars dicitur decuns Deuns.
Nouena pars dr̄ dodrās. Octaua pars dicitur bisse. Septima pars Decuns
dicitur septuns. Sena pars duscuns. Quinta pars dicitur quicuns
Quarta pars dicitur quadrans. Trina pars dicitur triens. Et pon-
dus duax vnciax dr̄ sextuns. q: est sexta pars. ⁊ inde fit vncia duo-
dena pars assis. q: as cōtinet duodecim vncias. ¶ Cōstrue (preter- Constructio.
missis tñ duobus versibus primis satis facilib⁹) Altera pars assis.
hic annumerat autor q̄ sunt cōposita ab as assis. quox vnū exponit
scȝ semis. Est semis altera pars. i. dimidia pars assis. duo tertia. i. q̄
cōtinet sex vncias. sunt bisse. Vel si as accipiat p obolo. sicut superi-
us dr̄. tūc semis significat medietatē oboli. cetera plana sūt. ¶ Ali-
ter pōt sic exponi. Hic semis est altera pars assis ⁊ duo. hic semis ē
altera pars assis. ⁊ duo tertia. i. due triū partium sunt bisse. i. in bisse.
Et pōt declinari. hic bissis sis. s. bisse ablatiuo casu. Bissis

Assidet assiduus/studio suo continuato.
Dicitur assiduus diues/ab esse vocatus.

assiduus
assideo,

¶ Hic docet autor equocatoẽm in hoc noĩe assiduus a.um.dicẽs q assiduus est idẽ qđ sollicitus.⁊ tũc deriuat de assideo des.i.ĩdulgeo ges.Et tot hꝫ significatões assideo quot patẽt ꝑ versum.Assidet indulget:iuxta sedet assimilat.Itẽ assiduus idẽ est qđ diues.⁊ tũc descendit de as assis.¶ Cõstructio textus satis patet.

Calliditas/astutia/vel cautela/vel astus.
His prudentia/vel versucia consocietur.

astus
Calliditas
astutia
Cautela
Prudentia.
Versutia.
astutus.
Versutus.

¶ Hic docet autor quot sunt noĩa cõuenientia in significatõe cũ hoc noĩe hic astus tus.tui.dicẽs q hec caliditas atis.est idẽ.⁊ đr de calidus a.um.i.sapiens.¶ Hec astutia tie.est idẽ.Et ꝓprie astus astutus ⁊ astutia sunt in malo.Et đr astutia de astutus a.um.format enĩ a gtõ astuti.addita a.¶ Hec cautela le.idem.et đr de cautus a.um. ¶ Hec prudẽtia tie.idẽ.⁊ format a datiuo prudẽti.addita a.¶ Versutia tie.idẽ.⁊ format a gtõ versuti.addita a.Versutus a verto tis.dicit.¶ Astutus deceptor est.qꝛ eius mẽs in quolibet actu ad quãlibet fraudẽ in facili vertitur.Textus patet.

Exigit/ac peragit/facit/efficit/ac operatur
Patrat/agit/complet/consumat/ꝑficit/implet.
Exequitur/claudit/concludit/terminat/atqꝫ
Decidit/finit/medios deducit in actus.

Exigo plura
significat
Exactio

Exiguus.
Perago.
Facio cũ cõpositis.

¶ Hic docet autor quot sunt verba cõsignificãtia cũ hoc verbo ago agis.Dicẽs q ista scꝫ exigo gis.egi.ere.exactũ ctu.verbũ actiuũ.et cõponit de ex ⁊ ago agis.Et est exigere ꝑfecte agere.Ut iste exegit opus suũ.i.ꝑfecte fecit opus suũ.vel cõpleuit.vel ꝑfecit.Itẽ exigere est expellere.Exigere est iniuste petere.vñ exactio onis.i.iniusta petitio.Item exigere sumit ꝓ simpliciter petere vel requirere.Itẽ exigere est vltra vel extra agere.i.diuidere.Unde exiguus a.um. ¶ Perago gis.de per ⁊ ago agis cõponit.A facio cis.feci facere.factũ ctu.Afficio cis.componit de ad ⁊ facio cis.Et significat tria q̃ patent ꝑ versum.Afficit:informat:punit:cupit:hec tria signat.Itẽ componit cũ ex.⁊ đr efficio cis.Et cum in.⁊ đr inficio cis.i.intingere.Et cũ de.⁊ đr deficio.Et cũ per.⁊ đr perficio cis.Et cum ob.⁊ đr officio cis.Et cũ sub.⁊ đr sufficio.¶ Et habet multas significationes.

Sufficere

Nam sufficere.i.satisfacere (anglice to suffice) vt sufficit tibi gratia mea.Et ꝑm hanc significatioẽm inuenitur sufficit impsonale.Item sufficere est subrogare:substituere.Unde bene đr.Iste est suffectus.id est substitutus.Sufficere.i.subministrare.vt iste sufficit mihi necessariũ.i.subministrat.Itẽ facio cõponit cũ ꝓ.⁊ dicitur ꝓficio cis.

Proficiscor

¶ Nota ꝓficiscor eris.verbũ deponẽs.i.ire.⁊ habet suppletionem preteriti ꝓfectus sum vel fui.i.transiui.Et cũ re.⁊ đr reficio cis.feci refectũ tu.

Notabile.

¶ Nota q facio est neutrũ quo ad vocem.nõ quo ad si-

gnificatõem.qꝫ sic actiuū est.Et oīa cōposita a facio cū prepositioni
bus(prout Donatus accipit prepositiões)si in o desinãt actiua sunt
preter ista quattuor.scꝫ deficio/ꝑficio/officio/sufficio.q̄ sunt neutra.
Deficio tñ ꝓ reliquo.⁊ sufficio ꝓ subministro.⁊ substituo.actiua sūt
Si vero desinãt in or.passiua sunt.preter ꝓficiscor ris.⁊ inficior aris
que sunt deponētia.Plures alie regule dant a facio cis.⁊ eiusdē cō
positis.quas vide in Hug(.caplō facio.in fine.¶ Operor aris. ver
bū deponēs.dr̄ de hoc opus operis.Et cōponit cū con.dempta n. ⁊
dr̄ cooperor aris.¶ Patro as.aui.are.i.facere.⁊ ꝓprie opus veni-
ens.Et cōponit cū p.⁊ dr̄ ꝑpetro as.i.facere.⁊ cum in.⁊ dr̄ impetro
as.i.querere.¶ Compleo ples.eui.ere.cōpletū tu.cōponitur de cō
⁊ pleo es.qđ in simplici nō.est in vsu.sed in cōposito.vt Repleo es.
Impleo es.Suppleo es.Depleo es.⁊ ē deplere valde deplere.vel
euacuare.Expleo es.Oppleo es.de ob ⁊ pleo es.i.implere.obtura
re.Et a pleo deriuatur plenus a.um.⁊ hic splen nis.¶ Consumo is
consumpsi ere.cōsumptū ptu.in supino.de con.⁊ sumo is.cōponitur
Et est cōsumere/deuastare/destruere/expendere:simul sumere. vn
de cōsumptor cōsumptrix.consumptio noīa verbalia.Sumo est acti
uum cū suis cōpositis.¶ Impleo.dictū est.¶ Perficio dictū est su
pra.¶ Exequor ris.executus sum.exequi.media correpta. de ex et
sequor componit.vñ executor oris.executrix icis.hec executio onis.
noīa verbalia.¶ Claudo dis.clausi ere.clausum su.in supinis.Un-
de hic clausor oris.⁊ hec clausura re.⁊ hic clatrus clatri.⁊ est repa-
gulū quo ostiū firmat.vel qđ opponitur ostio.vel ipm ostium. preci
pue hortoꝝ vel vinearū.¶ Termino as.aui.de hic terminus ni.dr̄.
Unde cōtermino as.aui.are.i.simul terminare.vel cōiungere. De-
termino as.aui.are.i.diffinire.vel terminos auferre.Extermino as.
aui.are.terminos auferre.vel exulem facere.quasi extra terminos
ponere ⁊ extrahere.⁊ proprie dr̄ de exulibus.Et ponitur ꝓ demo-
litur.vt ibi.Exterminant enim facies suas.i.demoliuntur.i.deuenu
stant.destruunt.dissipant.⁊ extra terminos humane conditionis du
cunt.Uñ hoc exterminū nij.i.desolatio.concussio extra terminos.exi
liū.¶ Decido dis.decidi ere.decisum su.in supino.i.terminare. Un
de iste decidit causam.i.determinat causam.Et componitur de de.
⁊ cedo dis.cecidi.media ꝓducta.sed cado dis.facit cecidi in preteri
to.media correpta.Unde.Preterito cecidi prebet cado.cedo cecidi
¶ Finio nis.finiui finire.a finis dicitur. Diffinio nis.niui.nire.i.de-
terminare.i.diffinitionem dare.¶ Deduco is.deduxi ere.de de.⁊ du
co ducis componitur.¶ Cōstrue.Exigit ac peragit ⁊c.Oīa ista idē
sunt quod ago agis.Medios deducit in actus.i.aliquis deducit. id
est vlterius ducit.rem suam vel opus suum in medios actus. id est
vltra medios actus.

De promo promus qui promptuaria seruat

Operor
Patro
Compleo
Et alia cōpo
sita a pleo
Consumo ⁊
alia cōposita
Exequor
Claudo
Clatrus
Termino cū
compositis
Nota
Extermin
Decido
Cedo
Cado
Finio
Deduco
Constructio.

De promo promis sunt promptuaria dicta
Promtuaria/vel celaria/dic apothecas.
Est apotheca domus cui victus traditur omnis
Est ypotheca rei non mobilis/vt domus/aruum.
Rerum mobilium traduntur pignera pugno.

Promus. ¶ In istis versibus docet autor qd sit promus. qr in sequētib⁹ facit
memoriā de ista dictōe ꝓmptuariū. dicēs ꝙ dr de promo is. Dicit er
go ꝙ hic promus mi. est custos ꝓmptuarij. ꝛ vtrūqꝫ deriuat de pro
Constructio. mo mis. ¶ Cōstrue duos primos versus. Promus dr. i. deriuat de
Promere promo is. ꝓmpsi ere. ꝓmptū tu. i. ostēdere. ꝛ q scꝫ prom⁹ seruat. i. cu
stodit ꝓmptuaria. i. celaria. ꝛ ꝓmptuaria. i. promptuariū sunt dicta. i.
Promptuariū dictū de ꝓmo is. Et est ꝓmptuariū domus secreta in qua oīa victu
alia reponūtur. ¶ Promptuaria ꝛc. Hic docet autor ꝙ ista noīa sunt
Celarium synonima. i. cōsignificātia hoc celariū. quod dr a celo celas. i. tego te
gis. qr celat. i. tegit res q̄ ibi ponunt. ¶ Hec apotheca ce. dr ab apo
Apotheca qd est re. ꝛ theca qd est positio latine. quasi repositio vel reposito
riū. qr ibi seruantur res in repositorio. ¶ Est apotheca ꝛc. Hic po
ypotheca nit differentiā inter apotheca ꝛ ypotheca. dicens ꝙ apotheca est idē
qd celariū. ypotheca est vadiū rei immobilis. sicut domus/aruum/
ager ꝛ similia. Et sic potest esse differētia in istis versibus inter ypo
Notabile theca ꝛ pignus. ¶ Item nota differētiā inter hoc pignus pigneris
cū e in gtō. ꝛ hoc pignus pignoris cū o scriptū in gtō. Unde versus
Constructio. Pignora natoꝝ dicuntur pignera rerū. ¶ Construe. Apotheca est
vna domus. cui scꝫ domui oīs victus. i. victualia tradunt. i. dantur. ꝛ
ypotheca est scꝫ vadiū rei imobilis q̄ facile moueri nō pōt. vt dom⁹
id est edificiū. ꝛ aruum. i. campus.

Nuncupat/appellat/sic euocat/aduocat/ista/
Vociferat/censet/sensu funguntur eodem

Nuncupo ¶ Hic docet autor ꝙ ista verba q̄ ponūtur in versibus ꝑdictis syno
Nomino nima sunt. Nuncupo as. dr de nomē noīs. ¶ Nomino as. dr de hoc
Appello nomē minis. ¶ Appello as. componit de ad ꝛ pello as. qd nō est in
Aduoco vsu. i. vocare. ¶ Aduoco as. de ad ꝛ voco as. ¶ Vocifero as. dr de
Vocifero vocifer a. um. adiectiuū. i. ferēs vel portās vocē. ꝛ componit de hec
Censeo cum vox vocis ꝛ fero fers. ¶ Censeo es. sui. sere. censum su. habet istas
compositis significatōes. i. cōputo as. ꝛ idē est qd nūcupo as. ꝛ idē est qd iudico
as. ꝛ ꝓprie de moribus. V⁹. Censeo computo censeo nūcupo censeo
mores. Censeo cōponit cū sub. ꝛ dr succenseo ses. sui. ꝛ est idē quod
irasci. Et cū per. ꝛ dr ꝑcenseo es. i. ꝑfecte vel valde censere. vel per
quirere/circuire/pererrare. Un̄ Ouidius in sedo methaꝫ. Percen
suit orbē. i. circuiuit orbē. ¶ Itē cōponit cū re. ꝛ dr recenseo ses. sui.

recensere recēsum su. in supinis. i. numerare vel recitare/rememorari/reuenerari. Ʋn̄ v⁹. Censeo si studeas lector componere debes
Sub notat irasci. per circuit. ⁊ numerare. Et de censeo venit hic cēsor. oris. iudex de moribus. ⁊ hec cēsura re. iudiciū. ¶ Cōstrue. Ista. i. ista verba nūcupat/appellat ⁊c. fungunt eodē sensu. Fungor oris construit cum abltō casu. Constructio.
¶ Item nota ꝙ est censeo es. sui. ere. censum su. in supinis. ⁊ Censo is. sui. ere. censitū tu. verbū tertie coniugationis. ⁊ Censio sis. siui. sire. quarte cōiugatōis. ⁊ ista nō differunt in significatōe: sed in litteratura. q: censeo es. scđe cōiugatiōis facit censui in preterito. ⁊ censum su. in supinis. Censo is. tertie cōiugationis facit etiā censui in preterito ⁊ censitū tu. in supinis media correpta. Sed censio sis. quarte cōiugatōis facit censitū tu. media producta in supinis. Versus: Censio censo sui. so situm. sed censeo censum Censio sed quarte voluit prudētius esse. Et ista verba cōponuntur. Notabile Censeo Censo Censio

Sed ſm qđ simplicia variantur in dictione sua cōposita variant. vt possumus dicere recensita media ꝓducta vel correpta. q: recensita penultima correpta descēdit de recenso qđ est verbū tertie cōiugationis: sed recēsita descēdit de recēsio sis. siui. sire. recēsitū tu. cuius penultima ꝓducit qđ est quarte cōiugatōis. hec Hug. Sed alij dicūt ꝙ censeo es. facit censum su. in supinis. ⁊ oīa cōposita ab eo faciunt censitū tu. in supinis penultima correpta. Sed recēso sis. verbū tertie coniugatōis facit recensiui in preterito ⁊ recensitū in supinis ad modū quarte cōiugatōis. ⁊ nūq̄ recensui recensitum tu. penultima correpta. Notabile.

Per istā regulā ꝙ oē verbū desinēs in so tertie cōiugationis facit preteritū in siui: ⁊ supina in sitū. ad modū quarte cōiugationis. preter q̄nq3. sc3 capesso/lacesso/facesso/viso ⁊ pinso. Ʋn̄ doctrinale. So siui situmq3 facit ⁊c. Regula

Applicat appellens/appellas nomine quemuis

¶ In isto versu assignat autor differētiā inter appello lis. appuli lere. appulsū su. in supinis. verbū actiuū. i. ad portū venire vel applicare. vt ibi. Postq̄ poeta aīm suū appulit ad scribēdū. appulit. i. applicauit. ⁊ cōponit de ad ⁊ pello is. pepuli ere. pulsum su. in supinis Appello is
¶ Appello as. i. vocare. vt superius đ. ¶ Cōstrue. Appellēs. i. aliqs appellēs applicat. Et applicat cōponit de ad ⁊ plico cas. plicui. vel plicaui. are. plicitū tu. vel plicatū tu. in supinis. Appello as Plico
¶ Et nota ꝙ plico facit preteritū in cui. vel in caui. ⁊ supina in citū vel in catū. ⁊ oīa sua cōposita cū ꝓpositōibus siīlr faciūt preteritū in cui vel in caui. et supina in citū vel in catū. sed frequētius i cui ⁊ raro in caui ⁊ in catū ꝑter supplico as. qđ facit semꝑ ꝑteritū i aui. ⁊ supina in atū. vt supplicaui catū tu. Esopus habet supplicui de supplico. Sed cōposita a plico ⁊ ab aliquo nōie faciunt semꝑ preteritum in aui. ⁊ supina in atum. vt multiplico cas. caui. atum. tu. duplico cas. caui. catū. Notabile.
¶ Cōstrue. Appellēs. i. aliquis appellēs. applicat. ⁊ tu appellas. id est vo Constructio.

cas.quēuis.i.oēm'hoīem.nomine.i.p nomen suum.vel quēuis sunt
due dictiones.⁊ tunc sic expone.tu appellas.i.vocas illū quē tu vis
vocare.nomine suo.i.per nomen suum.

Aperio **Ostia qui reserat/aperit/panditqꝫ/recludit.**
Einsdem sensus depessulat additur istis.

¶ Hic ponit autor synonimatiōem in istis verbis aperio ris. resero
Resero. as.pando is.⁊c̄. ¶ Resero as.aui.are.cōponit̄ de re ⁊ sero as.i.clau
Aperio dere cū sera. ¶ Aperio ris.rui.ire.apertū tu.in supinis.verbū acti
uū cōponit̄ de ab vel ab a ⁊ pario ris.peperi re.⁊ componit̄ aperio
Pando cū ad.⁊ dr̄ adaperio ris.rui.ire. ¶ Pando dis.di.pandere pansum
su.vel passum su. in supinis(fm quosdā videlꝫ Donatū in maiori et
Papiā) Sed Hug(.⁊ doctrinale dicūt q facit tm̄ passum su.in supi
Pandus. nis. ¶ De pando dis.dr̄ pandus a.um.i.curuus a.um.sed differunt
Curuus q: pandus sursum curuat̄.⁊ curuus deorsum curuat̄.⁊ cōponit̄ repā
dus a.um. Vn̄ versus. Dans pādo passum subducit n s geminando
Hug(.dicit q hec tria verba pando ⁊ pateo ⁊ patior habent simile
supinū.videlꝫ passum.vn̄ v⁹. Pādo pati pateo passum fecere supi
Recludo. no. ¶ Recludo dis.reclusi.e.reclusum su.in supinis.cōponit̄ de re ⁊
Notabile. claudo dis.clausi ere. ¶ Et nota q re notat aliqn̄ contrarietatē. vt ī
hoc verbo recludo dis.q: si ostiū sit clausum.⁊ dicā reclude ostium.
idē est qđ aperi.⁊ si ostiū sit apertū ⁊ dicā reclude ostiū. tunc idē est
qđ claude ostiū.⁊ ita re notat cōtrarios actus. ¶ Depessulo as.aui.
are.i.aperire.⁊ cōponit̄ de de p̄positiōe.⁊ pessulo as.⁊ est pessulare
claudere vel firmare ostiū cū pessulo.hoc pessulū li.(āglice a latche
Constructio Et dr̄ de pello lis. ¶ Construe. Ille q̄ reserat ostium aperit. qꝫ p ⁊.
pandit ⁊ recludit.depessulat.eiusdem sensus.i.eiusdem significatōis
additur istis scꝫ verbis.

Hec tria iungas/presumit/vsurpat/⁊ audet.

¶ In isto versu docet autor cōuenientiam significatiōis esse in istis
Presumo verbis vsurpo as.aui.are.qđ deriuat̄ de vtor ⁊ rapio. ¶ Presumo
mis.presumpsi re.presumptū tu.in supinis.⁊ cōponit̄ de pre ⁊ sumo
sumis.⁊ inde presumptor trix.presumptio verbalia.⁊ hic presumpt⁹
Audeo. tus.tui.vn̄ presumptuosus a.um. ¶ Audeo es.ausus sum.audere.
verbū neutropassiuū. Et differētia est inter verba neutropassiua et
verba neutrapassiua. Verba neutropassiua dicunt̄ illa que passiuis
sunt similia in hoc q carēt preteritis.⁊ habēt suppletionē preterito
rū p participiū ⁊ verbū substātiuū sicut ⁊ passiua. Ista aūt qnqꝫ sūt
q̄ indicāt versus. Audeo cū soleo fio quoqꝫ gaudio fido. Quiqꝫ pu=
er numero neutropassiua tibi do. ¶ Sūt aūt neutrapassiua q̄ signi=
ficationē passiuorū habēt.⁊ q̄ significant passionem aliunde illatam.
q̄ sunt quattuor.vt patet p versus. Exulo vapulo veneo nubo quat
tuor ista. Sensum passiui sub voce gerunt aliena. Et ab audeo hic

ausus sus.sui.hic ꝛ hec ꝛ hoc audax cis.vñ hec audacia cie. ¶ Construe. Iungas vel simul iungas hec tria ꝙ sunt eiusdẽ significationis.videlꝫ presumo/vsurpo/ꝛ audeo.

Sulcat/arat/v̄sat glebas/colit/excolit/agros.

¶ Hic docet autoꝛ cõuenientiã esse quo ad significatõem inter ista verba sulcat ꝛc. ¶ Sulco as.aui.are.neutrũ ḋr de hic sulcus ci. Et sulcus ḋr de hic sol solis.vñ sulcus quasi solẽ capiẽs. ꝛ est ethimologia.ꝛ nõ compositio.ḋr de suo is.suere.qꝛ vomere transsuit. ¶ Aro aras aui.are.aratũ tu.verbũ neutrũ.cõponit cũ ex.ꝛ ḋr exaro ras. aui.are.i.extra arare vel perfecte arare vel scribere.vñ Job. Quis mihi.det vt exarent sermones mei in libro:stilo ferreo vel celte sculpant in silice. De aro as.aratoꝛ oris.aratrix tricis.ꝛ hoc aratrũ tri. ſm quosdã media ꝓducta.ꝛ ſꝫ alios media correpta.ꝓfert. ¶ Verso as.aui.are.verbũ frequẽtatiuũ.i.frequẽter vertere. Et formatur ab vltimo supino istiꝰ verbi verto vertis.verti.versum su.u in o fit verso as. ¶ Hec gleba be.i.durus cespes cũ herba:vel sine herba terra auulsus. Et ḋr de hic globus bi.qꝛ simul quasi globus. Unde hec glebula le.vel hec glebella le.ambo diminutiua. Et globosus a.um.ꝛ cõparat globosioꝛ globosissimus. Vñ hec globositas tatis. Et de globo ḋr hic globo onis.i.rusticus aratoꝛ. ¶ Colo colis colui colere.cultũ cultu in supino.q̄nqꝫ habet sensus. Colo ciuitatẽ.i.habito.colo terrã.i.aro terrã.colo formã.i.orno.colo deũ.i.veneroꝛ. colo parentes.i.diligo parentes. Quas q̄nqꝫ significatões versus sequentes declarãt. Agro rus.formã.superos colit atqꝫ parẽtes Hos arat.hos habitat.ornat.honorat.amat. Vñ verbalia cultoꝛ cultoris. cultrix icis.ꝛ hic cultus tus.tui.ꝛ hec cultura re. ¶ Excolo is.excolui ere.excultũ tu in supino.componitur de ex ꝛ colo lis.colui lere. ¶ Hic ager huius agri.huic agro.i.campus.ꝛ cõponit cũ cultura. ꝛ dicitur hec agricultura re. ¶ Cõstrue sic. Sulcat.arat.versat.glebas.colit.excolit agros.oĩa ista significãt arare. ¶ Et ibi versat glebas ꝓ vna dictione accipitur.ꝛ etiam excolit agros.ꝛ tantũ significat quantum aro aras arare.

Sulcus
Aro
Verso.
Gleba
Globus
Globosus
Colo plura significat.
Excolo
Ager
Constructio.

Alget ꝛ algescit/friget frigescit/ꝛ inde
Algidus ac algoꝛ/pariter maris alga/vocatur.
Ac infrigdatur p̄dictis associatur

¶ Hic docet autoꝛ quot sunt verba cõueniẽtia in significatiõe cum hoc verbo algeo es.alsi algere. Dicẽs ꝙ sunt ista ꝙ ponunt ĩ v̄sibꝰ ¶ Algeo es.alsi gere.alsum su.in supino.componit cũ in.interposita d.a mutata in u.ḋr indulgeo ges.indulsi ere.indulsum su.vel indultũ tu.in supinis. Et habet tres significatiões. Nam idulgere est gratis concedere.vt papa indulsit mihi potestatem.i.gratis ꝯcessit mihi. Et indulgere est operã dare.vñ Catho. Indulgere gule noli:

Algeo.
Indulgeo
Notabile.

q: vĕtris amica est. Et indulgere ꝑ remittere. vt indulge nobis pec
cata nr̄a. In prima significatōe indulgere est actiuū. in alijs neutrū.
Vn̄ versus. Est indulgere quicq̄ cōcedere gratis. Ac operā dare si
ue remittere significabit. Actiuum dicas ꝑ primo pro reliquis non.
Algesco ¶ Algesco cis. verbū inchoatiuū. i. incipio algere. Et cōponit cū ex
Frigeo. τ dr̄ exalgesco cis. ¶ Frigeo ges. gui. caret supinis. Et est frigere
frigefieri vel esse frigidū. Itē frigere ponit sepe ꝑ cessare. sicut eco
trario feruere ponit ꝑ frequētare. vt dicit Hug. caplō Frigeo ges
Frigesco. ¶ Frigesco cis. inchoatiuum a frigeo ges. ere. ¶ Infrigidor aris.
Infrigidor atus sum. ari. τ est passiuū. Infrigido as. qđ cōponit de in τ frigido
as. i. valde frigidare. Et est frigidare frigidū facere: sed infrigidari
Constructio. frigidum fieri. ¶ Construe sic. Alget τ algescit. friget frigescit. ista
verba significant idem. Et inde. i. de hoc verbo algeo es. venit algi-
dus a. um. frigidus a. um. ac pro τ hic algor algoris. i. frigus. τ pari-
Alga. ter. i. simul. hec alga maris. i. que est herba maris. scilicet crescēs in
mari. τ quam mare proijcit a se. queslibet istarū dictionum creatur.
id est fit. i. deriuatur ab algeo alges. ac pro τ infrigdatur. pro infrigi
Notabile datur. associatur. i. adiungitur predictis supple verbis. ¶ Nota. q̄a
non potest stare in versu infrigidatur. τ ideo deposuit i ante d. τ di-
xit infrigdatur.

Ara vel altare domini/vel mensa vocatur.
Atq; tripos dici consueuit apollinis ara.
Aras inspiciens/hinc deriuatur aruspex.

¶ Hic docet autor quot noīa inueniūtur posita pro hoc nomīe hec
Ara ara are. τ dicit q̄ ista q̄ sequuntur. ¶ Hec ara are fm̄ Isidorū dicitur
de hoc es eris. q: are antiq̄tus facte fuerūt ex ere. Vel de aro aras
fm̄ Hug. Et cōponit cū specio cis. qđ nō est in vsu. i. videre. Et dr̄
Aruspex hic τ hec aruspex cis. media correpta. i. diuinator. q: ventura predi-
Altare cit ab aris. ¶ Item ara cōponit cū altus a. um. τ dr̄ hoc altare aris.
Altarium quasi alta ara vel altorū. i. deorū superorū ara. Vn̄ hoc altariū rij. idem
qđ ara. τ hoc altariolum li. diminutiuū. τ hoc altare ris. in eodē sen-
Mensa su. ¶ Hec mensa se. dicitur de metior ris. mensus sum. metiri verbū
deponens. Et de mensa se. dicitur hec mensula sule. diminutiuum.
Tripos. ¶ Hic tripos odis. componitur de tris qđ est tres. τ pos qđ est pes
quasi tres habens pedes. quia super tres pedes. i. tres columnas ste-
tit illa ara. Et ꝑpriē dicebatur ara apollinis. i. phebi vel solis. q: i
illa solebant dari responsa de oībus quesitis. Sed modo fides xpia-
Notabile. na prohibet talia fieri. Unde Galfridus in poetria. Nouella sana fi-
Constructio des a lumine tollit. Ecclesie tripodem phebi soliumq; sybille. ¶ Cō
strue. Altare vel mensa domini. vocatur. s. ara. atq; pro τ tripos tri-
podis. consueuit. i. solebat dici. id est vocari a poetis. ara. id est alta-
re apollinis. id est solis vel phebi. quod idem est τc. ¶ Aras inspi-

ciens. ¶ Construe. Dum aliquis est inspiciēs aras. hinc. i. inde aruspex aruspicis deriuatur.

Induit/ ac operit/ amicit/ vestit/ tegit atqꝫ.
Uelat/ predictis sensum dedit vsus eundem
Occulit/ obnubit/ ⁊ obnubzat celat/ ⁊ abdit

¶ Hic autor docet quot sunt verba synonima cū isto verbo amicio cis. cire. quarte cōiugatōis. ⁊ est verbū actiuū. ⁊ facit supina amictū amictu. iuxta illud doctrinalis. Amicire figurat amictū. ¶ Amicio cis. idē qđ cooperire. vel adiungere. vel ligare. Et đr de hic amicus amici. Et inde đr hic amictus tus. tui. Amicio cōponit cū circū. ⁊ đr circūamicio cis. ¶ Nota ꝙ Hug. vult ꝙ scribetur circūamicio: ita ꝙ circū nō maneret integra dictio. cuius opinionē (q̄ rationi nō cōuenit) non admitto. ¶ Induo is. ui. ere. indutū tu. in supinis. vñ hoc indumentū ti. ⁊ est verbum actiuū. ⁊ componitur induo de in ⁊ duo is. qđ non est in vsu. ¶ Operio ris. rui. ire. opertū tu. in supino. verbum actiuū. i. tegere. vel amicire. componitur de ob. ⁊ pario ris. pe peri ere. Uñ opertus a. um. ⁊ hic opertus tus. tui. ⁊ hoc operimē minis. penultima correpta. ⁊ hoc operimentū ti. ⁊ hoc opertorium rij. ⁊ hoc operculum li. oīa idem qđ tegimen. Uñ in veteri lege scribitur Uas sine operculo. i. tegumen. immundū erit. Inuenit ⁊ hoc operculū li. p syncopā. ¶ Item cooperio cōponit de cū vel con. deposita n ⁊ đr cooperio ris. rui. ire. coopertū tu. i. tegere. Cooperio componit cū dis. ⁊ đr discooperio is. i. denudare/ exuere. Uñ Cum videris nudū cooperi eū. i. tege eū cū vestibus. ¶ Nota ꝙ habetur operior opertus sum operiri. verbū deponens. i. expectare. vt operior te. i. expecto te. Sed qñ deponens producit primam syllabam. ⁊ qñ est passiuum corripit primā syllabam. ¶ Uestio is. iui. ire. vestitum tu. in supino. verbū actiuum. đr de hec vestis tis. vñ hoc vestimē inis. ⁊ hoc vestimentū ti. ⁊ hic vestitus tus. tui. ¶ Tego gis. texi tectum tectu vñ verbalia textor oris. textrix icis. Et hoc tectum ti. i. domus. ⁊ hoc tegimen inis. Tego componitur cū de. ⁊ đr detego gis. detexi detegere. i. discooperire/ reuelare. vt iste detexit secreta mea. i. reuelauit Item cum pro. ⁊ đr ꝓtego gis. ꝓtexi ere. protectum tu. in supinis. i. tueri/ defendere. vt ibi. Protege me dñe ab omni malo. i. defende. vel hic. Protege dñe famulos tuos. i. defende. Uñ protectio. i. defēsio vel tuitio. ¶ Uelo as. aui. are. actiuum. i. tegere. Uñ hoc velum veli. illud lintheum quo vehitur nauis in mari impulsione venti. Et a velum li. dicitur hoc velamen minis. ⁊ hoc velamentum ti. i. tegimen vel tegmen. Uñ velū đr quasi ala volantis. A velo las. dicitur velabrum bri. illud vas quo frumentum purgatur. Item componit aduelo las. i. valde velare. ⁊ abuelo las. i. discooperire. ⁊ deuelo las. idem. Item reuelo las. i. detegere vel aperire/ manifestare. Et oīa

Amicio.
Notabile.
Induo.
Operio.
Opertus.
Operimen.
Opertoriū.
Operculum
Cooperio.
Operior
Uestio.
Tego cū cōpositis.
Uelabrum.

Constructio. composita ab eo actiua sunt. et producunt hanc syllabā ve. ¶ Cōstrue Induit ac operit rē. Usus. i. cōsuetudo dedit predictis sc3 verbis. cū d   sensum. i. candē significatiōem. ¶ Occulo lis. lui. lere. occultū tu. in supinis. verbū actiuū. et componit de ob. et colo colis. p mutatio-nē b in c. et illa syllaba co in u. et est abscondere/tegere. Un Ouidi⁹. Rumosas occulit herba domos. i. tegit. Unde occulto2 occultrix. et hoc occultum ti. i. peccatū. vñ Ab occultis meis munda. rē. ¶ Obnubo bis. obnupsi ere. obnuptū tu. i. tegere. verbū actiuū. et coponi-tur de ob. et nubo bis. nupsi nuptū nuptu. Et habet duas significati nes. In vna idem qđ tego tegis. vñ obnubo bis. componit de nubo bis. tunc est actiuū. In alia significatōe nubo ptinet ad mulieres. et tunc est neutrū et neutropassiuū. qr sub voce actiua significat passi-onē. vt hec mulier nubit mihi. i. est nupta mihi. Uñ versus. Neutrū nubo feres. cū ptinet ad mulieres. Dum signat tegere vult actiuū remanere. ¶ Obumbro as. aui. are verbū actiuum. de ob. et vmbro as. qđ in simplici non est in vsu. ¶ Celo las. lare. i. sculpere/pinge-re. et celo as. i. tego gis. p contrariū ad reuelare. sicut in presenti le-ctione accipit. et ſm hoc construit cum duobus actis. vt celo te con siliū. et est sensus. abscondo a te consiliū. ¶ Pro illis duabus signi-ficationibus nota q ſū. Hoc verbū celo notat duo: tego/sculpo. Ce-lo cōponit cū con. et dr cōcelo as. i. simul celare. et reccio as. i. reuela re. Et est actiuū cū suis cōpositis. et oia producunt hāc syllabam: ce. ¶ Abdo dis. didi. ere. abditū tu. tegere. et est actiuū. Et componit de ab. et do das dedi datū datu. in supino.

Occulo.

Occultum

Obnubo

Nubo

Obumbro

Colo as are. cū cōpositis.

Abdo

Est globus/atq3 strues/cumul⁹ et aceruus vel agger.

Est glomus/hinc glomero globo/conglobo nasci-tur inde.

¶ Hic docet autor quot sunt synonima cū isto noīe hic aceruus a-cerui. i. coadunatio. dicēs q ista q̄ ponūtur in versibus. ¶ Hic glo-bus bi. est idem. vñ hec gleba be. durus cespes cū herbis. Itē a glo bus dr globo as. aui. are. i. aceruare/cumulare/coadunare/ cōspissa re/globosum facere. ¶ Hec strues is. i. aceruus/congeries. vñ hec strucula le. diminutiuū. et hec struma me. gybbus in pectore. quasi strues humo2. ¶ Et est differentia inter hec congeries ei. et hec glo meratio onis. et hic strues is. qr congeries pprie est cumulus lapi-dum. et glomeratio pprie est collectio fili vel filo2. sed strues est col lectio ligno2. Uñ versus. Congeries lapidū. tibi glomeratio fili. Li-gno2 pprie dicitur esse strues. ¶ Hic cumulus li. vnde cumulo as aui. are. et componitur accumulo las. concumulo las. ambo actiua. ¶ Hic aceruus ui. de acer (ſm litterā) vnde aceruo uas. aui. are. et cōponit coaceruo uas. i. cumulare. ¶ Hic agger eris. dr de aggero

Globus.

Gleba.

Globare

Strues.

Strucula.

Struma

Notabile

Cumulus

Aceruus

Agger.

aggeris.gessi erc.i.afferre vel apportare. Et est agger ꝓprie cumulus terre nō naturaliter sed artificialiter instructus (Lucanus) Late iacēs apparuit agger. ¶ Hic glomus mi.sc̄de declinatiōis.ꝛ hoc glom⁹ glomeris tertie declinatōis.idē significāt.i.collectio ꝓprie filoꝝ (anglice a clewe, or a bottym of threde) Vñ v⁹. Hic glomus hoc ve glomus fert glomeratio fili. Et qñ declinat hoc glomus ris. tūc ab eo deriuat glomero as.i.facere glomera filoꝝ ¶ Cōstrue. Et glomus est aceruus.hinc.i.ex hoc glomero nascit.i.deriuat.ꝛ inde.i.ex globus bi.hec verba globo as.ꝛ cōglobo as.qđ componit de con.ꝛ globo as.nascitur.i.oritur vel deriuatur ꝛc̄. | Glomus | Constructio.

Hic anachoritas/reclusos/ac heremitas.
Et heremo venit hic/sed ab ana nascitur ille
Hinc anachorite/quasi corde superna colentes. | Anachorita.

¶ Hic autor docet ꝙ noīa cōueniūt in significatōe cū hoc noīe anachorita. Dicēs ꝙ ista hic reclusus si.dr̄ de recludo dis.idem qđ claudere.q: clausus est in vna cella p se.hic.ꝛ hec heremita te.est idem. ¶ Deinde docet vnde hic ꝛ hec anachorita te.ꝛ hic ꝛ hec heremita te.deriuantur,dicēs ꝙ anachorita dr̄ ab ana qđ est sursum.ꝛ cordis quasi sursum habēs cor ad deū. Uel a choros qđ est intēdens. quasi sursum intendēs.sc3 ad celestia. ¶ Heremita dr̄ de heremus mi. q: dz habitare in heremo.i.in deserto. Et heremus mi.dr̄ de hereo res hesi herere.q: ibi nūꝙ̄ vel raro fit mansio.heremus enī est inuia solitudo:vbi nūꝙ̄ habitatū est.vel heremus dr̄ a remoueo es.eo ꝙ remotus est a cōspectu hoīm. Et habet hoc heremū mi.in eodē sensu ¶ Cōstrue. Hic reclusos.ac ꝑ ꝛ heremitas.esse anachoritas. Ex heremo ꝛc̄.hic sc3 heremita.venit ex heremo.i.deriuat ab hoc noīe hic heremus mi. Sed ille sc3 anachorita nascit ab ana grece.qđ est sursum latine.q: circa supna.i.diuina sollicitus est. ¶ Hinc anachorite ꝛc̄. Cōstrue.vel anachorite supple dār quasi colentes.i.venerantes supna.i.diuina.corde.i.cordibus suis. | Reclusus | Anachorita. | Heremita | Heremus | Heremum | Constructio.

Ambulo/vel gradior eo/vado deambulo/pergo.
Additur his spatior/vel itinero/vel proficiscor.
Predictis iunge tendo/cum curro/mouere.

¶ Hic docet autor ꝙ oīa ista verba ꝙ̄ hic ponūtur sunt eiusdē significatōis cū hoc verbo ambulo. ¶ Ambulo as.aui.are.qđ est verbū neutrū.vñ hoc ambulatrū tri.locus spaciosus ad ambulandū.ꝛ hoc ambulatoriū rij.p loco apto ad ambulandū.ꝛ hic ambulus li. porticus lata ꝛ spaciosa. ¶ Ambulo cōponit obambulo as.i. circūambulare. Deambulo as.i.de vno loco ad aliū spaciari. Perambulo las. Item ambulo componit cū funis.i.corda.ꝛ dr̄ hic funambulus li.ille q̄ discurrit per funē.i.cordam. ¶ Gradior eris.gressus sum.gradi | Ambulatrū. | ambulatoriū | Ambulus | Ambulo cū suis cōpositꝭ | Gradior cum suis cōpositꝭ

verbū deponēs. Et componit cū con. & dicitur cōgredior congrederis congressus sum congredi. i. simul gradi. simul ire. confugere. pugnare. disputare. Item illi ꝓprie congrediuntur: q̄ contra se gradiū tur: & ad pugnā: vt verborū/manuū/vel armorū. Et cū ad & dr aggredior eris. i. assilire/inuadere/arripere. Disgredior eris. i. i. diuersas partes gradi: vel diuersis modis gradi. Ingredior ris. i. itrare. Progredior eris. i. precedere/preire: in qua significatōe & ꝓgredior inuenit. Pretergredior ris. i. iuxta gradi vel iuxta transire. preterire. Regredior ris. i. redire. Transgredior ris. i. vltra gradi/preuaricari. ¶ Gradior est deponēs. similiter oīa eius cōposita sunt deponētalia. & oīa a suis simplicib' mutāt in e. preter antegradior ris. & pregradior eris Et oīa faciunt supina in gressum sicut & simplex. ¶ Item a gradior ris. dr grassor aris. inuadere/latrocinari/predari/impugnare. Proprie grassari est cū impetu gradi ad aliquid crudeliter faciendum. Vñ Boetius de cōsolatiōe philosophie. libro primo. caplō. iii. in fine Vñ hic grassator oris. q̄ crudeliter agit/latro/predator/seuiens crudeliter/homicida. Et q̄nq3 grassor aris. ponitur pro niti vel conari. ¶ Caueat lector ne ꝓferat grassari ꝓ crassari. vel ecōuerso. Aliud enī est grassari & aliud crassari. Scdo libro regū caplō vltimo ꝓpe finē scribit. Et cesset indignatio vel infectio q̄ grassatur in populo. i. crudeliter graditur in populo. vel deuastat. ¶ Crassor aris. est passiuū huius verbi crasso as. aui. are. i. crassum facere. Crassus a. um. idem qd hic & hec pinguis & hoc pingue. Ut ille est crassus facie. i. pinguis. ¶ Eo is iui ire itum itu/n supino. i. ambulare. vnde verbalia. ¶ Et nota q eo is & oīa ab eo composita corripiunt istam syllabam i ante tum in supinis. vt itum itu. initū tu. transitū tu. reditum tu. media de oībus correpta. Excepto hoc solo verbo ambio bis. qd ꝓducit i ante tum in supino. vt ambitum ambitu. media producta. ¶ Item eo is & sua cōposita habēt e ante o in prima ꝑsona singularis numeri. & modi indicatiui. vt Eo is. Abeo is. Exeo is. Ineo is. Obeo is. Subeo is. Adeo is. Redeo is. Prodeo is. Ueneo is. i. vendor ris. preter Ambio bis. qd habet i ante o. ¶ Itē eo is. & oīa composita ab illo faciunt futurū indicatiui in bo. & am. preter ambio qd facit in am tm̄. Item oīa habent i ante bam imediate precedentem vt ibam/transibā/exibā/inibā. preter ambio qd habet e āte bam. vt audiebā/ambiebam. sicut cetera verba quarte cōiugatōis. ¶ Uado vadis vasi vadere vasum vasu in supino. i. ire. vnde hoc vadū vadi locus humilis in aqua. q: ꝑ eum possit vadi. i. ambulari pedibus sine periculo. Unde hoc vadulū li. diminutiuū. & vadosus a. um. plenus vel abundans vadis. & vado as. aui. are. i. per vadum transire. vel ꝑ vadū ducere. vnde vado equū. i. ꝑ vadū duco. Itē componitur peruado as. reuado as. trāsuado as. Et est neutrū cū oībus suis cōpositis ꝓ transire. sed ꝓ ducere ꝑ vadū est actiuū. ¶ Itē a vado is dr hic vas vadis. i. fideiussor: quia dato vade. i. fideiussore licet abire

Notabile.

Grassor. Crassor

Eo is ire. cū compositis

Uado dis. cū deriuatis

Uadum Uades

⁊ vadere. Unde qdam dixit alteri. Tu non euades quin dabis ante vades.i.tu nõ a me euades quin inuenies ante fideiussores reuerẽdi ad me ⁊c. ¶ Item de hic vas vadis hoc vadiũ dij.⁊ hec vadimonium nij.in eodem sensu pignus vel fideiussio. Unde vado as.i.vadium ponere.⁊ cõponit cõuadio as.inuadio as.i.cõtrauadio.⁊ est actiuum cũ suis cõpositis. ¶ Item a vas vadis vadior aris.verbũ deponẽs.i.vadem dare vel inuenire.vt vadior illũ.i.do illũ in vadem tibi.i.fideiussorẽ. Et nõ solũ ptinet ad hoies:sed etiã ad alias res.vt vadior tibi equũ vel mantellũ meũ. Et cõponit euadior aris.i.reposcere a vaditione liberare. ¶ Uado dis.componit euado is.inuado is.i.aggredi. Uado ⁊ eius composita neutra sunt.preter inuado is.qd est actiuũ.⁊ oia faciũt preterita in si.⁊ supina in sum.vt vado is.vasi ere.vasum su. Euado is.euasi euasum su. ¶ Deambulo as.aui cõponit de de.⁊ ambulo as.vñ hoc ambulatoriũ.i.locus spaciosus aptus ad ambulandũ in illo. ¶ Pergo gis.perexi.xere.perrectũ tu. ¶ Spacior aris.atus sum.spaciari.verbũ deponẽs.de spaciũ spacij. Et cõponit expacior aris.i.extra spaciari. ¶ Itinero as.aui.are.verbũ neutrũ.i.ire:dr de iter itineris itineri.cuius ntũs itiner nõ est in vsu. ¶ Proficiscor eris.pfectus sum.pficisci.i.ire.⁊ componitur de pro ⁊ facio cis.⁊ est verbũ deponẽs. ¶ Tendo is.tetendi ere.tensum su.vel tentũ tu.in supino.i.ire. Uñ hec tendicula le.⁊ sunt tendicule insidie que tendũtur ambulãtibus hoibus:vel etiã alijs aĩalibus. Tendo ⁊ eius cõposita qñ significat ire neutra sunt.in alia vero significatõe actiua sunt. Item eius composita faciunt preteritum intendi ⁊ supina intensum vel intentũ. Itẽ simplex geminat primaz syllabã in preterito:sed nullũ compositũ ab eo geminat eã. ¶ Curro ris.cucurri ere.cursum su.verbũ neutrũ.vñ verbalia. ¶ Nota q curro ⁊ oia cõposita ab eo faciũt preteritũ in curri ⁊ supina in cursũ su. Itẽ curro geminat primã syllabã in preterito vt cucurri.sed nullum eius cõpositũ geminat preter precurro:qd sepe geminat.vt Johannes precucurrit citius petro. Itẽ curro eius cõposita sunt neutra:exceptis precurro pro preuenire:⁊ transcurro pro transire q̃ possũt esse actiua. ¶ Moueo es.moui ere.motũ tu.in supino.i.motũ facere. Uñ verbalia motor motrix.⁊ hec motio onis.⁊ hic ⁊ hec mobilis ⁊ hoc mobile. ¶ Nota q moueo es.⁊ eius composita actiua sunt.⁊ faciunt preteritũ in moui ⁊ supina in motũ. ⁊ oia corripiunt in presenti tẽpore hanc syllabã mo.sed in preteritis ⁊ in supino eã pducit ¶ Construe. Ambulo vel gradior ⁊c.significant idẽ qd spacior.vel pro ⁊ itinero.⁊ pficiscor additur his supple verbis q̃ ponuntur i priori versu.⁊ iunge scz predictis verbis.hec verba scz tendo ⁊ mouere id est moueo.cum hoc verbo curro.

Vadium

Vadio as.

Vadior

Vado vadis cũ cõpositis.

Deambulo

Pergo.

Spacior

Itinero.

Proficiscor

Constructio.

Amussi/perpendiculum quod regula signat.
Hinc examussim/quod dicitur indubitanter.

Musso dū dubito/musso dum murmuro dico.
Dum stolidū stolido lumine respicio

Amussis ¶ Hic docet autor q̄ ista tria noīa amussis/ppendiculum/ ⁊ regula conueniūt in significatōe. ⁊ dicit q̄ amussis sis. si. est plūbum vel plūbata cemētarioꝝ. qd̄ demittit a sursum vsq3 deorsum ad ꝑcipiendū equalitatē parietis. ⁊ dr̄ ab a qd̄ est sine. ⁊ musso as. qd̄ est dubitare. qr̄ reddet cementariū indubiū. i. certū quō parietē dirigat ⁊ coequet

ppendiculū. ¶ Perpendiculū li. a ppendo dis. dr̄. i. amussis. Itē ppendiculū est illud vnde lebetes feruntur. i. suspēdunt (anglice a hengell) ¶ Hec

Regula regula le. a rego gis. qr̄ regit. i. dirigit equalitatē muri. ¶ Hinc examussum. Hic dicit q̄ examussum est idē qd̄ indubie vel indubitater

Musso ⁊ componit de ex ⁊ amussis. ¶ Musso dum. Hic docet autor q̄ musso as. equiuocat ad tria. nā mussare. i. dubitare vel murmurare cum silentio. ⁊ mussare est respicere indignāter vel stolidū vel toruo vultu aliquē stultū dum quis stulte fecerit.

Obliquo/sinuo/curuo/simul arcuo/limo
Oibus his verbis sensum dedit vsus eundem.
Sic lento/flecto sensu comprendis in vno.

¶ Hic docet autor quot sunt verba idē significātia cū hoc verbo arcuo as. dicēs q̄ ista

Obliquo Obliquo as. aui. are verbū actiuū cōponitur de ob ⁊ equo equas aui. are. vn̄ obliquus a. um. ⁊ hec obliquitas atis.

Sinuo ¶ Sinuo as. aui. are. dr̄ de hic sinus sus. sui. ¶ Curuo as. aui. are.

Curuo cōponit de curuo as. i. deorsū curuare. verbū actiuū. vn̄ curuus a. ū.

Arcuo ¶ Arcuo as. aui. are. de arcus cus. cui. dr̄. ¶ Limo as. aui. are. acti-

Limo uum. de hec lima me. dr̄. verbū actiuū. ¶ Lento as. aui. are. de lent⁹

Lento a. um. qd̄ idē est qd̄ hic ⁊ hec flexibilis ⁊ hoc le. ¶ Flecto is. flexi re.

Flecto flexū flexu in supinis. actiuū. Et cōponit Reflecto tis. Deflecto tis.

Constructio. oīa sunt actiua. ⁊ faciunt preterita in xi. ⁊ supina in xū. ¶ Construe. Usus dedit oibus his verbis eundē sensū. his verbis dico obliquo ⁊c. sic cōprendis lento flecto in vno sensu cū predictis.

Ala Conflictus/bellum/congressus/et ala/duellum
Obsidio/mars/atq3 rebellio/prelia/pugna.
Sunt acies/guerra predictis associanda

¶ Hic docet autor quot sunt noīa synonima cū isto noīe hec ala ale

Conflictus i. bellū. dicēs q̄ ista q̄ sequunt hic conflictus tus. tui. dr̄ de con. ⁊ fli-

Bellum go gis. cōflexi ere. cōflictū tu. in supinis. i. pugnare. bellare ¶ Bellū dr̄ de bonus a. um. p antifrasim. qr̄ bellū non est bonū. cōponit cum

Imbellus gero r. s. ⁊ dr̄ belliger a. um. ⁊ cū in. ⁊ dr̄ imbellis ⁊ hoc imbelle. i. de-

Congressus. bilis. non aptus ad bellandū. vel imbellus a. um. ¶ Hic congressus

Ala sus. sui. dicitur de congredior eris. id est pugnare. ¶ Hec ala ale. de

nio alis alui ere. dr. ¶ Hoc duellum li. cōponit de duo ꝛ hoc bellū li. Duellum.
Vn̄ duellū quasi dubellū. i. duoꝝ bellū. ¶ Hec acies ciei. dr de acuo Acies
is. ꝛ tria significat. nā acies est rei summitas. acies oculoꝝ acumen.
acies exercitus. eo ꝙ armatus acutis armis eat ad bellum. ¶ Hec
guerra re. vn̄ guerro as. aui. are. i. pugnare. Guerra.

b Ellus formosus/procerus ꝫ speciosus Bellus.
Preclatꝰ/nitidus/pulcer/pariterqꝫ decorus
Splēdidus/egregius forma/facieqꝫ venustus.
Multoꝝ procerū corpus decet esse procerum
Est procerum vere procerum corpus habere

¶ Peracto superius cōpetenter de synonimatōe ꝛ cōsignificatōne
dictonū q̄ ab a lr̄a inceperūt. hic autor intendit agere de synonima-
tione dictionū q̄ incipiūt a b. Et primo docet quot sunt noīa synoni-
ma cū isto noīe bellus a. um. i. pulcher a. um. Et deriuat a bonus a.
um. i. aliquātulū bonus. dicens ꝙ ista. ¶ Formosus a. um. dr de for Formosus
ma forme. ¶ Procerus ra. rum. cōponit a procul ꝛ hec terra terre. Procerus.
¶ Speciosus a. um. ꝛ dr de hec species ciei. ¶ Preclarus a. um. ꝛ Speciosus
cōponit de pre ꝛ clarus. ¶ Nitidus a. um. ꝛ dr de niteo es. ¶ Pul Preclarus
cer a. um. ꝛ dr de hec pellis li. i. cutis. ¶ Decorus a. um. ꝛ dr de de- Nitidus
cor oris. ¶ Splendidus a. um. ꝛ dr de splendeo es. ¶ Egregius a. Pulcer
um. ꝛ cōponit de prepositōe ex ꝛ hic grex. quasi extra gregē. ¶ Ve- Decorus.
nustus a. um. de hec venus ris. i. luxuria. ¶ Multoꝝ ꝛc. Hic ponit Splendidus
autor differentiā inter ꝓcerū media correpta: ꝛ ꝓcerū media ꝓdu- Egregius
cta. Procerū cuius media corripit est gt̄us istius noīs in plurali nu Venustus
mero. ntō hi ꝓceres. gtō hoꝝ ꝓcerū. dtō his ꝓceribus. Proceres Dr̄a inter ꝓ
idē est qḋ nobiles. Et dr de ꝓ qḋ est ꝓcul. ꝛ hec caries ei. i. turpitu cerū ꝛ ꝓcerū
do/vilitas. quasi ꝓcul a carie. Procerū cuius media ꝓducit est ac-
cusatiuus casus de hoc noīe ꝓcerus ra. rum. ꝛ pōt esse noīatiui vel
vocatiui casus. Qrvbilibet ꝓducit ce in ꝓcerus. ¶ Construe. De- Constructio.
cet. i. decens est. corpus multoꝝ procerū. i. nobiliū vel generosoꝝ vi
roꝝ. esse ꝓcerū. i. pulchrū. ¶ Est ꝓcerū. Hic maior differentia inter
predicta noīa q̄ superius ponit. qr ponit differētiā inter ꝓcerū. cuiꝰ
due prime syllabe corripiunt. ꝛ ꝓcerū. cuius due prime ꝓducuntur
¶ Nota ꝙ ꝓ. qn̄ stat ꝓ ꝓcul in cōpositōe corripit. ꝛ qn̄ stat preposi
tionaliter semꝑ ꝓducit. vt superius ponit ambobus modis. ¶ Con
strue. Est. i. ptinet (anglice it befalleth) hoꝝ procerū. i. nobiliū. habe
re corpus procerū. i. pulcrum.

Est fortunatus/felix/faustusqꝫ/beatus
De trans atqꝫ beans/trabeam dic ꝫ trabeatum.

¶ Hic autor docet ꝙ ista noīa cōueniūt in significatiōe cū hoc noīe Beatus

Felix. Faustus. beatus a.um.i.fortunat⁹ a.um.ꝛ dr̄ de fortuno as.aui. ¶ Hic ꝛ hec ꝛ hoc felix cis. Et cōponit infelix cis. vñ feliciter felicissime aduerbia. ꝛ hec felicitas atis. ¶ Faustus a.um. ꝛ dr̄ a faueo ues.i.ille cui fortuna accidit vel fauet. vñ fauste faustius aduerbia. ꝛ hec faustitudo dinis.i.felicitas. ꝛ cōponit infaustus a.um.i.infelix. ¶ Beatus a.um. ꝛ dr̄ de beo aris.atus sum.beari. ¶ De trans ꝛc. Autor hic

Trabea docet q̄ trabea bee.est vestis regalis vel imperialis. ꝛ dr̄ a transbeo as. ꝛ illud de trans ꝛ beo as. vñ trabeatus a.um.i.trabea indutus. Unde legitur q̄ dn̄s noster iesus indutus fuit trabea carnis.i.regia veste carnis. ¶ Satis facilis est cōstructio. Construe scd̄m versū sic Hic trabeam supple deriuari de grabea.

Res eadem femoralia/sunt perisomata/bracce.
A braccis braccale venit/lumbareq̄ꝫ lumbis

¶ Hic docet autor q̄ iste dictiones perisoma ꝛ femoralia eiusdē sūt significatōnis cū isto noīe he bracce arū. ¶ Perisoma declinat hoc

Perisoma. perisoma tis. ꝛ cōponit de peri q̄d est circū. ꝛ zoma.i.corpus. quasi circūiens corpus. Et est vestis. vt dicit Hug. antiquissima scꝫ succinctoriū. femoralia quo genitalia tm̄ tegunt. Alij dicūt q̄ sit tunica

Femorale folijs consuta. qualē fecit dn̄s ade post lapsum. ¶ Hoc femorale lis dr̄ de hoc femur ris.i.crus. vel vsq̄ ad femora descendit. ¶ He brac

Bracce. Braccale. ce arū. dr̄ a braccos grece q̄d est breue latine. q̄r breues vestes sunt ¶ Hoc braccale lis. ꝛ hoc lumbare ris. idē sunt.s.illud q̄d ponitur ī braccis: vel circa lumbos. cui ligule ligant ꝑ caligis sursum ligandis. Et dr̄ braccale a braccis. Lumbare a lumbis.

Fiber/idem castorq̄ꝫ/beuer castoria cuius
Fiunt testiculi/castratos docimus esse.

Beuer ¶ Autor docet hic q̄ ista noīa hic fiber bri. hic casto oris. sunt eiusdem significationis cum hoc noīe hic beuer beueri. media correpta.

Fiber ¶ Hic fiber dr̄ a findo dis.di.cre.i.scindere. q̄r cum venatores insequuntur eum. findit testiculos suos.i.abscindit. q̄r medicinales sunt.

Castro Castorium ¶ Hic castor oris. media correpta ī gt̄o. Iuxta illud doctrinalis. Format oris rhetor memor arbor neutraq̄ꝫ castor. Et dr̄ castor de castro as. quia castrat seipm̄: vt dictū est. dum sentit venatores sequaces. sciens se fugari propter testiculos. vnde hoc castoriū rij. medicamē quod fit de testiculis eius. Et adiectiue declinatur castoreus a.um. aliquid pertinens ad castorem.

Dragma/bisanci⁹/est mna/vel aure⁹/atq̄ꝫ talētū
Sed dracma proprie specie dic pōderis esse

Bisancius ¶ Autor hic docet q̄ ista noīa dracma/aureus/ ꝛ talentū consignificant vnā rem cū isto noīe hic bisancius cij. Et est q̄dam nūmus au-

Dracma hec reus sicut nobile. frācus. muto. florenus ꝛ hm̄oi. ¶ Hec dracma me

t scribit p c. sm Hug. t est pprie species pōderis. sez octaua pars
vncie. Sed hoc dragma tis. p g in grō est questio siue interrogatio. Dragma hoc
¶ Hic bisancius cij. dr de bisancio ciuitate quadā: que nunc dicitur Bisancius
Constantinopolis. t adhuc bisancius moneta illius ciuitatis dicit.
¶ Hec mna mne scribitur cum tribus litteris. Et na est imperati- Mna
uus modus de no nas. vñ accentuario. M vult nomen Mna. Na Na ipatiuus
verbū nō habet illā. ¶ Hic aureus rei. Et pōt declinari adiectiue. Aureus
aureus a. um. t dr de hoc aurū ri.

Est neutrum dragma/cui dragmatis est genitiu9
Questio dragmaticū dicas genus esse loquendi

¶ Autor docet hic q dragma faciēs gtīn dragmatis neutri gene-
ris. est q̄stio vt supra docet. vñ dragmaticus a. um. i. interrogatiuus
vñ quoddā genus loquēdi dr dragmaticū. q: sit interrogatiuū t re-
sponsiuū. t pprie p p̄sonas introductas. vt in Therentio.

Unum significant boletus tubera fungens
Quos fructus terre faciunt tonitrus/pluuieqʒ.
Additur asperagus/his sensus conuenit vnus

¶ Autor hic docet q hec nōia hic boletus ti. hoc tuber ris. hic fun-
gus gi. hic asperagus gi. sunt idē in significatōe. ¶ Hic boletus ti. Boletus
dr de hic bolus li. ¶ Hoc tuber ris. a tumeo es. dr. q: ex tumore ter Tuber.
re pcedat. Et dñr tubera quasi tumera. i. quasi tumores terre. Et se
pe ponit p tumore. Et p pctō generaliter. vñ tuberosus a. um. i. tu
berib9 plenus. inflatus. supbus. vñ hec tuberositas tatis. i. inflatio
supbia. ¶ Hic fungus gi. dr a fungo gis. sm vocē. sed de fūgor ris Fungus
sm significatōem. Vñ Marcialis cocus. De fungi gis. hoiem crassi
ue negabat. Boleti leti causa fuere mei. i. de fungor ris. idē qd mo
rior ris. ¶ Hic asperagus gi. vt dicit Hug. dictus est. q: spinosus Asperagus.
t asper est frutex eius. q̄dā herba. Et etiā sic dr q̄dam piscis paru9
sed optimi saporis. t etiam boletus dr.

Balsamus est arbor/sūt balsama dicta liquores
Arboris emanant opobalsama/cortice ceso
De foliis effecta scias folibalsama tritis
Trita vel incisa/faciunt calobalsama ligna

¶ Autor ponit hic dfam inter hec balsamus mi. t hoc balsamū mi
t opobalsamū mi. folibalsamū mi. t colobalsamū mi. ¶ Hug. di- Balsamus.
cit hec balsamus mi. est arbor crescēs. vnde hoc balsamū mi. lignū Balsamum
vel fructus vel liquor eius. Et cōponit cū opo. qd est mansio vel ca opobalsamū.
uerna vel cortex. t dr opobalsamū. i. liquor manās de incisione cor-
ticis. q p cauernas eximij odoris guttas distillat. Item componitur

Folibalsamū calobalsamū xirobalsamū xilobalsamū. Carpobalsamum. Notabile

cum foliū. et dr folibalsamū. i. foliū balsami. liquor manans de folijs tritis illius. Itē cōponit cū calo qd est lignū. et dr calobalsamū. i. lignū balsami: vel liquor manās de ligno eius trito. Idē dr xilobalsamū. ab xilo qd est lignū. Itē cōponit cū xiros vel carpos. quorum vterque interpretat fruct⁹. et est carpobalsamū vel xirobalsamū fruct⁹ siue semē balsami: vel liquor q̄ fit ex eius fructu siue semine. ¶ Nota q̄ multiplex ergo vnguentū balsamus affert. Primū est et p̄ciosius alijs. qd sponte manat de folijs. et illud vocat balsamū. Scdʒ est carpobalsamū: vel xirobalsamū. Tertiū est opobalsamū. Quartū folibalsamū. Quintū celobalsamū vel xilobalsamū. Et pbat ita. si ferat in manu cōtra solē. perurit carnē. si nō: tūc est corruptū. ¶ Et a balsamus balsamatus a. um. i. balsamo inūctū. Et pōt esse participiū. Nā balsamo as. est balsamo inungere. et est actiuū. Et cōponit cū in et dr inbalsamo as. i. valde balsamare. et est similiter actiuū.

Bacchus

Est bacchus vitisator/ eius baccha sacerdos.
Viuunt insane/ qui bachanalia viuunt.
Quelibet insanū bachari dicimus inde.

Bacchus. Baccha bacchanalia. Bacchor. Vitisator. Constructio.

¶ Hic autor docet q̄ ista duo noīa sunt idē in significatōe. s. vitisator et bacchus. Et est bacchus deus vini. et ponitur qn̄que p ipo vino vn̄ hic baculus li. q̄ a baccho (vt dr) est reptus. qr hoīes moti vino baculo vtebant. Vel dr a baiulādo: qr aptus est ad baiulādū. ¶ Itē a bacchus hec baccha ce. femina colens festa bacchi. i. sacerdotissa eius: q̄ et bacchis⁹ dis. dr. ¶ Bacchanalia declinat in plurali hec bacchanalia orum. i. festa bacchi. Et ponitur hoc nomē aduerbialiter. s. p bacchanaliter vel furiose. Vn̄ Iuuenalis incipit scdam satyrā. Vltra sauromatas fugere hinc licet et glacialē. Oceanū. quotiēs aliqd de moribus audēt. Qui curios simulant et bacchanalia viuūt. i. bacchanaliter vel furiose viuūt. Et a bacchus dr bacchor aris. verbuʒ deponēs. i. furere vel insanire. ¶ Hic vitisator oris. cōponit de hec vitis tis. et sator. i. ille q̄ serit. i. plantat vites. ¶ Construe. Vitisator est bacchus. baccha est sacerdos eius. Illi viuūt insane q̄ viuūt bacchanalia. i. bacchanaliter. nos dicimus. s. a bacchus. quelibet insanū id est furiosum. bacchari. i. furere/ insanire.

Sustentamenta/ columen/ basis atque columna
Pes substans proprie fertur basis esse columne.

Basis. Sustamētū. Columen. Columna.

¶ Autor hic docet q̄ ista noīa ꝯueniūt in significatōe cum hoc noīe hec basis sis. scʒ hoc sustamētū ti. Et dr de sustēto as. et hoc columē inis. Et est columē inis. fm Hug. alacritas vel fortitudo. Vn̄ Homerus. Hunc patrie columen: pungit mauorcius heros. Et est hec basis sis. nomē fortissime petre. lingua syrorum. vn̄ basis fultura columen. s. qd supponit illi. Et dr extremitas plante. ¶ Et hec columna.

colũne. dr̃ de hic culmus mi. Et est culmus ip̃e calamus spice qui a radicibus nascit. licet culmus inueniat pro ipso foliculo vnde spica exit, q̃si culmus ꝓ spica penitur. ⁊ dr̃ culmus a calamo quasi calamus. ¶ Et nota q̃ columna cõstat ex tribus partibus p̃ma p.s dr̃ basis. ⁊ est basis ꝓprie pes colũne. Scd̃a pars dr̃ stilus q̃ portat̃ a basi. ⁊ est illa pars q̃ est a basi vsq̧ ad summitatẽ. Tertia pars dr̃ epistiliũ. ⁊ est capitellum qd̃ supponitur columne. Uñ versus. Dico basim portare stilum qui vectus ab ipsa. Portat epistiliũ. stilus est erecta colũna. Et est colũna ipsum totum factum ex istis tribus partibus superius recitatis. Notabile.

Basileos grece/rex dicitur esse latine
Hinc scio basilicam nasci simul ⁊ basiliscum.

¶ Autor docet hic q̃ basileos ⁊ rex idẽ sunt. ¶ Basileos cõponitur de basis ⁊ leos qd̃ est populus. quasi basis populi. i. sustentamentuz populi. Sed basileos est grecũ ⁊ versum est latinũ. ⁊ dr̃ basileus lei i. rex vel imp̃ator. vñ hec basilica ce. i. aula regia vel palaciũ regis. sed modo basilica p̃ translationẽ dr̃ ecclesia qd̃ est palatiũ summi regis. ¶ A basilica dr̃ basilicanus a. um. i. palatinus. scʒ aliquis de curia regali vel de palatio regis qd̃ cõponit cũ sub. ⁊ dr̃ subbasilicanꝰ a. um. ⁊ subbasilicani ꝓprie dicũtur q̃ habitant iuxta basilicam ⁊ sub alis eius. Item basilica est quedã herba (q̃ gentiana dr̃) cuius radix dat fortitudinẽ ⁊ suauitatem oĩbus vtentibus ea. Item a basileos dicitur hec basiliscus ci. rex serpentũ qui solo visu interficit animalia. ⁊ dicitur nasci ex ouo galli. cuius puluis dr̃ vertere omne metallum in aurum purissimum. vt dicunt q̃dam alchimiste. ⁊ vocatur ille serpens (anglice a cocatrice)

Basileos. Basilica Basilicanus Basiliscus

De balo siue balatu dic fore tu balatrones,
De baratro recte formari dic baratrones

¶ Autor docet hic q̃ ista nõia baratrones ⁊ balatrones idẽ significant. ¶ Hic balatro onis. i. leccator/gulosus vel ꝓdigus vel ioculator (anglice a iougleur or a gloton) Et nota hic q̃ balatro onis. producit illas duas syllabas ba ⁊ la. s̃m Hug. ⁊ Cath. ⁊ doctrinale. q̃ s̃m autorem corripiuntur. vnde predictus versus potest corrigi sic. Dat balatrones balo baratrũ baratrones. ⁊ isto solo versu continetur sensus illoꝝ duoꝝ versuum. ¶ Hic baratro onis. a baratrum dicitur quod est vorago atra. Et est baratro leccator vel gluto. q̃ omnia baratro. i. ventri committit.

Balatro Notabile. Baratro

Unum significant batulus/batus/atq̧ batillsu.
Uas affirmatur batulus quo pruna locatur

¶ Autor dicit hic q̃ ista nõia batulus/batꝰ/ ⁊ batillus idẽ significãt ¶ Hic batus ti. est mensura capiens q̃nquaginta sextarios vel tres Batus

Abbatis
Batulus

modios. Et deputatur tm̄ liquidis proprie. licet etiam in aliis rebus talis mēsura habeat. Un̄ cōponit cū ad. & ablata d dī hic & hec abbatis indeclinabile p oēs casus. q̄ cum bato diuidit auenas vel aliud. Et a bato dī batillus li. vel batulus li. diminutiua. Itez batulus est vas ferreū quo ardētes prune siue carbones portant. Un̄ in vita sācti Laurentij. Allati sunt batuli cū prunis ardentibus.

Nam barrin grece graue dicitur esse latine
Baro baronis grauis ac autenticus est vir

Barrus
Baro.
Elephas
Elephantus

¶ Autor docet hic q̄ ista noīa sunt eiu dē significatōes. ¶ Hic barrus ri. qd dī de barrin grece qd est graue latine. qa aīal graue est. Et a barin dī hic baro onis. i. vir probus/grauis & autenticus. Et est baro (anglice a baron) ¶ Hic elephas antis. dī de elephas grece qd est mōs latine. qa rep̄sentat magnitudinem mōtis. Un̄ quidam. Corpore tam grandes apud indos sunt elephantes. Ut bene firmares mōtibus esse pares. ¶ Hic elephantus ti. de hic elephas dicit. De barrus ri. dī barrio ris. riui. ire. i. clamare ad modū elephantis. vn̄ hic barritus tus tui. vox elephantis.

Lanigera vel oues/balantes/siue bidentes
Dicimus eiusdem tot nomina sunt animalis.
Esset in his/si non vitaret ouicula versum.

Lanigera.
Ouis

¶ Autor docet hic q̄ ista noīa sunt eiusdē significatōis. ¶ Hec lanigera re. q̄ cōponit de hec lana ne. & gero ris. quasi gerēs lanā. Hec ouis ouis oui. dī de offero offers obtuli offerre. ¶ Hec balans tis. a balo as. dicit. ¶ Hec bidens tis. componit de bis. & hic dens dentis qa binos dentes habet ceteris longiores. ¶ Hec ouicula le. diminutiuū de hec ouis ouis oui ouem.

Balteus insignes matronas aureus ambit.
Hinc auro mixta contexunt serica fila.

Baltheus

¶ Autor docet hic qd sit balteus. Balteus est zona facta ex serico. cui fila aurea cōtexunt. qa dn̄e & nobiles mulieres vtunt. & declinat hic balteus tei. in singulari. sed in plurali inuenit masculini & neutri generis. hi baltei vel hec baltea. s3 Hug. est cingulū militare. s3 dicitū quasi pendē. qa ex eo signa dependēt ad demōstrādum legionis militaris summā. s. sex miliū. sexcentariū. sexagintasex. qa tot constituūt legionē. Un̄ & balteus dī nō tm̄ qd cingit: sed qd etiā bene arma dependēt. Un̄ balteolus li. diminutiuū a balteus a. um. i. balteo ornatus. & balterio ris. riui. ire. i. cingere. & est actiuū.

Balteolus.
Balterio.

Betam/maguderim/caulem dic esse secundū.
Hinc adiectiuum nomen betacius exit.

¶ Autor docet hic q ista noīa beta/maguderis/caulis: sunt eiusdē
significatōis. ¶ Beta est scd̄s caulis q post primā abscisionē in eodē Beta.
trunco nascit. ¶ Maguderis fm quosdā est trūcus species oleris. Maguderis.
Vn̄ illud. Maguderis species oleris vel trūcus habet. ¶ Hic cau Caulis
lis lis. de coaleo les. vel a coalo lis. i. crescere dr. Et est caulis gene
raliter herbarꝫ vel olerū medius frutex. q vulgo tyrsus dr. qa a ter
ra sursum ascēdit ex quo tractū est. vel specialiter quoddā genꝰ ole
rū caulis dr. qa tyrsus illius amplius ceteris oleribus coalescit. No
ta a beta dr betacius a. um. nomen possessiuum. Betacius.

Signat idem bilis/offensaqꝫ/rancor/ ⁊ ira
Sed proprie bilis est humor fellis amarus

¶ Autor ponit hic q hec noīa bilis/offensa/rancor/ ⁊ ira sunt eiusdē
significatōis. ¶ Hic bilis lis. a bis dr. i. fel fellis. vel sedes ire. vel ex Bilis
cōmotione fellis ꝓcedens amaricatio. Et ponit qnqꝫ ꝓ ipo felle. vel
ꝓ quolibet nigro vel malo humore. ⁊ qnqꝫ ꝓ ira. ¶ Hec offensa se. Offensa
dr de offendo dis. qd̄ est facere aliquē irasci vel inuenire cū eni ad
lapidē offendimus illū inuenimꝰ. vn̄ ⁊ hec offensio onis. ⁊ hec offen
sa se. i. culpa foris facti. Et hoc offendiculū li. illud idē qd̄ culpa. vel
illud ad qd̄ pedē offendimus. vel obex vel impedimentū. ¶ Hic rā Rancor
cor oris. a ran dr qd̄ est ira vel locus ire. Et est rancor indignatio/do
lor/amaritudo mentis vel fetor. ⁊ ꝓprie carnis ex vetustate ꝓueni
ens. ⁊ hic rancidus a. um. i. iracundus fetidus. ⁊ amarus ex vetusta
te. ⁊ insipidus ⁊ rancidulus a. um. aliquantulū rancidus. ⁊ a rancor
hec rabies ei. ¶ Hec ira ire ab ur qd̄ est lingua caldea. ignis siue flā Ira
ma dicit. deriuat. ⁊ dicit ira quasi vra. qa accendit ⁊ inflāmat. vn̄ ira
scor aris. atus sum. irasci. Vn̄ iracundus a. um. facile irascens. qa ac Iracundus.
censo sanguine in furorem impellitur.

Ex geminis libris constat mensura bilibris:

¶ Autor docet hic q hoc nomē hic ⁊ hec bilibris ⁊ hoc bre. cōponit Bilibris
de bis. ⁊ libra e. Vn̄ mēsura bilibris constat ex geminis. i. duabus li
bris. ¶ Libra est q ꝑficit de duodecim vnciis. ⁊ habet ꝑfecti ponde Libra
ris. qr cōstat tot vnciis quot mēsibus annus. Et dr libra a liber a. um
qa sit libera ⁊ cūcta pōdera precedētia ⁊ in vno concludat.

Dicuntur bifores value gemine coeuntes.

¶ Autor docet hic q hoc nomē bifores componit a bis ⁊ fores. ⁊ di
cuntur bifores biforibus duplices fores. Et hic ⁊ hec biforis ⁊ hoc Bifores
re. i. duplex. Unde Ouidius .ij. metha. Argenti bifores radiabāt lu
mine value. bifores value. i. duplices value. ¶ Fores a foris vel fo
ras dicitur. ⁊ declinatur in plurali numero. he fores forium. Sed in Fores.
singulari inuenitur gtō huius foris. accusatiuo hanc forem. Et dicū
tur fores quia foris ponuntur. ⁊ foris aperiuntur. ⁊ voluuntur. vnde
hic forculus forculi. deus qui preest foribus ⁊ eas custodit. ¶ Hec

Ualua
Uulua
Geminus

valua luc. dr a voluo is. et value sunt proprie que interius voluuntur. et sunt duplices et replicabiles. ¶ Uulua quasi valua. i. ianua ventris vel qr semen recipiat. vel qr ex ea fetus procedat. Uulua etiam dr sumen suis. ¶ Et geminus a. um. i. duplex vel duo. Unde gemini dicuntur duo simul nati. et non tantum duo simul nati. sed et plures simul nati. Et dr geminus a gigno is. nui. ere. nitum tu. in supinis.

Intono vel resono/reboo/boo/mugio/clamo
A boo buccella fit/buccula/bucca/boatus
De cano de bucca/cum buccino buccina fiunt
Os oris bucca/minuit quoque buccula sensum
Infantum buccas/ostilla vel ostula dicas
Est buccela cibus/quantum semel accipis ore

Intono.
Resono.
Reboo
Mugio.

¶ Autor docet hic in versibus que sunt verba conuenientia in significatione cum hoc verbo boo boas boaui are. et sunt ista. ¶ Intono as aui. are. intonitum tu. quod componit de in et tono nas. aui. are. ¶ Resono as. aui. are. et componit de re. et sono as. aui. are. sonitum tu. in supino. ¶ Reboo as. aui. are. de re. et boo as. aui. are. boatum tu. ¶ Mugio gis. ire. mugitum tu. in supinis. et est proprie boum. Unde hic mugitus tus. tui. clamor vel vox boum. Unde Ouidius in libro de remediis. Parte sonant alia sylue mugitibus alte. Et querit vitulum mater abeisse suum Et componit mugio admugio/commugio/obmugio. et est neutrum cum omnibus suis compositis. et producunt hanc syllabam mu. ¶ Clamo as. aui. are ab hic calamus mi dr. i. clamorem facere/sonare. quasi clamare. vnde hic clamor oris. a quo clamosus a. um. Et nota quod clamo est verbum neutrum. ponitur tamen quandoque transitiue: sed improprie. vt clama illum. i. cum clamore voca illum. Et componitur acclamo as. aui. proclamo as. aui. reclamo as. aui. are. Et sunt neutra omnia composita a clamo. ¶ A boo buccella etc. Autor docet hic ea que sunt deriuata ab hoc verbo boo boas. et sunt ista. hec buccella le. et est diminutiuum de bucca ce. et hec buccula le. et est diminutiuum de bucca ce. a boo as. dr folliculus et inflatio. Uel bucca est nomen ficticium sumptum ex proprietate vocis ipsius rei. Et a bucca ce. hic bucco onis. i. verborum sator. qui multum loquitur et multum comedit. Proprie quidem bucco dr garrulus qui loquacitatem oris sui non sensu cunctos exuperet. ¶ Item bucca componitur cum durus a. um. et dr hic duribuccus ci. ille qui nunquam vult os vel buccam aperire. ¶ Hic boatus tus. tui. a boo as. dr. i. sonus boum. Item a bucca dicitur hec buccina ne. vel dr a boo as. qr sonat. Uel secundum istum autorem buccina componitur de hec bucca ce. et cano is. qr in illa canimus cum bucca. scilicet sufflando. Et inde buccino as. i. cum buccina sonare. et hic bucinus ni. i. clangor buccine. Hug. dicit quod cano componitur cum buccina. et dr hic buccinen bucininis. cum bucca canens. ¶ Construc.

Clamo cum compositis
Boo as. et deriuatiuis
Bucca.
Bucco onis
Duribuccus
Boatus
Buccina
Constructio.

Infantū buccas &c. Dic .i. dicas buccas infantū .i. puerorum esse ostilla vel ostula. Ostillū vel ostulū vtrūqʒ est diminutiuū de os oris. scʒ paruū os. & buccella est cibus. accipis .i. quātū potes accipe semel ī ore tuo. Et est buccella diminutiuū de bucca. & etiā buccula. Itē bucula pōt esse diminutiuū de hic & hec bos bouis. & tūc bucula ē parua bos. Vn̄ Virgilius in bucolicis. Aut errans bucula cāpo. Item a buccula hic buccellarius rij .i. gluto vel leccator. Bucula

Inter se lituus/tuba/tybia/buccina distant.
A lituo gracilis sonus exit/grandior illis
A componenti sortitur buccina nomen.

Hic docet autor qȝ ista noia in generali sunt idē. in speciali tn̄ differūt. scʒ lituus &c. Lituus est tuba generalis gracilē sonū emittēs. Lituus

Tybia die. est instrumentū musicū. q: primū de ceruinis & gruis pedibus & crurib9 hymnulorum fierēt: sed postea abusione de vnaquaqʒ re fiebant tybie. Et dr̄ tybia typus vel genus vasculi in modum scrinij ex virgulis textū. Vn̄. Tybia dat sonitū: sic portat tybia totū. Tybia

Hec tuba be. (anglice a trumpe) legalis erat fistula cātatoria de argento ad quattuor ordinata. Vn̄ N9. Legalis populi tuba: cū clangore vocabat. In bello castris festisqʒ tonabat. Tuba

Buccina fm istū autorē cōponit de bucca & cano. Buccina

Cōstrue. Ista noia lituus tuba/ tybia/ & buccina. distāt .i. differūt īter se. Gracilis sonus .i. exilis & subtilis. exit .i. emittit. a lituo. sed grandior sonus exit illis .i. ab illis. scʒ tuba/tybia/ & buccina. hec buccina ne sortitur .i. habet vel pcipit nomen a cōponenti .s. a cano nis. & hec bucca ce. Constructio.

Bubo/bubastus/bos/bostar/bucere/buris. Bubo
Bubulus/& bulbus/buculus/buglossa/bubulcus.
De boue preterea fit bosforus boetes.
Est bostar statio bouis/est curuamen aratri
Buris/bubastus/tumedus est vua racemis
Bos paru9 buculus/sed bubal9 est boue maior
Forme consimiles: ac alterius speciei
Sunt pisces bulbi/seruant armenta bubulci
Lingua bouina sonat/gramē buglossa vocat.
Sed cornuta sonant/animalia bucera grece
Sed via bosforus/est bouis appellata meatu.
Arcteo defixa polo stat stella boetes

¶ Hic cōmemorat autor quedam noīa cōsonantia fm vocē. que tamē
differūt inter se fm rem: deriuata ab hoc noīe hic et hec bos bouis.
Primo ponit numerū: postea repositōem illoꝝ subiungēs. Primo
ergo dicit q̄ ista noīa fiunt de bos bouis. scʒ bubo bubastus ꝛc. Et
preterea hoc nomē bosforꝰ fit de bos: atqꝫ boetes fit de bos. ¶ Est

Bostar

bostar ꝛc. Hic exponit predicta nomia sic. Hic bostar aris. est statio
bouis. i. boum. scʒ stabulū in quo stant boues. et sic videt bostar com
poni de bos bouis. et sto stas. ¶ Hec buris buris ri. est curuamen.

Buris. Bubastus Buculus. Bubalus.

id est curuatura aratri. et dr de bos. ¶ Hec bubastus ti. est vua cum
tumidis racemis. i. maturis racemis. ¶ Buculus est paruus bos.
diminutiuū de bos bouis. sed bubalus est maior boue. cōsimilis for
me. ac p et alterius speciei. Vñ in vico sctī Marci dr. Trahamꝰ bu

Bulbi.

balū ad loca bubali. nec bubalus est idē in specie cū boue. ¶ Bul
bi sunt quidam pisces cū magnis capitibꝰ. de quibus cōmemorat Oui
dius. Damus a libicis bulbus tibi missus ab oris. Item Quintus

Bubulci

seruius dicit. Contritus cū melle dabit medicamina bulbus. ¶ Bu
bulci. i. custodes boum. seruant. i. custodiunt armenta. Et dr bubul
cus de bus. qđ est bos. et ycos custos. quasi custos bouis. i. boum.

Buglossa

Unde Uirgilius. Tarde venere bubulci ꝛc. ¶ Buglossa vocatur
granien. i. quedam herba. nam sonat idem qđ lingua bouina. Dici
tur enī buglossa a bus. qđ est bos. et hec glossa. i. lingua. quasi līgua

Bucera.

bouis. vel glossa bouis. ¶ Sed bucera sonant grece cornuta alalia
latine. Et dicitur bucerꝰ a. um. de bus qđ est bos. et ceros grece qđ
est cornu latine. Vñ buceri sunt boues cornuti. Vñ Ouidius. Lani
gerosqꝫ greges armentaqꝫ bucera pauit. lanigeros greges. i. oues

Armenta. Bosforus

armenta. bucera. i. boues. Armenta autem sunt ꝓprie collectiones
boum. ¶ Sed bosforus est via appellata meatu vel transitu bouis
Est enim mare bisforus: ubi bos transiuit. Unde de ipsa dictione cō
memorat dicens. Astringens bisforus vndas. Et cōponitur de bos

Boetes

bouis. et foros quod est ferre. Stella boetes stat defixa in arcteo po
lo. i. boriali polo. Arctos nāqꝫ est stella fixa iuxta polum arcticū ver
sus partem borealem. vnde arcticus a. um. i. borealis. Est enim po

Polꝰ articꝰ. Polus ātar/ticus.

lus duplex. scʒ polus antarticus. polus articus. est in sūmitate spe
re. et sic directe in borea. Polus antarticus est in infima parte spe
re directe in oppositum poli arctici. Et illi duo poli sunt axes qui
bus voluitur totum celum.

Est bufo/rana/ranunculus/atqꝫ rubeta
Turpis auis bubo/turpissima belua bufo.

¶ Autor docet hic q̄ ista noīa rana/ranūculus/et rubeta sūt eiusdē

Bufo Rana Ranūculus Rubeta

significatōis cū hoc noīe hic bufo onis. Et est bufo vilissima rana.
fugiens et habitās in siccis cauernis muroꝝ et parietū. ¶ Rana dr
a ran qđ est ira. vñ et rancor dr. ¶ Hic ranūculus li. deriuatiuū siue
diminutiuum. ¶ Hec rubeta te. de rubus bi. dr: quia in rubis moratur

¶ Turpis auis bubo 7c. Hic ponit dfa inter bubonẽ 7 bufonẽ. Bubo est quedam auis que a sono vocis nomẽ hz. de qua cõmemorãs Ouidius dicit. Fedaqz sit volucris venturi nũcia luctus. Ignauus bubo dirũ mortalibus omen. Bufo est turpis rana vt superius exponitur ¶ Construe. Bubo est turpis auis. et bufo est turpissima belua. i. bestia. bubo (anglice a no Wle) bufo (anglice a tode) — Constructio

Res eadem blata vespertilioqz vocata.
Hinc declamare garritu fit blaterare.

¶ Hic vespertilio de vespera dr auis in vespere volans. ¶ Hec blata te. fm Hug. de blatero as. dr quoddam aial de nocte tantũ ambulans. que comprehensa manũ intingit. sed fm istum autorẽ idẽ est qd vespertilio. Alij dicũt q est genus muris in subterraneis cauernis habitans. ¶ Blatero as. fm istũ autorem de blata dr. i. clamare ad modũ blate. Hug. dicit de blatero as. dr hec blatera re. que est sonus rane. Et est blaterare stulte 7 sine causa loqui. vel detractare. vel detrahere. vel trepide aliquid proferre. i. metu trepidantia verba referre vel proferre. qd 7 balbutire dicitur. — Blata — Blatero

Mercedem cursus brauium victoria donat

¶ Hoc brauiũ uij. est hasta vel gladius ad finẽ stadij positus. que solebat dari certatim currẽtibus pro mercede. Et dr brauiũ quasi breuis vie preciũ vel premiũ. ¶ Hug. dicit. brauiũ. laurea. palma. munus premiũ. cursus. quasi parauiũ. i. partũ 7 acquisitũ vi 7 virtute. vnde hic 7 hec braueta te. que accipit brauiũ. i. mercedẽ cursus. — Brauium.

Bractea/bracteola/tenuissima lamina fertur

¶ Hec bractea tee. de brancus ci. dr tenuissima lamina auri. Unde hec bracteola diminutiuũ de bractea. Et etiam bracteola dr campanulla aurea. vñ bracteatus a. um. i. bracteis ornatus fm Hug. sunt lamina (anglice a plate) — Bractea. Bracteola

Imber/hyems bruma tribus his res vna vocatur.
Sed nomen bruma trahit a breuiate dierũ.
Nãqz brachos grece breue dicitur esse latine
Fertur humera dies cõponũt hec duo bruma

¶ Ista tria noia scz ymber/hyems/bruma idem significant. ¶ Hic ymber bris. bri. dr a greco ymbros. ¶ Hec hyems mis. mi. alias hyems grece qd est dimidiũ latine dr. qr tunc breuiori 7 diminuto vsqz ad medietatẽ vel vltra sol vertitur circulo. Et nota q in hoc nomine hyems nõ est p. ¶ Hec bruma me. componit de brachos qd est breue. 7 humera dies. quasi brasisos dies. i. breuis dies. propter breuitatem dierũ que sunt. Et dr bruma matutinale proprie frigus. tempus vero dicitur bruma a breuitate dierum. — ymber, hyems — Bruma.

Brucus Brucus et atelabus/res vna locuſta vocatur
Hec tres etates tria nomina dant animali.
Cum breuis eſt brucus cum de tellure leuatur.
Dicitur atelabus/poſtꝙ ſit adulta locuſta
Nomine concordi quaſi longam dicim⁹ haſtã.
¶ Iſta noia brucus/atelabus/ꝛ locuſta idẽ ſignificant. ¶ Hic bru-
cus ci. dicitur a brachos qꝺ eſt breuis. q꞉ cum naſcitur breuis eſt. et
Atelabus de bruco fit atelabus. Et ꝺ꞉ atelabus quaſi alea lambens. vel q꞉ eſt
Locuſta a tellure eleuatus: vel eſt longus ſicut tela. ¶ Hec locuſta ſte. com-
ponitur de longus ꝛ hec haſta. vñ tam greci tam maritimam ꝙ ter
reſtrem aſtaton appellant. ꝛ dicunt quod eſt grillus vel aliud ſimi-
le. Uel locuſta quaſi loco ſta.

Canis Eſt canis/et catulus/leporarius/atqꝫ moloſus.
Ni metra peccarent odoriſſecus eſſet in iſtis
¶ Iſta noia canis/catulus/leporarius/moloſus/ꝛ odoriſſecus idẽ
Canis ſignificãt. ¶ Hic ꝛ hec canis nis. ni. vñ verſus doctrinalis. Eſt hic ꝛ
hec teſtis ciuis burgẽſis ꝛ hoſtis. Et canis ꝛc̃. Et ꝺ꞉ canis de cano
Catulus nis. cecini nere. ¶ Hic catulus li. diminutiuũ de canis. ꝛ ſunt catuli
Leporarius ꝓprie filij canũ. abuſiue tñ filij aliarũ beſtiaꝝ. ¶ Hic leporarius rij.
Moloſus. de lepus oris. ∂ꝫ q꞉ maxime ꝑſequit̃ lepores. ¶ Hic moloſus ſi. ma
gnus canis. a molo lis. ∂ꝫ quaſi ad molendinũ paratus. Uel ꝺ꞉ mo-
loſus a moloſia quadam terra vbi optimi ꝛ magni canes abundant.
Odoriſſecus ¶ Hic odoriſſecus ci. ꝛ tunc mutatur q in c. cõponitur de hic odor
odoris ꝛ ſequor ris. q꞉ odore ſequit̃ feras vel beſtias quas venatur
Notabile. Et nota ꝙ odoriſſecus producit hanc ſyllabam do. ſed autor iſte cor
ripit eam neceſſitate metri. ꝛ ideo excuſat ſe in principio iſtius ope-
ris. ibi. Sed quia dactylici ꝛc̃.

Celum. Ether/ꝛ ethra/polus/celum dicatur olympus.
¶ Iſta noia ether/ethra/polus/ꝛ olympus idẽ ſignificãt cũ hoc no
Ether mine celũ li. ¶ Hic ether ris. ꝓprie eſt ſuperius elemẽtũ. ſ. ignis. et
eſt nomẽ grecũ. ꝛ facit acñm ſingularẽ etherẽ vel ethera. ꝛ ille accu
ſatiuus ethera transfert in nõiatiuũ. ꝛ declinat̃ hec ethera ethere.
Polus ¶ Hic polus li. a polio lis. i. ornare ꝺ꞉. q꞉ politus eſt. i. ornatus ſtel-
Axis. lis. Polus etiã ꝺ꞉ extremitas axis. ¶ Et eſt axis linea idealis. i. na
turalis. que dirigitur a polo artico vſqꝫ ad polũ antarticũ ꝑ medi-
tulliũ terre. Hug⁹. dicit. Poli ſunt due ſtelle in capite axis. ꝛ dicunt̃
a polliẽdo q꞉ rotundi ſunt. Et ponit̃ qñqꝫ ꝓ celo. q꞉ politũ eſt ꝛ ſcul-
Celum ptũ varijs ſtellis. ¶ Hoc celũ li. ꝺ꞉ de celo as. qꝺ in vna ſignificatio
ne eſt cõtrariũ ad reuelare. q꞉ celat nos celeſtia. Uel ꝺ꞉ celum a celo
as. qꝺ in alia ſignificatõe idẽ eſt qꝺ ſculpere vel ꝑ ingere. q꞉ celũ eſt

celatū.i.sculptū vel pictum varijs stellis. Uel cōponit celum a casa elyos qđ est sol. quasi casa elyos.i.solis. ¶ Et nota ꝙ triplex est celum aereū/sydereū/ꝛ empireū. Aereum celum est ille locus qui est inter terrā ꝛ firmamentū. Sydereū est vbi fixe sunt stelle in firmamento ꝛ planete errantes. Celū empyreū est vbi angeli ꝛ archangeli sunt. Et dr̄ empyreū ab en qđ est in.ꝛ pyr qđ est ignis.q2 ille loc9 est totus igneus.videlz ardens in caritate dei. ¶ Hic olympus pi. dr̄ de olon qđ est totū.ꝛ lampas.quasi totū in lāpade.i.ardēs i igne i.caritate. Uel componit olympus ab olon qđ est totū. ꝛ fos qđ est lux vel ignis ſm Hug. — Notabile. Olympus

Est latrina locus/idem cacacūba/cloaca.

¶ Ista noīa latrina ꝛ cacacūba vnū significāt cū hoc noīe cloaca ce ¶ Hec latrina ne.de lateo es.dr̄.i.priuatus secessus in domo q̄ alio noīe dr̄ priuata te. Latrina quasi latrās ani.q2 anus.i.culus latrat.ꝛ est ethimologia. ¶ Hec cacacūba be.dr̄ de caco as.q2 ibi cacatur.i. malus humor vel mala possessio vel mala substātia reponit. ¶ Hec cloaca ce.a colo as.aui.are.q2 feces ibi colant.i.purgant ꝛ emittunt Unde hic cloacarius rij.q̄ eā facit vel purgat (anglice a gōnge fermer) ꝛ dr̄ cloaca a cleo qđ est sorbere:q2 sorbet feces illuc defluētes. — Latrina. Cacacumba. Cloaca. Cloacarius

Signat idem quasi triste tegens tristega vocata.
Dicuntur tristega sunt quedam tricamerata
Nam stegen grece tectum dixere latine.

¶ Hoc tristegū gi.idem qđ cloaca in vna significatōne.in alia vero est domus habens tres cameras. Dicitur etiā ꝙ arca noe fuit distincta p tristega. Et pducit penultimā ſm istū autorē ꝛ plures alios. Unde doctrinale. Ante g corripis e.sed abest tristega ce.tegus. Alij dicunt ꝙ corripit penultimā.qđ pcipit p grecū.ex quo componit. Nā componitur de tris qđ est tres.ꝛ tegen grece.sic telos cuius prima syllaba scribitur cum breui e.vnde q̄daz dicit. Qui tristega legit hic contradicit acheis.i.regis. — Tristegum

Corda/fidis/restis/est funis/funiculusq3
Est antemna/rudens/amentum iungitur istis
Est a rudo rudens/fidicen fidis/et cano formar

¶ Oīa ista noīa fidis restis sūt eiusdē significatōis cū hoc noīe hec corda. ¶ Hec corda de.dr̄ de hoc cor cordis.q2 sicut pulsus cordis ē in pectore.ita pulsus corde est in cythara. ¶ Hec fidis dis.di.est corda cythare.ꝛ dicitur de findo dis.fidi findere. Fidis componit cum cano is.ꝛ dr̄ hic fidicen fidicinis.i.q̄ cū corda canit.vnde hec fidicina ne.cytharista que cum fide canit vel cantat. ¶ Hec restis tis.ti.i.funis.vel qđ fit ex funibus ad aliqđ trahēdū. Et dn̄r restes q2 his rhe — Corda. Fidis. Restis

Rhetio. tia tendantur. vel q2 rates detineāt. & dr restis ab hoc noīe hoc rhe
Funis te tis. Unñ hic rhetio onis. q̄ facit vel vendit restes. ¶ Hic funis nis.
a fos qd est lux dicit. q2 funes ante vsum papyri olim in vsum lumi
nis fuerūt circūdati terra. Unñ funiculus li. diminutiuū. & p cōpositio
Antemna ne hic funābulus li. q̄ sup funem ambulat. ¶ Hec antēna ne. est cor
da capitalis in naui q̄ sursum dirigit velum. Et dicit antēna qa ante
se habet aquas. Uel dicit antēna partica ex qua velū depēdit quasi
ante amnē posita. Unde Ouidius in libro tristiū. Non tulit antem
nas aurea secūda meas. Et componit antēna ne. de ante & amnus
Rudens nis. amn .i. fluuius vel aqua. ¶ Hic rudēs tis. a rudo dis. di. rudere
Notabile. dicit. Et rudētes dicunt funes qbus velū sursum trahit. Et dicitur
sic ex nimio stridore quē faciūt. Et nota q rudo dis .i. clamare. & p
prie est asinoꝝ. & est prima breuis. Unñ Ouidius. Ecce rudens rauco
sileni victor asellus. Intempestiuos edidit ore sonos. Unde ille vers
sus persii falsus est. Findor. & archadie pecuaria rudere credas. Si
eni esset longa faceret preteritū rusi. sicut ludo dis. si. qd nihil est. sic
dicit Hug. Doctrinale dicit q prima syllaba de rudo indifferēs est
sicut rudo pones ceu metra requirunt. qa Persius pducit vt supra
Et Ouidius. corripit in alio loco. ibi. Ut rudit a scabia turpis asella
Amentum mola. ¶ Hoc amentū ti .i. corrigia qua iaculum vibratur & pijcitur
vnde amento as .i. iaculum vibrare. Hoc amentū fm Hug. est cor
rigia ligata in medio haste vel lancee. quasi amentū ligatū vel qua
si haste aptum. vnde amento as.

Cantaros/ & patera/ calices/ & pocula/ crater
Cyphus apud veteres/ comitantur cornua cōcha/
Cimbia/ vel ciatus/ crathesia iungimus istis

¶ Oīa ista noīa sunt idē in significatōe .s. vas in quo potat vel bibi
Cantarus tur. ¶ Hic cātarus ri .i. vas vinariū qd cātando deportat circū circa
Patera in tēplo. ¶ Et patera dr de pateo es. qa patēs est superius. ¶ Hic
Calix calix cis. a caleo es. dr. Solebāt asit antiqui calidā & frigidā potionē
miscere in calice. vñ & calix dictus est a calida potione. vt ait Hug.
Poculum ¶ Hoc poculū li .i. potus vel vas quo bibit. Unñ Marcialis cocus.
Epygrāma Sceuola tu comedis apud oēs: nullus apud te. Alteri9 gustas po
cula: nemo tua. Aut tu redde vices: aut desine velle vocari. Turpe
Craterus. qdem est semper sumere: nilq dare. ¶ Hic craterus. dicit Hug. est
quoddā vas habens duas ansas. & est ppie genus calicū .i. pocule
rū. Et fiebat prius de cōnexione virgaꝝ. vñ hic craticulus li. diminu
Cyphus tiuū. ¶ Hic cyphus fm quosdē dr de cephas grece qd est caput la
tine: q2 totus psistit in capite .i. in rotūditate. q2 rotūdū vas est. & cor
ripit primā syllabā. Unñ x9 doctrinalis. Insup f lōga. nisi cōpositiua
ciphusq. Sed dicit q apd veteres pducit primā syllabā. Unñ de cō
tēptu mūdi. Insignesq thoros: cape ciphiq decori. Cūcta relinquen

tur &c. Sed ego credo q̄ prima syllaba de ciphus est cōis syllaba: q: grecū est. & potius prima dicēda est lōga q̄ breuis. q: sic scribitur apud eos. cyphos. vñ de hec caro carnis dr. q: veteres solebāt bibere in cornibus. ideo ponit p vase de quo bibit. & adhuc cornu p vase habet. ¶ Hec concha che. p quoddam vase terreo inuenit. vt dicit Hug. & dicit de cauus a. um. q: intus cauata est ¶ Carchesia pprie sunt in cacumine arboris nauis trochee. quasi foramina p que funes trahunt. vñ q̄dam vasa ad similitudinē illoꝝ facta carchesia dicūtur ¶ Trochee aūt sunt vocate: q̄a rotulas habent. Trochos aūt grece rota dr latine. ¶ Hoc cimbiū bij. de hec cimba be. dr. q: fit ad modū cimbe. ¶ Hic ciatus ti. dicit de cieo cies. i. cōmoueo es.

Concha
Carchesia
Trochee
Cimbum
Ciatus

Artauos / canipulos / adiunge nouacula cultros
Cultellos / q3 spatas / rasoria iungimus illis.
Deq3 spata credas sic dictos esse spadones

Cultellus

¶ Ista cōueniūt in significatōe sc3 artauus &c. cum isto nōie hic culter tri. tro. vel hic cultellus li. lo. ¶ Hic artauus ui. pprie est paruus cultellus cū quo pēne aptant q̄ ponit in pennario iuxta pennas. Et dicit de artus a. um. q̄a artū locū vendicat. ¶ Hic canipulus. i. artauus. qd nomē vulgus imposuit. ¶ Hec nouacula le. i. rasoriū. a nouo as. q̄a nouat hoīez. vñ illud. Nouacula nō ascēdet sup caput ei9. & Psalmista. Sicut nouacula acuta fecisti dolū. Item nouacula dicit ferreū instrumentū quo solet radi pergamenū. ¶ Hic culter tri. a colo lis. dr. q: anteq̄ falces essent vepres. vites & arbores cū cultellis putabant & colebant. vñ hic cultellus li. diminutiuum. ¶ Hec spata te. i. gladius. a spacio dictus. q̄a fit spaciosus amplus & latus. vel dicit a spatin qd est passio. ¶ Hoc rasoriū rij. de rado is. rasi radere dicit. i. nouacula. ¶ Hic spado onis. fm istū autorē dicit de hec spata te. q̄ cum spata absciditt sibi testiculos. vel cuius testiculi absciduntt cum spata. Hug. dicit spado deriuari de hic spadix cis. i. palma. spado id est eunuchus.

Artauus.
Canipulus
nouacula.
Culter
Spata
Rasorium.
Spado.

Est cophinus calathus / cū sporta / sportula corbis.
Qualus qualillum simul istis associandum

¶ Oīa ista que hic ponunt idē significant cū hoc nōie hic cophinus ni. Et est cophinus pprie illud vas quo fimus vel stercora deportātur ad terras impinguandas. Unde ibi scribitur. Manus eius in cophino seruierunt. i. ad tale officiū fuerat deputatus ioseph in egypto vt portaret fimum in cophinis. & est grecum. ¶ Hic calathus ti. de calon grece quod est lignum latine. ¶ Hec sporta ab asporto as. dicitur. quoddam genus vasis vimineū vel virgeū. Unde Paulus In sporta dimissus sum per murum. Unde hec sportula le. & sportella diminutiua. Uel sporta dicitur a sporto frutice. Uñ in quibusdam

Cophinus
Calathus
Sporta.

Corbis
Qualus

locis texitur. et hic sportarius rij. qui facit sportas. et sportarius a. um. ad sportam ptinens. ¶ Hic corbis bis. bi. (anglice a secle lepe) quasi corbis a coruus a. um. dicit. ¶ Hic qualus li. de colo as. dicitur. vas vinariū vinneū. vel de salice per qd mustum colatur. vnde quasillus li. vel hoc quasillum li. lo.

Caseus

Fiscina/fiscella/quo caseus efficiatur.
Vas est vas lactis mulctrū mulctraliqz dicas
Quod de mulgere nomen sibi constant habere

Fiscina
Mulctrum

¶ Fiscina ne. a findo findis fidi findere dicitur. vas factum ex vimine in quo fit caseus. Unde hec fiscinula le. diminutiuū. ¶ Hoc mulctrum tri. et hoc mulctrale lis. sunt vasa in quibus lac colligitur siue mulgetur. et a mulgeo ges. dicuntur.

Balteus et strophеum/cinctorium/ cingula/zona.

Cingulum
Balteus.
Strophеus.
Cinctorium.
zona

¶ Ista noia idē significant cū hoc noie cingulum li. ¶ Hic balteus baltei. Sed in plurali inuenitur hij baltei vel hec baltea. Et est balteus signū militare. ¶ Hoc strophеum. i. cingulū. et proprie aureum cum gemmis. quia a posteriori parte conuertitur anterius. Et dicit de strophos grece qd est conuersio latine. ¶ Hoc cinctorium rij. et hoc cingulum li. de cingo gis. dicitur. Sed hec zona ne. est cingulū proprie latum. Unde hic zonarius rij. qui facit zonas. et zonarius a. um. ad zonam pertinens.

Sunt ocree calige/quas tibia portat amictus.

Caliga

¶ Ista noia ocree/calige/tibialia/calciamenta q suras tegūt dicte quia crura tegunt. Unde ocreatus a. um. q ocreas habet. vñ ocreo as. aui. are. i. induere. Et est actiuū cum oībus suis compositis. Et sunt ocree siue de ferro siue de coreo. ¶ Hec caliga ge. a calceo as. dicitur. est calciamentū crurum. siue sit de panno siue de ferro. Uel caliga dicitur de caligo as. quia calige sursum ligantur cum ligulis vel a callo pedum dicitur caliga.

Camisiam/simul interulam/rem dicimus vnā.
Additur his alia subitura subuncula/vestis

Camisia
Camisiatus.
Interula.
Subuncula.

¶ Ista noia interula/subucula vnū significant cū hoc noie hec camisia. Dicitur camisia quia in ea dormimus in camis. i. in castris nostris. Uel dicitur sic qa primū fiebat de canapo. Unde camisiola le. diminutiuū. et camisiatus a. um. qui habet vel indutus est camisiam ¶ Hec interula le. dicitur de interius et vo vis. quod est humecto as quia humectantur interius per sudorem nostrum. Uel dicit de interio ris. interiui ire. ¶ Hec subucula le. de subeo bis. dicitur. qz subit ceteris vestibus vel ceteras vestes.

Crudus.

Crudus/crudelis/austerus et improbus/atrox.

Est ferus/atqꝫ ferox violentus/acerbus ac acer
Impius immitis/seuusqꝫ/molestus iniquus
Asper inhumanusqꝫ/tyrannus/siue ꝓteruus
Toruus/ꝫ indomitus;his iungaturqꝫ seuerus.
Predictis dirus/sociabitur et truculentus.

¶ Omnia ista nõia idem sunt in significatione. ¶ Crudus a.um. de cruoꝛ ris. dicitur. Et est ꝓpꝛie crudus nõ coctus quasi cũ sanguine. Et inde ꝑ translationẽ dicitur homo crudus quasi nõ coctus. nec sã guine humilis. Est enim asper ꝛ durus. ¶ Hic ꝛ hec crudelis ꝛ hoc crudele. a crudus a.um. dicitur. ¶ Austerus a.um. ꝛ hic ꝛ hec auste ris ꝛ hoc austere. in eodem sensu ab auster tri. dicitur. ¶ Improbus a.um. componitur de in. ꝛ ꝓbus a.um. ¶ Hic ꝛ hec ꝛ hoc atrox cis. de ater a.um. ¶ Ferus a.um. de fero fers dicit. ¶ Hic ꝛ hec ꝛ hoc fero x cis. de fero fers dicitur. ¶ Similiter violentus a.um. compo nitur de vi. ꝛ lentos grece qđ est plenũ latine. vnde hic ꝛ hec violẽ tis. in eodem sensu. ¶ Acerbus a.um. de acer dicitur. ¶ Hic acer acris ꝛ hoc acre. dicitur de acuo acuis. ¶ Impius a.um. componit de in. ꝛ pius a.um. ¶ Hic ꝛ hec immitis ꝛ hoc immite. de in. ꝛ mitis ¶ Seuus a.um. vnde hec seuicie. cie. ꝛ seuio uis. uire. ¶ Molestus a.um. de moles lis. dicitur. vnde hec molestia ꝛ molesto as. actiuum ¶ Iniquus a.um. componitur de in. ꝛ equus a.um. ¶ Asper a.um vnde hec asperitas tis. de aspero as. qđ componitur exaspero as. ꝛ sunt actiua. ¶ Inhumanus a.um. componit de in. ꝛ human9 a.um. ¶ Tyrannus ni. no. a tyro grece qđ est fortis latine dicit. Unde hec tyrannis dis. i. crudelitas. Et de tyrannus hic tyrannulus li. diminu tiuum. ꝛ tyrannicus a.um. ꝛ hec tyrannia tyrannie. ¶ Proteruus a. um. de pro. ꝛ toruus componit. ꝛ est ꝓteruus. crudelis valde terribi lis. ꝛ comparat. vnde hec ꝓteruitas tis. ꝛ ꝓteruio uis. uiui. uire. id est esse vel fieri ꝓteruum. supbire. crudere. ferocitare. ¶ Toruus a. um. de torqueo es. đr. i. crudelis/terribilis. qꝛ fit torto vultu. ꝛ cõpa rat. ꝛ inde hec toruitas tis. ¶ Indomitus a.um. de in. ꝛ domitus cõ ponit. ¶ Seuerus a.um. de latis ꝛ verus a.um. cõponit. q̄ tenet si ne pietate iusticiam. qđ đr seuerus quasi sequẽs vera. ethimologia est nõ cõpositio. Itẽ seuerus est quedam mons in ytalia. ꝛ seuerus cõ parat. vñ hec seueritas tatis. i. austeritas atis. rigoꝛ integritas iudi cii. vehemẽtia vltionis. ꝛ seuero as. qđ nõ est in vsu. Sed componit asseuero as. i. affirmare. asserere. ꝑseuero as. i. ꝑsistere in ꝓposito ꝑ manere. vñ ꝑseuerans. ꝛ cõparat. vñ ꝑseueranter aduerbiũ. ꝛ hec ꝑ seuerantia tie. ¶ Dirus a.um. de hec dira re. đr q̄ est furia inferna lis. Et dira re. de durus a.um. diriuat. ꝛ illud de duro as ¶ Trucu lentus de trux ꝛ lentus. qđ est plenũ componitur.

Crudus
Crudelis.
Austerus.
Improbus
Atrox
Ferus.
Ferox
Uiolentus
Acerbus.
Acer.
Impius
Immitis.
Seuus.
Moletus.
Iniquus
Asper
Inhumanus
Tyrannus
Proteruus.
Toruus
Indomitus
Seuerus.
Asseuero.
Perseuero.
Dirus
Truculẽtus.

Est chorus atq3 cohors/cōcentus/cōcio/cetus
Dic consortia contubernia/dicq3 choream.
Turma/phalanx/acies/societur cuneus istis
Est sexcentorum sexaginta legio sex.
Ut numerum pagas/sup hunc sex milia iungas.
Sed quingentorū numerū dic esse cohortem.
Conuentus conuenticulum manus additur istis.
Istis concilium/vel consistoria iungas.

Chorus. ¶ Oīa ista nōīa sunt eiusdē significatōis cū hoc nōīe hic chorus ri.
qđ est idē qđ societas. ppie tñ chorus est multitudo in sacris colle
cta. Dicit etiā chorus locus vbi canūt q̄ de choro sunt. ⁊ scribit cum
Corus aspiratōe. ⁊ tunc corripit primā. ¶ Itē habet corus p quodā vento
Notabile sine aspiratōe. ⁊ tūc pducit primā. Boetius. Ut cū precipiti glome-
rantur sydera coro. Sed tūc prima de corus pducit. sed p societate
corripit. vñ in hymno. Quod chorus vatū ⁊c. Ibi chorus corripit pri
Cohors. mā. Nam primus pes est trocheus. ¶ Hec cohors tis. de cohortor
oris. dr. Et est cohors proprie multitudo rusticoꝝ. Castrū multitudo
militū. Cohors maior continet quingentos viros. Cohors minor cō-
Concentus tinet trecentos. ¶ Concentus tus tui. de cōcino nis dr. ¶ Hec con-
Concio cio onis. de concieo cies. ciui. citū. vel de concio cis. ciui. cire. quarte
Concionor ꝯiugatōis. i. cōmouere vel ꝯuocare. Uñ cōcionor aris. verbū depo-
Cetus. nēs. i. populū alloqui. ¶ Hic cetus tus. tui. de coeo is. coiui ire. dicit
Contuberniū ¶ Consortiū tij. de consors tis. dr. ¶ Cōtuberniū nij. de hec taberna
ne. Uñ hic cōtubernio onis. socius. hic ⁊ hec cōtubernalis lis. idē. ⁊
Chorea. mobiliter sic hic ⁊ hec ꝯtubernalis ⁊ hoc le. ¶ Hec chorea ree. a cho
Turma. ro. ¶ Hec turma me. a turbo dicit. Et differt ab ala. Ala ppie est
societas triginta militū. Turma triginta peditum. Uñ hec turmella
Phalanx. le. diminutiuū. ¶ Hec phalanx gis. vel hec phalanga ge. lingua ma
cedonū dicit legio. Uñ phalāgarius a. um. i. legionarius. scz de pha
Cuneus langa existens. vel ad phalangā ptinens. ¶ Hic cuneus nei. a coeo
Acies is. i. collecta in vnū militū vel peditū multitudo. ¶ Hec acies ei. ab
acuo is. dicit. ⁊ hz tres significatōes. vt ibi. Est acies belli cultelli vi
Legio sus ocelli. ¶ Hec legio onis. dicit a lego gis. qa legebant. i. elegebā
tur q̄ deberent esse de legione. Vel legio dicebat a lex legis. qa lege
in castris se habebant. vel lege seu legione dispositi erant. Et sūt in
Conuentus legione sex milia sex centi sexagintasex. ¶ Hic cōuentus tus. tui. de
conuenio nis. ueni. nire dicit. Hoc cōuenticulū li. ⁊ hic cōuenticulus
Manus li. ambo diminutiua de cōuentus. ¶ Hec manus nus nui. in vna si-
gnificatōe est idē qđ societas. ⁊ tunc de munio nis. dicit. vel de mu-
Concilium nus eris. ¶ Hec cōciliū lij. sine s. i. collectio sapientū ⁊ pcipue cho-

rum vel ecclesiasticoꝝ: ꝛ etiã alioꝝ vt regũ ꝛ magnatũ suoꝝ. ꝛ cōpo
nit̃ de con. ꝛ hoc ciliũ lij. quadã similitudine illoꝝ. qꝛ sicut cilia iungũ
tur ꝛ cũ oculis quiescere cupiũt: ita quoqꝫ ꝯcorditer iūgunt hoīes in
cōcilio. vel cōsistoriũ rij. a cōsisto tis. deriuatur.

Cymbala/campana/nola tyntinabula iūgas.

¶ Ista quattuoꝛ noīa cōsignificãt. Hoc cymbalũ li. a ciendo dꝛ pro-
prie instrumētũ musicũ quo populus accipit. i. aduocat. ¶ Hec cã-
pana ne. dꝛ a cãpania nie. ꝓuincia. qꝛ eius vsus primũ ibi est reper-
tus. ¶ Hec nola le. dꝛ de nola quadã ciuitate cãpanie vbi prius in-
uēta fuit. Et est nola tyntinabulũ qδ appendit collis canũ. vel pedi
bus auiũ. vel illud qδ appendit frenis ꝛ pectoribus equoꝝ cũ quo-
dã sonitu incedãt. i. vadãt vel eũt equi. Vñ hoc tyntinabulũ li. a tin-
nio nis. niui. ire. qδ alio noīe dꝛ tonabulũ li. a tono as. — Cymbalum / Campana / Nola. / tyntinabulũ.

Cãpus/agellus/ager/rus/oꝛtꝰ ꝛ oꝛtulus/aruũ.
Quem colit assidue venit oꝛtulanus ab oꝛto

¶ Ista noīa idē significãt. Cãpus pi. dꝛ a cami grece. qδ est breue ꝛ
humile. vñ cãpulus li. ꝛ cãpellus li. ãbo diminutiua. ¶ Hic ager a-
gri. ab ago agis dꝛ. vñ agellulus ꝛ agellus li. diminutiua. ꝛ hic agel
larius rij. i. rusticus vel custos agri. ¶ Hoc rus ruris. a ruo ruis dꝛ
vñ hoc rusculũ diminutiuũ. i. paruũ rus. ꝛ hic rusticus ci. ꝛ hec rusti
cia cie. ꝛ rusticus a. um. Et pōt dici a loco. s. operariꝰ: vel qꝛ rure mo
rat̃ ꝛ colit rus. Qδ aũt dꝛ rusticus quasi ruris custos. ethimologia
est ꝛ nō cōpositio. ¶ Hic oꝛtus ti. ab oꝛioꝛ eris. vel iris. diriuat̃. qꝛ sẽꝑ
ibi aliquis oꝛit̃. puta herbe ꝛ olera. Et hic oꝛtulus li. diminutiuũ. vñ
Oꝛtulus iste breuis mitia poma gerit. vñ hic ꝛ hec oꝛtilio onis. ꝛ hic
oꝛtulanꝰ custos oꝛti vel cultoꝛ. ¶ Hoc aruũ arui. ab aro aras. qꝛ ad
arandũ aptũ. vñ hoc aruiolũ ꝛ hoc aruulũ diminutiua. — Campus. / Ager / Rus / Oꝛtus. / Aruum.

Uela vel aulea/coꝛtine sunt anabꝛata
Coꝛtine lymbus peripetasma vocatur
Dicimus aulea que dependuntur in aula
Cũ ana sursum/batrum gradus hinc anabatrũ.

¶ Ista noīa idem significant. Hoc velũ de velo las. i. tego gis. Hec
auleũ lei. ab hec aula le. qꝛ solet dependi in aula. ¶ Hec coꝛtina ne.
de coꝛiũ rei. dꝛ. ¶ Hoc anabatrũ tri. cōponitur de ana qδ est sursuꝫ
ꝛ batrũ gradus. quasi sursum gradit̃ ꝛ extendit̃. ¶ Hoc peripetas-
ma tis. penultima coꝛrepta. peri componit̃ cum petasma qδ est ve-
lum vel tentoꝛiũ vel coꝛtina. vel potius quelibet adiectio ei in circul
tu facta. vñ ꝓprie peripetasma dꝛ superioꝛ pars in coꝛtinis que de-
picta est. Impꝛoprie tamen dicitur peripetasma lymbus coꝛtine si-
cut hic. Et similiter Catholicon. — Uelum / Auleum / Coꝛtina / Anabatrum / peripetasma

Certamen/lites/rixas/ꝛ iurgia vites.
Est contentio/vel dissensio/litigiumq̃.
Assit agonia/que coniungatur agoni

Certamen
Lis litis.

¶ Ista noīa cōsignificant vnū. ¶ Hoc certamen minis. de certo as. dr. ¶ Hec lis litis. a linea litis. deriuat. Et dr lis a cōtentione limitis qui agros diuidit. inde ligo as. i. cōtendere/litē agere. ex quibus videtur esse compositum. vel potest esse ethimologia. litigo litem ago

Rixa.
Iurgium.

¶ Hec rixa rixe. a rigo gis. vnde hec rixula le. ꝛ rixoꝛ aris. deponēs ꝛ rixosus a. um. ¶ Hoc iurgiū gij. ꝛ hoc iurgamen inis. in eodē sensu. dr a iurgoꝛ aris. Et est iurgiū ligatio vel verberatio ſm Hug. vel Papiam iurgiū dicitur conuitiū causa litis.

Contentio
Dissensio.
Litigium.

¶ Cōtentio onis. de cōtendo dis. dicitur. ¶ Hec dissensio onis. a dissentio tis. ꝛ dissentioꝛ tiris. ¶ Hoc litigium gij. a litigo as. vnde litigiosus a. um. qui litigat vel potius de quo ligatur. vt ista terra est litigiosa. i. de qua litigat.

Agonia.
Agon

¶ Hec agonia nie. penultima producta. ab agon onis. quod idem. vel agonia. i. fiducia/victima vel hostia. Hic agon agonis. ab ago agis. i. certamen/pugna.

Est coma/cesaries/crinis/pilus/atq̃ capillus
Cedo cesariem/maribus facit appꝛopꝛiatam
Fit de como coma/mulieribus appꝛopꝛiata.
Anterioꝛ capitis pars crinis densa vocatur.
Posterioꝛ capitis pars cyꝛrus densa piloꝛum
Dicitur hinc cyꝛrus/quia cyꝛrum gestat alauda
Est iuba coꝛnipedis/pecoꝛum seta vocantur

¶ Ista noīa que hic ponūtur significant vnū ꝛ idē. vt patebit in eorum expositione.

Coma

¶ Hec coma me. i. crinis. de como comis. sed ſm istū autorem est ꝑprie mulierū: q: sepe comūt comas suas. Sed ſm Grecismū coma est ꝑprie crinis quadrupedis colubri. Unde ponit differentiā auctoꝝ noim sic. ¶ Est coma quadrupedis colubri iuba siue leonis. Cesaries hoīs crinis ꝑprie mulieris.

Cesaries

¶ Hec cesaries ei. a cedo dis. dicitur. ꝛ est ꝑprie viroꝝ. decet enim virū esse tonsum et non mulierē.

Pilus

¶ Hic pilus li. ab hec pellis lis. q: a pelle ꝓcedit. Itē pilus dr instrumentū cū quo tonditur ꝛ teritur in pila. Sed pilus ꝓ instrumento primā producit. aliter eam corripit. Unde versus. Qui terit est pilus: pilus est in fronte capillus.

Pilum

¶ Itē hoc pilum li. quoddam genus teli. ꝛ est romanoꝝ. ꝛ tunc dicitur de pello. q: pellitur. i. emittitur ꝛ toꝛquetur. ꝛ ꝓducit primam. Unde Lucanus in primo. Signa pares aquilas ꝛ pila minantia pilis. Item hoc pilum li. est rosarium. ꝛ ꝓducit primū. Un̄ qdam. Ad tactū pili: mille ruere pili.

¶ Hic capillus li. de hoc caput itis. ¶ Hic crinis nis. de cerno nis. Capillus
di. et sunt proprie crines mulierum. et sic dicti. qui crinibus a viris discer- Crinis
nant. et ita quantum ad vocem descendit crinis a cerno. sed quantum ad signi
ficationem potius a discerno nis. ¶ Hic cyrrus ri. i. crinis vel plicatu Cyrrus.
ra capillorum. et di a cyrrin grece. quod est tondere. quia aptus est tonderi
propter sui longitudinem. ¶ Hec iuba be. a iuvo as. dicit. Et est iuba Juba cum de
crinis equorum et aliorum animalium irrationalium. Et iuba dicit crista que sup- riuatis.
ponitur galee. vel propter noticiam vel fractionem ictuum. Inde iubatus
a. um. et iubosus a. um. i. plenus et abundans iubis. ¶ Hec seta sete. a Seta.
sus suis. quia a sue procedit. vel a suo suis suere. quia valet ad suendum.
Unde setosus a. um. i. plenus et abundans seta. unde hec setositas atis Setosus
Et componitur seta cum in. et dicitur inseto as.

Laurea/crinile/sertum/dyadema/corona. Corona
Addas aureolam/quia paucis sit data/dictam
Et duo quod demat credo dyademata vocatum.
Finem/principium/sicut facit omne rotundum

¶ Ista nomina sunt eiusdem significationis. Hec laurea ree. a laurus ri. di Laurea.
Hoc crinale lis. a crinis nis: di. Hoc sertum ti. de sero is. i. corona de Crinale.
floribus insertis et coniunctis facta. Inde hoc sertulum li. diminutivum. et Sertum
sertus a. um. cum serto ornatus vel coronatus. ¶ Hoc dyadema tis. Dyadema
componit de dya. quod est duo. et demo mis. qui duo demit. s. principium et
finem. Et nota quod omne rotundum et omne corpus sphericum vel circulare potest
dici dyadema eadem ratione qua duo demit. s. principium et finem. ¶ Hec Aureola
aureola le. de hec aurea ree. di. Aurea ree. est premium substantiale. s. Aurea
visio divina. Aureola le. est premium accidentiale quod debet virginibus
martyribus/et confessoribus. et ceteris.

Utendo genere dic currum curriculumque
De veho vehiculum quod versibus est alienum
Horum dic species ea que subscripta sequuntur.
Redas/quadrigas/carpenta vel esseda bigas
Istis pilentum serratum iunge liburnum.

¶ Hic ponit synonima in generali. et postea in speciali. In generali
sunt ista. ¶ Hic currus rus. rui. de curro ris. di. hic curriculus li. di- Currus.
minutivum de currus. ¶ Hoc vehiculum li. de veho his. di. Et nota quod Vehiculum
vehiculum non potest stare in versu: quia habet quattuor breves immedia
te sequentes. et ideo dicit autor quod versibus est alienum excusando se: quia
posuit hoc nomen in versu in quo recte stare non potest. ¶ Deinde po
nit autor synonima in speciali que continent sub genere currus. et sunt
ista. ¶ Hec reda de. et di. de redo dis. ¶ Hec quadriga ge. componit Quadriga

Carpentum. de quattuor. ꝛ hoc iugū gi. s. currus a quattuor equis tractus. sicut biga cū duobus. ꝛ triga cū tribus equis tractus currus. ¶ Hoc carpentū ti. de carpo is. dr quoddā genus currus. qđ aūt carpentū dicat quasi currus pōpatus. quia in pōpis solet haberi. potius videt esse ethimologiā ꝙ cōpositionis ostensio. Vñ hic carpentarius rij. q facit vel ducit carpentū. Dicit tamē generaliter ois artifex lignarius carpentarius. Vñ hic carpentariolus li. diminutiuū. ¶ Essedum di. est species currus. ꝛ tantū in plurali. Et similiter pilentū ꝛ petoriū. Vnde Oratius. Esseda festinant/ pilenta/ petoria naues. ¶ Hoc pilentum ti. de hic pilus li. qđ est instrumentū terendi dicit. ¶ Hoc sarratū ti. genus currus firmissimū ad portādū ligna ꝛ lapides. ¶ Liburnum ni. de liburnus populus dicitur.

Essedum.
Pilentum
Sarratum.
Liburnum.

Testudo cythara/ chelis/ ꝛ lyra dicitur vnum.
A cythara citharizo venit simul ꝛ cytharedus.
Hinc lyricū carmē lyricen lyra cū cano format.
Pollice tango liram: facio cum vomere liram.
Deliros inde fatuos censere solemus
Et delirare discordes inde feruntur

Testudo
Cythara..
Chelis
Lyra

¶ Ista noia vnū ꝛ idem significant. ¶ Hec testudo inis (anglice an harpe) Vñ Virgilius. Ipse caua solans egrū testudine amorē. ꝛ dicit de hec testa te. vel fm quosdā de tango gis. q̄a de tacto sonū facit. ¶ Hec cythara re. vñ. cytharo as. ludere in cythara. ꝛ hic cytharedus di. i. cytharista. ¶ Hec chelis lis. li. de chele q̄ vocat brachiū scorpionis dicit. ¶ Hec lyra re. de lyros grece dicit. i. dulcis latine. vnde lyricus a. um. i. dulcis in sono vt lyra. vnde ꝛ lyricū carmē dicit illud vbi diuersa metra colligant. Vñ versus. Carmina sunt lyra si dissona sūt sibi metra. Et hic lyricen nis. cōponit de hec lyra re. ꝛ cano is. Et est lyricen ille q cantat cū lyra. Et nota hic differētiā inter lyra cuius prima corripit. ꝛ lyra cuius prima ꝓducit. Lyra cuius prima corripitur est idem qđ cythara. Et lyra cuius prima ꝓducitur est idem qđ sulcus. Unde delyrus a. um. i. fatuus ꝛ stultus. ꝛ delyro as. i. errare/ discordare. Item habetur deliro as. cuius media corripitur: ꝛ tunc deriuatur de hec lyra re. ꝑ cythara. ꝛ hoc melius ponitur ꝑ discordare. Sed delyro as. cuius media ꝓducitur melius ponitur ꝑ errare vel deuiare. Unde versus. Deliro discordo: deliro deuio dico. Et sic patet differentia inter ea.

Dubito

¶ Ambigit ꝛ dubitat/ ꝛ fluctuat/ hesitat/ heret
Necnon predictis mussat cū mussitat horret

Ambigo
Fluctuo

¶ Ola ista verba idē significāt. ¶ Ambigo gis. componitur de am ꝛ ago agis. interposita b. ¶ Dubito as. de dubius a. um. ¶ Fluctuo

as.de fluctus tus.tui. ¶ Hesito as.aui.frequentatiuũ formatum ab vltimo sup ino istius frequẽtatiui heso as.aui.are.hesatũ tu. u in o. ⁊ a longa mutata in i breuẽ fit hesito as. Et heso as.format ab vltimo supino istius verbi hereo es.hesi re.hesum hesu.mutatur u i o fit heso as.aui.are. ¶ Musso as.aui.i.dubitare.vel cũ silentio murmurare. ⁊ dicit mutio tis.tiui.tire.i.murmurare vel velle loqui ⁊ nõ audere.vel loqui nõ audẽter.vñ Persius. Men mutire nephas ⁊c. men.i.mene. ¶ Mussito as.frequentatiuũ de musso. ¶ Horreo es. horrui ere.caret supinis.qd in duabus significationibus inuenitur: vt patet per hos versus. Horreo pro vereor reperitur ⁊ horreo sepe Idem quod terret significare solet.

Hesito

Musso

Mussito

Horreo.

Est domus/atqꝫ doma/p̃cepe domuncula tectum
Edes/ediculas/habitacula vel stationes.
His pastoforium/magale/tuguria iungas.
Atqꝫ mapale/casa sit ypepis mansio iuncta

¶ Ista noia sunt eiusdem significatõis cum hoc noie domus mi.qd ſm secundã declinatõem p oẽs casus declinat.absqꝫ datiuo ⁊ ablatiuo pluralibus.in qbus declinatur ſm quartã tantũ.dicit enim domibus ⁊ nũq̃ domis. Nõiatiuus tñ ⁊ vocatiuus plurales ⁊ singulares dome ⁊ domi.nõ sunt in frequenti vsu ſm scdam declinationem Similiter ablatiuus singularis ſm quartã.scꝫ domu. Vñ vꝰ. Tolle me.mi.mu.mus.in variando domus. ¶ Et de domus dicit hec domuncula le.diminutiuũ. ⁊ dicit domus de doma tis.grece.qd idẽ est qd domus. ¶ Presepe pis.dicit de pre ⁊ sepio pis. ¶ Hoc tectũ ti. de tego tegis. ¶ Hec edes edis.vnde hec edicula le.diminutiuum. ¶ Hoc habitaculũ li.de habito tas.dicit. ¶ Hec statio onis. de sto stas dicit. ¶ Hoc pastoforiũ rii.i.casa pastoꝝ. ⁊ dicit de pastor. ⁊ foris aduerbiũ:qa foris scꝫ in campis fit p pastoribus. Vel de pastor ⁊ foros qd est ferre.qa fert pastores. ¶ Hoc tuguriũ rii.de tego gis dicit. ¶ Hoc mapale lis.de manus ⁊ hic palus. qa fit de manubus ⁊ pallis infixis terre. ¶ Hoc magale lis.de manus ⁊ ago agis. Vel magale lingua punica.ſm Isidoꝝ.casa pastoꝝ. ¶ Hec casa case ca se.de cado dis.qa cito cadit vi ventoꝝ. ¶ Nota constructionẽ illius versus. Atqꝫ mapale. Et casa sit mãsio iuncta ypepis.i.illis paruis populis.quia cõuenit paruis hominibus.

Domus.
Domũcula.
Precepe.
Tectum
habitaculum
Statio.
Pastoforiũ
Tugurium
Mapale
Magale
Casa
Constructio.

Est hera/vel domia/mulier/matrona/virago

¶ Ista noia cõueniunt in significatõe cum hoc nomine hec domina ¶ Hec hera re.dicit de hic herus ri. ⁊ facit datiuũ ⁊ ablatiuũ plurales in abus.vt dñabus herabus. ⁊ dicit herus de her grece.terra latine. A dña domicella le.diminutiuũ. ¶ Hec mulier ris.a mollis di. ¶ Hec matrona ne.de mater ris.dicitur. Et matrona dicit que iam

Hera.
Herus
Domina
Matrona

nupsit ꝛ genuit. quasi mater nati vel natoꝝ. vel qꝛ iã potest fieri mater. Uñ hic ꝛ hec matronalis. ꝛ hoc le. ¶ Hec virago ginis. dicitur quasi viriliter agens. ꝛ sic supponit pro qualibet nobili muliere. Et componitur de vir. ꝛ ago agis. ſm Hug.

Virago.

Doctoꝛ ꝛ instructoꝛ/ monitoꝛ/ pedigogus/ ꝛ autoꝛ
Coꝛrectoꝛ/ papas/ dydasculus/ atqꝫ magister

¶ Ista noīa idē significant cū hoc noīe doctoꝛ oris. de doceo doces. ¶ Hic instructoꝛ oris. de istruo is. ¶ Hic monitoꝛ oris. de moneo es ¶ Hic pedagogus gi. cōponit de peda. qḋ est pene. ꝛ gogus ducere ꝛ est ꝓprie pedagogus ille q̄ ducit pueros ad studiū. ¶ Hic autoꝛ oris. de auco es. i. ligare. quia ligat metra pedibus. ¶ Hic correctoꝛ oris. de corrigo gis. ¶ Hic papas papãtis. i. doctoꝛ magister. Unde Juuenalis. Pregustet pocula papas. ¶ Hic dydasculus li. a dydascoverbo greco. idē qḋ doceo latine. ¶ Hic magister tri. de magis ꝛ sterion. qḋ est statio dr. ꝛ nō a maioꝛ. vt Hug. placet.

Instructoꝛ
Monitoꝛ.
Pedagogus
Autoꝛ
Correctoꝛ.
Papas.
Dydasculus
Magister

Destruo/ desoloꝛ/ populoꝛ/ cōsumoqꝫ vasto.
Diruo/ dispdo/ subuerto/ dilapidoqꝫ.
Dissipo pꝛedictis/ pariter demolioꝛ addes.

¶ Ista oīa verba sunt eiusdē significatōis cū hoc verbo destruo is. destruxi. qḋ cōponit de de. ꝛ struo is. ¶ Desoloꝛ aris. verbum depones. de de ꝛ soloꝛ aris. ¶ Populoꝛ aris. deponēs qḋ inuenit actiuū populo as. Uñ Uirgilius. Populatqꝫ ingentē farris aceruū gurgulio. Et dr de populus li. ¶ Cōsumo is. de con. ꝛ sumo is. ere. ¶ Uasto as. aui. are. actiuū de vastus a. um. vñ deuasto as. are. de de. ꝛ vasto as. Diruo is. actiuū de dis. ꝛ ruo is. ¶ Dispgo gis. de dis. ꝛ spargo gis. sparsi. ¶ Subuerto tis. subuerti ere. de sub ꝛ verto tis. actiuum. ¶ Dilapido as. de de ꝛ lapido as. ¶ Dissipo pas. aui. de dis. ꝛ sipo as. i. spargere. ꝛ ꝓpꝛie escā gallinis. ꝛ est dissipo as. actiuū. Demolioꝛ iris. deponēs de de. ꝛ molioꝛ iris cōponit. Et dicit. Linea demolitur vestem. i. destruit vel corrodit.

Destruo
Desoloꝛ.
Populoꝛ.
Consumo.
Uasto
Dispergo
Subuerto
Dilapido.
Dissipo.
Demolioꝛ.

Dic dumos/ fruticesqꝫ rubos arbusta frutecta.
Deqꝫ rubo dictas bufones credo rubetas
Arboꝛis ꝛ fruticis loca sunt arbusta frutecta
Que crescunt instar fruticis fruticare feruntur

¶ Ista noīa sunt eiusdē significatōis cū hoc noīe hic dumus mi. Et est dumus spina vel potius spinarū collectio. Uñ dumosus a. um. i. plenus dumis. Et hoc dumētū ti. locus vbi dumi crescūt. Dumo as aui. are. i. spinare. vñ dumeo es. i. esse vel fieri dumosū vel spinosum a quo dumesco cis. inchoatiuum. vt iste ager dumescit. i. incipit esse

Dumus

dumosus. Et est dumus primum. ¶ Hic frutex icis. a fruor ris. Vel frutex
frutex dr̄ densitas virgularꝫ vel paruarꝫ arborꝫ vel spinarꝫ. Unde hoc
frutectū ti. vel fruticetū qḋ idē est qḋ locus dr̄ vbi frutices crescunt
Itē a frutex fructico as. ⁊ fruticor aris. verbū deponens in eodē sē=
su. i. frutices emittere. vel multiplicare/pullulare/crescere ad modū
fruticis. ¶ Hic rubus bi. i. dumus ⁊ dicit̄ rubus quasi rubeū habēs Rubus.
fructū. vñ hoc rubetū ti. locus vbi rubus crescit. ⁊ hec rubeta te. i. ra Rubeta
na vel bufo q̄ habitat in rubis. ¶ Hoc arbustū ti. ab arbore dr̄. ⁊ est Arbustum.
locus vbi arbores crescūt. ⁊ ꝓ his q̄nq₃ ponit̄: ⁊ precipue nouellis.
¶ Arbustū eni q̄nq₃ dicit̄ arbor nouella ⁊ tenera. in qua insertio fie
ri potest. Et dicitur arbustum quasi arboris statio.

Diuitie vel opes/censusq₃/pecunia/gaze
Res ⁊ proprietas/hinc proprietarius exit/
Est opulentia/vel possessio peculiumq₃

¶ Ista nōia sunt eiusdē significatōis cū hoc nōie he diuitie arū. Et Diuitie.
dr̄ de hic ⁊ hec diues tis. vñ diuitiosus a. um. plen⁹ diuitijs. ¶ Opes Opes
in plurali numero. i. diuitie: cui⁹ nt̄ūs singularis deficit. Et est nomē Notabile.
diuersimodū aliud in singulari ⁊ aliud in plurali. Nam in singulari
opis opē ab ope. i. auxiliū/tutela/studiū/vsus. Sed opes ī plurali. i.
diuitie. Tn̄ inuenit̄ q̄nq₃ in singulari ꝓ diuitijs. ⁊ ī. plurali ꝓ auxilio.
Vñ opulētus a. um. i. plenus opibus. Et hec opulētia tie. i. plenitu=
do vel abūdantia opū. ¶ Hec pecunia nie. ⁊ hoc peculiū lij. de pe= Pecunia.
cus dis. Hic census us. de cēsso sis. dr̄. Hec gaza ze. i. diuitie/ thesau Gaza.
rus. vñ hec gazula le. ⁊ hoc gazetū ti. i. expositoriū. qḋ ⁊ ꝑ ipa gaza Gazaretum.
inuenitur. Hec res rei. de reor reris dr̄. Et sunt ꝓprie. res quas sola Res
rei estimatōe ⁊ intellectu cōprehendimus. vt incorporalia. alia vero
corpora appellant̄. Et q̄nq₃ dicuntur oīa q̄ in nostro iure existūt. Vñ Regula
hec regula le. diminutiuū. ¶ Hec ꝓprietas tatis. de ꝓprius a. um. Proprietas.
dicit̄. vnde hic ꝓprietarius rij. ille q̄ habet proprietatem rei. Et hec
possessio onis. de possideo es.

¶ Esca dapes epule/cibus/atq₃ cibaria/pastus.
Pabula sunt etiam conuiuia victus et esus.
Jantamur mane/iantacula dicimus inde
Sed contra somnum veniunt absonia cene
Atq₃ demedio/dat prandia dibitus ordo

¶ Omnia ista nōia sunt eiusdem significatōis cū hoc nōie esca esce Esca
Et dr̄ de edo edis. vñ Esculētus a. um. plenus ⁊ abundans escis. vñ Esculentus.
hec esculentia tie. i. plenitudo/abūdantia/copia escarū. ⁊ cōponitur
inesco as. interpascere. ¶ Hec dapes. vel daps qḋ in vsu nō est. da Dapes.
pis dapi dapē a dape. dr̄ a do das. Et sunt dapes nobiliū. sed Epule

Dapsilis — priuatoꝝ. vel dapes deoꝝ. epule hoīz. Inde hic ⁊ hec dapsilis. ⁊ hoc
Cibus — le. i. largus in cibis. ¶ Hic cibus cibi. de capio pis. dr̄. vñ cibosus a.
Ciberium. — um. plenus cibis. ⁊ hoc ciberiū rij. vas ad deferendū cibos. ⁊ hoc ci
Pastus — bariū rij. a cibo as. are. ¶ Hic pastus tus. de pasco cis. Hoc pabulū
Esus. — li. de pasco cis. dr̄. ¶ Hic esus esus. de edo es est. edi edere esum su.
Iantoꝛ — vel estū estu in supino. ¶ Iantoꝛ aris. deponēs. vel ianto as. are. de
riuatur de Iano deo principij. i. comedere ante prandiū. soluere ieiu
niū ante prandiū. vñ iantaculo as. ⁊ iantaculoꝛ aris. deponēs. i. iano
Obsonium — tari. ¶ Hoc obsoniū nij. de ob ⁊ hic somnus ni. q̄ cōtra somnū sumit.
¶ Hec cena ne. de cenon grece. qd̓ est cōmune latine. ¶ Hoc pran-
dium dij. de prandeo es. dicitur.

Est sonipes / vel equus / ferus equiferus q́z / caball⁹.
Istis coꝛnipes / simul emissarius insunt.
Est manui mannus / dextre dextrarius aptus
Rede vectoꝛes nos dicimus esse veredos.
Qua dꝛupedes dictis poteris adiungere si vis

Equus. — ¶ Ista nōīa sunt eiusdē significatiōis cū hoc nōīe hic equus. Et dr̄
Sonipes. — equus ab equus a. um. q2 eque currit. ⁊ inde hic ⁊ hec eques tis. i.
Equiferus. — miles. ⁊ equitissa. i. vxoꝛ militis. ¶ Hic sonipes dis. de sonus ⁊ pes
Caballus — dr̄. q2 facit sonū in pedibus gradiēdo. ¶ Hic ferus ri. dr̄ de fero fers
Cornipes. — ¶ Hic equiferus ri. i. equ⁹ ferus. cōꝑ onit de equus ⁊ ferus. ¶ Hic
Emissarius — caballus li. de cauo as. q2 cauat terrā pedibus ambulādo. ¶ Corni
pes dis. de cornu ⁊ pes dis: q2 habet cornutos pedes. ¶ Hic emis-
Mannus — sarius rij. equus q̄ emitur ad currendū libere inter equas. vt ꝑcre-
Quadrupes — at pullos. ¶ Hic mānus ni. equus q̄ ducit in manu alicuius. ⁊ dicit
de manns. ¶ Hic dextrarius rij. idem qd̓ mānus. q2 a dextra manu
dicit. ¶ Hic veredus di. ꝓprie equus q̄ vehit redā. ⁊ cōponit de ve
ho his. ⁊ reda vt supra. ¶ Hic quadrupes dis. de quattuoꝛ ⁊ pes cō
ponitur. quia habet quattuoꝛ pedes.

Dicimus eunuchos castratos / atq́z spadones.
Siq́z metrum sineret: ementulatus inesset.

Eunuchus — ¶ Ista nōīa habent vnā ⁊ eandem significatōem cū hoc nomīe hic
eunuchus chi. Et dicit ab eu qd̓ est bonum. ⁊ noys mens. ⁊ icos cu-
Castratus ⁊ — stos quasi bone mētis custos. Castratus a. um. de castro as. aui. are
Spado. — ¶ Hic spado onis. de hec spata te. dicitur. vel de spadix sm̄ Hug.
Ementulat⁹ — ¶ Hic ementulatus ti. vel ementulatus a. um. est ille cuius mentu-
la est abscisa. Uel ementulatus dicitur ille qui est extra mentulam
positus. id est qui non habet potentiam coeundi. ¶ Et nota q̄ hec
dictio ementulatus non potest stare in versu. quia ista syllaba tu est
breuis. ⁊ stat inter duas lōgas. Et ideo auctoꝛ se excusat dicēs. Siq́z.

metrū fineret. ¶ Construe.cꝫ .ꝓ ꝛ emendulatus inesset istis dictioni-
bus.si metrum sineret.i.pateretur. Constructio.

Uocibus hic sensus verbalibus accidit vnus
Coniecturo/reoꝛ/vel coniicio/vel opinoꝛ.
Autumo/coniecto: vel suspicoꝛ/estimo credo

¶ Unus sensus.i.vna significatio.accidit.i.cōuenit.his vocibus ver
balibus.i.his verbis. ¶ Cōiecturo as.aui.are.ꝛ dr̄ de hec coniectu Coniecturo
ra re. ¶ Reoꝛ ris.ratus sum.reri.verbū deponēs. ¶ Cōiicio cis. eci. Coniicio
re.cōiectū tu.in supinis.cōponit̄ de con.ꝛ iacio cis.ieci re. a mutata
in i.ꝛ sic cōiicio scribit̄ cū duplici ij ante cio. ¶ Opinoꝛ aris.deponēs
vn̄ hec opinio nis. Autumo as.aui.are.cōponit̄ de ab ꝛ timo qḋ est Autumo
mens b mutata in u. ꝛ i de timo mutata in u dr̄. Autumo as.ꝛ nō au
timo.qꝛ nusq̄ reperitur sic scriptū apud autores. Catholicon ponit
etiā autumo ꝛ non autimo.qḋ percipitur ꝑ hoc ꝙ autumo ponitur
post istas dictiones Autoꝛ ꝛ autoritas.ꝙ si scriberet autimo ponere
tur ante illa ꝛ nō potest. Autumare s̄m Hug.est affirmare credere
putare quasi in mente sic habere. Unde hec autuma me.i.estimatio
ꝛ autumo est actiuū. ¶ Coniecto as.frequentatiuū.coniicio cis.cō- Coniecto.
iectum tu.u in o fit coniecto. ¶ Suspicoꝛ aris.verbū deponēs de su
spicio cis. ¶ Estimo as.componit̄ de ex ꝛ timo qḋ est mens.x muta Estimo.
ta in s.qḋ ꝑcipitur ex hoc ꝙ estimo cōponitur itez cum ex.ꝛ dicitur
existimo as.ista littera e de estimo mutata in i. ꝛ sic dicitur existimo
quasi exestimo. ¶ Credo dis.di.credere componitur de cretū quod Credo
est iudicium.ꝛ do das dedi re.

¶ Mancipium/famulusq̄ cliens/est verna minister
Atq̄ ministratoꝛ/puer assecla vernula seruus.
Satrapa ꝑdictis coniungitur atq̄ satelles.

¶ Ista noīa cōueniūt in significatōe cū hoc noīe hic famulus li. Et
dicit̄ famulus a famuloꝛ aris.ꝛ est ꝓprie famulus q̄ ex ꝓpria seruo Famulus.
rū familia nascit̄.ꝛ dicit̄ famulus quasi vnus ex familia. ¶ Sed ser Seruus
uus dicit̄ ex cōditione seruitutis a seruio is. ¶ Hoc mancipiū pij.i. Mancipium
seruus.ab hec manus ꝛ capio capis. Cliens a cleo es.pro inclinare.
¶ Hic ꝛ hec verna ne.a vernus a.um.dicitur.i.famulus pulcer ser Verna
uiēs q̄ vernat in domo militū vel diuitū in pulchritudine vestiū.vn-
de hic ꝛ hec vernula le.dimin̄.ꝛ hic vernaculus li.ꝛ hec vernacula le
ꝑ verna. ¶ Hic minister stri.de ministro as.aui.are.dicit̄.ꝛ hic mini Minister
stratoꝛ oris.de ministro as.dr̄. Hic puer ri.de pus ris.i.custodia. vn̄ Puer
q̄dam. Pone pueros in pure.i.in custodia. Uel puer dr̄ a punio is.
qꝛ pueri debent puniri ꝛ coherceri verberibus ne in vitioꝝ precipi-
ciū delabantur. Et nota ꝙ tribus modis dicitur puer. Natiuitate vt
puer natus est no. Etate.vt decēnis nouēnis. Obsequio.ꝛ fidei puri-

Assecla.
Satrapa.

tate. Ut dns ad hieremiā. Puer meus es tu, noli timere. ⁊ hoc vlti
mo modo hic accipit. ¶ Hic ⁊ hec assecla cle. sincopat de assecula. i.
comes vel seruus q̄ sequit aliquē. ⁊ dr de assequor ris. ¶ Hec satra
pa pe. dr de satis aduerbio qualitatis. Et dicunt satrape vno modo
sapiētes iudices vel reges. Et dicunt quasi sapiētes vel potentes.
(anglice a Wyse iuge. a kynge. a duke. a mayre of a prince. or a cy
tezyn) ¶ Hic satelles litis. pprie est minister crudelitatis ⁊ scelerū

Satelles.

miles. tyrannus. malefactor. socius latronū. domesticus (ãglice a ca
chepoll. or a baly errande) Et dicitur a satisfacio cis. Et satelles di
citur q̄ heret alteri iuxta latus ad custodiā. ⁊ tūc deriuat a latus ris
vel ab alter. q: adheret alteri iuxta latus ad custodiā. quilibet tamē
miles potest dici satelles. Unde hoc satellicium cij. i. officiū vel exerci
tiū vel stipendiū. vnde ⁊ cuiuslibet officij ⁊ cuiuslibet artificis suum
est satellicium ⁊ non tantū militie.

Cancellus / porus / forus / atq; fenestra / foramē
Cancellum muri quadratum dico foramen.
In quo sunt solite sibi nidificare columbe
Cancellus templi pars intima dicitur esse.
Est cancellare que sunt dannanda notare
Nomina per medium que signant linea ducta
Qui male scripta linit: hic cancellarius extat
In cruce cancellat pro nobis brachia christus

Foramen.
Porus
Forus

¶ Ista noīa sunt idē in significatōe cū hoc noīe hoc foramen minis
Hic cancellus li. ¶ Porus ri. ⁊ est minimū ⁊ subtile foramen in cor
pore p q̄d sudor emanat. i. fluit. ¶ Hic forus ri. vñ foro as. aui. i. ca
uare. vel de foro as. dr hoc foramē inis. ⁊ est forus foramen in naui
p q̄d remus exit. Vñ Lucanus. Ad summos repleta foros. ¶ Hec

Fenestra
Cancellus
est equiuocū

fenestra stre. dicitur de fero fers. ⁊ extra. quasi ferēs lumē ab extra.
¶ Hic cancellus li. dr de hic cancer cri. Et est equiuocū. Nā cancel
lus est foramen quadratū in pariete. in quo colūba nidificat. Et can
cellus dicit intima pars ecclesie. Et cancellus dicit aula palacij. Vñ
cancellarius dicit qui habitat frequēter in cācello palacij. Et est of
ficiū cancellarij scripta regis vel principis inspicere. ⁊ male vel false
scripta cancellare. ⁊ bene ⁊ fideliter scripta signaculo sigilli imprime

Notabile.

re. Cancellare est notare nomina. i. verba dannosa. cū vna linea du
cta per medium illoꝝ falsoꝝ verboꝝ. vt hic. Item cancellare est trās
ponere manus vel brachia. Unde Christus dicitur cancellasse ma
nus suas in cruce pro nobis.

Fossa / specus / fouea / spelūca / cauerna vel antrum.

Scrobs scrobis ē fouea sz scobs scobis v̄ fi fit illa.
Traco vel amfractus cau⁹/his addatur abyssus.
Unde fluunt ymbres; celi cataracta meatus

¶ Ista nōia sunt eiusdē significationis cum hoc nōie hec fossa fos-
se. ⁊ deriuatur de fodio dis fodi. ¶ Hoc specus ris. hoc specum ci.
hic specus ci. hec specus cus. cui. vel hoc specu indeclinabile in sin
gulari numero. ¶ Hec fouea uee. a foueo ues, dicitur. i. fossa. sed fo
uea est naturalis fossa. Fossa vero artificialis. Indifferenter tamen
fouea ⁊ fossa accipiuntur. Item fouea ꝓprie est spelunca subterra-
nea vbi aliquid fouet. Unde illud. Uulpes foueas habent ⁊ volu-
cres celi nidos: filius autē hoīs non habet vbi caput suum reclinet.
Unde hec fouella le. diminutiuū. ¶ Hec spelunca ce. de speleū di-
citur. ⁊ est speleū grece idem qđ spelunca latine. ¶ Hec cauerna ne
ab hec cauea cauee dicitur. ¶ Hoc antrum tri. est grecum idem qđ
spelunca latine. ¶ Hec scrobs bis. dicitur de scrofa fe. ꝓprie fouea
quā scrofa. i. sus facit. Nota differentiā inter scrobs bis. ⁊ scobs sco
bis. Scrobs bis. est fouea. i. fossa. Sed scobs bis. est illud qđ eijci-
tur de fossa. s. purgamentū fosse. Sed ꝓprie est purgamentum do-
mus. vnde scobo as. are. i. mundare/purgare ꝓprie domū. Ūn̄ ver-
sus. Uilia scoba leuat: sed scobs bis aspera planat. Item scobs bis.
est instrumentū ferreū quo ligna planantur. ⁊ dr̄ de scobo. ¶ Tra-
co onis. media correpta est via subterranea. ¶ Hic amfractus tus.
tui. de am ⁊ frango gis. ¶ Hic cauus vim. de cauo as. dr̄. ¶ Hec a-
byssus si. dr̄ de a qđ est sine. ⁊ byssus qđ est clarus. quasi sine clarita
te. ¶ Hec cataracta te. est via subterranea qua aqua sub terra di-
scurrit. vn̄ ꝑ translationē in celo dicūtur cataracte nubes vel discur
sus ceu meatus pluuiarū vel tonitrua.

Fossa
Specus
Fouea
Spelunca
Cauerna.
Antrum
Scrobs
Scobs
Traco onis
Amfractus
Cauus
Abyssus
Cataracta

¶ Raptor vel predo/latro/latrūculus/⁊ fur
Sunt ⁊ stratilates/abigei/uispeliones
Tempore nocturno fur aufert: latro diurno
Uispilio/quasi vi spolians de iure vocatur
Quosdam stratilates quasi strata dico latētes
Qui pecus aūt pecudes abigunt/hi sunt abigei

¶ Nōia hic posita cōueniunt in significatōne cū hoc nōie hic ⁊ hec
fur furis. a furnus a. um. dr̄. i. obscurus/niger. ⁊ dr̄ fur. quia noctis
vtatur tempore. Proprie quidē fur est qui de nocte vadit ⁊ ꝑfodit
domos. ⁊ de fur hic furūculus li. diminutiuū. ⁊ hoc furtum ti. Et est
furtum aliene rei inuito dn̄o abstractio. ¶ Latro vero qui latet ī syl
uis ⁊ expoliat transeuntes, vn̄ latrūculus li. dim̄. ⁊ dicit̄ de lateo es.

Fur furis
Latro

Predo
Raptor.
Stratilates.
Uispilio.
Abigeus
Abiges

¶ Hic predo onis. de hec preda de. dr. ¶ Hic raptor oris. de rapio pis. dr. ¶ Stratilates dicu̅r latrones quasi latentes in stratis. vn̄ videtur co̅poni. ¶ Hic vispilio onis. co̅ponit de vi et spolio as. vn̄ vispilio quasi vi spolians dr. ¶ Hic abigeus gei. et hic abiges gis. qd idē est ppriē fur armentorum et pecorum. eo q abigat illa aliorsum. vt co̅petentius illa furari possit. Itē abigeus gei. i. q pecora terre facit vel cum virga vel cu̅ mantello. et dr de abigo gis. abegi abactum tu. i. fugare separare. de vno loco ad alium agere.

¶ Rumphea vel framea gladius vel mucro/ensis
Addatur sica: sicarius exit ab illa

Gladius
Rumphea.
Framea

Mucro

Ensis
Ensiculus
Ensifer.
Sica

¶ Ista noīa sunt idē in significatiōe cu̅ hoc noīe hic gladius gladii. ¶ Hec ru̅phea phee. gladius fla̅meus et versatilis bis acutus. ante portas paradysi posit⁹. ¶ Hec framea mee. a ferru̅ dr quasi ferrea. gladius ab vtraq parte acutus. vel a fremo is. qr fremere facit meticulosos. Hic gladius dii. dr de hec gula le. Et hoc interest inter gladiu̅ et ensem. na̅ ensis tm̄ de ferro est. sed gladi⁹ totus est. ¶ Hic mucro nis. de macros grece qd est longu̅ latine. et ppriē mucro est cuiuslibet teli acumen. sed ponit sepe p gladio. ¶ Hic ensis. a seco as dr: fm Hug. vn̄ ensiculus li. dimi. et ensatus a. um. i. cu̅ ense armatus et ensifer a. um. q fert ensem. et hoc ensicru̅ cri. occisio facta p ensem. ¶ Hec sica ce. ppriē est absconditus gladius in baculo qualem habent latrones insidiantes viantibus.

Est stilus graphiu̅/calamus scriptoribus aptus.
Atq pugillaris fertur/capiente pugillo.

Graphium.
Stilus.
Calamus.

Pugillaris

¶ Ista sunt eiusdē significatōis cu̅ hoc noīe hoc graphiu̅ phii. et dicitur graphiu̅ vel graphius phii. scriptura. ¶ Stilus li. a sto stas. qr stat in cera. ¶ Hic calamus mi. ppriē est ca̅na vel stipula segetis: qr ex imisso flatu calescit. et ponit p stilo vel penna. qr cu̅ illo ante inuentionē penne scribebant. ¶ Hic pugillaris ris. i. graphium. Et deriuatur de hic pugillus li.

Gratulor exulto/letor/plaudoq resulto
Gaudeo tripudio vel ouo cum iubilo psallo
Jocundor simul exhilaro sit in his hilaresco

Gratulor
Exulto
Letor
Plaudo
Resulto
Gaudeo

¶ Oīa ista verba idē significat. Gratulor aris. verbu̅ deponens. de gratus a. um. ¶ Exulto as. aui. are. frequentatiuu̅ de exilio lis. liui. vel exilii lire. exultu̅ tu. u in o fit exulto as. ¶ Letor aris. verbu̅ deponens. de letus a. um. ¶ Plaudo dis. plausi dere. i. gaudere. et co̅ponitur applaudo dis. de ad et plaudo dis. ¶ Resulto tas. aui. are. frequētatiuu̅ de resilio lis. resultu̅ tu. u i o. fit resulto as. ¶ Gaudeo des. gauisus sum. dere. verbu̅ neutropassiuu̅. vnde hoc gaudiu̅ dii.

⁊ hoc gaudiolū li. dimin. ¶ Tripudio as. de hoc tripudiū dii. vñ hic — Tripudio.
tripudiator oris. ⁊ tripudiatrix cis. ¶ Ouo ouas. aui. are i. gaudere. — Ouo
Iubilo as. aui. are. de hic iubilus li. Psallo lis. psalli lere. caret supi-
nis. verbū neutrū. ¶ Iocūdor aris. tus sum. dari dicitur de iocūdus — Iocundor.
da. dum. ⁊ pducit primā syllabam iocundus ⁊ iocundor. ¶ Exilaro — Exhilaro.
as. componit de ex ⁊ hilaro as. ⁊ scribuntur cū vno l. hilaris. hilaro.
exhilaro. hilarisco cis. Item reperitur hilaresco cis. ⁊ tunc venit de
hoc verbo hilareo es. addita co.

Gybbus vel struma: fertur pars turgida dorsi.
Istinc gibbosus strumosus dicitur inde.

¶ Ista duo noīa idē significant. sed sic differūt. qꝛ gybbus est tumor — Gybbus
in dorso. vñ gybbosus a. um. Et hic gybber bri. i. gybbus. vel ille qui
habet gybbum. ¶ Hec struma me. est tumor ī pectore. ⁊ dr de struo — Struma
struis. vñ strumosus a. um. ⁊ hec strumositas.

¶ Horreo formido: metuo timeoq; tremesco
Et tremo cū paueo: trepido/ pauidoq; pauesco.

¶ Ista noīa idē significant. Horreo es. rui. ere. qđ componit exhor- — Horreo.
reo es. vñ horridus a. um. Formido as. ⁊ componit reformido das.
Metuo is. tui. ere. sine supino. Timeo mes. mui. timere. sine supino.
¶ Tremisco cis. inchoatiuū de tremo is. mui. cōponit cū con. ⁊ dici- — Tremisco
tur cōtremo is. inchoatiuum de cōtremisco. Et de tremo hic tremor — Tremo
oris. ⁊ tremebūdus a. um. ⁊ tremulus a. um. vñ tremulo as. ⁊ treme- — Tremulo.
facio cis. ⁊ tremisco is. p cōpositionē. Tremo neutrū est facit prete-
ritū ui. ⁊ supina itū. cū compositis. exceptis tremefacio ⁊ tremesio ꝙ
faciūt tremefactū tu. ¶ Paueo es. ui. ere. sine supino. ⁊ componit — Paueo
cū ex. ⁊ dr expaueo es. vñ expauesco cis. inchoatiuū. De paueo pa-
uidus a. um. Vñ pauido as. ⁊ de paueo pauesco cis. inchoatiuū ver- — Pauido
bū. Trepido as. aui. de trepidus a. um. dicitur.

Ignis et igniculus/ fornax focus atq; caminus
Est rogus atq; pyra: fornacula iungitur istis

¶ Ista noīa sunt idē in significatōe cū hoc noīe hic ignis nis. qđ cō- — Ignis
ponit de in qđ est non. ⁊ gigno nis. quasi non gignens. qꝛ nihil ex se
gigni possit. sed cōsumit cūcta ꝙ reperit. vnde igniculus. ¶ Hec for- — Fornax.
nax nacis. a fos qđ est ignis. ⁊ dicit' fornax quasi fos vrna vrgens.
vnde hec fornacula le. vel hoc fornaculū li. in eodem sensu. ambo di-
minutiua. ¶ Hic focus ci. de foueo ues. dicitur. ⁊ est focus quicqd — Focus
fouet ignem. ignis est ipa flāma. ¶ Hic caminus ni. de campso as. — Caminus
dicitur. quod idem est qđ flecto tis. ⁊ dicitur sic quia flāmas in se re-
flectit. ¶ Hic rogus gi. a rogo as. dicit'. Et est rogus ignis pro mor- — Rogus.
tuo. sed est proprie compositio lignoꝝ priusq; corpus impositum est.
¶ Hec pyra re. dicitur ignis. a pyr grece qđ est ignis latine. sed hec — Pyra

pirra re. propriū nomen mulieris. Unde versus. In feruente pyra ca-
let ouum femina pirra. Et est rogus dū non accensus est. Pyra dū
ardet. Bustum postq̄ arserit.

Ianua/porta/fores/bifores: sunt hostia value.

¶ Ista noīa vnū significāt cū hec noīe hec ianua e. Et est ianua ꝓ
ꝓue primus ingressus primus introitus. Vel ianua est ostiū quale
Porta — videmus in celariis ꝑ qđ videri potest intus ꝛ extra. ꝛ dr̄ a iano deo
principij. q2 ianus fingitur videri āte ꝛ retro. ¶ Hec porta te. ꝓprie
est ciuitatis. Cū eni antiqui ciuitatē aliquā volebāt edificare in cir-
cuitū ducebāt aratrū ne terrā tangeret ꝛ portabant. Potest etiā ab
alijs dici porta ab exportatōe vel importatōe rerū ꝑ eam. ꝛ a porta
hec portacula le. ꝛ hec portella diminutiua. ꝛ hic portitor is. i. ianitor
ꝛ hic portensis sis. eodē. ꝛ hic porticus cui. demus illa q̄ precest fori-
bus. ꝛ dr̄ sic: q2 ibi fit transitus. ꝛ nō standū sit quasi porta. vel porti-
Fores — cus ibi sit aperta. ¶ Fores sunt q̄ extra voluūtur. ꝛ dicūtur de fori.
Hostium — Componit cū bis: ꝛ tunc bifores. ꝛ sunt duplices fores. ¶ Hostium
Valua. — hostij ab hostis dr̄: q2 hostem morat. ibi eni aduersarijs nostris nos
obijcimus. ¶ Hec valua lue. a voluo is. dr̄. Et sunt value que intus
aperiuntur ꝛ voluūtur. ꝛ sunt duplices ꝛ replicabiles. q2 in se repli-
cantur cū aperiuntur. Valua a velo. q2 a se velent.

Insanus/vehemēs: vecors: vesan9/et excors
Secors et demens/bacchans: cerritus/ꝛ amēs

Insanus — ¶ Ista noīa couenīūt in significatōe. ¶ Insanus a. um. qđ cōponit
Vehemens — de in ꝛ sanus. ¶ Hic ꝛ hec ꝛ hoc vehemens tis. cōponit de ve ꝛ he
Vecors — mo ea. ꝛ hec mens tis. vn̄ vehemēs quasi ve habēs in mēte. ¶ Hic
ꝛ hec ꝛ hoc vecors cordis cōponit de ve ꝛ cor cordis. vn̄ vecors qua
Vesanus — si ve habens in corde. vel componit de ve qđ est sine ꝛ cor quasi si-
Excors — ne corde. ¶ Vesanus a. um. de ve ꝛ sanus a. um. quasi nō sanus vel
sine sanitate. ¶ Hic ꝛ hec ꝛ hoc excors dis. cōponit de ex prepositio
Bacchans — ne ꝛ cor cordis. Hic ꝛ hec ꝛ hoc secors, dis. de se qđ est sine ꝛ cordis.
Cerritus — Hic ꝛ hec ꝛ hoc demens. de de ꝛ mens tis. ¶ Hic ꝛ hec ꝛ hoc bac-
chans tis. de bacchor ris. i. furere. vel insanire. ¶ Ceritus a. um. de
ceres reris. dea frugū in festo cuius solebant furere ꝛ insanire. sicut
in festis bacchi. Hic ꝛ hec ꝛ hoc amens tis. de a qđ est sine. ꝛ mens
mentis. quasi sine mente.

Tartarus/infernus: acheron/stix/orcus/auernus
His herebum baratrum/cōiungas atq3 gehennā

Infernus — ¶ Ista noīa significant idē cū hec noīe hic infernus ni. quod decli-
natur in plurali hec inferna noꝝ. neutri generis. Et dicitur de infra
quia in inferiori parte terre est. vel infra terrā. quia sicut cor homi-
nis est in medio corporis. ita infernus in medio terre esse ꝓhibetur.

¶ Hic tartarus ri. τ pluraliter hec tartara orum. dr a tartarꝰ vel a tar- Tartarus.
tari grece qđ est horrere latine τ tremere. Et est tartarus ꝓfundissi
mus locus infernorum. de quo neminẽ extrahit deus. Illis enī est fle-
tus τ stridor dentiū. horror tenebrarum. tremor frigoris. Uñ tartarus a.
um. τ tartarinus a. ū. ¶ Hic acheron ontis. dr ab a qđ est sine. τ che Acheron.
re salus quasi sine salute τ saluatione. ¶ Hec stix gis. i. fluuius ifer Stix
nalis. τ dr de stigo as. i. stimulo as. quia valde stimulat τ angustiat
potantes de eo. Uel dicit a sto stas: qa semꝑ stat ad penā. vel a stati
qa statim interficit. Uel a greco stigestos qđ est tristicia. quia tristes
facit. τ quia tristiciā gignit. Et sepe ponitur ꝓ inferno. Uñ stigius
a. um. τ hic τ hec stigialis τ hoc le. ¶ Hic orcus ci. dicit de orce gre Orcus
ce quod est capere latine. quia quos capit semel iterum non reddit
¶ Hic auernus ni. componitur de a qđ est sine. τ ver. quasi sine ve- Auernus.
re. i. delectatione. ¶ Hic herebus bi. de horreo dicitur. ¶ hoc bara- Herebus
trū est nomen nimie ꝓfunditatis vel altitudinis. Et est dictum bara Baratrum
trum quasi vorātrū. i. vorago atra ex ꝓfunditate. quia oīa deuorat.
τ qñqꝫ dicitur infernus. τ qñqꝫ profundissimus locus inferni. a quo
deus neminem extrahit. qñqꝫ fossa. qñqꝫ gurges vertiginosus. qñqꝫ
venter. Unde baratro onis. i. leccator. quia oīa baratro. i. ventri cō-
mittit. ¶ hec gehenna ne. dicitur de ge qđ est terra. τ hemon ꝓfun- Gehenna.
dum. quia in ꝓfunditate terre est.

Est iuncus/biblus/cyrpusqꝫ/papyrus/arundo
Cum canna/calamus simul est his associandus.

¶ Ista noīa cōueniūt in significatōe cū hoc noīe hic iuncus de iun- Juncus
go gis: eo qꝛ aliqđ cū eo iungit vel ligat. vñ hic iunculus li. diminu-
tiuū. qꝛ iunctis radicibus hereat. hoc iuncetū ti. locus vbi iunci abū
dant. τ iūceus a. um. de iūcis existens vel ad iuncos ꝑtinens. τ inde
hec iūcata. i. lac concretū τ iuncis inuolutū. ¶ hic biblus bli. a bibo Biblus.
bis. qꝛ aquarum est bibilus. ¶ hic cirpus pi. a carpo pis. vñ cirpius a. Cirpus.
um. ¶ hec papyrus ri. a pyr grece qđ est ignis latine. eo qꝛ igni τ ce Papyrus
re est aptus. ¶ hec canna de cano is. dr. qꝛ in eo canit. Uñ hoc can- Canna
netū ti. locus vbi canne crescūt. τ hec cannula le. τ hec cannella le.
ambo diminutiua. ¶ hic calamus mi. a caleo les. i. canna vel stipula Calamus.
segetis. qꝛ ex immisso flatu calescit. Uñ calamizo zas. i. lete cantare.
τ calamos post messores colligere. Et hec calamitas atis. i. miseria
dicta a calamo. Canna q̄ est inanis τ vacua. τ ad instar calami. pro-
prie quidē est calamitas qñ aliqs nō habet in spe nec in re. nec exte
rius. nec interius. sicut canna vacua est τ exterius τ interiꝰ. ¶ hec Arundo
arundo inis. ab areo es. dr. qꝛ cito aret. τ ꝓprie dr foliū dependens:
sed simpliciter sepe ponit ꝓ canna. vñ arūdineus a. um. τ hoc arūdi
netū ti. locus vbi arundines crescunt.

Suffio/thurifico/suffumigo cum quibus addo.

Incenso/sensum dedit istis vsus eundem
Suffio sumatur quod sic autore probatur
Et suffire loquum sumpta propezabat acerra.

Suffio Thurifico Suffumigo Incenso Acerra.

¶ Ista verba habent et candē significatōem. ¶ Suffio fis. fiui. fire. de sub et fio fis. et tunc suffio est actiuū (anglice to ensense) ¶ Thurifico as. de thus ris. et facio cis. ¶ Suffumigo gas. de sub et fumigo as. ¶ Incenso as. de in et censo as. vel deriuatur ab incendo dis quia thurificantes incendunt thus. Incenso as. verbū frequentatiuum. de incendo dis. ¶ Hec acerra re. i. thuribulū. Ille vltimus versus est versus Virgilii inductus in exemplum quomodo suffio fis. idem est qd thurificare vel suffumigare.

Interimit/perimit/interficit/et necat: occat.
Occidit. mactat/extinguit siue trucidat
Suffocat/iugulat/funestat/siue sudillat
Mortificat truncat/disterminat: examinatque.

Interimo. Perimo Neco Notabile. Occo Occido. Macto Extinguo. Trucido Suffoco Iugulo. Sugillo Mortifico Distermino Examino

¶ Ista verba cōueniūt in significatiōe cū hoc verbo interimo mis. qd cōponit de inter et emo is. emi ere. ¶ Perimo is. de per et emo is. ¶ Interficio cis. de inter et facio. ¶ Neco as. cui. are. et cōponit eneco/pneco as. Et nota quod neco as. et oia sua cōposita faciunt preteritū in aui. vel in ui. vt neco as. aui. vel necui. et supina in atū. vel i nectū vt necatū tu. vel nectū tu. vt dicit Hug. ¶ Occo as. aui. are. de ob et ceco deriuat. et pprie occare est cū rustici aratione et satione dimissis. grādes glebas cedūt. et ligonibus frangūt: sed ponit pro scindere secare et trūcare. vñ hec occa ce. quoddā instrumentū ad pscindēdū terrā aptū. sicut rastrū. et cōponit occo exocco as. et est actiuū cū suis cōpositis. ¶ Occido dis. di. ere. penultima pducta. de ob. et cedo dis di. ere. penultima pducta. cessum su. in supino. et est actiuū. ¶ Macto as. aui. are. i. interficere. vñ hoc macellū li (anglice a bouchery) qr ibi mactant pecora. vñ hic macello onis. et hic macellarius rii. qui pecora mactat et vendit carnes. ¶ Extinguo is. xi. guere. de ex et stinguo guis. qd nō est in vsu. ¶ Trucido as. aui. are. de trux cis. dicit. ¶ Suffoco as. aui. are. media pducta cōponit de sub et hec faux cis ¶ Iugulo as. de hec gula le. di. ¶ Funesto stas. de funestus a. um. ¶ Sugillo as. de suggero ris. et est sugillare/suffocare/strangulare. vel manū gule dare. et eam stringere. et tūc di quasi suggulare. i. sub gula capere. ¶ Mortifico as. aui. are. de mors tis. et facio cis. Trunco as. aui. are. de trūcus ci. di. ¶ Distermino nas. de dis et termino as. ¶ Examino as. aui. are. de ex et animo as. cōponit. et est idem qd debilitare/terrefacere/vel vitam alicuius rapere.

Veneficas/magicas/dicas lamias/quoque sagas.

Istis signantur eadem quibus associātur.
Hec incantatrix/strix/sagana/prestigiatrix.

¶ Ista nomina sunt eiusdē significatiōis. Hec venefica ce. (anglice Venifica
Witche) ⁊ dr̄ a venenū ⁊ facio cis. ⁊ pōt declinari mobiliter. venefi- Magica
cus a. um. ¶ Hec magica ce. vel magicus a. um. ¶ Hec lanna ne. a Lanna
lanio as. ⁊ dr̄ lanna quasi lania a laniādo. s. pueros. Fabule fingunt
lannas clausis ianuis ītrare ⁊ infātes corrūpere ⁊ laniare. ⁊ postea
vivos restituere. ⁊ habēt hoīs vultū sed corpus bestiaꝝ. ¶ Hec sa- Saga
ga ge. a sagio gis. i. ingeniose aliqd facere. ⁊ est saga ingeniosa vel
incātatrix vel divinatrix. vn̄ hec sagana fuit nomē cuiusdā incātatri
cis. Sed ponit modo ꝓ qualibet incātatrice. Itē sagana est genus
gūmi vel vestis. ¶ Hec incātatrix cis. ab incāto as. dicit incantare. Incantatrix.
(anglice to enchaunte) sicut faciūt magice. ¶ Hec strix ꝓprie est q̄ Strix
dā avis nocturna de sono vocis dicta. qn̄ eni clamat stridet. hec avis
scʒ strix vulgo dr̄ amare pueros. vn̄ ⁊ lac prebere fert nascentibus. ⁊
dr̄ a strideo es. ¶ Hec prestigiatrix cis. de hoc prestigiū gii. dr̄. ⁊ est prestigiatrix.
prestigiū qddam species magice artis. s. humanoꝝ dr̄ sensuū illusio. ⁊
dr̄ prestigiū a prestringēdo: qꝛ aciē oculoꝝ prestringit ꝑ prestigiū in-
credibiles rerū mutatōes vident fieri. vt terre cumulus videtur ca
strū. lapis videt talentū. seges cohors militū galeata.

Histrio vel palpo/mimus/vel gesticulator
Est ebulo/nebulo/parasitus/scurra/leccator
Sic pantomimus/comedus/vel ioculator
De serpente nepa dictos/his adde nepotes.

¶ Ista noīa sunt eiusdē significatōis. Hystrio onis. (anglice a iou- Hystrio.
gler. or hereamit a bourder) Et dr̄ hystrio ab hysterion grece qd̄ est Palpo.
testiculare latine. ¶ Hic palpo nis. de palpo pas. avi. are. i. adulari.
¶ Hic mimus mi. dr̄ ioculator. ⁊ cōponit cū panteo qd̄ est deus. ⁊ dr̄ Mimus
pātomimus mi. i. deus/vel dn̄s/vel magister/vel princeps mimorū.
Et nota q̄ q̄ mimo vel hm̄oi ioculatoribus donat xenia. non minus
arguit q̄ si diabolo sacrificiū immolaret. vnde qdam. Mimo donare Notabile
thus est dare ⁊ demonizare. ¶ Hic ioculator oris. a ioculor aris. hic Ioculator
epulo nis. ab hoc epulū li. ¶ Hic nebulo nis. a nebula le. hic parasi Nebulo
tus ti. a parapsis dis. ¶ Hic ⁊ hec scurra re. de sequor ris. ⁊ hec cu- Scurra.
ria rie. dr̄ cōponi. ⁊ est scurra leccator/vaniloquus ꝓprie. ⁊ dr̄ scurra
q̄ sequit curiā grā cibi. q̄ autē dr̄ scurra quasi scutellam radēs vel ro
dēs ethimologia est ⁊ nō cōpositio. ¶ Hic leccator dr̄ de hec leca ce Leccator
⁊ est leca ꝓprietas lingēdi. de lingo gis. linxi lictū tu. dr̄. ¶ Hec lec-
cacitas. i. ꝓprietas lingendi. hic leccator. hec leccatrix. ¶ Hic come Comedus
dus di. a comedia dr̄. vel a comos qd̄ est villa. ¶ Hic nepos tis. pro Nepos.
leccator dr̄. Et hec nepa pro quadam serpente.

Calx scrupus & scrupulus mola/ cacullus atq molaris
Addatur cautis: quia sepe fit obuia nautis
Petra: lapis: saxum: scopulus: silicesq lapillus

Petra
Lapis.
Lapillus
Saxum
Silex

Ista nomina sunt eiusdem significationis. Hec petra tre. dicitur de petros grece quod est durum latine. vnde petrosus a. um. vel petra de pes & tero is. Unde petra quasi pede trita. Hic lapis dis. de laos grece quod est lapis latine dicitur. vnde hic lapillus li. Hoc saxum xi. de scido dis. dicitur. vnde saxeus a. um. & saxosus a. um. hic scopulus li. vnde scopulosus a. um. Hic & hec silex cis. i. lapis durus sic dictus. quia ab eo saliat ignis. vnde silicus a. um. & siliceus a. um. de silice existens vel ad silicem pertinens. hic lapillus li. diminutiuum de lapis. Hic calx cis. minimus lapis. a calco as. dicitur. Hic scrupus pi. paruus lapis asper. a scrutor. vnde hic scrupulus li. diminutiuum. Hec mola mole. dicitur de molo lis. Hic calculus li. diminutiuum de calx cis. Hic molaris de hec mola le. dicitur. Hec cautis de caueo es. dicitur. quia caueri debet a nautis.

Calx
Scrupulus.
Mola
Calculus.
Cautis

Est thorus/ & stratum/ lectum/ theoreuma/ grabatum.
Accubitus/ his dormitoria/ iunge cubile.

Thorus
Lectus.

Ista nomina idem significant. Hic thorus ri. & dicitur de torqueo es. hoc stratum ti. de sterno nis. straui sternere dicitur. Hic lectus cti. de lego gis. dicitur. vnde hic lectulus li. diminutiuum. & hec lectica ce. currus in quo sternitur lectus. vel dicitur lectica secundum quosdam a lectis herbis. & est idem quod thorus. Hoc theoreuma tis. & est nomen grecum. Hoc grabatum ti. & dicitur a grabaton grece. quod est caput latine. hic accubitus tus tui. de accubo bis. hoc dormitorium rij. de dormio mis. dicitur. hoc cubile lis. dicitur de cubo as. aui. are.

Theoreuma
Grabatum

Phebe/ vel luna/ tytania/ cinthia/ mene
Ac nouitas lune neomenia dicitur esse

Luna
Tytania
Mene.

Ista nomina vnum & idem significant. hec phebes es. Hec luna de luceo ces. dicitur. Hec tytania nie. dicitur de tytan tanis. quod est sol. Hec cithia cinthie. de cinthius thij. quod est sol dicitur. Hec mene dicunt greci vbi nos dicimus luna. Et mene prout est luna componitur de neos grece quod est nouum latine. & dicitur hec neomenia nie. i. nouitas lune. vel noua luna quam nos alio nomine nouilunium appellamus. de nouus a. um. & hec luna ne.

Cartula/ vel carta/ codex/ liber atq libellus
Si breue longari licet/ & longum breuiari
His codicillus coniungitur atq volumen

Carta

Ista nomina sunt eiusdem significationis. Hec carta carte. & dicitur de ca-

reo es.eo q caret pilis τ carne. Vñ hec cartula le.diminutiuũ. Hic codex cis.vñ hic codicillus li.τ dicitur codex de hoc noie codex cis. qđ est truncus.qđ dicitur de codex qđ est idẽ. ¶ Et nota q codicillus non potest stare in versu. q2 ista syllaba di.est breuis τ stat inter duas longas syllabas co τ cil.τ ideo nõ potest in versu stare.τ ideo excusat se autor cũ dicit. Si breue longari. ¶ Hic liber bri.dicitur de liber a.um. Unde hic libellus li.diminutiuũ. Hoc volumen inis. de voluo is.volui voluere volutum tu.

Notabile

Liber.

Gustu libellum/visu cõmendo libellum

¶ Hic ponitur differentia inter hoc libellum cuius prima producit. τ libellum cuius prima corripitur. Libellum cuius prima longatur est diminutiuum de hoc libum.τ est libum quidam panis.sed libellum cuius prima producitur est accusatiuus casus huius nois hic libellus li.quod est paruus liber.

Libellum.

Subligar/τ ligula/caligas quia subligat alte

¶ Ista duo noia hoc subligar ris.de subligo subligas. Et hec ligula ligule.de ligo ligas significant idem.

Subligar
Ligula

Junge luto/scenũ/quibus addo/volutabra limũ
Cum sterqlinio/predictis adiice fimum.
Hinc scenolentus:illimus dicitur inde

¶ Ista noia sunt eiusdẽ significatõnis.hoc lutũ ti.τ dr de luo is.hoc scenũ ni.dr de hec cena. ¶ Hoc volutabrũ bri. penultima correpta. de voluo is.τ pprie volutabrum est illud in quo porcus inuoluit se. ¶ Limus mi.de hic τ hec leuis τ hoc leue dr.τ cõponit cum in τ dr hic τ hec illimis τ hoc illime.i.purũ mundũ sine limo. ¶ Item scenũ cõponit cũ lentus qđ est plenum.τ dr scenolentus a.um. ¶ Hoc sterquiliniũ nij.stercis vel locus plenus stercoribus. Et dr sterquiliniũ a stercus oris.τ stercus a sterno nis.

Lutum.
Uolutabrum
Limus
Scenum
Sterquiliniũ

¶ Dic mare dicq3 salum dic equora dicq3 pfũdũ
Dic pelagus/põthũ/freta iungas τ bitalassum.
Dic amphitritem:qui circuit τ terit orbem

¶ Ista noia sunt eiusdẽ significatõis cum hoc noie mare is. τ dicit a meo as.aui.are.q2 in cõtinuo meatu.i.transitu est. ¶ Hoc salũ li. a sal salis.q2 aqua maris est salsa. ¶ Hoc equor ris.dr de equus a. um.q2 eius supficies equa est.i.equalis.nulla procella mouẽte mare. Similiter mare dr altũ.q2 altũ est τ pfundũ. ¶ Hoc pelagus gi. de pello is.dr.q2 pellitur huc τ illuc p pcellas τ tẽpestates. ¶ Hic ponthus ti.a pons tis.dicitur per contrariũ quia non possit pontari.i.habere pontem. ¶ Hoc fretum ti.i.mare. Et dicitur a fretus a. um.i.impauidus tutus per contrariũ.quia fretum reddit pauidum

Mare
Salum.
Equor.
Pelagus
Ponthus
Fretum

Amphitrites

¶ Hoc bitalassum si. i. duplex mare. vbi duo maria cõcurrunt. Et dicitur de bis & calassym grece. qd est mare latine. ¶ Hic amphitrites tis. dr ab amphi qd est circum. & trites qd est tritor. quasi circũtritor orbis. Et est grecũ nomen. vnde Ouidius in primo methaſi. Nec brachia longe &c. Margine terrarum porrexerat amphitrites & est versus spondaicus.

Est meretrix: scortum thays: lupa: capra: chimera:
Post nonam prostans nonaria iungitur istis

Meretrix.

¶ Ista noia sunt eiusdẽ significatõis. Hec meretrix cis. Et dr meretrix quasi mera trica. i. clara trica. i. plica vestis. sed ethimologia est cõponit enĩ meretrix a mereo es dis. & trico tricas. i. impedio dis. Et dr meretrix quasi ꝓ mercede hoiem tricas. i. impediẽs. Uel deriuat de mereor mereris. qr meret preciũ libidinis. ¶ Hoc scortũ ti. a scorteos tis. qd est pellis arietis. Uel dr a scorton grece qd est dulce latine. ¶ Hec thays idis. ꝓpriũ nomen cuiusdam meretricis. & nunc pro omni meretrice accipitur. ¶ Hec lupa pe. similiter dr meretrix. ¶ Hec capra capre. qr fetet vt capra. & chimera dr meretrix. vñ quidam. Ois reuera meretrix est dicta chimera. Parte leo prima. media caper. anguis in ima. Non moror cetera exponere. qr sensus patet intelligenti. ¶ Hec nonaria e. est meretrix ꝓstans in nona vel post nonã. Prostare verbũ meretricũ est. nã meretrix ꝓstat ãte hostiũ ꝓstibuli parata cuilibet cõmisceri.

Scortum.

Thays.
Lupa
Chimera.

Nonaria

Gausape: mensale: mappas manutergia dicas
Addas mantile: manibus quasi tela vocamus

¶ Ista noia idem significant. Hoc gausape pis. & dr de gaudium et sapio sapis. ¶ Hoc mensale lis. de hec mensa se. dr. quia tegit mensam quando comedimus. Hec mappa pe. de manus & pio as. quia piat. i. mundat manus. ¶ Hoc manutergiũ gii. de hec manus & tergo tergis. & est proprie manutergium quo manus tergimus. Et potest dici mensale. ¶ Hoc mantile lis. dicit de manus & hec tela. quasi tela pro manibus.

Gausape
Mensale
Mappa
manutergiũ.

Mantile

Miles/eques tyro/tyrunculus: atq quirites
Atq neoptolomus/nouus est regnator in istis

¶ Ista noia significant vnũ & idem. sed hoc noie miles cõis generis. Unde Ouidius in epistolis. Nescio que subito facerer mihi causa dolores. & rudis ad partus. & noua miles eram. Et dr miles a mille: qr olim mille milites erant in numero. ¶ Hic & hec eques tis. i. miles. de equus equi dr. ¶ Hic tyro onis. dicit de tyro grece qd est fortis latine. & est tyro nouus miles nouiter ad militiã electus sic dictus: qr fortis ad hoc officium solet eligi. vel qr a ꝓquerendũ ꝓbitatem se angustiat. laborãdo per diuersa regna. Unde & tyro grece dr.

Miles
Eques.
Tyro.

augustia latine. ⁊ de tyro hic tyruncul9 li. ⁊ hoc tyrocinium nĳ. noua militia. officiũ tyronis rudimentũ initiam nouitas militie. hic quiris tis. dicitur de quirinus ni. i. romulus qui condidit romã. ⁊ ꝓprie qui uis ciuis romanus dicitur quiris. ¶ hic neoptolomus mi. dicitur ꝯ neos. quod est nouum. ⁊ ptolomus miles. quasi nouus miles. Uel a neos nouũ. ⁊ thelomo regno quasi de nouo regnans. ⁊ neoptolom9 dicebatur pyrrus filius achillis.

Maceriam / vel maceriem: dic esse domoꝝ.
A pariete venit paries: qui iungitur istis
Sed muros ꝓprie vel menia dicimus vrbis.
Dicitur ac vallũ / palis ac vimine factum
Hinc inuallare / res est: includere vallo
Sepibus et ceptis / includitur ortus et aruum.
Indago siluas siluisqꝫ / letentia claudit
Hinc indagare res explorare latentes

¶ Ista noĩa sunt idẽ in generali sed differũt i speciali. hec maceria rie. vel maceries ei. dr a macron qđ est longũ. ¶ hic paries etis. de par ris. i. equus. ⁊ ꝓprie ista tria noĩa ptinẽt ad domos ⁊ mansiones includẽdas. ¶ hic murus ri. ⁊ hec menia oꝝ. dicunt de munio is. p defendere. ⁊ ꝓprie sunt vrbis vel ciuitatis quas muniũt. i. defẽdũt. ¶ hoc vallũ li. de vallus li. ⁊ est vallus. i. palus. s. lignũ acutũ qđ figit in terra (anglice a stake) de validus a. um. quasi validus palus. ⁊ hoc vallũ li. ꝯcathenatura q̄ fit de palis sup aggerẽ. Uel vallũ est ipse agger. s. illud molle qđ e terra erigit vt custodia pretendat. ⁊ est vallũ inter murũ ⁊ fossam. sic vallũ li. est locus munitus p vallos. i. palos. Uñ Galterus in alexãdreidos. Non opus est vallo. i. castro. ¶ Nota versus differentiales valloꝝ. est vallus palus circa castrũ preacutus. Nexio paloꝝ sibi mutua sit tibi vallũ. i. locus q̄ munit ta lis cõnexio virgarũ dr vallũ. ⁊ de vallũ dr vallo as. are. i. munire cũ vallo. ⁊ inuallo as. i. intus vallare / includere. ¶ hec sepes pis. ⁊ hoc septũ ti. dicunt de sepio pis. sepiui. ⁊ sunt ꝓprie sepes ⁊ septa muni tiones facte circa ortos ⁊ arua sata cũ virgis ⁊ viminibus vel spinis ¶ hec indago inis. ꝓprie est inquisitio vel interrogatio. sed hic po nitur p munimine facto circa syluas ⁊ portas. ⁊ dr de indago as. aui are. i. inquirere. explorare res latentes.

Maceria
Paries
Murus.

Uallus
Uallum.

Notabile.

Sepes.
Septum
Indago

Intimat insinuat / enucleat / atqꝫ reuelat
Designat / tetegit / edisserit / atqꝫ retexit
Publicat et pandit / enodat / ꝓmit et edit

Nunciat/exponit/elucidat atq; serenat
Explicat extricat/declarat et manifestat.
Exprimit ⁊ reserat/propalat ⁊ indicat atq;
Notificat verbis his sensus conuenit idem
Expedit euoluit/aperit nudatq; recludit.

Manifesto
Intimo.
Insinuo

¶ Omnia ista verba sunt eiusdē significationis cum hoc verbo manifesto as.are.qđ dicit de manifestus a.um. ¶ Intimo as.aui.are. de in ⁊ time grece qđ est mens latine. ¶ Insinuo as.aui.are.de in ⁊ sinuo as.componitur. Enucleo as.are.de e prepositione ⁊ nucleo as are.quod dicitur de hic nucleus nuclei. Reuelo as.aui.are.de re et velo as.are. Designo as.are.de de ⁊ signo as. Unde Horati⁹. Quid non ebrietas designat aperta recludit.i.quid est ita secretum quod ebrietas non reuelat. Iuxta illud. Ebrius insipiens pueri dicent tibi verum. ¶ Retego gis.retexi.de re ⁊ tego tegis. Edissero ris.rui. de re ⁊ dissero. ¶ Retexo xis.de re ⁊ texo is.texui. Publico cas.de publicus a.um.i.publicum facere. ¶ Pando dis.pandi. repassum repassu in supinis.⁊ sm aliquos pansum pansu in supinis. Enodo enodas.de e ⁊ nodo as. Promo mis.prompsi.promere promptum promptu in supino.⁊ componitur depromo/expromo. Edo edis edidere.de e ⁊ do das. Nuncio cias.are.de nuncius cii.⁊ componitur Annuncio as. Denuncio as. Renuncio as. Expono nis.exposui exponere.de ex ⁊ pono ponis posui dicitur. Elucido as.aui are.de e ⁊ lucido lucidas. ¶ Sereno as.aui.are.de serenus a.um. Explico as explicui vel explicaui.de ex ⁊ plico plicas. Extrico as.aui.are.de ex ⁊ trico tricas.i.impedire/tardare/morari. Declaro as.aui.are.de de ⁊ claro claras.quod non est in vsu. Exprimo mis.expressi.exprimere expressum expressu in supino.de ex ⁊ premo premis dicit. ¶ Resero ras.de re ⁊ sero seras dicitur. ¶ Propalo las.propalaui. propalare.i.aperte vagari.sm Papiam. ¶ Indico cas.indicaui care. de in ⁊ dico dicas dicitur. ¶ Notifico as.notificaui are.dicitur de notum ⁊ facio facis. Expedio dis.expediui. expedire.i. manifestare. Unde Persius in primo. Quis expediuit psitaco suum chere.id est manifestauit. Euoluo uis.euoluere. componitur de e ⁊ voluo voluis volui voluere.volutum volutu in supinis dicitur. ¶ Aperio aperis aperui.de ad ⁊ perio peris. ¶ Nudo nudas nudaui nudare. de nudus a.um.dicitur. ¶ Recludo dis.reclusi recludere. de re et claudo claudis clausi.

Retego.
Retexo.
Pando

Sereno

Resero.
Propalo.
Indico
Notifico

Aperio.
Nudo
Recludo

¶ Interit expirat moritur defungitur atq;
Occumbit vel obit: dissoluitur: examinatq;
Excidit exaltat discedit eis sociatur.

Interit occumbit mortem signant violentam
Ad naturalem concordant cetera mortem
Et potes illud idem complexa dicere voce.
Tollitur e medio: natura debita soluit
Nature nostre: soluit generale tributum
Clausit presentem supremo funere vitam
Carcere corporeo/resolutus spiritus exit
Mortuus est mundo: victurus postea christo

¶ Vel prosaice sic. Presentis vite cursum feliciter terminauit vel consummauit. Vel sic. De corporeo spiritus se relaxauit ergastulo.

¶ Hic ponunt verba eiusdē significatōis cū hoc verbo morior eris. vel iris. mortuus sum. mori vel moriri. Et primo docetur quot modis potest dici. iste homo moritur. & hoc primo vnico verbo. scdo ratione metrica. & tertio ratione prosaica. Primo ibi. Interit. Secūdo ibi. Tollitur e. Tertio ibi. Presentis vite &c. ¶ Interio is. interiui vel interij interire. componit de inter & eo is. ¶ Expiro as. de ex et spiro as. i. morior. Nota q morior fm Hug. fere vbiq inuenit fm tertiam & quartā coniugatōem. & caret supino. deberet enim facere mortū. qd exigit mortuus. vel moritū tu. quod exigit moriturus. neutrū tn est in vsu. Unde mortuus a. um. cōponit semimortuus a. um. ex parte mortuus. Et dicitur morior de mors mortis. & est deponens ¶ Defungor ris. defunctus sum. defungi. de de & fungor. deponēs. ¶ Occumbo bis. bui. bere. bitum. tu. de ob & cūbo bis. Et docet autor q ista duo verba. scz interit & occūbit significant mortē violentā. vel a vi illatā. vt qn aliquis submergitur/vel suffocatur/vel comburitur/vel trucidat vel hmōi. Omnia alia significant mortē que accidit naturaliter homini. ¶ Obeo is. biui. ire vel obij. de ob & eo is cōponitur. ¶ Dissoluor ris. dissolutus sum. dissolui. verbum passiuum de dissoluo is. & cōponit de dis & soluo is. ¶ Exanimo nas. aui. are. verbū neutrū p mori. in alia tn significatōe p interficere est actiuū & cōponit de ex & animo as. qd dicitur de animus mi. ¶ Excido is. excidi ere. media correpta. caret supino. componitur de ex & cado is ¶ Exalo as. aui. est ppie expirare/exsufflare. Vn Virgilius. Animam medios exalat in ignes. ¶ Decedo dis. cessi. ere. de de & cedo cedis componitur. Postea docet quō sententia cuiuslibet verbi positi potest dici in oratiōe metrica &c. Tollitur e medio. i. isto mundo q est medius inter celum & terram. Vel sic. Nature debita soluit: quia (teste Horatio) cuncta suum repetūt. Vel sic. Iste clausit vitam presentem supremo funere. i. vltima morte. Vel sic. Spiritus resolutus a carcere corporeo exit. i. decedit. Vel sic. Iste est mortuus mundo.

Morior. Interio. Expiro. Defungor Occumbo Obeo Exanimo Excido Exalo Decedo Notabile

Uel sic. Decessit mundo victurus postea xp̄o. ꝓsaice. presentis vite.
Consummo ¶ Cōsummo as. are. i. terminare/finire/ꝑficere/ad effectū deducere
Ergastulum ¶ Hoc ergastulū li. i. carcer corporis in quo aīa in hac vita tenetur
tanq̄ in carcere. Et dr̄ ab erge qd̄ est labor. ⁊ stolon missio. ⁊ ꝓprie
est carcer ad quē relegati mittebantur. ⁊ ibi cōtinue laborabāt ope-
rantes oīa sibi iniuncta. Ergastula dicūtur vincula ⁊ cōpedes qui-
bus illi qui erant in ergastulo ligabantur.

Funus et exicium/letum/mors: exidiumq̄
Adde necem vel perniciem simul ⁊ libitinam:
His obitum simul interitū: cōiungito fatū
Quo minime libeat sic est libitina vocata.
His exterminium simul occasum sociamus

Mors ¶ Ista noīa sunt eiusdē significatiōis cū hoc noīe hec mors tis. qd̄
Funus dr̄ de mordeo es. ¶ Hoc funus eris. ⁊ dr̄ a funis is. ⁊ est ꝓprie cada-
uer. sic dictū a funibus accensis. i. candelis quos ante feretrū ante
Exicium vsum papyri reges cera circūdatos ferebāt. ¶ Hoc exiciū cij. de exi-
Letum tus tus. ¶ Letū ti. de leo les. i. deleo es. q: delet vitā. Hoc excidiū
Nex dij. de ex ⁊ cido dis. dr̄. ¶ Necis neci necē a nece. cuius ntūs nō est
in vsu. quē tn̄ posuit Ambrosius sup egesippū dicēs. Et erat mortu-
orū nex plurima. Et dr̄ de neco as. aui. vel necui are. Hec pernicies
Libitina ei. dr̄ de ꝑneco as. ¶ Hec libitina ne. de libeo bes. ꝑ cōtrariū. q: mi-
nime libet. Itē libitina inuenit ꝓ feretro quo mortuus deportatur.
Obitus. Et libitina est dea libidinis. ⁊ tunc dr̄ de libido vel liber. ¶ Obitus
tus. tui. de obeo es. dr̄. Hic interitus tus. tui. de intereo ris. interiui
Exterminiū. vel interii. Hoc fatum ti. a for faris fari dicit̄. ¶ hoc exterminiū nij.
de ex ⁊ hic terminus ni. Hic occasus sus. de occido dis. quod de ob
⁊ cado dicitur. i. componitur.

Est linter lembus scapha/prora/liburna fasel⁹
Nauis/nauicula/puppis/ratis atq̄ carina
Et cum classe sclataria vel motoria/celox.
Cymba: biremus eis coniungitur atq̄ triremus:
Quā regit ordo triplex hanc dicimus triremum.
Quā regit ordo duplex dicimus esse biremum.

Nauis ¶ Ista noīa vnū ⁊ idē significāt cū hoc noīe hec nauis uis. ui. dr̄ de
no nas aui. are. vnde hec nauicula le. ⁊ hec nauicella le. ambo dimi-
nutiua. hic ⁊ hec naualis ⁊ hoc le. locus vbi naues stant. s. portus.
Uel locus vbi fabricant̄ hoc textrinū vocat̄. ⁊ hoc naulū. preciū ꝓ
Linter transmeatōe datū. ¶ hic linter tris. a limo mis. i. nauicula. q: vadit:

sup aquã quasi limẽdo. ¶ Hic lembus bi. a lego gis. dr. Hec scapha Lembus
phe. habet nomẽ qḋ vulgus imposuit. hec fasclus li. feminini gene
ris. a fase qḋ est trãsitis dr. vñ Luca. Tenui sufflata faselus. ¶ Hec Prora
prora re. est prior pars nauis. ꝛ dr de prior. Hec puppis pis. pi. Est
posterior pars nauis. Ponũtur tamẽ aliqñ prora ꝛ puppis ꝓ tota
naui. ¶ Hec liburna ne. a liburno quodã populo dr. ¶ Hec naui- Liburna
cula le. de nauis dr. Hec ratis ratis rati. de ratus a. um. ¶ Hec ca- Nauicula
rina ne. dr de caries ei. vel carina quasi currina. de curro ris. dicitur Carina
Hec classis sis. si. i. multitudo nauium. Et dr de calon qḋ est lignum.
¶ Sclatarea est genus nauis. i. nauis pyratica. ꝛ dr de hoc clata te Sclatarea
qḋ similiter est genus nauis. Motoria rie. dr de moueo es. ui. uere.
Hec cymba be. dr de cumbo vel de scindo dis. quia scindit mare: et
tunc subtrahitur s. ¶ Hec celox ocis. a celeritate dr (anglice a ba- Celox
lynge) ¶ Hec biremis mis. vñ Lucanus. Quẽ contra nõ longa ve- Biremis
cta biremi. Appulerat celerata mañ. ꝛc. Et est biremis nauicula ha
bens duplicẽ ordinẽ remoꝝ. Triremus est nauis habẽs triplicẽ or-
dinẽ remoꝝ. de tris ꝛ remus componitur.

Sternuus/ingenuus/illustris/idẽ generosus
Insignis: pręsignis et inclitus egregiusqꝫ.
Istis patricius/pręclarus nobilis assit
Debes prędictis pręcliuis addere si vis.

¶ Oĩa ista sunt eiusdem significatõis cũ hoc noĩe hic ꝛ hec nobilis Nobilis
ꝛ hoc nobile. qḋ dr de hic ꝛ hec notabilis ꝛ hoc le. ¶ Strenuus a. Strenuus
um. de hec strena ne dr. Ingenuus a. um. de in ꝛ genus. hic ꝛ hec il
lustris ꝛ hoc illustre. de illustro as. dr. ¶ Generosus a. um. de genus Generosus
ris. dr. Hic ꝛ hec insignis ꝛ hoc insigne. de in ꝛ hoc signũ signi. Incli
tus a. um. de in ꝛ cleos qḋ est gloria dicitur. Egregius a. um. de ex ꝛ
grex gis. vnde egregius quasi extra gregẽ positus ¶ Patricius a. Patricius
um. i. nobilis. Et vocabantur patricij nobilissimi romani quoꝝ noĩa
litteris aureis scribebant. hij ꝛ patres propter excellentiã dignita-
tis fuerunt appellati. Et dicitur patricius de pater tris. ¶ Precla Preclarus
rus a. um. de pre ꝛ clarus a. um. Hic ꝛ hec precliuis ꝛ hoc precliue. i.
valde nobilis. de pre ꝛ cleos gloria.

Lucus/silua/nemus/vimen virgulta/viresum.
Istis arbustum sociemus: ab arbore dictum
Necto nemus: silua sileo dat: luceo lucus
Lucarius luci custos/lucra quoqꝫ lucar

¶ Ista noĩa sunt eiusdẽ significatõis cum hoc noĩe hoc nemus ris. Nemus
¶ Hic lucus ci. Et dr de luceo es. ꝑ contrariũ: qꝛ ibi minime lucet. Lucus.
Uel potest dici a lucendo crebris luminibus, qꝛ in eo lucebant cerei

propter lucis tenebras. q: ibi fiebant sacrificia diis. Un̄ hic lucellus
Silua — diminutiuū. ¶ Hec silua ue. a xilon qđ est lignū: q: ibi ligna ceduntᵗ
vel silua đ: a xilen qđ est vastitas vel silentia. q: in silua sunt loca va
sta z deserta z silentio plena. Iste autor dicit q̄ dicit̄ de sileo es. Hoc
nemus ris. fm istū autorē de necto tis. đ: fm Hug. de hoc numen
inis. eo q̄ est plenū numinibus ibi sacratis z sculptis. Unde nemo-
Uimen — rosus a. um. ¶ Hoc vimen inis. de vireo es. dicitur. Unde vimine-
Uirgultum — us a. um. z hoc viminetū ti. locus vbi vimina abundāt. ¶ Hoc vir-
Uiretum — gultū ti. de hec virga ge. dicitur. ¶ Hoc viretum ti. de vireo es. dici
Arbustū — tur. Et est viretū locus viriditate plenus. scz viridarium. ¶ Hoc ar
Lucar — bustum sti. de arbor ris. dicit̄. ¶ Hic lucarius rii. est custos silue (an
glice a forestar) Et dicitur de hic lucus ci. hoc lucar aris. i. precium
quod accipitur pro luco. vel pro lignis venditis de luco. vel pro pa
stura luci. Uel lucar est omne lucrum quod habetur de luco (angli-
ce palbuage or ioustement.)

Retracto/referoqꝫ/retexo recensio/narro

Narro — ¶ Uerba ista idē significant qđ narro as. aui. are. Et est narro acti-
Retracto. — uum. qđ componit̄ enarro as. aui. renarro as. aui. are. Retracto as.
aui. are. de re z tracto componit̄. Uel est frequentatiuū de retraho
Refero — his. retractū tu, u in o fit retracto as. ¶ Refero refers retuli refer-
re. de re z fero fers. Retexo is. texui. ere. retextum tu. in supinis. de
Recenseo. — re z texo is. ¶ Recenseo es. sui. recensum recensu. fm Hug. in su-
pinis. de re z censeo es. componitur.

Negligit/z spernit/aspernaturqꝫ refutat
Contemnit/renuit simul abnuit atqꝫ recusat
Et paruipendit z vilipendit: in istis

Negligo — ¶ Ista verba idem significant cū hoc verbo negligo gis. qđ cōpo-
nitur de nec z lego gis. abiecta c z assumpta g p abiectionē. si enim
mutaret̄ c in g. oporteret q̄ g esset de precedenti syllaba. qđ non po
Sperno — test esse vt dicit Hug. ¶ Sperno nis. spreui re. spretū tu in supinis
Un̄ hic z hec z hoc spernax nacis. q̄ frequēter alios spernit. vn̄ hec
spernacitas tatis. Spernaculus a. um. i. aliquātulū spernax. Sper
no nis. spreui. re. spretū tu. in supinis. componit̄ cū ad z đ: Aspernor
Refuto. — aris, verbū deponens in eodem sensu cū sperno. ¶ Refuto as. aui.
are. de re z futo as. aui. are, i. arguere/cōuincere/confundere. Contē
no nis. contempsi ere. z contemptū tu. in supinis. de con z tēno nis.
Recuso. — Renuo is. renui ere. de re z nuo is. Abnuo is. de ab z nuo. ¶ Recu
so as. aui are. de recudo dis. recudi re. recusum recusu. u in o fit, re-
cuso as. vel componit̄ de re z cuso as. frequentatiuū de cudo cudis.
Paruipēdo. — ¶ Paruipendo dis. di. ere. paruipensum su. a paruus a. um. z pen
do. Et similiter vilipendo dis. di. ere. z nihilipendo dis. z floccipēdo
dis. nausipendo. oīa p contēnere ponuntur.

Stragula: cento thoral: puluinum culcitra lodex:
Est et puluinar: ⁊ filtra: tapetibus addas
Cum ceruicali: ceruici dante calorem

¶ Hic ponuntur diuersa noīa que ornamēta lecti sunt. Hec stragu — Stragula.
la le. vel hoc stragulū li. vestis est discolor: que ⁊ toga dicitur. Et di
citur de sterno nis. straui sternere. ⁊ dicitur sic qͣs amictu vel in stra-
to apta sit. ¶ Hic cento tonis. ⁊ dͥ: cantor ⁊ puluinar vel velum de — Cento
multis pannis. vel cento est ille q̄ facit ip̄m filtrū. Item cento dͥ fe-
tor ex assuetudine libidinis veniens. Et cento vt q̄dam dicūt est pā-
niculus cū quo meretrix inguina viroꝝ post coitum tergit. Versus.
Est cento cantor/filtrū/filtri quoq; factor. Cento puluinar sit pānus
sic quoq; velum. Est cento fetor: sit ⁊ hinc meretrix quoq; centrix.
Hec centrix icis. i. meretrix. ⁊ dicitur de cento tonis. vel de centum
propter multitudinem. ¶ Hoc thoral lis. ⁊ hoc thorale lis. est quic- — Thoral.
quid in lecto sternitur. ⁊ etiam longa mappa. ⁊ dͥ de thorus thori.
¶ Hoc puluinū ni. de puluis dicitur. Hec culcitra tre. de calco cas. — Puluinum
vel de culus li. ⁊ circa. quasi circa culum. Hic lodex cis. quicquid lo-
co sternitur. a lauo lauas dͥ. Hoc puluinar naris. quasi puluinar de
pulma me. dicitur. ¶ Hoc filtrum filtri. proprie est sponda siue pes — Filtrum
lecti. inuenitur tamen pro lecto. quandoq; pro ornamento lecti. Hic
tapes tis. ⁊ hoc tapetū ti. ⁊ tapetis tis. in eodem sensu a sterno nis. — Tapes
⁊ pes pedis. eo q̄ sternitur pedibus. ¶ Hoc ceruical lis. de ceruix — Ceruical
ceruicis dicitur ⁊ caleo cales.

Lunula/luna: perichelides: torques ⁊ inaures
Pectoris est proprie spinter: pariterq; monile
Ornatus colli sit torques: ⁊ auris inauris
Anulus est manuum: sunt armille scapularum
Atq; perichelides: exornant brachia nymphe

¶ Lunule sunt genus monilis. ⁊ ꝓprie lunule sunt auree dependē
tes ad similitudinē lune facte: q̄bus mulieres ornare solent pectus
suū (āglice a lytyl mone. or a nouche. or a barrelyke a mead) Mure — Murenula.
nula (anglice a golden heme. or a bawderyke) ⁊ fiebant in finibus — perichelides
vestimentoꝝ contexte ex diuersis coloribus ⁊c̄. Perichelides (angli
ce a bee. a bowed. a thyng (in theyre. a Womans arme. or the pur-
fellys at the ende) Muratoria (holyday clothynge) Olfactorium.
(a box Wyth oyntemēt) Pericludes dͥ a peri q̄d est circum ⁊ chilo
um crurum. quasi circa crura.

Flammea: flammeolum: cū vitta: facia: peplū.
Dextreolas addas armillas: atq; monille

Sertum/crinale/spintē vel fibula: mitra
Anulus & gēma lymbus/cyrotheca/tiara.
Hiis pilliolum coniugas atq galeron.
De tricatura mulieribus est sua cura

Flammeum. Uitta. Fascia. Peplum. Spinter. Fibula. Anulus. Lymbus. Tyara. Pileus. Galerus. Constructio.

¶ Hic ponunt ornamēta quibus mulieres vtunt. Hoc flammeū mei. vn̄ hoc flāmeolū li. de hec flāma me. ¶ hec vitta te. de vincio cis. ci. i. ligare. ¶ hec fascia cie. q̄dam ligatura. vn̄ hec fasciola le. diminutiuū de fascio cis. ¶ hoc peplū pli. primitiuū. vel de pello is. vt q̄dā volūt. qr pellit frigus a capite. Omnia ista sunt ornamenta capitis. Hec armilla le. de armus mi. i. brachiū. ornamentū brachii. Et similiter hoc monile lis. a moneo nes. & hec dextriola le. a dextra tre. Et hoc sertū ti. de sero is. Hoc crinale lis. ornamentū circuiens crines. ¶ hoc spinter indeclinabile. vel spintris in gtō. a spina ne. (anglice a pynne) vn̄ spinterculū li. diminutiuum. ¶ hec fibula le. (anglice a lace. or a botch) vn̄ fibulo as. Et est fibulare ligare vel vincere cū fibula. & est fibula quoddā firmaculū. Hec mitra tre. de mitos qd̄ est filū. & traho his. qr cū diuersis filis contrahit & cōtexitur. ¶ hic anulus li. de anus ꝓpter rotunditatē. Hec gemma me. a gūmi di ꝓpter claritatē. Vn̄ in libro lapidū. Gemmis a gūmi nomen posuere priores. ¶ hic lymbus bi. est ornamentū circa extremitatem vestis. scz fasciola q̄dam. Hec cyrotheca ce. dr a cyros grece qd̄ est manus latine. & theca positio. quasi impositio manus. ¶ hec tiara re. ornamētum est capitis. Vn̄ Juuenalis. Et frigia vestitur bucca tiara. ¶ hic pilleus lei. Unde hic pilleolus li. diminutiuum de pilus li. dicitur. ¶ hic galerus ri. a gaelen quod est corium dicitur. quia totus de corio factus est galerus. ¶ Construe sic vltimum versum de tricatura. sic incipe constructionem ibi. Mulieribus sua cura, id est sua sollicitudo est de tricatura crinis.

Urceus vrceolus est vrna vel amphora testa
Olla vel ydria/vas vini dic esse lagenam
Obba vel onoforum vel orca/fidelia vas est
Ampullas phialas/his bullas associamus

Urna. Amphora. Testa.

¶ Autor ponit hic diuersa noīa vasoꝝ vel ollaꝝ. Hic vrceus cei. vnde hic vrceolus li. diminutiuum. de vrce qd̄ est capere vel recipere. ¶ hec vrna ne. de vrgeo ces. qr vrgeat collū. scz quedam mēsura quā quartariū q̄dam dicunt. Item vrna vas est proprie qd̄ pro condendis defunctoꝝ cineribus adherere solet. Unde hec vrnula le. diminutiuū. ¶ hec amphora dicitur ab am qd̄ est circum. & foros ferre. quia circūfertur per ansas. Hec ansa est auris per quā fertur olla. ¶ hec testa te. de testus a. um. Et est testa quedam olla. vn̄ Ho-

racius. Quo semel est imbuta recens seruabit odorē. Testa diu &c. Item matheus vindocinensis. Consuetudo sapit naturā teste saporis. Quē noua cōcepit: inmemor esse negat. ¶ Hec olla le. de oleo eo. dicitur. quia olet in liquore primo imposito. ¶ Hec ydria ydrie. est vas aquaticū. ab ydor qđ est aqua dicitur. ¶ Hec lagena ne. de latus a. um. & hec gena. qr latam habet genā. & est vas vini. Unde Uirgilius. Primas iudice francigena sacco portat auena. Aut bacchi vena ciato cratera lagena. Et lagena est quedam mensura vini vel alterius (anglice a galon) ¶ Hec obba be. quoddā vas habēs nomen a sono quem facit qñ funditur de eo aliquis liquor. ¶ Hoc onoforum ri. ab onos qđ est asinus & foros ferre. qr solebant portare illa vasa. Et vocantur (anglice a costrill) ¶ Hec orca ce. de orcos quod est capere. ¶ Hec fidelia lie. vas a fidelis. quia fideliter seruat liquorem impositum. vnde Persius. Disce nec inuideas q̄ multa fidelia putet. In locuplete penu ¶ Hec ampulla le. dicitur de am quod est circum & pulla inflatio. vel ab am & pello lis. quia circūpellitur in ventrem. ¶ Hec phiala le. ab ialan quod est vitrum. qr vas vitreum est. Hec bulla le. dicitur. quia inflata est sicut bulla. que est tumor laticis. i. aque. Olla. ydria. Lagena Obba Onoforum. Fidelia. Ampulla. Phiala

Sumen & aruina / sanguine pinguedo / sagina
Abdomen vel adeps: predictis adde popisina

¶ Ista noīa sunt eiusdē significatōis cū hoc noīe hec pinguedo nis. i. sagimen nis. a sacio as. & plerics pducunt mediā syllabā. Un̄ quidam. Egredior limen currū paro posco sagimen. Detulit ancilla. cētū peto. noluit illa. Et de sagimen dr̄ sagiminosus a. um. & hec saginositas tis. ¶ Hoc sumen inis. de sus suis dr̄. Hec aruina ne. de aruum. Hec pinguedo nis. de hic & hec pinguis & hoc pingue. hec sagina ne. Hoc abdomen inis. de abditus a. um. Et hoc omentum ti. quoddam intestinū. & est pinguedo que est in intestinis porci. & maxime porci siluestris & feri. Omentum dicitur ab omen. & est mappa ventris. vel illa mēbrana que continet maiorem partem intestinorū. Hic adeps adipis. componitur de ad & hoc epulū epuli li. quia pinguedo solet addi epulis. Unde adipiscillus li. i. paruus adeps. vel adipitus a. um. adipe conditus. Et hoc adipatum ti. quodlibet edulium adipe impinguatū. ¶ Hoc popisina tis. dicitur a popos grece quod est pinguedo latine. Pinguedo Sumen Omentum. Popisina

Fornix / prostibulum / genethea / crepida: lupanar.
Predictis tegetem / cōiungas atqz psceuam.

¶ Ista noīa idē significant. i. domū meretricū. ¶ Hic fornix cis. penultima genitiui correpta. & dr̄ de fornix qđ est arcus lapideus. quia in hmōi fornicibus meretrices solebant meretricari. Unde fornicor aris. i. meretricari. ¶ Hoc pstibulum li. de prosto as. dr̄. ¶ Hoc ge- Fornix Prostibulum.

Genetheum. tiethcum thei. dicitur de genethis quod est mulier. et thesis positio. Et est genetheum locus vbi mulieres imponuntur ad fornicandum

Crepido ¶ Hec crepido nis. proprie est ripa. vel abrupti saxi vel rupis. vel mō tis extremitas. altitudo vel summitas. Ponitur quandoque tamen pro ca uerna vbi conueniunt in qua pauperes solebant lantare. et mendi care. et etiam meretrices fornicari cum pertranseuntibus viam. Et de crepo as. pui. are. pro sonare. quia ibi frequens sonitus est ven

Lupanar torum et aquarum. ¶ Hoc lupanar aris. de hec lupa pe. quod idem est

Teges quod meretrix dicitur. ¶ Hec teges tis. de tego tegis dicitur. Et est proprie parua domus que et tugurium dicitur. scilicet casula quam sibi faciunt custodes vinearum vel pastores ad sui tegimen. Et huius modi tegete solent meretrices meretricari. Et ideo ponitur pro lu panari. ¶ Hec proseuca ce. dicitur a proth quod est procul. et eu quod est bonum quasi procul a bono.

Sarcina sarcinula/pōdus/clitellaque fascis
Fasciculus vel onus: globus: et moles/et aceru9.

Sarcina ¶ Ista noia vnū significāt. Hec sarcina ne. proprie onus vel pondus quod ex carne fit. Caro enim pondus facit. et hinc quodlibet pondus sarcina dicitur. vel a sarcinādis rebus insimul. Unde hec sarcinula le. et sarcinella le. ambo diminutiua. Et sarcino as. aui. are. quod cōpo nitur de sarcino as. i. de onero as. exarcino as. idem. Insarcino as. intus vel valde sarcinare. et est actiuū cū suis compositis sarcino.

Pondus. ¶ Hoc pondus ris. de pendeo es. dicitur. ¶ Hec clitella le. est tantū

Clitella. pōdus quantū asinus portare potest. et secundum quosdā dicitur de cleo es. quod est gloriari. quia gloriosum est portare vel ducere huiusmodi onera. Hic fascis cis. i. onus. Unde hic fasciculus li. diminutiuū. et dicitur de facio cis. ¶ Hoc onus ris. Unde hic onusculū li. et onustus. et onero as. et scribitur sine aspiratione. ¶ Hic globus bi. proprie quodlibet solidum et rotun dum. et ponitur pro admiratione aliarū rerum. ¶ Hic aceruus ui. ab acer dicitur. et aceruus cumulus terre.

Panes artocopi/pastille/liba/placente
Jungitur artocrea: simul artocasius illi
Et quia materia fruitur vice materiati.
Addit his simula: pariter simulago: siligo.

Panis ¶ Autor hic ponit diuersa noia panū. et dicitur panis a pan quod est totū

Artocopus quia cum omni cibo sumitur. ¶ Artocopus cōponitur de artos pa nis. et copos labor. i. panis cum magno labore compositus. Hic pa stillus li. diminutiuum siue potius deriuatiuum de hec pasta paste.

Libum Hoc libū bi. de libo as. i. sacrificare. Hec placēta te. de placeo ces. qa

Artocrea. placet gustui. Hec artocrea cree. dicitur de artos panis. et creos ca

Artocasius ro. i. panis cū carnibus confectio (anglice a pye.) Hic artocasius se

de artos ꝛ caseus (anglice a flawne) ꝛ qꝛ materia sepe ponitur pro
materiato. vt aurum ponitur pro anulo qui est ex auro. ideo hec si-
mula le. potest dici panis qui fit ex simula. Et simula est flos tenuis-
simus farine ꝛ etiā simulago. ꝛ siligo dicit͛ genus frugis. ꝛ ponit͛ pro
pane ꝙ fit inde. ꝛ dr̄ simula ꝛ simulago de simul aduerbio. Theolo-
gus simulā florem fert esse farine. Item panis factus ex siligine dr̄
siligo. ¶ Hec siligo ginis. est quoddā genus tritici sic selectū ab alio Siligo
Nam in pane species eius est precipua. Vn̄ quandoqꝫ tenuissimus
ꝛ purissimus flos farine dicitur vt sit panis nobilissimus. Unde Iu-
uenalis. Sed tenet ꝛ niueus molliqꝫ siligine factus. Et dicitur sili-
go a seligo gis. ſm Catholicon.

Pallia palliola clamys est cum ciclida / palla
Ast abilex manibus mātellos iungimus istis
Dant pelles pallis matrix / beuer ꝛ cirogrillus.
Id quoqꝫ cuniculus dant asinus et laerones.
Sed vestes que sunt de solis pellibus he sunt.
Pellicium: reno quibus endromade sociantur.

¶ In primo ponit autor duo nomina que cōueniunt in significatōe
cū pellibus cū qbus pallia debent funderari. Et vltimo ponit illarꝫ
vestiū noīa. q̄ tantūmodo fiunt de pellibus. Primo dicit ꝙ ista noīa
conueniūt in significatione. ¶ Hoc palliū lij. dicitur de hec palla le. Pallium
qꝺ dicit͛ palliū mulieris. Uel dicitur palliū a pellibus: vnde fiebant
prius. Sed modo palliū dicit͛ quoddā genus panni ex serico. Unde
hoc pallioliū li. diminutiuū. ꝛ pallio as. are. pallio tegere vel occul-
tare / vel induere / vel ornare. Repallio as. Suppallio as. i. sub pal-
lio latitare / vel latenter occultare. ꝛ est actiuū cum suis compositis.
¶ Hec clamys dis. idem qꝺ pallium. Hec ciclas dis. a cilon quod Clamys
est rotundū. Hec palla le. a palim dicitur. Hic mantellus li. dicitur
de manus ꝛ telon quod est longum. quasi ad manus tela vel longa.
Hec matrix cis. est animal cuius pellis conueniens est mantellis.
¶ Hic beuer ri. ꝛ hic Cirogrillus li. qui ſm istum autorem vt appa Beuer
ret vocatur (anglice a squyrel) Scd̄m alios puta Isidorus Pap. et
Hug. est herinacius. s. animal spinosum maius herinatio. Hic cu-
niculus li. de hec cuna ne. dicitur. ¶ Hic asinus sini. est animal cu- Asinus
ius pellis apta est vestib⁹. vn̄ Bernardus. Siluester asin⁹ obicpat.
¶ Hic lacro onis. aliud aīal seruiēs ad hoc. Hoc pelliciū de pellis Lacro
dr̄ (anglice pilche) ¶ Hec reno onis. vestis q̄dā de pellib⁹ qua vtū Reno
tur lōgobardi. ¶ Hec endromada de. vel endromis mis. spissa ve- Endromada
stis de pellibus arietinis. ab endros grece qꝺ est aries latine.

Paruulus. et pusio. puer. infans atqꝫ pusillus.

Inde pusillanimes: animi ratione pusilli

Pusio, Puer, Pusillus

¶ Ista noīa cōueniunt in significatōe. ¶ hic paruulus li. diminutiuum de paruus. Et pōt declinari paruulus la. lum. ¶ hic pusio nis de pupus a. um. i. paruus a. um. Et est pusio paruus infans vel puer. Unde Juuenalis. Nonne putas alius tecum q̄uis pusio dormit ¶ hic puer pueri. a punio nis. dicitur. q2 debet puniri sepius ne delinquat. Hic et hec infans tis. ab in et fans componit. quasi nō fans. i. non loquens. ¶ hic pusillus li. et potest declinari pusillus a. um. a pusio dicitur diminutiuum. et componitur cum hic animus mi. et dicitur pusillanimus a. um. vel hic et hec pusillanimis et hoc me, id est pusillum habens animum.

Letofagus / syrtes / acroceramina syrtis
Syrenes / estusq3 / ceramina: scilla carybdis.
Fluminis est vortex pōthi dic esse carybdim.

Lethofagus, Syrtes., acroceramia, Syrtis, Syrena., Notabile, Scilla., Carybdis, Uortex

¶ Autor docet hic que sunt pericula maris. Dicens q̄ sunt ista. ¶ hic letofagus fagi. et lothos dicitur de lethe. et est quedam arbor cuius succus gustatus confert obliuionē. Et componitur lethos cū fagin. qđ est comedere. et dicitur hic lethofagus fagi. i. fructus illius arboris. qui valet ad irritandū amorē. Sed hic videtur poni p quodam periculo maris. Unde Ouidius de remed. Illic lethofagus illo sirenis in antro. Esse putes remis adduce vela tuis. ¶ Syrtes est ppriū nomē cuiusdā mulieris mutate s̄m fabulas in mōstrū marinū. ¶ hec acroceramina orum. dicunt illud idem qđ mōtes fulminari. et est periculū in mari. Et dr̄ de acros qđ est mons. et hec ceramina ceraminorum dicuntur illud idem qđ sunt saxa preeminentia in mari ad instar cornuum. Et ceramina ceraminorum de ceros quod est cornu. et amnis nis. Unde ceramina quasi cornuti amnes. ¶ hec syrtis tis. de syren qđ est tractus dr̄. et sunt syrtes loca periculosa in mari. ¶ hec syrena ne. vel hec syren syrenis. dr̄ de syron quod est tractus. quia dulcedine sui cantus nautas ad se trahit. et facit eos submergi Et est monstrum marinum hec syrena syrene. et syren syrenis in specie mulieris. Finguntur tres fuisse syrenes. ex parte virgines. ex parte volucres. et ex parte pisces. Quarū vna voces. altera tybijs. tertia lyra canebat. que illectos nauigantes sub cantu in naufragia trahebāt. Papias putabat syrenes esse demones vel dracones. Ysaie iij. Et syrenes in delubris voluptatis. Sed s̄m veritatem meretrices fuerunt. Hic estus estus estui. dicitur de vro vris. et est tempestas in mari. ¶ Hec scilla scille. fuit filia Phorci regis s̄m fabulas. que est mutata in illud monstrum marinum. ¶ Carybdis dis. est illud periculum in mari. De quibus sic scribitur. Accipit et nunq̄ reddit mare scilla receptum. Euomit acceptas dira carybdis aquas. ¶ Differunt vortex et carybdis. Uortex est vorago in flumine et in re-

centi aqua. Carybdis est vorago ponti.i.maris.

Pellis/pellicula/cutis atqꝫ cuticula/pellis.
Est cum carne caret/carni cutis associatur
Est caro cum corio tergum: sunt tergora pelles.

¶ Autor dicit ꝙ ista noīa in generali cōueniūt in vna significatiōe. Pellis.
in spāli differūt. hec pellis lis. dr̄ de pello is. vñ hec pellicula le. dimī
¶ Hec cutis tis. vñ hec cuticula le. dr̄ de cote. qꝺ ē incisio. ꝫ ī hoc diffe Cutis
rūt: qꝛ pellis est qñ est extracta a carne. Sed cutis est ꝑprie qñ ē cū
carne. ¶ Et est eadē dr̄a inter tergū gi. ⁊ hoc tergus goris. Tergū Tergum
dr̄ esse caro cū corio. sed tergus dr̄ esse pellis cū corio sine carne. Tergus

Libra bilanx/trutina pensum/pondusqꝫ statera
Lanx simul examen/erit equilibris in istis
Appensum staterem: trutinam dic esse listeram:
Est examen apis/examen lingua bilancis

¶ Hic ponit autor noīa ponderū. Hec libra bre. a liber a.um. dr̄. per Libra
ficit duodecim vnciis. ⁊ habet ꝑfecti ponderis. qꝛ constat tot vnciis
quot mensibus annus. ⁊ cōponit cū equus a.um. ⁊ dr̄ equilibris bris.
vel sic hic ⁊ hec equilibris ⁊ hoc bre.i.equalis libra. Hec bilanx cis. Bilanx
i.libra statera. qꝛ binas habet lances. ⁊ componit de bis ⁊ lanx cis. ⁊ Lanx.
dr̄ lanx de latus a.um. ⁊ lances ꝑprie sunt scutelle pendētes de li-
bra. ⁊ hic lanx cis ponit ꝓ libra. ¶ Hoc pensum si. ſm qꝺ hic accipi Pensum.
tur est pondus. habet tñ plures significatōes. Est eñi deliberatio/co-
gitatio/consiliū. qꝛ cū aliquid deliberamus pensamus. ⁊ in penden-
do.i.in dubio sumus. ⁊ hoc pensum dr̄ mulieris lana vel linū ad op⁹
darū vel filatura. ⁊ dr̄ a pendeo es. vel est pondus. qꝛ ad pondus.i.
mensurā dabat. hinc penso as.i.cogitare/deliberare/vel pōderare.
trutinare/equitare. ⁊ ſm hanc significatōem pōt esse frequentatiuū
de pōdeo es. ¶ Hoc pōdus ris. dr̄ de pondeo es. ⁊ est onus vel gra Pondus.
uitas. vel qꝺ trutinat ⁊ mensurat. ¶ Hic stater eris. a sto stas. ⁊ est Stater
quoddā pondus.s.medietas vncie. ¶ Hec statera e. est pōdus drac Statera
mas habens quattuor ꝗ sunt scrupuli duodecim. ⁊ est statera truti-
na. scꝫ pertica in libra ex transuerso posita. sic dicta. qꝛ ex duab⁹ lan
cibus ⁊ vno medio stilo pendeat ⁊ stet. ⁊ sic patet differētia inter sta
teram ⁊ staterem. ⁊ statera sepe dicit totū illud instrumētū. ¶ Hoc Examen
examen inis. ſm Hug. est filum medium quo trutina in statera re-
gitur ⁊ lances equantur. vnde lancis amentum dr̄. Uel examen di-
citur lingua ꝗ in foramine trutine vertitur huc ⁊ illuc. ſm qꝺ cōside
ratur equalitas ponderatoꝝ. Uñ examē dr̄ iudicium/ ꝓbatio/ discre
tio/inquisitio. Unde examino as.i.ꝓbare/equaliter iudicare/discu-
tere/diligenter inquirere/inuestigare. Itē examē est collectio apum

Trutina ¶ Hec trutina ne.i.statera.s.lingua libre.q2 semper truditur foras. Vel trutina est illa partica p transuersum posita.vnde trutinella le. di minutiuū.Et trutino as.i.librare.

Priscus et antiquus/annosus et inueteratus
Decrepitus/velutus vetus/emeritusq3/senilis.
Longeuus sit in his/sit pristinus atq3 venustus.

Priscus ¶ Ista noia sunt eiusdē significatōis.Priscus a.um.de pridem dr.
Senex Antiquus a.um.de ante dr.Annosus a.um.i.plenus annis.¶ Se
Inueteratus nex de annus dr.Et senex de sensus dr.q2 in senibus solet esse sen-
Decrepitus. sus cū in antiquis est sapiētia r in multo tēpore prudētia.¶ Inue-
teratus a.um.de in r veteratus a.um.componit.¶ Hic decrepitus
ti.i.valde senex.de de r crepo is.Et dr decrepitus a.um.quasi deor
Vetulus sum crepare.q2 desierit crepare.i.sonare.¶ Vetulus a.um.dimiū.a
vetus.Hic hec hoc vetus ris.i.senex de veto as.aui.are.i. phibere
Emeritus iuuenes a delictis.¶ Hic emeritus ti.i.senex.vel emeritus a.um.i.
extra meritū positus.q non pōt iam mereri nec exercere officiū suū
imo liberatus r solutus a labore officij sui.sicut miles olim post.xl.
ānos nō cogebat militare.sed saluabat a labore solito: r dabatur ei
ager/vel villa/vel aliud vn viueret.r tūc erat emeritus quasi extra
meritū positus.q2 nihil postea labore solito merebat.Vn hec emeri
to onis.talis pprietas r talis liberatio.Hic r hec senilis r hoc le.
Longeuus de senex dr.¶ Longeuus a.um.de longus r hoc euum eui dr.qua-
Pristinus si longū habens euū.¶ Pristinus a.um.de pridē sicut priscus. Ve
tustus a.um.de vetus veteris deriuatur.

Segnis/inersq3/reses/piger ignarus quoq3 deses.
Torpidus et tepidus/torpens/ cessansq3 remissus.
Igne animi vacuus/ignauus dicitur esse.
Desuescit deses/et iners dormitat in arte
Igne siue est segnis/resides reor a residendo
Dictos sed pigros pedibus quasi dissimus egros.

¶ Ista noia sunt eiusdē significatōis cū hoc noie piger a.um.qd dr
de pigeo ges.verbo personali qd antiqui dicebant.sed nos tenem9
hoc verbū impersonaliter.vt piget pigebat.Et dr piger quasi pedi
bus eger.ethimologia est r non compositio.Et est piger tardus ad
incedendū.i.transeundū:sed transfertur ad alia.vt est ad animā vel
Segnis animū.¶ Hic r hec segnis r hoc segne.componit de se qd est sine.
r ignis.vnde segnis quasi sine igne animi.i.calore animi. Hic r hec
Reses r hoc iners tis.de in r ars artis componitur.¶ Hic r hec reses re-
sidis.r resideo es.dicitur.Ignarus a.um.i.inefficax/tardus/piger.

stultus. de in cōponit ꝛ gnarus a. um. i. doctus / sapiēs / studiosus / vigilās. ¶ Hic ꝛ hec deses dis. de desideo es. Torpidus a. um. de torpeo es. Tepidus a. um. de tepeo es. Hic hec hoc torpens tis. de torpeo es. Hic hec hoc cessās tis. de cesso as. ¶ Remissus a. um. de remittor aris. Ignauus quasi igne animi vacuus. ethimologia est nō cōpositio. Deses ꝯ autorē dr̄ de cōsuesco cis. qr deses desuescit. i. nō frequētat in bono. Iners dr̄ ille q̄ dormitat siue dormit in arte. i. opere suo. Segnis quasi sine igne animi. — Deses / Remissus

Rores / vel pluuie / nymbi dicūtur et ymbres
Rosida de rore fiunt / sed hibernus ab imbre

¶ Ista noīa idē significāt in generali. Hic ros roris. de rarus a. um qr rarus est ꝛ nō spissus vt pluuia. Uñ rosidus a. um. i. plenus rore. Et rosidolus a. um. ¶ Hec pluuia uie. de pluo is. Hic nymbus bi. de hec nubes bis. dr̄. ¶ Hic ymber bris. de inebrio as. are. dr̄. qr iebriat terrā. Uñ hic imberculus li. diminutiuū. ꝛ imbriosus a. um. plenus imbribus. Et ꝯm autorē hybernus a. um. Sed melius deriuatur ab hyems hyemis. ꝛ tunc scribit cū aspiratōe. sicut hybernus a. um. Et est hybernū tēpus in hyeme ꝛ vere. quasi breue vernū qḋ tempus plerūq; totam hyemem significat. — Ros / Rosidus / Pluuia. / Imber / Hybernus.

Baiulo: porto / fero: sustento / subleuo / gesto
Gestio cum cupio: gesto si pondera porto

¶ Ista verba idem significant cum hoc verbo porto as. aui. ¶ Baiulo as. simplex est ꝛ nō compositū. quod patet in hoc hymno. Quē terra ponthus. ibi claustrum marie baiulat. quia ibi hec syllaba ba. ꝓducitur. nam stat in tertio pede. q̄ est spondeus. qr si prima de baiulat esset breuis. tunc ille pes esset trocheus. quod esse non potest. maxime in illo metro quod est iambicum. cum non recipiat trocheū Et si baiulo esset dictio composita: tūc componeretur de basis quod corripit primam syllabā. ꝛ iulus iuli qui fuit filius Enee. Et sic patet ꝙ ille versus est falsus. Cloto colum baiulat ꝛc. Uel ꝙ baiulo potest esse compositum. ꝛ tunc corripit primam. ꝛ potest esse simplex: tunc producit primam syllabam. Fero fers tuli ferre latum tu. actiuum ꝛ anomalum. Sustento tas. frequentatiuum de sustineo nes. Subleuo as. de sub ꝛ leuo as. componitur. ¶ Gesto as. frequentatiuum de gero is. Et nota differentiam inter gestio tis. tiui. gestire. ꝛ gesto as. aui. are. Gestire. i. cupere. ꝛ gestare. i. portare. Et vtrūq; de gero geris gessi dicitur. — Porto / Baiulo / Notabile. / Gesto. / Gestio

Pergo / vel gradior: adeo vado: proficiscor.:
Predictis societur eo / vel itinero verbis

¶ Ista verba idē significāt cū hoc verbo pergo gis. perrexi pgere qḋ componit de per ꝛ rego regis. ¶ Gradior ris. gressus sum. gradi — Pergo. / Gradior

verbū deponens.qđ componit.Congredior ris.Aggredior ris.Regredior ris.Egredior ris.egressus sum egredi.Adeo is.adiui adire aditū tu.media correpta in supinis.componit de ad ꝛ eo is.¶ Vado is.vasi ere.ꝛ componit.Euado dis.euasi euadere.euasum su.in supinis(to skape)Proficiscor ris.ꝓfectus sum proficisci.i.pergere.dicit de ꝓficio cis.feci.Eo is iui ire.eundi do.dum.itum itu.in supinis.Itinero as.de iter ris.dicitur.

Vado

Vestigio/scrutor:exploro/queroq3 rimor
Scitor et indago/percontor/sciscitor addo

Quero. Vestigio

¶ Ista verba idem significant cū hoc verbo quero ris.quesiui querere.quesitū tu i supinis.¶ Vestigio as.aui.are.qđ ꝛ vestio as.aui are.đi.qđ deriuatur de hoc vestigiū gij.Scrutor aris.scrutatus sū scrutari.verbum deponens.Exploro as.componitur de ex ꝛ ploro.

Rimor. Scitor

Rimor aris.verbū deponens.i.inquirere/inuestigare.Et tractū est a porcis qui ꝑ rimas terre siliquas ꝛ radices inquirunt.Scitor aris frequentatiuū irregulare ꝺm significatōnem ꝛ formationem de scio scis.scitum tu.u in o ꝛ additur r.fit scitor aris.i.querere.Indago as id est inquirere/inuestigare. vnde hec indago nis. id est inquisitio.

Percontor

¶ Percontor aris.de per ꝛ contor aris.quod idem est qđ querere vel ꝑquirere.Et dicitur de hic contus ti.to.i.partica cum qua piscatur scrutatur aqua inquirendo pisces.Et etiam est quoddā genus teli.ꝛ proprie quod ferrū non habet:sed est acuta cuspide.¶ Sciscitor aris.sciscitatus sum sciscitari.i.inquirere.Et formatur a secunda persona huius verbi scisco/sciscis.abiecta s ꝛ addita tor fit sciscitor ris.ꝛ idem est qđ scrutari.i.inquirere/inuestigare/interrogare/ꝗrere.Et est similiter irregulare frequentatiuum:ꝛ ꝺm formationem ꝛ significationem.

Sciscitor

Rhete sagena/plaga/cū casse/sagenula lina.
Addas rheticulum/de reti retio dictum.

Rhete. Sagum

¶ Ista noīa idem significant cū hoc noīe rhete tis.qđ đr de retineo retines.vñ hoc rheticulū diminutiuū.ꝛ rhetiarius rij.qui facit rhetia.¶ Hec sagena ne.de hoc sagum gi.đr.Sagū vestis alicuius sagaciter factū.De sago saccus.de sacco fit tibi succus.De succo succus.de succo fit tibi soccus.De socco soci⁹.sic grāmatice tenet vsus

Plaga

Unde hic sagenarius rij.est ille ꝗ facit sagenas.¶ Hec plaga ge.i.rhete vel potius funis rhetis.proprie ꝗdam plage sunt funes illi ꝗbus rhetia tendunt.circa summā partē.sed ponitur qnꝗ pro ipsis

Cassis. Linum

rhetibus.¶ Hic cassis sis.đi.a careo es.đr.vel de capio pis.¶ Hoc linū lini.est materia vñ fiunt rhetia.ꝛ qnꝗ ponitur ꝓ rhetibus.materia scꝫ ꝓ materiato.vñ Ouidius.Lina madent comites ferrumq3 comare forată.Item nota ꝙ retio tis.tiui.tire.i.capere.Cōponit cū ir.ꝛ dicit irretio tis.tiui.tire.i.illaquecare/impedire.versus.Quas

irretiui volucres has illaqueaui.

Rusticus/agricola/rudis & villanus/agrestis
Et cum ruricola: societur villicus istis

¶ Ista noia idem significant. ¶ Hic rusticus ci. & est rusticus operarius in rure. vel qui in rure morat. & colit rus. i. arat rus. Hic & hec agricola le. de ager agri. & colo lis. componitur. ¶ Hic rudis dis. di. vel hic & hec rudis & hoc rude. quia rudis est rusticus non subtilis. ¶ Hic villanus ni. vel hic villicus ci. & possunt declinari mobiliter. villanus a. um. villicus a. um. i. rusticus. & dicũtur de hec villa. Hic & hec agrestis & hoc agreste. de ager agri dicitur. Hic & hec ruricola ruricole. de rus ruris & colo colis. Rusticus Rudis. Villanus

Custodes ouium nos dicimus opiliones
Archimandritas constat quos esse vocatos.
Mulio sed custos mulorũ dicitur esse.
Ad quos cura boum spectat: dic esse bubulcos

¶ Superius autor docuit quot noibus potest rusticus appellari. Hic docet qui sunt ab effectu meri rustici dicens. q istu scz opilio custos boum. ¶ Hic archimandrita te. grecũ. & dicitur de archos qd est princeps & mandros ouis. quasi princeps ouium. Hic mulio mulionis de mulus li. dicitur. ¶ Hic bubulcus ci. de bos bouis & custos componit. & dicitur custos boum. ¶ Hic subulcus ci. de sub & sus suis. & custos. i. custos suum. i. porcorum. Opilio archimãdrita Bubulcus Subulcus

Inter se distant teres orbiculare rotundum
Hastam dic teretem pomum dic esse rotundum
Effigiem pomi retinet sibi spera/vel oui
Sperica de spera: sic credas esse vocata

¶ Nois ista quo ad genus idẽ significant. differunt tñ quo ad speciem. & ponũtur p rotundo. ¶ Hic & hec teres etis. media correpta in gtõ. & di a tero ris. & pprie ptinet ad hastam. vt hasta dicitur teres. ¶ Hic & hec orbicularis. & hoc re. i. circularis. Orbis enĩ est rotunditas circuli & cuiuslibet rei. & dicitur de rota te. quia quasi rota est. Rotundus a. um. de hec rota te. & pprie pomũ est rotundũ. ¶ Hec spera re. & proprie est spera vnum corpus rotundum. vt pomũ vel ouum. & diffinitur sic ab Hug. Sphera est mediante dyametro cõtinua semicirculi conductio. & di spera quasi spaciũ rotundum. & di de hoc spaciũ spacii. vñ spericus a. um. Rotundum. Teres. Orbicularis. Spera

Regredior repedoq remetior/atq reuertor.
Repatrio/remeo/redeoq/recurro/recurso

Regredior
Repedo

Reuerto

Recurso

¶ Dicit q̄ ista verba sunt eiusdē significatōis. ¶ Regredior ris. verbū deponēs. de re et gradior cōponit. ¶ Repedo as. aui. are. de re et pedo as. qd deriuat de pes pedis, sed nō est in vsu. Remetior tiris. remensus sum tiri. deponēs de re et metior. ¶ Reuertor ris. reuersus sum. reuerti. deponēs. et etiā reuerto is. in eodē sensu inuenitur: sed reuertor est deponēs. et reuerto neutrū. potest etiam esse actiuū. vt reuertā te. i. retrouertā te. ¶ Repatrio as. aui. de re et patrio as. cōponitur. Remeo as. componit de re et meo as. i. eo is ire. Redeo is. ire. de re et eo interposita d. Recurro ris. de re et curro is. ¶ Recurso as. aui. are. frequentatiuū de recurro ris. recurri. recursum su in supino. u in o fit recurso as. are.

Pessula sunt obices/sera/sunt repagula/vectes
Addatur clatrus a cladendo tibi dictus

Repagulum
Pessulum
Sera.
Clatrus

¶ Ista noīa sūt eiusdē significatōis cū hoc noīe repagulū li. i. obex q̄ ad impedimētū obiicit et opponit. Vel q̄cūq; firmatura hostii (āglice a dorebare) Et dr̄ repagulū a repādo is. ¶ Hoc pessulū li. de pello lis. Hic obex icis. penultima pducta in oibus casib9. et forte tunc scribit cum duplici ii. vt obiicis. sicut obiicio a quo deriuat. Autor tn̄ hic corripit necessitate metri coactus. ¶ Hec sera sere. et est pprie lignū qd ex trāsuerso ostii ponit. vn̄ sero as. aui. ostio opponere. ostiū claudere/firmare. Hec vectis tis. de veho his. dr̄. ¶ Hic clatrus tri de claudo is. dr̄. q: claudit ostiū. et pprie clatr9 est repagulū qd ostio opponit. vel ipm̄ hostiū. et precipue ortoꝝ vinearū vel viridarioꝝ.

Dic parmas/clipeos/ancile vel egida: scutum.
Pelta rotundatur: clipei pars vmbo vocatur

Parma
Clipeus.
Ancile
Egida

¶ Ista noīa sunt eiusdē significatōis. Et sunt arma defensiua qbus ictus hostiū repellit. ¶ Hec parma me. et dr̄ quasi parua arma. vel parma quasi par manui (anglice a bokeler) ¶ Hic clipeus ei. de clepo pis. qd est furari dr̄. q: furat ictus pcutiētis. ¶ Hoc ancile lis. de ante dr̄. q: ante hoīem debet esse. ¶ Hec egida de. vel hoc egis egidis. de ago agis. et est acti casus. Actō hanc egidē vel egida. et dicit egis egidis. ab egle qd est capra. q: tegit pellibus caprinis. Et fuit egis scutū palladis. hec egida egide. vel egis egidis dr̄. q: agit ante pectus pugnātis. ¶ Hoc scutū ti. ab hec scuta te. qd forma rotūda dicitur. vel ab excutio tis. q: ex se excusat ictus teloꝝ. ¶ Hec pelta pelte. de pello lis. ¶ Hic vmbo onis. de hic vmbilicus ci. dr̄. et est media pars scuti vel pelte (anglice a bose)

Scutum
Pelta
Umbo

Dicas mausoleum/poliandrū: tumba: sepulcrum.
Sarcofag9: bustum tumulus vel pyramis
Dās monumēta necis cōiūgitur his monumētū.

¶ Ista noīa sunt idem cū sepulcro. de sepelio lis. qꝛ in eo sepeliunt — Sepulcrum.
corpora mortuoꝝ. ¶ Hoc mausoleū lei. dꝛ de mausolo inuētore illiꝰ. — Mausoleum
ꝛ tunc ꝓducit penultimā. Uel dꝛ de manes niū. ibus. q̄ sunt anime
infernales. ꝛ tunc corripit penultimā. ¶ Hoc poliandrum dri. dꝛ ꝑ — Poliandrū
polis qđ est ciuitas cuiuslibet viri. ꝛ andros qđ est vir. qꝛ est vltima
ciuitas cuiuslibet viri. Uel poliandrū dꝛ vel interpretatur multitu-
do viroꝝ. ꝛ sic dꝛ cimiteriū ꝓpter multitudinē viroꝝ ibi sepultorum.
¶ Hec tumba be. de tumeo es. dꝛ. ꝛ similiter tumulus li. ¶ Hic sar — Tumba
cofagus gi. de sarcos. i. caro. ꝛ fagin comedere. qꝛ ibi comedunt car — Sarcofagus
nes nostre a vermibus. ¶ Hoc bustū ti. ab vro ris. dꝛ. qꝛ ibi solet cor — Bustum
pus mortuoꝝ cōburi. ¶ Hic pyramis idis. a pyr qđ est ignis: qꝛ sur — Pyramis
git in acutū sicut ignis. ¶ Hec vrna ne. est ꝓprie vas qđ ꝓ conden — Urna.
sis defunctoꝝ cineribus adhiberi solet. Uñ poeta. Solo tegit qđ nō
habet vrnā. i. sepulcrū. ¶ Hoc monumentū ti. i. sepulcrū. qꝛ ꝑ trans- — Monumētū.
euntiū mentes moueat ad hoc debere transire. ꝛ dꝛ a moueo ues. qꝛ
mouet mentē siue memoriā defuncti.

Est callis. trames. est orbita. semita. limes
Uiculus et vicus est publica strata platea.
Est biuium via duplex. est triuium via triplex
Compita quadriuium dic quattuor esse viarum
A callet callis. sed ab orbe fit orbita trames
A transmitto venit. sed iter dat semita semis

¶ Ista noīa idē significant cum hoc noīe semita te. ꝛ dꝛ a semis qđ — Semita
est dimidiū. ꝛ est semita duoꝝ pedū. scꝫ via stricta vt alter alterius ī
trāsitu transire nō possit. ꝛ dꝛ semita quasi semis iter. i. dimidiū iter.
Et est semita proprie hoīm. Callis ferarū ꝛ pecudū. a calcando vel — Callis
a calendo/vel a callo. est enī callis proprie semita stricta ꝙ tenuis a
callo pedum ꝑdurata. ¶ Hic trames itis. a trāsmitto tis. parua via — Trames
trāsuersa ꝑ agrū. qꝛ trāsmittit ad aliā partē agri. vel a trāsuerto tis
qꝛ ꝑ trāsuersū ducat. vel a traho is. qꝛ trahit a publica via. ¶ Hec — Orbita
orbita te. ab orbis dꝛ. ꝛ est ꝓprie vestigiū carri. vel rote. Ab orbe. i.
circulo rote dicta. s. actus rote. quo pecus duci solet. ¶ Hic limes li — Limes
mitis. dꝛ de limus a. um. Et sunt ꝓprie limites transuersa in agris/
itinera/vel fines. ꝙ diuidunt ꝛ exterminant. vnde limito as. aui. are.
i. terminare. ¶ Hic viculus li. diminutiuū de vicus ci. a vice deriuat
qꝛ vice ciuitatis habet. ¶ Hec strata te. a sterno is. straui dꝛ. ¶ Hec — Strata
platea tee. a platon grece qđ est latum latine. qꝛ lata est via. ¶ Hoc — Platea.
biuiū uij. de bis ꝛ via. vbi due vie cōcurrūt. ¶ Quadriuiū. vbi quat — Biuium
tuor vie cōcurrūt. ¶ Triuiū uij. vbi tres vie cōcurrūt ꝛ exponūt se. — Triuium
vnde componunt. Hoc comiptū ti. est collectio pluriū viarum. locus — Quadriuiuꝫ
vbi plures vie se petunt ꝛ cōueniūt. sicut biuiū/triuiū/ ꝛ quadriuiū.

Et deriuat de cōpeto tis. vel cōponit de con. ꝛ pital. qđ est via. vnde hic ꝛ hec cōpitalis. ꝛ hoc le. Hec via vie. de veho vehis dr.

Sol titan phebus titulus venit hinc ꝛ ephebus

Sol.
Tytan

¶ Ista noīa cōueniūt in significatiōe. Hic sol solis. deriuat de solus a. um. qꝛ solus luceat fulgore suo syderib⁹ obscuratis. ¶ Hic tytā is media ꝓducta. i. sol. Uñ tintulus li. Et dict⁹ est tytan a tytan qđ interpretat illumināo. Titulus diffinit sic. est breuis annotatio eoꝝ q̄ cōfusius in sequenti opere cōtinentur.

Ephebus

¶ Hic ephebus bi. cōponit de phebus bi. ꝛ est ephebus valde pulcher ꝛ valde lucidus. scꝫ iuuenis pulcher ꝛ impubes. Uñ ephebiolus li. diminutiuū. ꝛ possunt declinare mobiliter. ephebus a. um. ꝛ ephebiolus a. um. ꝛ dr pheb⁹ phebi de fos grece qđ est lux latine.

Est fatuus stolidus/erroneus/insipiensqꝫ.
Inscius et brutus/simplex ideota stultus
Indoctus simul insipidus coniungitur istis
Inconsultus ꝛ elinguis/cum verba negantur.
Incautus sit in his: imprudens: inique peritus.

¶ Ista noīa suntidem. Fatuus tui. ꝛ dr de for faris. ꝛ est fatuus q̄ imperitiā suā ostendit fando qcquid latet in animo. vel respōdendo ad interrogata. Uel ideo dr a fando fatuus. qꝛ nec ipe qđ fatur: nec qđ aliū dicunt intelligit.

Stolidus

¶ Stolidus de extollo lis. extuli. extollere. Stultus de extollo lis. Erroneus a. um. de erro as. Insipiens de in ꝛ sapiens. Inscius a. um. de in ꝛ scio scis.

Brutus.
Ideota

¶ Brutus a. um. i. stolid⁹ in/uisus/stultus/imundus. de bruteo es. dr. Hic ꝛ hec ꝛ hoc simplex cis. componitur de sine. ꝛ hec plica plice. ¶ Hic ꝛ hec ydeota te. cōponitur de ydus qđ est diuisus a. um. ꝛ rota littera. i. litteratus. quasi diuisus a litteris. scꝫ indoctus/insipiens. Indoctus a. um. de in et doctus. quasi non doctus. Insipidus a. um. de in ꝛ sapiens. Inconsultus a. um. de in ꝛ consultus a. um.

Elinguis

¶ Hic ꝛ hec elinguis ꝛ hoc elingue. componitur de e prepositione ꝛ lingua. quasi extra linguā positus. Incautus a. um. de in ꝛ cautus a. um.

Imprudens

¶ Hic ꝛ hec ꝛ hoc imprudens tis. quasi procul ante videns ea que futura sunt. Imperitus a. um. de in ꝛ peritus a. um.

Scamnū scabellum/subsellia/sella scanellum.
Predictis pluteum/sedeqꝫ sedilia iungas

Scamnum
Scabellum.

¶ Ista nomina conueniunt in significatione cum hoc nomine hoc scamnū ni. Et dicitur de scando dis. ¶ Hoc scabellum li. pro scanellum li. dicitur per mutationem n littere in b. Hoc scabelliū liī. de sub ꝛ hec sedes sedis dicitur. Hec sella le. de sedeo es. dicitur.

Scanellum

¶ Scanellum li. per vnum n. diminutiuū de scamnum. Et dicitur etiā sca-

nustum li. ꝛ scauellum in eodem sensu. cum scanellum a quo etiam deriuatur. ¶ Hoc pluteum plutei. idem quod sedes. ꝛ dicit de pluo pluis. sola voce. ¶ Hec sedes sedis. de sedeo sedes. Hoc sedile sedilis. de sedeo sedes. Plutum Sedes.

Est seges atqꝫ ceres sunt fruges ꝛ sata messes
Cum seritur seges est: sata cum radicibus herēt.
Fruges fruimur: sunt messes q̄ metuntur.
Deqꝫ creando ceres fertur: quia res creat oēs
Dicitur annona quam postulat annuus vsus
Semineum sementium, sementis idem sunt
Semina iungantur predictis a sero dicta.
Et sementina res est a semine dicta

¶ Ista noīa cōueniūt in significatiōe. Hec seges tis. a sero is. vel a seco as. dr. ¶ Hec ceres ris. media correpta gti. est ꝓprie dea frugū Et dr a creo as. q̄ creat fruges. vel etiam alias res oēs. ¶ Fruges nō habet nisi casum singularē in vsu. ꝛ dr fruges a fruor ris. Segetes dicūtur cū serūtur a sero is. Messes cū metunt ꝛ colligunt a meto tis. Fruges cū fruunt a fruendo. i. vescendo. Hoc satū ti. de sero seui re. satū tu. ꝛ sunt sata cum herent radicibus post seminationem ¶ Hec annona ne. de annus ni. dr. eo ꝙ singulis annis renouetur. ¶ Hoc semen nis. de sero is. dicitur. Un̄ semineus a. um. ꝛ hoc semineum nei. i. semen vel cuiuslibet rei exordiū. vel lucrum de semine. ꝛ sementinus a. um. ꝛ hoc sementinū ni. i. semen. ꝛ hec sementis tis. i. semen frugum. vel tempus seminandi. Seges Ceres Fruges Annona Semen.

Discus catinus, lanx est scutella / parasis
Fit de lance bilanx / parasitis nota perapsis.

¶ Ista noīa sunt eiusdē significatōis cum isto noīe hec scutella le. ꝛ dr de hoc scutū ti. ¶ Hic discus ci. dr de stus qd est rotundū. vn̄ hic disculus diminutiuū. Et nota ꝙ discus est scutella ꝛ nō mensa: licet ꝓ ea ponatur ꝑ metonomiā. ¶ Hic catinus ni. i. discus. ꝛ dr a caton qd est cōmune. q̄ cōis olbus est. ¶ Hec parapsis sidis. de ꝑ ꝛ absida cōponit. Hec lanx cis. de latus a. um. dr. q̄ lata est. ꝛ ꝓprie lanx est discus trutine. ꝛ cōponit cū bis. ꝛ dr bilanx cis. i. trutina q̄ habet binas lances. ¶ hic parasitus ti. cōponit de parapsis ꝛ situs a. um. quasi in parapside. ꝛ ideo dicitur in versu ꝙ parapsis est nota parasitus. i. lecatoribus ꝛ gulosis. Scutella Discus Catinus Parapsis Parapsis

Est consors sociusqꝫ / comes collega: sodalis.
Dat sors consortem / comitem via / mensa, odalē.

Missio collegam. socium labor efficit idem

Ista noia couenīūt in vna significatōe cū hoc noīe socius. habēt tn aliqualē dram. vt in cor expositōe patebit. Hic socius cij. a socus ci. qđ est quoddā calciamētū. ⁊ sunt socij ꝓpter pˀiculi ⁊ opis vel laboris societatē. quasi in vno soco. i. caliga. i. in vno vestigio manētes ⁊ est ꝓprie socius in pˀiculo. Hic ⁊ hec comes tis. i. socius ⁊ ꝓprie comes in itinere. ⁊ dr̄ comeo as. Hic ⁊ hec collega ge. i. socius et ꝓprie in officio. ⁊ dr̄ de colen. ⁊ lego as. i. simul mittere. Hic ⁊ hec sodalis. i. socius in mēsa. vel scutella. vel in sede. ⁊ dr̄ a sedeo vel a suadeo. vel a sedeo. Hic ⁊ hec cōsors tis. de con. ⁊ sors tis. ⁊ ꝓprie cōsors est socius in premio. Et dr̄ cōsors quasi eiusdē sortis.

Comeo. Collega Consors

Signifer ante signarius. rem signant eandem
His primicerius. vexillifer. associatur
Primus pila ferens est primipilus in istis.

Ista noia idē signt. Hic signifer ri. ro. est ille q̄ portat vexillū i bello āte exercitū. ⁊ dr̄ de hoc signū ni. ⁊ fero fers. Hic antesignariˀ rij. est idē. ⁊ dr̄ de ante. ⁊ hoc signū ni. ⁊ fero fers. Hic primicerius rij. dr̄ de primus ⁊ cera grece qđ est legio latine. q̄ preire debet legionē. Hic vexillifer ri. de vexillū ⁊ fero fers. s. q̄ fert vexillū. Hic primipilus li. penultima ꝓducta. dr̄ de primus a. um. ⁊ hoc pilum li. qđ telum dr̄.

Signifer Antsignarius Primiceriˀ Primipilus.

Splēdet. et irradeat. lucet. nitet atq̧ coruscat.
Emicat. atq̧ micat. rutilat. claretq̧ relucet

Ista verba idem significant cū splendeo es. ui. ere. caret supinis. Vñ hic splendor oris. ⁊ splendidus a. um. Irradio as. aui. are. de in ⁊ radio as. Luceo ces. luxi cere. caret supinis. ⁊ componit. Reluceo ces. Niteo es. tui. tere. caret supinis. ⁊ componit. Reniteo es. Inniteo es. Unde hic nitor ris. ⁊ nitidus a. um. Corusco as. aui. are. i. splendere. vñ hec chorruscatio onis. i. splēdor/fulgor. Emico as. aui are. caret supinis. de e ⁊ mico as. cui dicit Rutilo as. aui. are. i. splēdere. Et dicitur de rutilus a. um. ⁊ illud de rubeo es. Clareo es. rui. clarere. de clarus a. um.

Splendeo Niteo Corusco. Rutilo

Proluuies. sanies. caries. pus res eadem sunt
Sordes spurcicia. fex. et feculentia squalor.
Cum macula tabes. assint contagia labes
Sordem dic tecti scoriam dic esse metalli
Dat tibi dabo. non plus per cetera quero

Ista noia idē significāt. hec proluuies ei. i. sanies vel sordes. dr̄ de proluo is. hec sanies ei. i. putredo que ex sanguine nascitur. Et dis-

Sordes Proluuies

fert a tabo. q: fluere sanie viuoꝝ est: sed fluere tabe mortuoꝝ est. Itē tabea est putredo q̄ stat. sanies que fluit. ꝛ dr̄ sanies a sanguis nis.
¶ Tabes dr̄ a sto stas. quasi stabes. ꝛ a tabes tabi gtīuꝰ. ꝛ tabo da tiuus ꝛ ablatiuus in eodē sensu cū tabes. ꝛ est neutrū dyptotum. i. habet variationē duoꝝ casuū: vel duarū vocū casualiū. in gtō tabi. dtō ꝛ abltō tabo. ¶ Hec caries ei. de careo es. dr̄. Et est caries pro- pͥe lignoꝝ. putredo vero aliarū rerū. ¶ Hoc pus indeclinabile. de puteo es. dr̄. i. putredo vel infirmitas q̄ reddit hoīem putridū. Item habet hoc pus puris puri. i. custodia. vn̄ Pus ꝓ putredo non decli nabile credo. Pus declinatur custodia qn̄ notatur. Et tūc dr̄ de pu rus a. um. ¶ Hec scoria rie. suffocatio vesice. ita vt vrina denegetur vel ventris officiū. vn̄ hic Scorio onis. stultus/stolidus/fatuus/hec scorea ree. ab excoquo is. excoxi. dr̄. i. sordes ꝛ purgamentū metallo rū. q: de ferro excoquitur. ¶ Hec sordes dis. i. putredo metallorum scoria. ꝛ aliaꝝ rerū. Vn̄ hec sordecula le. ꝛ sordes imundicia domus vel tecti. ¶ Hec spurcicia cicie. de spurcus a. um. gtō spurci. addita cia fit spurcicia. ¶ Hic fex fecis. a fago gis. dr̄. ꝛ cōponit fex cū len- tos' qd̄ est plenū. ꝛ dr̄ feculentus a. um. i. plenus fece. Vn̄ hec fecu- lencia cie. i. plenitudo fecis. ¶ Hic squalor ris. de squaleo es. dicitur ¶ Hec macula le. de maculo as. aui. ꝛ dr̄ maculo las. de macies ei. Et est macula nota/vicium/turpitudo/macula. Et dr̄ squama lorice ꝛ filum rhetis. ¶ Hoc contagiū gij. de contingo gis. ¶ Hec labes labis. de labor eris. dr̄. i. putredo/ꝓnicies/ruina/miseria. Unde hec labecula le. diminutiuum.

Tabes
Caries
Pus
Scoria
Scorio.
Sordes.
Spurcicia
Fex
Squalor
Contagium
Labes.

Glabrio/vel tinea capitis sunt hic glabriosus.
Glabria sed cuius caput occupat est glabriosus.
Corporis et reliqui scabies est/hic et scabiosus.
Postula corporibus totaliter heret/ꝛ vlcus.

¶ Hic ponit autor sordes q̄ contingunt hoīem. ꝛ dicit ꝙ ista. ¶ Hic glabrio onis. ꝛ prout hic sumitur est vermes in capite. ꝛ dr̄ a glaber bra. brum. ꝛ est glaber nudus sine pilis. ꝛ de glabrio dicitur glabrio- sus sa. sum. plenus glabrionibus. Item glabriosus dr̄ de hec glabra bre. quod est scabies in capite. Sed nec glabrio nec glabria nec gla briosus est in Papia aut Catholicon. Hec tinea tinee ꝓpͥe est ver mes vestimentoꝝ. ꝛ dicitur de tero teris. ¶ Hec scabies ei. ꝛ hec sca bia bie. dicitur de scabo bis. bere. Sed differunt hec nomina. Sca- bia est sicut lepra asperitas carnis cum pruritu ꝛ squamatiōe. Sca bies est tenuis asperitas carnis cum pruritu ꝛ etiam cū squamatio ne. vnde hec scabiecula le. ꝛ scabiola le. diminutiua. ꝛ scabiosus a. ū. ¶ Hec pustula le. de pus quod est putredo dicitur. ꝛ est pustula in supͩficie carnis. vn̄ hec pustella le. diminutiuū. ꝛ pustulentus a. um. ꝛ pustulosus ꝛ pustulens lentis. i. vlcerosus pustulis plenus. ꝛ tali

Glabrio
Scabies
Scabia.
Pustula

Ulcus.
Uulnus

infirmitate infirmatus. ¶ hoc vlcus ris. de oleo es. dr. ⁊ differunt a vulnere. nā vulnus ad animi. vlcus ad corporis refert iniuriā. Ite⁊ vulnus corporis recēs plaga. vlcus vero inueteratū vulnus. Item vulnus qd ferro vel fuste vel lapide. quasi vi nascit. Ulcus qd p se nascit in carne. ipa putredo q̄ oleat. Uñ vlcerosus a. um.

Est serpens/ydrus coluber simul ydra/chelidrus.
Uipra/seps aspis simul et nepa iungitur āguis
Atq⁊ dracena: draco fit scorpio de speciebus.

Serpens.
ydrus
Coluber
Chelidrus
Uipera.

¶ Ista noia idē significāt quo ad speciē. ¶ hic serpēs tis. dr a serpo pis. ¶ hic ydrus ydri. hec ydra dre. ⁊ illud de ydro qd est aqua. nā serpēs aquaticus est. ¶ hic coluber bri. de colo lis. ⁊ vmbra bre. quasi colēs vmbrā. ¶ hic chelidrus dri. i. serpēs qdam brachiatus. vt scorpio. Et dr a chele qd est brachium. ⁊ ydrus ydri. ¶ hec vipera re. componitur de vi. ⁊ pario ris. qr vi pariat. ¶ hic seps indeclinabile fm Hug. a sepio pis. dicitur. quidam serpens exiguus q̄ nō solum corpus: sed etiam ossa veneno consumit. Hic aspis dicit quasi aspergens pus. i. venenū. vnde aspis qr venenū immittat ⁊ aspgit.

Nepa

¶ hec nepa pe. quidam serpens qui natos suos consumit. excepto vno qui dorso suo incedit ⁊ inhesit. ⁊ post ipe qui seruatus est consumit parentē. ⁊ dr nepa quasi necans partus. ¶ Hic anguis is. de

Anguis
Draco

ango gis. dr. ¶ hec dracena ne. vxor draconis. hic draco nis. a greco dicitur. Greci enim draconem dracontavocant. ⁊ dicit draco dum est in templo. Anguis dū est in aqua. Serpens dū est in terra. ¶ Scor

Scorpio

pio nis. a scorte qd est dulce. ⁊ poio is. qd est fingo gis. componitur. hic scorpio nis. ⁊ scorpius pij. in eodem sensu quoddam animal venenosum est vel serpens. ¶ Construe. Scorpio fit de speciebus. i. specie precedentium serpentum.

Immolo sacrifico/facio/lito/mactito/macto
Nomen carnificum de mactando trahit orcum
Alanio dictos quos dicimus esse lanistas

Sacrifico.
Immolo

¶ Ista verba sunt eiusdē significatōis cum hoc verbo sacrifico as. qd cōponit de sacrū ⁊ facio cis. ¶ Immolo as. aui. componit de in ⁊ hec mola le. ⁊ est mola prout hic accipit panis ex farina ⁊ aqua et

Lito
Facio

sale. qua olim victime inter cornua ꝓfundebant. Lito as. aui. ⁊ differt a sacrificare. nā sacrificat q̄ sacrificiū facit. Facio cis. i. sacrificare. Unde Uirg. Cum facio vitulam pro frugibus ipe venito. Litat qui sacrificiū dat. ⁊ quod sacrificio pertinet vel petit vel impetrat.

Macto

Mactito as. aui. frequentatiuū de macto as. i. sacrificare/ immolare trucidare/interficere. Unde hoc macellū li. locus vbi mactantur pecora. ⁊ hic macello nis. ⁊ hic macellarius rij. qui pecora mactat ⁊ vēdit carnes. Et forte autor iste cū dixit nomen carnificum de mactan

do trahit ortū intellexit de istis nōibus macellio ꝛ macellarius que · Macello
habent ortum suū a macto as. q: carnifex habet ortum suum a caro · Macellarius
carnis. ꝛ facio cis. ꝛ nō de macto. ¶ Hec lanista te. ꝛ hic lanio nis. ꝛ · Lanista.
hic lanius nij. in eodē sensu. i. carnifex vel homicida macellio. ꝛ dici=
tur a lanio as. arc. i. scindere / lacerare.

Calcius est solco / pero sotularis aluta
Et quia munda luto nomen sibi sumpsit aluta.

¶ Ista noia idē significāt cū hoc noīe hic Sotular ris. ꝛ est calcia= · Sotular
mentū pedis. Nota sm̄ Auicenā cap̄. v. de cōseruādis extremitati= · Notabile
bus a nocumēto frigoꝝ. dicentē. Non oportet ꝙ sotularis aut calcia
mentū quo pes tegit sit strictus. ita vt in eo pes moueri non possit.
Et ita patet ꝙ rectius dicit hic sotularis in nrō casu ꝛ non sotular.
¶ Hic calceus cei. vel calcius cij. indifferēter p e vel i pōt scribi. si= · Calceus
cut calceo a quo deriuat. de calix cis. vel a calcādo. ¶ Hec solea lee · Solea
a solum dr̄. q: solū pedis tegat. vel q: solo terre adhereat. ¶ Hic pe · Pero
ro onis. est calciamentū rusticoꝝ. ¶ Hec aluta te. dr̄ ab alo alis. qa · Aluta
alit pedes. ꝛ est pellis tenuata (anglice cordowan) ꝛ ponit p calceo
q: calcei inde sunt. scʒ materia p materiato. Autor tn̄ vult ꝙ aluta
dicat ideo. q: munda ꝛ pura a luto ꝛ sordibus.

Pila vel hastile / iaculum, catapulta sagitta.
Missile / vel telum necnon addatur arundo
Spicula vel gesas / simul addas atqꝫ sarissas

¶ Ista noia idē significāt cū hoc noīe hec sagitta te. qd̄ dr̄ de sagio · Sagitta
gis. vel sagax. q: sagaci iactu emittit. fertur eni pennis. ¶ Hoc pi= · Pilum.
lum li. i. telum. dr̄ de pelo lis. ¶ Hoc hastile lis. de hasta te. Hoc ia= · Hastile
culū li. de iacio cis. ieci iacere. Hec catapulta te. est sagitta cū ferro
bipenni quā barbatā vocant. ¶ Hoc missile lis. de mitto tis. dr̄. qa · Missile
est abilis ad mittendū. Hec arundo nis. ꝓprie est canna. ponitur tn̄
p sagitta que acuta est vt arundo. ¶ Hoc telū li. a telon qd̄ est lon · Telum.
gum dr̄. Hoc spiculū li. ꝛ hec spicula le. p eodē. de hec spica ce. dici
tur. ¶ Hec gesa se. est genus armoꝝ. Hec sarissa se. i. telum. ¶ No=
ta ꝙ pila dicuntur arma Romanoꝝ. Gesa gallicoꝝ (anglice a iaue= · Gesa
lyne) Sarisse macedonum. i. sagitte. · Notabile.

Ops / humus atqꝫ solum / rea terra vel arrida tellꝰ

¶ Ista noia idem significant cū terra. Et dr̄ terra a tero teris. quia
teritur. ꝛ terimus illam pedibus nostris. ¶ Hec ops opis. i. terra q̄ · Terra
alio noīe dicitur rea ree. i. conscia. Nota differentiā inter ops / cops / · Ops
scobs ꝛ scrobs. Versus. Fex domuū scobs est. vndaꝝ fossaqꝫ scrobs
est. Facunda cops est. terre dea fertilis ops est. Et ponitur ops hic · Notabile.
pro dea terre. Et rea ree. i. humus mi. quod de humeo mes. dicitur.
¶ Hoc solum li. de sol solis. q: soli pateat. vnde hoc solū li. inferior · Solum.

Arida. pars pedis.q: eo terre vestigia imprimimus. ¶ Hec arida aride.i. terra.vñ Psalmista. Et aridam fundauerunt manus eius.ibi aridā id est siccam terrā.

Tellus ¶ Hec tellus telluris.ppie est terra frugifera. vñ Catho. Telluris si forte velis cognoscere cultus. Et dicit de colo colis colui colere.q: eius fructus colimus.

Lar thalamus camera/sic est penetrale recessus
Addas conclaue/vel conopea/penates:
Rheticulum sericum/natat nobis canopeum

Thalamus ¶ Ista noia idē significāt cū hoc nole hic thalamus mi.⁊ dr de thalamos grece qđ est cubiculum latine.

Lar. ¶ Hic lar ris.de largior iris. vel de largus a.um.q: inde pcedit largitas.⁊ ppie est domus. Itē lar laris.i.ignis.vñ Vidi larem in laribus.i.ignē in domib⁹.

Camera ¶ Hec camera re.de camur qđ est curuum dr.

Penetrale ¶ Hoc penetrale lis.vel penetral lis.i.domus secreta.⁊ dr de penetro as.vel de penit⁹.

Conclaue ¶ Hoc conclaue is.cōponit de con ⁊ hec clauis is.

Canopeum ¶ Hoc canopeū pei. penultima correpta de canopus pi.dr.qđ est ciuitas egypti.⁊ ponitur canopeū p camera.Est tñ ppie rheticulū quoddā de serico subtilissimū quo repelluntur ⁊ musce circa lectos nobiliū. Vñ in Auroia Rheticulū sericum:scriptura vocat canopeum.

Templa monasteria/delubra:aq; fana vocamus.
Basilicam/simul/ecclesiam iungimus illis

Templum ¶ Ista noia significant idem cū hoc nole hoc templū pli. plo.quod componit de hoc tectū ti.⁊ amplus a.um.vnde templū quasi tectū amplum.

Monasteriū. ¶ Hoc monasteriū rij.dicitur de monos qđ est vnum.⁊ sterion statio monachoꝝ. Hoc delubrū bri.de luo luis dr.

Phanum ¶ Hoc phanū ni.dr de phanos qđ est sonus.vel dr a for faris p contrarium. qa fanus non est locus fabulationis:sed deuote oratōis.

Basilica ¶ Hec basilica ce.proprie domus regia est.sez palacium regis vel imperatoris. sed modo p translationē dicitur basilica ecclesia.quasi palacium regis.⁊ dr basilica a basileus quod est rex.

Ecclesia ¶ Hec ecclesia sie.interpretatur conuocatio sez fideliū.quia omnes ad se vocat.⁊ dicitur de ec. qđ est prepositio greca.tantū valens quantū con apud nos. ⁊ clisis quod est vocatio.quasi conuocatio.

Sunt canopea:tentoria papiliones.
A canopo castro.canopeum nāq; vocatur
Qđ conum supra portent/sic credo vocata

Tentorium ¶ Autor dicit hic q; hec noia idē significāt cū hoc nole tentoriū rij. qđ dr de tēdo is.q: tēdit cū funibus.⁊ est(anglice a pauylō)

Canopeum ¶ Hoc canopeū pei.supra expositū:sz nō i ista significatōe i qua rarissime reperit.⁊ dicit autor q; deriuat a canopo qđ est castrū.i.ciuitas egypti

vel a conus ni. q: ad silitudinē coni a lato tendit in acutū. ¶ Hic pa pilio is. a pape dr̄ ⁊ est ꝓprie q̄dā auicula q̄ in suo aduētu meret ad miratōem. vn̄ papiliones dn̄r tētoria ad silitudinē illi⁹ auis volātis. Papilio

Thuris thuribula: dic incensoria vasa
Et quod idem signat: istis societur acerra

¶ Ista noīa cōueniūt in significatōe hoc thuribulū. ⁊ dr̄ de thus ris i. vas in quo thus adolet. ⁊ dr̄ a theos. vel de tundo dis. ⁊ tunc non aspirat. ¶ Hoc incensoriū rij ab incēdo dis. incēsum su. ¶ Hec acer ra re. i. thuribulū. ⁊ dr̄ de acer aceris quadā arbore. Thus dr̄ de the os qd̄ est deus. q: in sacrificijs deoꝝ adoletur. Thus Acerra

Est turbo ventus ⁊ flamen / flatus et aura.
Uentorum species: complectere versibus istis
Sunt subsolanus / vulturus / ⁊ eurus eoi
Circius / occasum: zephirusq: fauonius afflāt
Sed veniunt aquilo: boreas: ac corus ab arcto.
Atq: die medio notus afflat ⁊ affricus austro

¶ Autor hic ponit noīa q̄ cōueniūt in significatōe cū hoc noīe ven tus. Deinde ponit diuersa noīa ventoꝝ. Primo dicit. Turbo est vē tus. ⁊ dr̄ turbo a terra. q: quotiēs talis vētus cōsurgit terra i. arcu tu mittit. Est eni turbo vertigo vētoꝝ. Hic vēt⁹ ti. a venio is. dr̄. hoc flamen inis. a flo flas. ⁊ silr̄ flatus. Hec aura re. ab aer ris. ⁊ est aura leuis vētus. Deinde dicit autor. O lector cōplectere spēs ventoꝝ in istis versibus q̄ sequunt. Subsolanus / vulturnus / ⁊ eurus sūt eoi. i. vēti oriētales. ¶ Subsolan⁹ dr̄ de sub ⁊ sol solis: q: sub ortu solis sur git ille vētus. s. directe in oriēte. ¶ Uulturnus est vētus collateralis sibi versus austrū. ¶ Eurus est collateralis sibi versus aquilonē. q̄ alio noīe dr̄ euro aqlo vel triphonitus. ¶ Circius / zephirus / ⁊ fauo nius afflant occasum. s. solis. i. veniūt ab occidēte. Circius cij. de cir cus ci. dr̄. i. circulus. ꝓprie vētus q̄ diuerse ⁊ acriter circuitū faciēdo volat. ¶ Hic zephirus ri. grece florēs dr̄. q: flores in germina in ei⁹ flatu viuificent. q̄ alio noīe dr̄ fauonius a faueo ues. q: fauore flores ꝓduntur. ⁊ terra germinat. Sed aquilo boreas ac corus veniūt ab arto. i. plaga boreali. ¶ Hic aqlo onis. ab aqua dr̄. ⁊ dr̄ aqlo quasi li gās aquas. q: vētus est serenus ⁊ aquas strigit scʒ ꝯgelādo. Idē ⁊ boreas dr̄. q: ab iperboreis oris flat ⁊ idē corus vocat. Et nota φ co rus ꝓ vēto ꝓducit primā. ⁊ caret aspiratōe. In aliquibus significa tionibus corripit primā. ⁊ habet aspirationē. vn̄ versus. Cōsona tur ba corus quotiens est aere chorus. ¶ Cōstrue vltimū versum. Atq: nothus ⁊ affricus afflāt ab austro. i. a plaga australi. medio die. Hic nothus nothi. dr̄ malus ⁊ sinister ventus. s. auster qui pluuiosus est.

Uentus. Turbo

Subsolanus
Uulturnus.
Eurus
Circius.

zephirus

Aquilo

Notabile.

Constructio.

⁊ calore suo flores ⁊ pisces in mari adultera ⁊ corrumpit. Et nota q nothus pvento scribit cū h. ⁊ corripit primam. Sed notus a.um. de nosco scis. pducit primā. Vñ qdam. Flatur sūma nothus crebro mi hi flamine notus. Hic affricus ci. est ventus flans a meridie. Unde Pap. Affricum dicimus ventum a meridie flantem.

Uina/ merū/ bachus/ brontus vel liber hiacus
Istis lineus coniungitur atqʒ lieus
Atqʒ tenens mentem temetum faciet temulentuʒ
Est idromellum mulsum/ nectar ceruisia/ syza.
Pigmentum/ mustum mellicratum/ falernum
Et sapa quod medici ponunt sub nomine vini.

Uinum. ¶ Autor docet hic cōuenientiā in significatōe cū hoc nole vinū ni. Deinde ponit in generali diuersa nola potuū. ¶ Hoc vinū ni. de vi

Merum tis tis. dr. qr de vite pcedit. ¶ Hoc merū ri. a meris qd est diuisio dr.

Bacchus. Et ppie merū est bonū vinū ⁊ clarū ⁊ fece diuisum. ¶ Hic bacchus chi. est deus vini. ⁊ ponit qnqʒ p ipo vino. vt ibi. Cum venere ⁊ bac

Bronius cho ⁊c. ¶ Hic bronius nij. i. deus vini. vel ipm vinum. ⁊ dr a bronim qd est appetere. qr dat apetitū comedendi. Hic liber bri. i. bacchus. ⁊ dr de libero as. qr liberat animū de curis. Hic hiatus ti. i. bacchus ⁊ dr de hio as. qr facit venas hiare. Lineus ⁊ lieus. i. bacchus. ⁊ dicitur a lien qd est splen. qr a splene risus pcedit. ⁊ ebrij quasi semper rident. Uel dr a ligo as. qr ligat linguam. ⁊ impedit expedite loqui.

Temetum ¶ Hoc temetū ti. a teneo es. ⁊ est ppie bonū vinū. qr teneat mentes. vñ temetū quasi tenens mentē dr. vñ temulentus a. um. qd cōponit de temetū ⁊ lētos qd est plenū. ⁊ est temulētus ebrius plenus vino. ¶ Post hec nola ponit autor nola quorūdā potuū. ⁊ sunt ista

Idromellum ¶ Idromellū li. i. aqua mellita. ⁊ cōponit ab ydor qd est aqua ⁊ mel

Mulsum. mellis. ¶ Hoc mulsum si. vel hec mulsa mulse. qdā potio q ex aqua vel vino ⁊ melle cōficit. ⁊ dr de mulceo es. Itē mulsum si. idē est qd

Nectar. medo. est eni medo a melle dictū. i. potio mixta cū melle. ¶ Hoc nectar ris. penultia gtī correpta de necto is. dr. liquor. s. vinū pigmētatū dictū. qr nectat linguas bibētiū. ¶ Hec ceruisia sie. de ceres ris.

Ceruisia Sira dr. qr de cerere. i. frugibus fit. ¶ Hec sira p sincopā dr de hec cicera re. ⁊ est qdā potio q fit ex succo frumenti. pomorū. cerasorū. vel pirorū vel hmōi fructuū. Et etiā ois potus cōfectus pōt dici sicera. ⁊ est nomen hebreū. vel dr succus. ¶ Hoc pigmentū ti. a pila dr. i. taberna.

Pigmentū qr in pila tunsum est. ⁊ est pigmētū ɔfectio ex vino ⁊ melle ⁊ diuersis speciebus suauis ⁊ odorifera. ¶ hoc mustum ti. a mus qd est ter

Mustum ra dr. Mustū sti. vinū q in se habeat terrā ⁊ vinū mixtū. Hoc falernū ni. a falerno monte cāpanie dr. vbi optimū vinū crescit. ¶ hec sapa

Sapa sape. a sapio pis. dr. i. acetū vel dulce acidū vinum.

Est indumentum/vestis/vestitus/amictus.
Exuuias spolia/cũ pannis addito texta
Quod legis est textus/depellit ꝛ frigoꝛa textum
Panniculos inopis/velamina iũgimus illis
His vestimentum societur ꝛ operimentum.
Quod nisi longatum; versu nequit esse locatum.

¶ Ista noīa cõueniũt in significatõe cũ hoc noīe hec vestis tis.ti.et dī de vestio is. Hoc indumẽtũ ti.de induo is.dī. Hic vestitus tus.tui de vestio is. Hic amict⁹ tus.tui.de amicio cis.iui.ire.i.tegere. ¶ hec exuuie arũ.de exuo is.ꝛ sunt exuuie ducũ ꝛ spolia p̄imoꝝ.ꝛ dī hoc spoliũ lij.de spolio as.aui.are. ¶ hic p̄anus ni.a pan qd̓ est totũ vel oē.qꝛ p̄anus in oī hoīe appetit.vñ hic p̄aniculus li.dim.ꝛ sunt p̄aniculi pueroꝝ. Hoc velamē is.a velo as.i.tegere. Hoc vestimẽtũ ti.a vestio tis.tiui.tire. Hoc operimẽtum ti.de operio is.iui.ire.i.tegere. Et nota q̄ operimẽtũ nō p̄ōt stare in versu.qꝛ hꝫ breuē syllabā īter duas lōgas.videlꝫ penultimā. Hoc textũ ti.de texto is.i.vestis. Itē habet hic textus tus.tui.qd̓ est grossioꝛ lr̄a in libro (anglice a texte) ¶ Cōstrue illũ versũ. Qd̓ legis est textus.illud qd̓ legis in libro est textus.sed textũ.i.vestis est q̄ depellit frigoꝛa.i.frigus. — Uestis / Exuuie. / Pannus

Uinum significant/vinetum vinea vitis
Uinetum p̄ꝛop̄ꝛie locus est vbi vinea crescit.
Pampinus est folium/botrus flos vinea totũ.
Uuā multa simul dic sigula grana racemos.
Surculus aut ramus est palme siue ꝓpago
Uinea siluestris sterilis labꝛusca vocatur

¶ Ista noīa ꝯueniũt in significatõe cũ vinea. hoc vinetũ ti.a vinea dī. Hec vinea e.a vinio is.dī. Hec vitis tis.a vicio cis.iui.ire.dī.i.ligare.qꝛ vites ligant. ¶ Post hec ponit autoꝛ q̄dā noīa ꝑtinētia ad vites. ¶ hic p̄apinus ni.i.foliũ vitis.dī de palmes itis. Hec botrus tri.feminini gn̄is.illud qd̓ est in acino.sed ponit q̄nq̄ꝫ p acino.q̄nq̄ꝫ p vua.q̄nq̄ꝫ p racemo. Et inuenit aliq̄n masculini gn̄is. vt Deuteroñ. xxxij. Botrus amarissimus. Hic aciuus est botrus vel granellũ illud qd̓ est in grano vue.ꝛ dī de hoc acetũ. ¶ hec vua vue.ab humeo es.q̓ intus est humida vel humoꝛe plena ꝛ succo ꝛ piguedine.ꝛ ē vua ip̄m totũ cũ racemis acinis. Hic racemus mi.a ramus dī.i.paruus ramũculus cũ vua.ꝛ est pars botri vel granũ. Hic surcul⁹ li.dim.de surcus qd̓ est a sursuꝫ. Ramus mi.a radix cis.dī.vñ ramusculus li. Hic palmes tis.ē ram⁹ vitis ꝓpter fecũditatē a palma dicť.hec p — Uinea / Pampinus. / Uua / Palmes

pago is. flagellū vitis de propago as. dr. ¶ Hec labrusca ce. est vitis siluestris. a labium dicitur. ideo quia labiis. i. extremitatibus. vel agrorū finibus vel marginibus nascatur.

Aluus et alueolus est venter venticulusq;
Additur his vterus/pregnantibus appropriatus.
Uirginis est aluus & sic alendo vocata.
Ex vtero dicti germani sunt vterini.

Venter ¶ Ista noīa idem significant cum hoc nomine hic venter ventris.
Differunt. Et dicitur venter a ventus ti. q2 ventū concipiat. Et differt ab aluo & vtero. Nam aluus est illud receptaculū qd recipit cibū. & in quos sordes sunt & purgari solet. Unde dr sic. q2 abluatur. i. purget. ex ipo
Venter. enim sordes stercorū defluūt. ¶ Venter vero est qui acceptos cibos tegit & apparet extrinsecus. scz pars exterior in qua est pinguedo. & extenditur a pectore vsq; ad inguinem. & est venter. q2 p totū corpus
Uterus vite alimenta transmittat vel accipit ventum. ¶ Uterus pprie est mulieris in quo concipit. Et dr vterus q2 duplex sit ab vtraq; in duas se diuidit partes. vel q2 interius impleatur fetu. Item a venter ventriculus li. diminutiuū. Hic vterus ri. ab vter vtra vtrū. vt superius dr. & est pprie mulierū. scz locus conceptionis. Et ab vtero dicit vterinus a. um. Et sunt vterini qui ex eodem vtero & diuersis par-
Aluus tibus sunt geniti. q2 vterus tantum mulieris est. ¶ Hec aluus alui. ab aluo is. & est aluus que cibum recipit & purgari solet. Uñ alueolus li. diminutiuū. i. paruus aluus. Iste autor vult q aluus dicatur ab alo alis. sed potius de abluo is. deriuatur.

¶ Liber Synonymorum Magistri Johãnis de Garlandia/vna cum expositiõe magistri Galfridi anglici/vigiliq; diligẽtia orthographie stilo correctus et exaratus, cum notabilibus in marginibus insertis/in regia quoq; Ciuitate Lõdõ. Impressus p Richardum Pynson/feliciter finit. Anno incarnationis domini. M.CCCCC.ij.